

BORÍTÓLAP

TANKÓNÉ PÉTER MÁRIA-TERÉZIA

CSÍKMADARAS

MESÉK A SZÜLŐFALUMRÓL
FAZAKAS ÁGNES meséi

Az illusztrációt GYARMATI ROZI KÉSZÍTETTE

Támogatók

ELŐSZÓ

Nagyon sok mindent összegyűjtöttem szülőfalumról. Szeretném, ha majd minél több olyan dolog lenne, amelyre emlékezzünk, amely szülőfalunk része volt, ami csak a miénk, a csíkmadarasi embereké. Az előző három könyvemben már nagyon sok mindenről írtam. Olyant is, amit én éltem át, de magyon sok mindent, amit úgy gyújtöttem össze, mások írásait és sok-sok dokumentumot, fényképet. Sok keresés után megtaláltam Fazakas Ágnes írásait, meséit. Bármennyire is akarta, neki nem adódott meg a lehetősége, hogy írásai napfényre kerüljenek, vagyis, hogy kiadják életében. Gyermek nem maradt utána, így nem is volt semmi remény arra, hogy majd mások is megismerjék. Ezek a mesék egyaránt szólnak nagyobb gyerekeknek, de a felnőtterknek is. Talán gyermekkorában az édesapjátóé hallotta a mesék magvát, amit az ő fantáziája színesített, bővített. A falu helyneveinek eredetét mesésen, érdekesen írja le. Én nagy élvezettel olvastam, benne éreztem a székely mesemondók érdekes történeteit, a tájszavak, régi kifejezések talán még gazdagítják is a meséket. Aki eddig olvasta kéziratban, az mindenki szépet mondott ezekről a mesékről. A volt tanítónő munkatársaim is régebben gyakran kérték el az Ágnes néni meséi, lerövidítve odaadták a mesemondó versenyeken szereplő tanítványaiknak. Ezek a mesék bizonyítjk, hogy népi mesemondók nemrégoiben is voltak, és talán most is születnek mesék a székelyföldön, falvakon. Azt is, hogy vannak, élnek még olyan emberek, akik szeretnek is mesékni. Akik majd elolvassák a könyvet, azok többet fognak tudni erről a kis székelyluról, Csíkmadarasról.

Ágnes néniről a következőket tudom. 1918-ban született itt Csíkmadarason egy tíz gyermekes családban. Ő született ötödik gyermekként a Fazakas Imre és Dombi Viktória házasságából. Édesapja és a család élettörténetét, a családban történt fontos eseményeket, a Fazakas Imre érdemeit már leírtam az előző könyvemben. A falu Ági nénije élete is hasonlóan indult, mint a többi csíkmadarasi sokgyermekes család leányainak a soirsa. Ez azt jelentette, hogy miután elvégezte a negyedik osztályt, ő is szolgálni ment. Úgy látszik örökölte az édesapa tudását, küzdeni akarását, mert közben tanulni is kezdett. Így elvégzett valamilyen egészségúgyi képzést, ami feljógosította, hogy az betegek ápolásában vehessen részt. Hosszú éveken át dolgozott a gyergyószentmiklkósi kórházban mint nővér. Időközben megismerkedett egy gyógyszerésszel, akibel egy időere élettársi kapcsolartba került. Sajnos ez csak egy évig tartott, mert időközben az élettársa hirtelen meghalt. Így továbbra is egyedül élt. Nem ment férjhez. Gyereke

nem született. Amijkor nyugdíjas lett, idehaza, a szülőfaluban vásárolt meg egy házat. Hazaköltözött.Voltak gondjai is, hisz egy egyedülálló nőt ki tudnak használni lelkiismeretlen emberek. Keezelte a hozzá forduló betegeket, gyógyította, injekciózta a gyerekeket, felnőtteket. Személyes kapcsolatban álltam vele, hisz a gyermekeimet, sőt engem is injekciózott, amikot erre rászorultunk. Csak később tudtam meg, hogy kezdett irogatni. Ez a talán késztetésnek vélhető tevékenysége hatvan ves korában következett be. Nagyon gyorsan találta ki a meséket, hisz némelyeket egy-két nap alatt írt meg. Volt egy ráérzése, azokat a mondákat, amelyeket gyermekkorában hallhatott, nagyon ötletesen, érdekesen tudta leírni. Kibőcvítette a történek magvát. Érdekessé tette. A kézíratait olvasva, egy kissé érződik az, hogy nem végzett annyi iskolát, amennyit megérdemelt volna. Lemásolva kijavítottam a helyesírási hibákat, hogy értelmesebb legyen a szöveg, de magához a mondatokhoz, a szerlkezethez nem nyűltam, mert ezzel az eredetiséget sértettem volna meg. Azokat a szavakat, amelyek a mai fiatalok részére nehezen érrthetőeki, vagy az olyanokat, amelyeket nem is ismernek a mai gyermekek, szómagyarázatot fűztem. Személy szerint csak csodálni tudom az írásait, a székely nyelvjárást, az eredetiséget. Talán összesen 22 és fél mesét írt. Még volt annyi ötlete, hogy jó lenne, ha ezek mregmaradnának, de abban az időben lehetetlen volt, hogy egy magánszemély saját írásait ki tudja adatni. Úgy tűnt, hogy ott maradnak a füzetekben. Támadt egy ötlete, hogy legalább legépelteti. Talált egy személyt, aki legépeéte. Kis füzetecskékbe összefűzött 20 mesét. Betegágyában, amikor érezte a vég közeledtét, akkor a füzeteket átadta Balázs Dénes plébános úrnak, hogy legalább az egyházi levéltárban megmaradjanak, ha már nem sikerült kiadatni. Amikor elhatároztam, hogy ha lehetséges, akkor megmentem ezeket a szülőfalumról szóló meséket. Ha sikerül támogatót szerezni, akkor kinyomtattatom. Eközben tovább érdeklődtem a rokonoknáé, fényképeket kerestem, és így találtam rá még két mesére és egy felbemaradt munkára. A két újabban előkerültet hozzáírtam az előzőekhez, de a félig megírtat nem közlöm. Talán a tartalma miatt nem akartam lemásolni. Sértené egy ma is élő család tagjait. Új mese ez egy valóban élt, személyről, és valóban megtörtént eseményekről.

Nem egészen gyermekeknek szólnak a mesék, hisz vannak olyanok is, amelyekben több olyan esemény van, ahol embereket ölnek. Véleményem szerintem a mai horrorfilmes, akciófilmes televizíós violágban a gyermekek másképpen látják az ilyen eseményeket is. Mindenképpen én is sokat tanultam belőlük, mert bizonyos érdekes madarasi helynevek magyarázatát ismerhettem meg belőlük.

Nagyjából ennyit tartottam érdemesnek leírni. Ezek a mesék is Csíkmadaras történelméhez tartoznak. Majd az utódaink talán hálásak is lesznek, hogy megismerhetik majd ebből a könyvből, hogy az érdekes madarasi helyneveket hogyan is magyarázta meg Fazakas Ágnes néni.

Tankóné Péter Mária-Terézia
gyűjtő

A mesék „bölcsője” egy felcsíki székely falu, Csíkmadaras.

FAZAKAS ÁGNES meseíró

1. KI AZ ERŐSEBB?

- Feri, hol vagy?

- Itt vagyok, édes Mámám.

Feri egy vézna, 9 éves fiúcska. Kijön az árnyékból, ahol egy régi katonai kofferban rendezgetett, ami még valamikor az apjáé volt. Itt tartotta minden kincsét, amit jól elrejtett, fákkal, deszkadarabokkal takart, nehogy István bá arra is kezet tegyen.

A nagyanya kihúz a köténye alól egy frissen sült vakarút, amit Isten nevében adtak.

- Gyere fijam, edd meg, osztán estére pityókát főzünk. Hazavittem a kenderfonalat s azt mondták, két véka pityókát adnak érte. Ide akarták adni, de nekem mán nincs erőm, hogy elbírjam. Abban maradtunk, hogy a legénytől elküldik, ha hazajő.

Feri kezébe vette a vakarút, de nem törte meg.

- Édes Mámám, nekem Árpiéknitt kenyeret adtak, mert segítettem a számtant megcsinálni. Maga mindent nekem ad, maga semmit sem eszik, pedig tudom, hogy éhes.

Az öregasszony szeretettel magához ölelte a gyermeket. A bütykös ujjaival simogatta a gyermek fekete haját, aki mindene volt, a kötényébe hajtotta a fejét és hozzásimult. Szegény asszonynak hulltak a könnyei a gyermek fejére.

- Drága kicsi árvám, miért es gyengültem meg én így le. Igazad van, ennem kell, hátha még tudnék aratni. A gyermek kihúzta magát a nagyanyja öléből, férfiasan szembeállt vele.

- Ne féljen semmit Mámá, én már nagy vagyok, tudok dolgozni, meglássa a nyáron én is keresek, csak kapjuk ki a vakációt, menyünk az útcsinálókhoz, a románokhoz, azok jó emberek.

- Oda te még kicsike vagy. Nem vesznek fel, lapátolni kell a földet.

- De Mámá, mi az, hogy bitang?

- Azt neked ki mondta?

- Hát István bá örökké megrángassa a fülemet, azt mongya, megtanítlak móresre, te bitang! Zoli fia is örökké azt mondja nekem, bitang, s amim van, elveszi, azt mondja minek neked, te bitang, pedig ő a bukott szamár. Csak az nem szégyen, mint a bitang, úgy-e Mámá?

- Hallgass ide, kicsi fiam. Gyere, ülj ide mellém, mert nem bírnak a lábaim. A bitang azt jelenti: gyermek, akinek nincsen apja. De te nem vagy bitang,

neked jó édesapád volt. Sajnos ők nem tudtak megesküdni, mert akkor sok pénz kellett. Mielőtt te születtél volna apád Gyulára ment dolgozni. Gyűjtötték szegények a pénzt az esküvőre, de Gyuláról csak a hót híre jött haza. Apádért anyád sokat búsult, nem lehetett vigasztalni, s amikor te megszülettél, akkor ő es meghót, úgy, hogy te nem bitang vagy, hanem csak árva. Veled együtt én es az. Csak volna egészségem, nem búsulnék. Csak ne volna olyan nagy gazember István bá, aki mindenünkből kiforgatott s még azt mondja, hogy ő tart el. Elvette a nagy fődünköt, a kaszálót, minnyá az udvarról is kihajt. Csak neki nem sikerül, amíg én élek. Ezt csak mind magának mondta, már megszokta, hogy mindent, amit gondol, el es mond a gyermeknek, mióta az akkorára nőtt, vagy talán, amióta megszületett.

- Hallgasd el fiam, amit mond, majd, ha nagy leszel, visszafizeted. Most nincs mit csináljunk, gyengék vagyunk, nincsen, aki megvédjen. Neked tanulni kell, hogy ember legyen belőled- sóhajtott fel.

- Csak azt érném meg, hogy megkeresd a kenyeredet. Most hallgass ide, valahová el kell bújj, amíg felmegyek a havasra, mert mindenképpen el akar vinni a juhok mellé, amitől az Isten őrizzen.

- Nem bújok el én sehová Mámá, ha én nem akarok, nem tud elvinni. De ha sikerül az útcsinálókhoz kerülni, ami erőst jó volna, met meg es fizetik, ami erőst jól fogna, románul es tanulnánk. Árpi es jő, ha én menyek. Gábor bá azt mondta, megérdeklődi.

- Mi lesz az iskolával?

- A tanító néni azt mondta, hogy engem levizsgáztat, ha tanulok. Csak a vizsgára kell jöjjek.

- Én a minap találkoztam vele, nekem azt mondta, kár lenne abbahagyni.

- Mámá, én nem es hagyom. Elviszem a könyveket, a juhok mellett tanulok.

- Nem hagyja, nem fogja engedni azt neked.

- De én nem es kötöm az orrára.

- Gúnyád sincsen, se lábbelid, az erdőn még hideg van.

- Hagyja Mámá, a békás tónál kaptam egy gumibocskort, amiből Mátyás bá kettőt tud csinálni, csak öt lej kell hozzá, de lehet háromért is megcsinálja, s ha maga a kurtiját ideadná, az ősszel mást veszek, ugye s elviseltem mán az iskolában minden télen.

- Én odaadom fiam. Hát, amim van, nem mind a tiéd-e? De nézd csak, jön Gábor bá, aki nagyon jó ember volt, mindig ellátott tanáccsal, és akihez nagyon ragaszkodunk.

- Adjon Isten!

- Isten hozta!

- Na legény, nem kelletek, csak 15 éven felülieket vesznek fel.

De István bá es jött má, a gyér veres haja úgy csillogott a délutáni napsütésben, mint valami vészjelző. Egyenesen Ferihez ment, aki a nagyanyja mellé volt húzódva. Megfogta annak a karját, elrántott onnan.

- Na legén, vége végre már a játéknak, dógozni kell, a hét végén menyünk fel a ***Pusztára*** a juhokval.

Nagyanyó elkezdett sírni.

- Hagyja ezt a gyermeket békén! Hát nem lássa milyen gyenge, kicsike.

- Az őszre, mire hazakerülünk mán nagy legény lesz- nyájaskodott.

- De gúnyája sincsen. Ebben a rongyban nem mehet az erdőre, még hidegek vannak.

- Nyár jő, nem fagy meg.

Most Feri kihúzta magát, férfiasan szembeállott vele s megszólalt.

- Rendben van István bá, elmenyek, de mi lesz a fizetés?

- Né te, né, hát még az is kellene?

- Kell bizony s azt maga tanuk előtt, aláírja.

- Nem. A tavalyiaknak mit fizetett?

- Az nagylegény volt.

- Akkor vigye most es a nagylegényt, met én bizony ingyen nem dolgozom.

Erre Gábor is megszólalt.

- A gyermeknek igaza van, papírra kell tenni, mert maga bizony nem kap senkit. Tudom má rég keresi. Köszönje meg, ha ez a gyermek magával menyen, amit én az ő hejibe nem tennék meg.

- István Gábor bát a pokolra kívánta, de nem volt mi tenni, tudta igaza van. Jobbnak látta, ha szépre fogja a dolgot.

- Halljuk, mi kérnek?

Feri beszélni kezdett:

1. A vizsgára, három napra hazaenged.
2. 500 lej pénz, amit kétszer fizet, felit a nyár közepén, felit ősszel.
3. Egy rend új posztógúnya.
4. Egy pár bakancs, ezeket nyár közepén.
5. Egy bárán ősszel.
6. Ha a kezit reám meri tenni, hogy megverjen, én azon percbe ott hagyom s maga köteles az egész béremet kifizetni.

- Na ennyi vóna.

István bának a szemei kimeredtek, s nagy vizes szemeivel csak nézte a csepp gyermeket, a keze ökölbe szorult. Nem jutott szóhoz, ő nem gondolt erre. Legszívesebben kirázta volna a lelket belőle, de legyőzte a haragját, Gábor bához fordult:

- Maga mit szól ehhez, mint tapasztalt ember?

- Én csak azt, hogy ez a legkevesebb, amit adhat ennek a gyermeknek. Ennyiért nem kapsz sehol segítséget.

- Jól van megadom- mondta a méregtől jobban kiveresedve, mint amilyen szokott lenni rendesen.

Az egyességet le is írták, Dénes bá, ő és Gábor bá alá is írták. Megegyeztek, hogy szombaton összeszedik ***Vápészben*** a juhokat, vasárnap hajnalban indulnak. Evvel elmentek. István bá még odamorogta:

- No, ne félj met kihúzom én belőled verés nélkül es

Feri nagy lázban volt, de azért rendesen járt iskolába. A tanító néninek elmondta, hová mennyen.

- Hogy mersz elmenni te drága gyermek?

- Muszáj, nincs más választásom, dolgoznom kell, met Mámá nagyon gyenge,ezután én kell dolgozzak, hanem éhen halunk.

A tanító néninek kiesett a könny a szeméből. Megcsókolta a tiszta lelkű gyermeket, 10 lejt adott neki és ellátta jó tanáccsal

- Aztán a vizsgára várlak!

Feri sírva szaladt haza az örömtől. Mátyás bá a bocskort megcsinálta ingyen. Árpi kapott a hiúban egy jó sapkát. Nagyanya pendelyéből két inget varrt neki. Árpinak az anyja odaadta az Árpi rossz posztóharisnyáját, amit Mámá úgy megfoltozott, hogy még új korában sem volt jobb. Így szombaton elváltak egymástól. Mámá magához szorította. Feri még egyszer belebújt a kötényébe, de hamar erőt vett magán.

- Osztán vigyázzon magára. Mámá reám ne gondoljon búval. Ügyelek én magamra,- s odaadta a 10 lejt.

- Tessék, erre vegyen valamit, egye meg, a tanító néni adta, nekem nem kell az erdőre.

- Édes gyermekem, drága gyermekem, ha rosszul bánik veled, jere haza. Járnak fel az emberek sajtért, jere velük haza.

Minden jó tanáccsal ellátta. Most így váltak el egymástól. Egy 78 éves asszony, aki el akarta hitetni a 9 éves gyermekkel, hogy fiatal, és egy 9 éves gyermek, aki el akarta hitetni, hogy felnőtt. Felvette a kicsi tarisnyát a hátára,

amiben könyvek, meg az inge volt. Útközben betért a bátyjához, Árpihoz, aki éppen iskolába készült. Férfiasan kezet fogtak.

- Osztán, ha vaeccer vízért mensz, szólj be Mámához, met az búsul.

Az anyja meghallotta:

- Ne félj Ferike, én es megnézem. Má hozott is egy jó darab szalonnát és kenyeret, amit beledugott a Feri tarisnyájába.

- Tessék, mikor mensz ***Vápészbe***, közbe fald be.

- Isten fizesse Erzsike néni,- s avval elment egy darabig. Gondolta neki es csak adnak valamit az emberek, ma ott sokan lesznek. Avval megfutamodott, vissza a Mámájához. Kivette a tarisnyából a szalonnát s kenyeret.

- Én hoztam magának valamit Mámá. Tessék, többet ne sírjon,- s azzal elszaladt.

Feri legelsőnek érkezett ***Vápészbe***. Nemsokára jött István bá is a két kutyájával s a juhaival. Lassan érkeztek a gazdák es a juhaikat hajtva. Számba adták őket, beíratták mindegyiket, juhokat, bárányokat, kifizették a számbaadó díjat, s még pálinkát is hoztak, amit közösen megittak. Ez így ment egész nap. Jöttek, mentek, a juhok összevegyültek, a bárányok bőgtek, ha eltévedtek az anyjuktól. Végül este lett, a juhokat őrözni kellett. István bá tüzet gyújtott, lefeküdt melléje, kiadta Ferinek a parancsot, hogy a szemeit tartsa nyitva, mert 338 darab van, s ha egy is elvész, jaj az életének. Feri is a tűz mellé húzódott. Megmelegedett egy kicsit, aztán körbejárta a nyájat, ami nyugodtan hevert. Leült egy kőre Burkussal, a kutyával hamar megbarátkozott, maga mellé hívta, az is lefeküdt melléje, ő is elszunyódott egy kicsit, de hamar átolfázott és a tűz mellé ment, onnan figyelte a nyájat, melegítve hol az egyik, hol a másik oldalát. Úgy éjféltájt megérkezett a szekér a pakkal. Szép holdvilág volt, nemsokára útnak indultak.

- Hallod-é te kölyök,- szólt István bá Ferihez- én elől menyek a szekérvel, pakval, te hátul figyelsz, s hajtod őket, ha vajegy el talál maradni, meg lesz a fizetésed.

- Jaj, Istenem segélj meg,- fohászkodott Feri.

-Vigyázz, hogy a ***Bogácsok fűrészénél*** belé essenek a vízbe, míg a hídon átolmennek.

István bá a szekeren elől, a két kutya két oldalból, Feri hátul. Jól mentek mindaddig, amíg ***Hámor tetőn*** jártak. Ahogy bémentek ***Barlang*** felé az úton, amit kétfelől sűrű erdő borított, kezdtek elmaradozni a juhok, mert az út keskeny volt. Feri itt még soha sem járt. Az egyik felől a ***Madaras pataka*** csobogott, a másik felől óriási kősziklák övezték az utat, amik a holdvilágon fantasztikus óriásoknak

tűntek. Feri nem mert felnézni, nem is volt alkalma sok, mert a bárányok kezdtek kifáradni és elmaradozni. Egyet-egyet felvett:

- Hej, te hej, mennyetek.

Nem tudta mitől, de félelem fogta el, s ha ilyenkor a nagyanyjára gondolt, s kissé megnyugodott.

Így mentek egész éjjel, mikor kezdett virradni a ***Császárok útjánál*** voltak. Ott a terület kiszélesedett. István megállította a lovakat, leszállott a szekérről, kinyújtózkodott, mert addig szundikált. Odakiáltott Ferinek:

- Lassan oldalból tereld bé arra, né,- s jobbra bökött a karjával, arra, ahol a terület kiszélesedett. Közben ő számolta, számolta, kétszer is megszámolta a juhokat. Feri nem szólt, és nem is kérdezett, mert a mámája megmondta, hogy csak akkor beszéljen, ha kérdezik, de erőst szerette volna tudni, hogy megérkeztek-e mind. Miután István megszámolta, nem szólt semmit, ami azt jelentette, hogy mind megvannak. A juhok kezdték enni a jó friss füvet, a bárányok leheveredtek.

István bá a szekérhez ment, levette e tarisnyát, kenyeret szelt, aminek a karéját levágta, odahanyította a kutyáknak, amit azok a levegőben el is kaptak. A belit meghagyta magának, mert kevés foga volt. Aztán Ferinek is szelt, egy vékonyka szalonnát is vágott, odanyújtotta.

- Ez estig legyen elég!

Miután befalták a kenyeret, Feri nekibátorkodott és megkérdezte:

- Még megyünk-e István bá? …A válasz rövid volt.

- Estig!

Mentek. Mind nehezebb és meredekebb utakon. Feri azért megfigyelte, hol járnak. Gondolta, ha haza kell jöjjön, megkapja az utat, egy nagy fára jelt is vágott a bicskájával, amikor István bá a kanyarban volt. Dél már el volt telve, amikor egy nagy meredek oldalához értek. Akkor István bá megszólalt

- Én a szekeret kerülő úton kell, kivitessem, lassan tereld a nyájat ezen az oldalon kifele, ha kiértek a tetejére meglátod az esztenát.

A hegyoldalban az erdő gyér volt, inkább csutakos. Az idő szép tiszta volt, a kutyák a szekér után mentek, de ő visszakiáltotta őket:

- Gyere Burkus ide, Tisza gyere!

Azok jöttek is. Nagyon el volt fáradva, leült egy kőre. Körülnézett, lent folyt a patak, amiből a juhok szomjasan itták a vizet. Ő is ivott. Mikor meglátta, hogy már indulnak neki a hegynek, lassan haladnak felfelé, már a nap kezdett lemenni. Mikor végre elérték a tetőt, ahonnan meglátta az esztenát, nem messze a

tetőtől, melynek hátánál egy gyönyörű völgy terült el, tele pompás virágokkal. Egy pár fa volt az esztena hátánál. Körülötte mindenhol a sötét erdő.

Itt teltek a mindennapok, munkával, odafigyeléssel, a Ferike részére kisebb nagyobb kellemetlenségekkel tarkítva. A legkegyetlenebb, amitől nagyon félt, a vízhordás volt, amit minden este a sötétben kellett elvégeznie. A forráshoz egy nagy sötét erdőn kellett keresztül mennie. Nem volt egy pillanat szabadideje sem, de azért derekasan állta a helyét. A könyveket elrejtette az inge alá, kicsempészte, amikor a juhokkal ment.

Egy kora reggel István bá meglepetve látja, hogy a tej eltűnt a cseberből, ami le volt takarva gézzel, és a Feri priccsének a végéhez volt téve. Nagyon megharagudott, de egyelőre nem szólt semmit a gyermeknek. Gondolta figyeli, és rajta fogja, de nem tudta elképzelni hogyan lehet ilyen sok tejet meginni. Na, ma éjjel meglesem, most hadd menjen a juhokkal. Miután mindent elvégeztek, fejést és a többi tennivalót, mindent, Feri elindult a juhokkal. István bá készítette a sajtot.

- Na, majd megfizetsz te!- gondolta magában.- De vajon mit is csinálhatott a sok tejjel? Ki nem öntötte. Kívülről nem jöhetett be semmi, senki, az ajtó be volt támasztva. Kicsi állat ennyi tejet nem tud meginni.

Este jól betámasztotta az ajtót. Körülnézett alaposan. Végignézett a falakon, vajon nem mozdult-e el egy borona. Semmi jel. Fejjel a tetőn egy deszka fére volt csúszva, de hát ott nem jöhet be senki, semmi, a füst es ki kell mennyen valahol.

István bá sokáig nem aludt, leste a gyermeket, úgy tett, mintha aludnék, aki nyugodtan aludt. Végül őt is elnyomta az álom. Reggel menyen oda egyenesen a cseberhez. Hát üres az. Elsötétedik előtte a világ, dühében felordított. Feri erre ijedten ugrott talpra. Nem szólott semmit. Csak nézte. István bá erőt vett magán, csak ennyit mondott:

- Este számolunk!

Feri sem kérdezett semmit. Kiment, mint rendesen, készítette elé a fejést. Miután a reggeli munka kész volt, István bá nem főzött puliszkát, mint máskor. Volt egy kicsi a tegnapiból, azt hármuknak odaadta, Ferinek meg a két kutyának. Azzal kiadta a parancsot, hogy mehetnek. Feri menet közben lenyelte a puliszkát. Gondolta, bár egy kicsi savót adhatott volna, ha nem, akkor zsendicét. De vajon milyen baja van István bának, mit akar este számolni. Hát mindent elvégeztek, amit parancsolt. Délre sem adott semmi ételt. Reménykedve gondolt Mátyás bára, aki a tinó csordát őrizte, a túlsó hegyen. Sokszor találkoznak, délkor, itatáskor, és örökké szokott adni neki valamit. Már sokszor hívta, menjen, hozza, mert ő es megadja azt a bért. Örökké elbeszélget vele. Vajon miért volt olyan István bá, gondolta sajnálkozva.

Sajnos nem találkozott Mátyás bával, így néhány eperrel csillapította az éhségét. Gondolta, holnap szombat, jönnek a sajtért, hátha Gergely bá ad egy kicsi kenyeret, mint a múltkor, amit künn eldug, ilyenkor megeszi. Végre eljött az idő, hogy a juhoknak beterelték a kosárba, a fejőköt külön, a meddüket külön. Gondolta fejés előtt ad valamit István bá, de keserűen csalódott. Megvárta a fejést. A jó illatos tej csiklandozta az orrát. Gondolta csak egy cseppet ihatnék, de nem lehetett, István bá gonosz tekintete örökké rajta volt. Sötét lett mire elvégezték a munkát. Feri szédült az éhségtől. Neki támaszkodott az esztena oldalának. István bá a kutyáknak es enni adott. Meglátta Ferit, ahogy megállt, rea ordított.

- Mozdulj vízért, te bitang!

Feri sem tudja, hogy jött ki a száján.

- Nem tudok, éhes vagyok!

- Mars vízért, majd kapsz, csak hord meg a csebreket vízzel!

Ment hordta a vederrel, ötször tért. Már az utolsóval alig ért oda, fájt a feje, mert éhes volt. Bement, leült a priccsre. István bá ráordított:

- Vetkezzél le!

- Fázom- válaszolta Feri.

- Na, ha nem akarsz, majd én levetkeztetlek!

Durván megfogta a karját, letépte róla az inget, gagyát, mert csak ennyi volt rajta.

- Térgyelj le! Ferit lenyomta térdre, a harisnya szíjú ütésre állott a másik keziben. A veres haja égnek állott. Feri megszólalt.

- Miért akar megverni? Én nem csináltam semmit! Ennem sem ad, alábbvalónak tart a kutyáknál, mert neki adott ennik, pedig tuggya mi az egyesség!

István bá nem tudta magát visszatartani, egy hatalmasat húzott rea a szíjúval.

- Hol a tej, te bitang? Hol a tej? Mit csináltál vele, már két éjjel, az esti tejjel?

- Én semmit.

- Hazudsz!-újból lecsapott a harisnya szíjával. – Mondd meg kinek, adtad a tejet? Ennyit meginni egyedül nem tudtál!

- Én senkinek.

- Az ördögökkel cimborálsz, úgy-e?? Na, mondd meg szépen, ha nem mondod meg te, csúful kiverem a bitang lelket belőled. Na…, na…,na…, így suhogott a szíjú a csatos felével. Feri sokáig tűrte, végül elkiáltotta magát:

- Jaj édes Mámám, megöl!

Avval csend lett, de a szíjú tovább csapkodott. A megdühödött ember nem tudta abba hagyni, míg végre kifáradt. Nézi, hát csupa vér a gyermek. Nem mozdul. Hallgatja, hogy szuszog-e, még egyet, egyet szusszant. Megfogta, kitette az ajtón kívül.

- No, majd a hidegben helyre jősz.

Bement, kezdett gondolkozni, mit mondok majd, ha meg talál halni? Miért is töröm a fejemet? Hát farkas és medve van bőven. Csak én mit csinálok nála nélkül? Igaz, ami igaz, sokat dolgoztattam. A tavalyi nagy legény volt, és még felét sem csinálta, de mentsem meg, elfut a betyár csórén. Hát az bizony nem futott el, összekucorodott. Suttogta halkan

- Mámá, nem látok! Mámá fázok!

Megfogta, bevitte, a teste csupa seb volt, az egyik szeme bédagadva. A gyermek fel akart állni a földről, de visszaesett. A tűz felé csúszott.

- Áhá, nem dögöltünk meg?

- A gyermek nem válaszolt, nem volt ereje, vagy nem is hallotta a kérdést.

- Megmondod, mit csináltál a tejvel?? Te bitang.

- Semmit- volt az alig hallható suttogás.

- Hát még most sem mondod meg, te tolvaj, gonosztevő! Hadd el, mert megmondod, ha ez sem volt elég.

Megfogta a félig alélt, ájult gyermeket, kivitte. Az esztena sarkánál volt egy nagy fenyő, ahhoz hozzákötözte, otthagyta csórén.

A gyermek annyit érzett, hogy fázik és mégis ég mindene, nem látott, nem tudott gondolkozni. Egyszer csak azt érzi, hogy egyik oldalát valami melegíti. Erőlteti a szemét, hogy valahogy nyissa ki, sikerült is egyiket kinyitni. Hát Burkus melléje simult, melegíti.

- Isten fizesse, Burkus, mert fázom erőst. Jó-e melegítsd a másik felől is egy kicsit. Az okos állat megértette, nyalogatta a sebeit. Tiszta volt az ég a Hargita tetején. Csípős tavaszi szél fújt.

- Te Burkus, ha el tudnád rágni azt a szíjat, amivel a kezem hátra van kötve, úgy elmennék. Burkus kezdte a füleit hegyezni. Tisza vakkantott. Burkus elszaladt a kosár felé. Feri egyedül maradt, még jobban a fához lapult, hogy az legalább valamennyire védje a hátát. Künnebb volt egy odvas nagy bükkfa, arról felől valami neszt hallott, de alig hallhatót. Gondolta Burkus kerül egyet.

- Gyere ide Burkus.

A nesz megszűnt. Csend lett egy pár percig, hogy újból kezdődjön a mocorgás. Feri nagy erőfeszítéssel arra nézett, ha nem lett volna megkötve, akkor sem tudott volna megmoccanni. Egy óriási nagy kígyó kúszott feléje. Legalább egy méterre fent volt a feje, a többi részét húzta a földön, ami nagy volt, fekete, szürke és csillogott a holdfényben. – Most végem van, gondolta, és lehunyta a szemét. Így volt nem tudja meddig, de a kígyó nem bántotta, vagy észre sem vette. Tovább ment nesztelenül. Egy nagy kő volt az esztena hátánál, ami egy nagy rést szabadon hagyott, de valahogy nem nagyon lehetett észrevenni, mert egy borókafenyő eltakarta. Feri nem tudta meddig volt ebben az állapotban, mikor hallotta a csúszást, gondolta megnézi, mit csinál. Újból erőltetnie kellett a szemét, előbb karikákat látott, aztán egyebet is. A nagy kígyó a borsikafenyő alól bújt ki, de olyan vastag volt, mint egy veder. Alig tudta vonszolni magát. Újból elkúszott mellette, eltűnt abba az irányba, ahonnan jött. Csak most a fejét tartotta fenn, az egész törzsét a földön húzta.

Nagy későre Burkus újból visszajött, melléje feküdt, melengette, így telt el az éjszaka. Egyszer csak kezd figyelni, mintha szekérzörgést hallana. Jobban figyeli, igen, ez szekér, Gergé bá jön a sajtért. A szíve hevesen vert. Az ég es a falu felől kezdett megvilágosodni. A zaj elcsendesedett, úgy látszik lóháton, viszi be majd a sajtot, nem jő ki a szekérrel. Minden idegszálát megfeszítve figyelt. Bár csak kiérne, míg István bá felébred, mert képes lesz arra is, hogy valahová elvigyen, hogy ne lássa, hogy megvert. Akkor nem tudok hazamenni,- gondolta, de vajon miért vert meg? Milyen tejet emlegetett. Közben csitította Burkust:

Csend, ne ugassatok, mert Gergé bá jő. A kutya egy darabig csendben hallgatta. Már a lovak csörtetése is hallatszott, mikor Burkus felszökött, ásított egyet, s avval eltűnt csendben, ugrálva jött vissza. Tisza sem ugatott. Ők már jól ismerték Gergé bát. Ugrálva jöttek előtte. A lovakat elcsapta Gergé bá, hogy míg lemérik a sajtot, reggeliznek, mert így szokták eddig.

Odaérve éppen meg akarta verni az ajtót, mikor gyenge hang ütötte meg a fülét. – Gergé bá! Gergé bá! Gergé bá odament. Nem jött, hogy higgyen a szemének. Nem tudta mi az, ami a fához van kötve.

– Én vagyok Gergé bá. Jöjjön erejszen el, erőst fázom, úgy ég a testem, azt hiszem egyik szemem ki van ütve.

- Úr Isten… létezik ilyen,- hamar elvágta a szíjat, levetette a lájbiját, belétakargatta a megvert véres gyermeket. A tarisnyájából pálinkát vett elé, a gyermek szájához tartotta:- Igyál fijam! Igyál ebből!

A gyermek ivott, aztán elaludt a meleg lájbiban. Aztán fogta a kicsi gyenge testet, besúrolta pálinkával. Jól betakargatta és azzal úgy berúgta az esztena ajtaját, hogy az deszkánként repült be, mivel be volt támasztva, másképpen nem engedett. István bá ijedten szökött talpra.

- Mi van, mi, mi?

- Mi van?- kérdé Gergé bá, aki egy ügyes erőteljes fiatalember volt. Azzal a szándékkal lépett bé, hogy felpofozza azt az emberből kibújt szörnyeteget, de amikor látta, nyugodtan tudott aludni, mikor a gyermek kint meg van fagyva, megundorodott tőle. Az meg nem törődve vele, rohant a cseberhez. Hát bizony üres volt. Elkezdett ordítani, tépte a haját.

- Mi- mi lehet? – rohant ki, hogy lássa a gyermek nem szabadult-e el a fától s nem es szerette, volna, hogy ott meglássa Gergé, de az es ment utána.

- Mi az István? Ejisze eszedbe jutott, hogy a gyermek megfázott?

- Faggyon meg! Dögöljön meg…én nem bánom. De hol a tej megint? Hol van, má a harmadik éjjel eltűnik a tej a cseberből, az estéji fejés. Mit tegyek?

Miből csináljak sajtot.- Káromkodott csúnyán.- Azt hittem, hogy a gyermek,- de nem folytatta, mert Gergének a keze ütésre készült. De az asztán leengedte.

- Szóval azért kénoztad, úgy-e? Láccik es rajta a sok tej, hiszen csak a csont s bőr van rajta. A te bajod, hogy mit csinálsz a tejvel. Ha van sajt készen, mérd le, de jó gyorsan, mert nem állok jót magamért, ha még sokáig itt kell maraggyak, kitekerem a nyakadat. Hol a gyermek gúnyája?- Megkapta a priccsen a széttépett inget, gagyát, s priccs fejénél szépen összefogva a kurtit, a harisnyát, bocskort. Összeszedte, s kivitte, erőst sajnálta a gyermeket, mert ő maga is árván nőtt fel. Neki nem volt rossz a mostohaapja, mégis sokszor érezte az árvaságot.

István bá hol ordított, hol toporzékolt, de tudta, hogy Gergével nem jó ujjat húzni, hát kezdte a polcokról leszedni a sajtot, volt elég ott. Mérte, rakta bele a zsákokba.

- De hol van, megszökött az a bitang kölyök. Nem vette észre a gyermeket, amelyik bépakolva aludt.

- Nem szökött az el, itt van, ha akart vóna sem tudott volna, félig halott, majd te még erről számolsz István, így megkínozni egy védtelen gyermeket. Azzal otthagyta, kiment kezdte öltöztetni az alvó gyermeket. Az felébredt, talpra akart ugrani, nem tudta hol van, de visszaesett.

- Nyugodj meg fijam… ne félj, többet nem bánt, met hazaviszlek.

A gyermek fél szemével, amelyiket ki tudott nyitni, met a másik úgy be volt dagadva, hogy azt nem tudta, hálásan nézett rája, elkezdett öltözni gyorsan.

- Olyan éhes vagyok!

- Azt mondja, hogy megetted a sok tejet, méges éhes vagy- szólt Gergé bá. Inkább Istvánnak mondta:

- Nekem nem adott ennem, csak a tennap egy kicsi hideg puliszkát- mondta Ferike.

Közben Gergé bá kihúzta a lájbija zsebiből a kenyeret6, odaadta, mit a gyermek mohón falt.

- Edd meg, fijam. Odabé a szekeren van még. Míg bemegyek a lovakkal, itt maradsz-e?

- Nem Gergé bá- szorosan megfogta a kezét, már tudok valamennyire menni, magával menyek.

- Én es jobbnak látom.

- Csak egy kicsit jöjjön bé, hogy a tarisnyát, a könyveket elvegyem.- Nem mert egyedül bemenni. Kihúzta a tarisnyát a priccs derekából, bojtok alól, mert az volt a derekalj. Gergé bá az ajtóból nézte, s avval kilépett az ajtón.

Visszaköszönt:- Adjon Isten jó munkát. Az egyességet szépivel tarcsa bé! – Útnak indult. István bá elkezdett könyörögni:

- Jere vissza te, jele vissza, ne félj többet nem verlek meg. Hát az éjjel es elment a tej, pedig te nem es voltál idebé.- De a gyermek ment, szorosan fogta Gergé bá kezét.

- Gergé te, hallod-e, ha lelked van s Istened van, ne vidd el a gyermeket, mit tudok egyedül csinálni mindennel?

- Neked van lelked s Istened úgy-e?- s avval ment tovább.

A lovakat hamar megkapták. Gergé bá Ferit felültette egy csutak tetejére.

- Maradj itt, míg visszatérek, hozom a sajtot s osztán menyünk haza.

Ahogy Gergé bá elment, Ferinek eszébe jutott, vagy nem es felejtette el soha a nagy kígyót. Gondolkozott, nem kén-e itt maradjon. Megfogja, hogy őt ne tartsák tolvajnak. Elbúvik éjjel, meglesi s mikor jő fifelé a fejit levágja. Borzadva gondolt reja. De honnan vegyen fejszét? István bá este örökké béviszi. A gondolatok így kavarogtak a fejében, míg egyszer hallja Gergé bát, hogy vezeti a lovakat. Eléje menyen, elmondja, hogy mit látott az éjjel, s hogy ő meg kéne üsse, azt a nagy kígyót, azért, hogy ne tartsák őt tolvajnak.

- Édes fijam, te csak álmodban láttad. Itt nem léteznek olyan nagy kígyók. Csak lázálmodban láttad.

- Nem, Gergé bá, igaz, hogy csak egyik szememmel láttam, de láttam, met azt hittem, hogy jő nekem, mellettem csúszott el és én úgy megijedtem, hogy nem tudom mi történt, de amikor jött. Akkor határozottan láttam.

- Ami igaz, az igaz, hogy a tej eltűnt. Ne törd rajta a fejedet. Bogojza ki ő. Ha tuggya.

Mikor leértek a völgybe, hát ott van a tinócsordás Mátyás bá. Már távolról kiáltott:

- Te vagy Gergé?

- Én Mátyás bá.

- Még mi van otthon, hogy vannak az enyémek?

- Jól Mátyás bá, jöjjön a szekérhez, küttek valamit, füstölni valót.

- Ne te ne, te kivel verettél vejem? Ejisz-e csaknem a vén medvével vertél így essze?

- Dicsértessék Mátyás bá. Én nem vertem meg senkit, csak engem vert meg István bá. Avval elmondta, hogy kapta a gyermeket, hogy most viszi es haza.

- Na, azt mán nem. Mü már rég barátok vagyunk, itt marad velem, ne félj, meggyógyulsz. Itt csak velem kell gyere, mert fájnak a lábaim, ahova én nem

tudok menni, ott megtéríted a bornyukat. A legén es így el tud menni vaeccer haza, met ő es fiatal, szeretője es van.

- Én nem maradok egyedül.

- Ne félj, megkapod a bért becsületvel.

- Mit szólsz Feri?- kérdezte Gergé bá.

- Azt, hogy maradok. Isten fizesse meg magának, hogy megszabadított, met eddig biztosan halott volnék. Csak, jó-e ne mondja meg mámának, hogy megvertek. Erősen búsulna.

- Ne félj, nem mondom meg. Közben kenyeret s szalonnát vett elő. – Gyere együnk, met engemet es jól tartott a veres róka. Kacagva ettek s aztán elváltak. Ferinek egészen más élete kezdődött. Délre ettek rendesen. Ő csak Mátyás bával járt.

Másnap este az idő megváltozott, sötét volt, nehéz felhők jöttek az égre, egy tinó elmaradt, késő estig keresték. Kétfelé mentek, egy felé a legén, másik felé Mátyás bá Ferivel. Éjfél felé kapta meg Feri. Fel volt akadva egy fiatal erdőben. Szépen kiszabadították, mire visszatértek a szállásra bőrig voltak ázva. Tüzet gyújtottak, megszárogatták a gunyájukat. Közben Mátyás bá mondja:- Hallod-e te Gyula? Odaát az esztenánál nincs valami rendben. Reggel meg kell nézni, a juhok nem voltak kieresztve egész nap a kosárból s a kutyák vészesen vonítnak.

Reggel át is mentek Ferivel. De mi történt? Este későig dogozott István bá. Akkor leült a Feri priccsére, rejáhajolt a cseberre, gondolta így megfogja a tolvajt, akárki is legyen az. Csak az a gyermek ne ment volna el. Úgy, ahogy ül ott, hát egyszer csak különös neszt hall. Nézi egyenesen a csebret. Eccerre csak egy hatalmas kígyó fej hajlik a cseber fölé s kezdi a tejet szívni. Egy pillanatig megdermedt félelmében. A fejsze után akar nyúlni, de nem mert mozdulni. Mégis kell valamit csinálni. Hirtelen megragadta a kígyó nyakát a két kezével jól megszorította, abban a pillanatban érezte, hogy az a farkával hatalmasan rátekeredik a derekára. Minden erejét összeszedte, minden erejével megszorította a kígyó nyakát. Viszont az még jobban szorította, már nem kap levegőt, szemei kimeredtek, kiáltani akarta a kutyákat, de hang nem jött ki a torkán. Minden erejét összeszedi s a cseber szélibe roppantsa a kígyó fejét. Ő sem kap levegőt. Vége van. A kígyó vonaglik, hatalmasakat szorít rajta. Végre megfullad.

Így kapják meg őket harmadnapján reggel. Egyik a másikból kiszorította a gonosz lelket, addig ölelgették egymást.

A kutyák hűségesen őrizték a juhokat, de azok már alig bírtak lábra állni az éhségtől. Csíkmadaras, 1978. december 20.

Szómagyarázat, tájszavak
fijam – fiam
osztán asztán – aztán
vakarú – a teknő oldaláról lekapart tésztából készült kis cipócska
hazajő – hazajön
mongya – mondja
meghót – meghalt
fődünket – földünket
minnyá – mindjárt
met – mert
kurtiját – blúzát
dogozni – dolgozni
hejibe – helyébe
bárán – bárány
kezit – kezét
vóna – volna
jere – gyere
vaeccer- néha
mensz- mész
átolfázott – átfázott
átolmennék –átmennék
bémentek – bementek
fére – félre
fejőköt – fejőket
meddüköt – meddő juhokat
gagyát – gatyát
ennik – enniük
térgyelj le – térdelj le
tuggya **–** tudja
bédagadva – bedagadva
faggyob meg – fagyjon meg
kénoztad – kínoztad
láccik – látszik
maraggyak – maradjak
méges – mégis
tennap – tegnap
tarcsa bé – tartsa be

bogojza ki – bogozza ki
küttek- küldtek
mü – mi
bornyukat – borjakat
vaeccer – néhányszor
becsületvel – becsülettel
gunyájukat – ruhájukat
reáhajolt- ráhajolt

2. SZÉPASSZONYOK

- Hallod-e Katalin? Fársáng van ma s este tánc lesz.- szólalt meg István bá nagy kenetteljes hangon. Még hozzátette:

- Csak ne volnál olyan sovány, mind a gereblye! Csontos, mind a gereben.

Az asszony a guzsaly mellől:

- Na maga – szép fiatal. Odvas fogával,
Két szál deres hajával.
Görbe hátával,
Két fekélyes lábával.

- Ejsz-e még táncolni akar?

- Én akarni akarnék, de nincs kivel, mert veled nem mehetek.

- De én se magával.

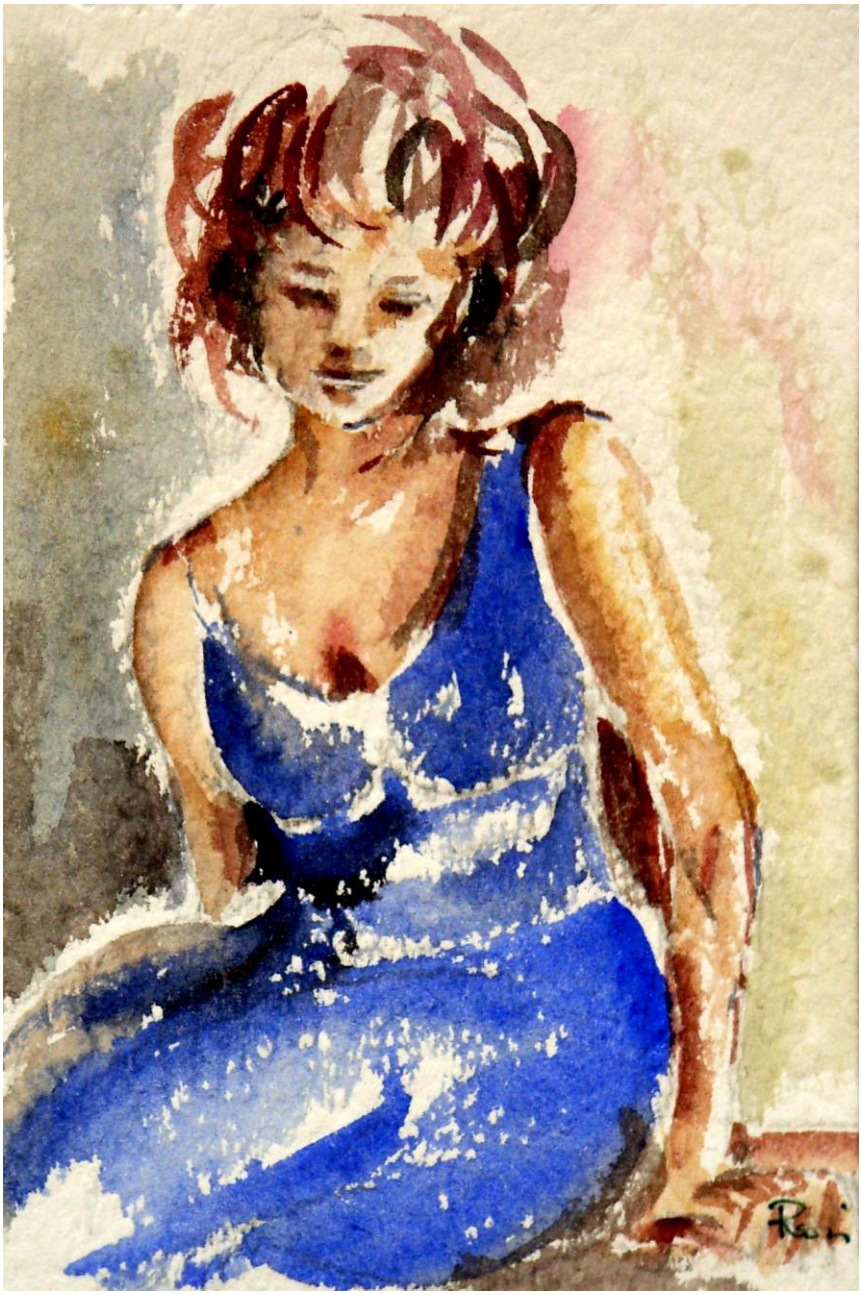
Így dicsérték egymást, mikor éppen arra járt el a tündérek vezére. Meghallotta. Gondolt egyet.

- No, megállj, no, én megtáncoltatlak,- nyomban átváltozott szép menyecskévé. Bekopogott szépen oda melegedni, mivelhogy útban van. Erős hideg van odakünt. Mivel gyalog menyen fel a csíki falvakba, el is fáradt. Több sem kellett István bának Azt sem tudta hová ültesse a szép menyecskét. Hamar a tüzet megrakta. Széket vitt oda neki, simogatta.

- Hallod-e Katalin? Ránts egy kicsi kolbászt lelkemnek, biztosan megéhezett. Az asszony úgy tett, mintha nem hallaná. Gondolta:- Bezzeg nekem nem adna.

A szépasszony közben magában valami varázsigét mondott, amit nem lehetett hallani.

Bé a füttőn,
Ki a kürtőn,
Könnyű legyen, mint a tollú,
Úgy repüljön, mint a varjú.
Szépasszonyok vele járjanak dzssesszet, rumbát,
Csürdöngölőt, sebes tumbát.
Három napig meg se álljon,
Gagyájába ibrikáljon.
Irigy feje megszédüljön,
Az ajtóba letétessen.

S már repültek is. Átal háztetőkön, keresztül a ***Nagyegeren,*** az ***Olton*** át. A ***Nagyegeren***, és az ***Akácoson*** túl, a ***Hegyben*** a tetőn várták a többi tündérek, akik mind szép menyecskékké változtak. Szólt a zene, ahogy meglátták István bát, kézről-kézre adták, táncoltatták. Járták fel egészen ***Vápészen***, fel ***Barlangon***, ki a ***Hargitára***.

Közben Katalin néni azon veszi magát észre, hogy nagy csend van. Felemeli a fejét a guzsaly mellett. Hát látja, hogy azok eltűntek. Vajon hová? Hát ő nem hallotta az ajtó nyílását. Vajon megsüketültem volna? Felkél a kicsi székről, kinyitja az ajtót. Kint sötét van, de ennél egyéb semmi. Jól hallja máskor az ajtó nyílását.

- Hát nem vagyok süket. De hová lettek el?- Megnézi az ágy alatt, benéz minden szegeletbe, megnéz minden likat, megmatat mindent, de sehol.

- No, ne is legyenek, amíg nem eszem, mert a vén fösvény, nem hagyja, hogy egyek, ahogy főzöm az ételt s az kész, örökké elküld valahova, s mire hazajövök nekem csak azt hagyja, ami nem kell neki. Minden zárva tart s akkor csúfolkodik velem, hogy sovány vagyok.

Gyorsan megkeresi a kulcsot az ujjas lájbijában. Szerencse, hogy a nélkül ment el. Csak ne jönne hamar. Kolbászt, hurkát hoz ki a kamarából, megrántja, jól lakik.

- No, hála Istennek még nem jöve.

Az bizony nem is jön. Esze ágában sincs, hisz azt sem tudta hová legyen örömében a szépasszonnyal, akit a szeme úgy kívánt, de egy se nézett mostanság reá, mert nemcsak, hogy öreg és csúf volt, de gonosz is. Szegény Katalinnak elege volt vele, de most,- Uram irgalmazz!- Megkapta. Egyik tette, a másik vette, csak akkor kapott észbe, amikor már a ***Hargita tetején*** jártak. Kezdett könyörögni:

- Vigyetek haza lelkeim, mert már nem bírom!

- Hogy vinnénk haza, te szép ember, most farsang van. Már mióta járunk ilyen táncos kedves ember után, most kimulatjuk magunkat.

A zene most még gyorsabb ütemben kezdett szólni, őt vitték, járták a táncot, legtöbbször a levegőben. Meg is virradt, újból besötétedett. Ő még örökké járta. Most már valahol a ***Gyergyói Havasokban***.

- Éhes vagyok- könyörgött.

- Nem akartok haza vinni, engedjetek el, magamtól is hazamegyek.

- Hová mennél? Nézz körül, ha leteszünk, széttépnek a farkasok.

Bizony a farkasok nem látták a szépasszonyokat, csak István bát, akit körülvettek. Alig várták, hogy lepottyanjon a levegőből. Így inkább hagyta, hogy vigyék. Most az a menyecske vette kézbe, aki elhozta hazulról.

Az megvigasztalta, egyet se búsuljon, most viszik vacsorázni. Még vagy éjfélig járták s akkor egy nagy kősziklához értek. István bá körülnézett, de egész körben csak kövek, nagy kövek voltak fekete gránitból, amelyek óriásoknak tűntek. Ott valami egérlyukon szerre eltűntek a szépasszonyok. Az Ő menyecskéje újból valami varázsigét mondott, amit István bá nem értett.

- Sovány legyen, mint a hernyó,
Kicsi legyen, mint a kígyó,
Kincses asztal teríttessék,
Varasbékát nyárson süssék.

Hipp-hopp, István bá úgy bebújt a féreglikon, mintha egész életében ott járt volna ki, be, s nem az ajtón. Igaz jó nagyot suppant lefelé. Vaksötét volt, újból meghallotta a szépasszony hangját.

- Kész voltatok-e kicsi leánykáim. Világosságot gyújtsatok. Illatos bort kavarjatok. És lőn világosság, ami megvilágította a nagytermet, ami úgy

csillogott, mintha minden drágakőből lett volna. Illatos fenyőgyanta fáklyák gyúltak ki körben. De micsoda asztal volt terítve, tiszta arany tányérokkal.

- De jaj Istenem! Hol vannak a szépasszonyok?

Az egyiknek disznó feje, a másiknak szamár füle, a harmadiknak béka feje, de a hasa, mint a hordó. Mind a kilenc szörnyeteg lett. Őt egy bársonyszékbe ültették az asztalfőre. Vele szemben ült talán a legcsúfabb: farkas fejű, lólábú szörnyeteg. A sarokban egy nagy tűz égett, ahol nagyban folyt a főzés, sütés. Egy hordóból varangyos békákat szedtek ki, húzták nyársba, sütötték meg a tűzön. Egy másik alak, amelyiknek patkány feje és farka volt, egy drága kancsóból degenyeget öntött a tányérokba. Már hozták a békákat, amelyek még rúgtak, azokat rárakták a degenyegre. Közben kínálták István bát:

- Egyél, drága kincsünk!

- Nem tudok én ebből enni, csak egy kicsi rendes kenyeret adjatok.

- Az nekünk nincsen.

- Hát akkor igyál legalább ebből a drága borból! Tiszta kígyóvérből van csinálva, kénkővel ízesítve!

- Nem tudom meginni. Inkább egy csepp vizet adjatok.

- Azt sem adhatunk.

Akkor megszólal a farkasfejű:

- No, látod-e, milyen az, amikor te is azt hagyod meg a feleségednek, amit te sem tudsz megenni.

- Többet nem teszem, csak vigyetek haza.

- Jól van, csak előbb kipihenjük magunkat, mert fáradtak vagyunk.

Ekkor elkezdték egyszerre becézgetni, és mondani:- Úgy-e velem hálsz?

A disznófejű:- Röf, röf, röf…, én vagyok a legkövérebb.

A békafejű:- Nekem van a legnagyobb hasam.

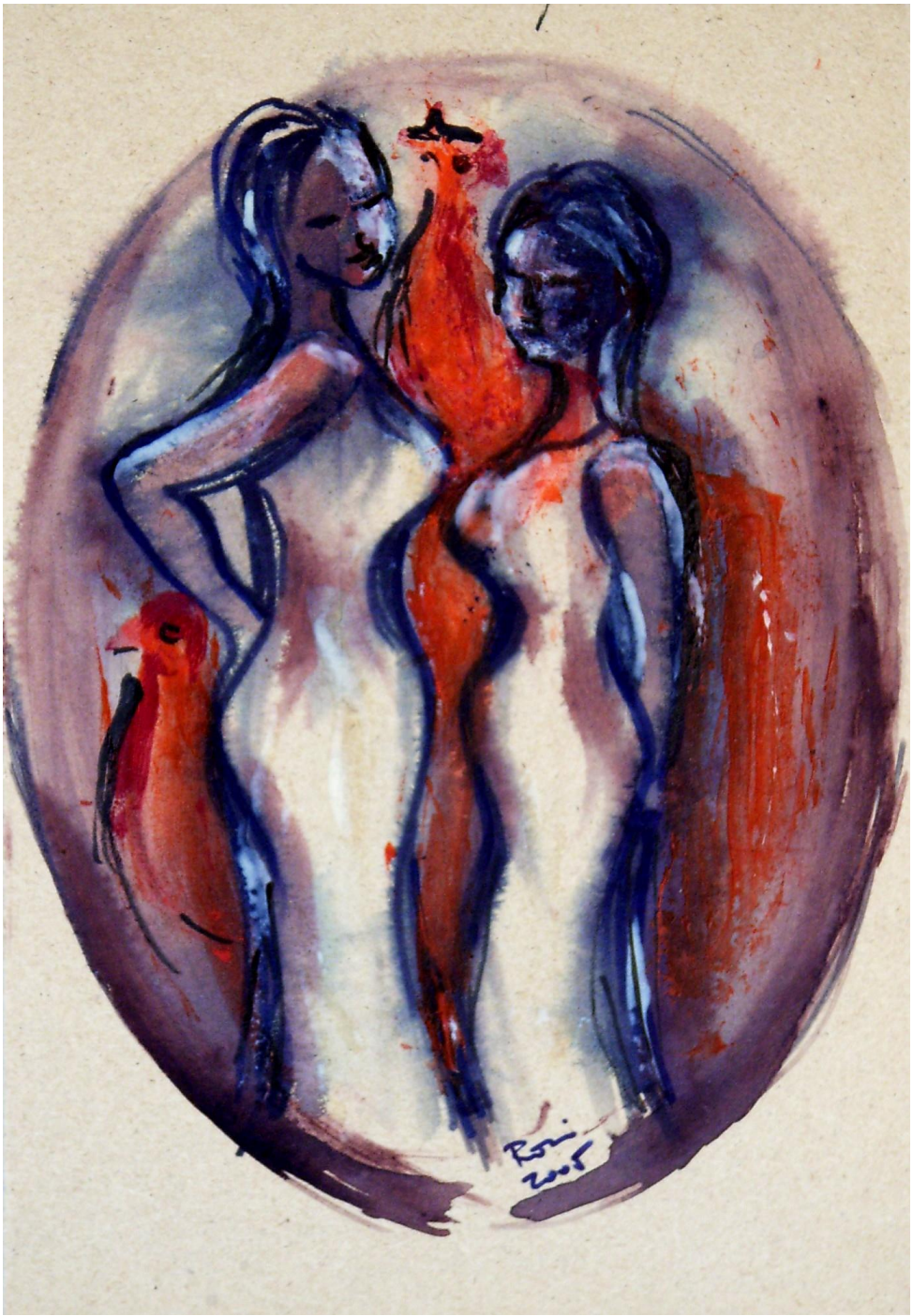
A patkányfejű:- Úgy-e milyen csinos vagyok?

A farkával simogatta István arcát. Mindenik hívta hálótársnak. Azt sem tudta hova legyen az utálattól. Végre könyörgött.

- Nem kell nekem egyiketek sem. Vigyetek haza, van nekem feleségem.

Ekkor a farkasfejű szólalt meg ismét.

- Miért nem vagyunk mi jó? Hát a feleségedet, te nem mindig gyaláztad-e? Bezzeg, amikor szép menyecske voltam, akkor jöttél velem. Vedd tudomásul, ha még egyszer megbántod, akkor csúfabbul jársz, mint most. Mi sem, vagyunk sem menyecskék, sem, szörnyetegek, mi tündérek vagyunk. Dárius király kilenc lánya vagyunk. Ott járunk, ahol akarunk. A jókat szeretjük, a gonoszakat büntetjük.

István bá térdre borult s úgy kérte a bocsánatot, csak vigyék haza. Közben azon járt az esze, hogyan tudna egy arany tányért, vagy legalább egy kanalat elvinni. A tündérek a gondolatát is kitalálták.

- Azon ne fáradozz, mert ezt mi úgy örököltük, senki emberfia a kezét reá nem teszi.

- De ha nem akarsz itt pihenni, akkor hazavihetünk.

Ekkor a csillogó teríték az asztalról nyomtalanul eltűnt. Gyönyörű rózsacsokor került az asztalra. A tündérek kecskebugát vetettek, s átváltoztak gyönyörű tündérlányokká, kivéve a szamárfejűt, meg a patkányfejűt. A tündérkirályné rájuk szólt:

- Drága testvéreim, vigyétek haza ezt az aljas lelkű embert, reméljük, hogy ez a kis mozgás jót tett neki.

Kint fejbevágták valamivel, amitől újból visszakapta emberi alakját, ő nem is tudott arról, hogy milyen is lehetett. Kint már újból este volt, őt vitték, mind a gondolat.

Ez alatt Kata néni fonogatott, s gondolkozott, vajon merre jár titokban az ura. Gondolta bár csak még jó sokáig maradna el ott, ahol van, sokáig mulatna a menyecskével, mert akkor egy kicsit ő is jobban lenne, egy kicsit tudna magára szedni, kitelni. Ahogy így hányta- vetette a dolgokat, egyszer csak nagy suppanást hall a tornácról. Hamar kimegy s hát a drága ura fekszik ott. Megfogja, béhúzza a házba.

- No, maga jól kijárta magát. Hát nem tud felkelni? Pű, de büdös. Hát leibrikálta magát? Hamar levetőztette, tisztát adott reá. István bá csak annyit mondott:

- Ennék, ihatnám.

Adott is neki bőven, de nem volt elég.

- Még adjál! Adott is neki Kata néni. István bá esze csak az aranytányérokon járt. Időközben híre ment a faluban, hogy eltűnt István bá. Jöttek a látogatók, de hiába kérdezték, hogy hol volt. Csak annyit mondott.

- Táncoltam.

Ő azonban annyit evett, hogy nehezére esett a sok kolbász, hurka, s ahajt szépen megót. De mielőtt meghót volna, elmondta a menyinek, hogy mennyi drágaságot látott, az aranytányérokat.

Annak sem kellett több, elhatározta, és mondta is

- Én megkapom azt, akárhogyan es. Az após fösvény volt, ő viszont hiú és ravasz, nagyon hasonlítottak egymásra. Gondolta, ha másképpen nem megy, összecimborál, akár azt ördöggel is. Csak temessék el az öreget, és indul is a kincsek után.

Csíkmadaras, 1978 december 28

Szómagyarázat, tájszavak

fársáng – farsang
füttőn – kályhán
csűrdöngölőt – egy tánc, ami a nevét onnan kapta, hogy régen, a csűrben nem volt padló, amikor építették csak úgy maradt földesen a köze. Több alkalommal táncot tartottak itt, így a legények ugrándozva, táncolva taposták simára tánc közben. Ez a tánc lett aztán a csűrdöngölő.
szegeletben – sarokban
gagyájába – alsónadrágjába
ibrikáljon – belecsináljon
letétessen – legyen letéve
likat- lyukat
nem jöve – nem jött
varasbéka – varangyos béka
suppant – esett
lőtt világosság – világosság lett
féreglikon – egérlyukon
degenyeget- a kőolaj finomítás után maradt sűrű, fekete anyag
csúfabbul – csúnyábban
ahajt- azonnal
meghót – meghalt
menyit- menyét

3. A VÁSÁR

- Hallod-e te Terézsi?
- Megint mit akar?
- Hát én azt, hogy kéne tarcsad, hogy én verjem.
- Mit akar verni?
- Mit, hát a kertet hátul, Nagyeger felől meg kéne kerteljük.

Terézsi nének a szüve, majdnem kiszökött örömében, mert hát a tavaly is a róka elhordta a tyúkokat, de hirtelen eszébe jutott, hogy Miklós bának az orvos mit mondott. Nem szabad dolgoznia, mert a szüve nem bírja.

-Arról maga mongyon le, jól tuggya nem szabad dolgoznia. A minap majdnem meghót.

- Az a minap volt, most jól vagyok, hát jere! Terézsiné hamar fel es rakta a tángyérokat a tálasba, amit eppen elmosogatott volt. Közben hánta-vette magában, mégis jó volna lebeszélni valahogy ezt a vén nagyfejűt, nehogy megártson neki. Hát elkezdte:

- Tuggya-e kend, hogy ez a köd ingemet erőst fojt.

- Ne félj semmit Terézsi, mikor megfogja a torkodat, én a kalapáccsal a fejire ütök.

- Hát magával nem lehet bírni,- mondta Terézsiné. Így zsörtölődve hozzáfogtak a munkához. Terézsiné csakhamar a favágó kecskén lovagolt. Tartotta a rakás deszkát, míg Miklós bá szépen hegyet fűrészelt nekik. Így dolgoztak ketten. Egyszer csak a köd feltisztult, és a nap a templom tornya fölött olyan ragyogóan kisütött, mintha nem is november volna. Erre Miklós bá es megállott a munkával.

- Hallod-e, te Terézsi?- hozd ki a pipámat, s azt szólt, hogy nyissa ki az istálló ajtaját es, hadd lássa a nap az ökreit, met úgy nézi az ajtóját, mintha vásárolni akarna. Hozzátette:

- Azok bizony nem eladók, az egyik az enyém a torra, ha a halál méges eljőne utánam, a másik meg a Terézsié.

Azt mondhassuk, hogy vén huncut Miklós bá, de azt nem, hogy fösvény. Így mondogatott magában, míg Terézsiné megérkezett a pipával. A lapockán szenet es hozott, hogy tuggya meggyújtani.

A Nap bizony meghallotta Miklós bának a mondókáját, egyet jót kacagott, bé es nézett jól az istállóba. Volt es, amit lásson. Szilaj hevert, akkora volt, hogy a fél istállót elfoglalta. Gyönyörű fehér szőrével, ami mint azt ezüst

csillogott a nap ragyogásában. Nagy csavaros szervai büszkén a nap irányába fordultak. Bodor a lábain állt, hasonmása volt. Még a nap is elámult rajtuk, ha van is mivel büszkélkedjen a vén Miklós.

Gondolt egyet.

- No lám, te vén huncut Miklós, te , aki az egész Madarast bé tudtad csapni, hát én mégis megveszem a te ökrödöt, s avval tovább ballagott kacagva, otthagyva őket.

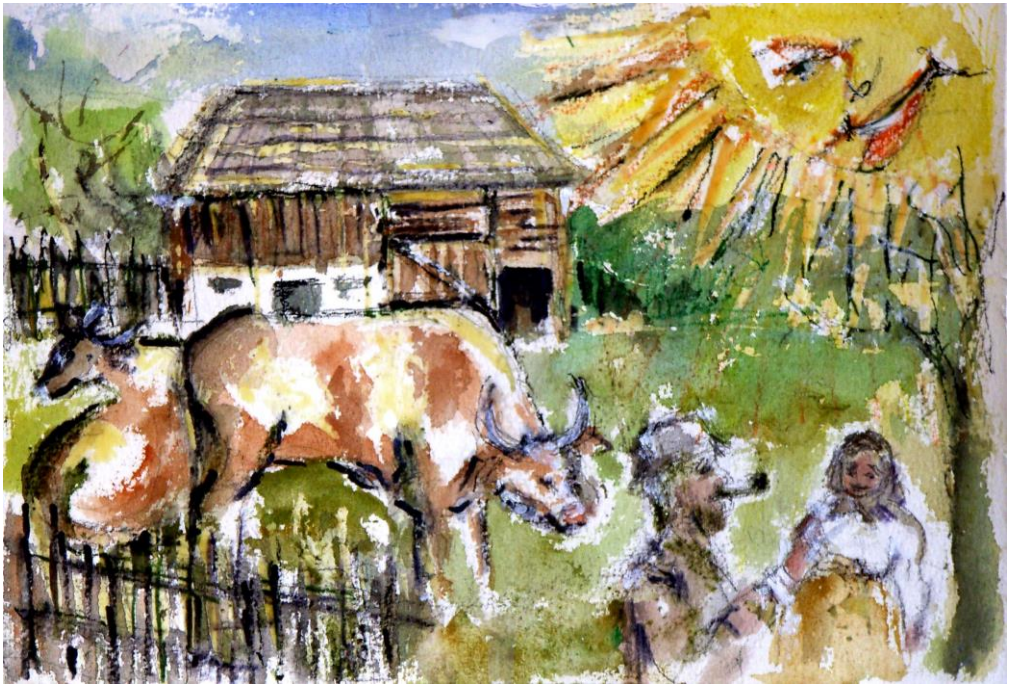
- No, csak kertelj tovább, te vén huncut.

Ők kerteltek es. Mire a nap kezdett lenyugodni, mán készen es voltak. Terézsiné hamar bément, hogy megfőzze a puliszkát, míg Miklós bá ellátta jó *szentesi* szénával az ő ökreit. A nagy fehér bajusza alatt még énekeket es dúdolt nekik. Kitakarította az istállót, megkefélte az ökreit, vidáman ment be a házba, ahol már a puliszka az asztalon várta, jó illatos túróval.

- Na, te Terézsi, jó idő vót ma, jó munkát végeztünk.

- Hála Istennek,- szólt oda ő.- Azon a kerten, mán a róka nem tud ától jőni, úgy-e?

- Négylábú nem, de a kétlábú igen.

Ekkor a Nap hívta a halált, és így szól hozza:

- Hallod-e te vén kaszás, elmensz Miklós bához ***Madarasra*** a ***Hargita aljára***, ma este elviszed, de vigyázz nem egészen, csak holnap délutánig. Mielőtt én nyugvóra térnék, szépen visszaviszed, addig meghordozod, hogy lásson világot!

A halál tiltakozni próbált:

- De ő még nincs megérve az én kaszámnak! Hejába öreg, kétszer jártam utána, örökké bécsapott.

- Csináld, amit mondtam!- és őnagysága nyugovóra tért.

A halálnak nem volt mit tennie, el is vitte Miklós bát, annak rendje-módja szerint. Éppen mán elaludt volna. Terézsi né es mán levetkezett vót, amikor hallja, hogy Miklós bá egy nagyot nyög, hamar odalép az ágyhoz. Hát Miklós bá, mán nem szuszog. Kezdi súrolni, kérleli, semmi válasz. Hamar szentelt gyertyát gyújt, de az sem használ, pedig jól megkerítette. Ekkor kezd el sírni, kiabálni:

- Meghót, meghót az én drága Miklósom!

Hamar bé Váncsa komáékni, csak úgy mezítláb, pendelyesem. Hát ők jönnek es, szépen felöltöztetik Miklós bát, imádkoznak a lelkéért, mert bíz nem volt rossz ember, de sok huncutságot csinált. Megegyezik a temetést, azt is, hogy reggel korán levágják Bodor ökröt, ki es osszák a húst, ahogy szokás a sokgyermekes családoknak többet, másoknak kevesebbet, de mindenki kapjon belőle, elég nagy, jut az egész falunak. Így Terézsi né felkötte a fekete fejrevaló ruháját, s fekete klott kötényét, keservesen siratta Miklós bát. Közben úgy érezte, hogy az még Szent Pétert es bécsaphassa, visszajöhet. Reménykedve nézte a ravatalt, ahol Miklós bá teste mozdulatlanul feküdt. Odaszólt.

- Néjze meg komámasszony, mintha, csak aludna.

- Igazi szép halott az én komám- válaszolt az.

Reggel Bodor ökör es kiadta a páráját, aztán fel es dolgozták.

Közben a halál vitte Miklós bát előre, az meg nem igen akart menni, de aztán gondolta, hogy immán úgyes öreg vagyok, hát essek ezen es keresztül. Ment. A halál vitte, mint a gondolat, fel egyenesen a Hargitára. Gondolta:

- Hej, mondtam én Terézsinek, ne vágja le a körmömöt, most jobban tudnék kapaszkodni, ha sokat kell mászni a mennyországba s közben örvendett, hogy felfelé mennek, biztosra vette, hogy ebből mennyország lesz, met felfelé mennek, ami nem es került fáradtságba, met a halál vitte nagy csontváz kezével, fogta a gagyája korcát. A hideg csont ujjaival csiklandozta a bőrét. Egy darabig tűrte, aztán megszólalt:

- Hallod-e koma, csiklik a bőröm.

- Szi, szi,- válaszolta a halál.- Elég nehéz vagy, inkább fogd meg a kaszám nyelit, de nehogy eleresztd, met akkor a nyakadat fogom meg,- mondta nagy sziszegve, amit alig lehetett megérteni, mivel a halálnak csak úgy jött ki a hang a csontos szájából, amit irtózatosan csattogtatott. Miklós bá meg es ragadta jó erősen a kasza nyelét, s mentek, mint a gondolat. Hol csattogó hidegben, a nagy jéghegyeken keresztül, akkor a csóré lábát felkucorította a gagya szárába, Hol óriási tengereken keresztül, hol nagy hőségben, gyönyörű városokon át, óriási hegyekre fel. Eddig Miklós bá azt hitte, hogy a ***Madarasi Hargita*** a legnagyobb hegy a világon. Hiába is mondták volna neki a *Mont Blankot*, vagy a *Mont Everest*, ő annál nagyobb csíki székely volt, hogy azt megengedte volna, hogy nagyobb hegy is létezik, igaz ezt nem es mondta neki senki, mert olyan rég volt, hogy akkor még nem nagyon törődtek az efajta földrajzi dolgokkal. Így Miklós bá nagyon csodálkozott, hogy mi létezik a világban. Csak idegesítette a halál sziszegése. Az ugyanis magyarázni akarta, hogy ez az, ez meg a *Csendes Óceán*. Egy darabig hallgatott Miklós bá, de aztán megszólalt:

- Hallod-e koma, hakármilyen nagylegény vagy, ha be nem fogod a sziszegődöt, befogom én, met nem akarok egészen megsüketülni, míg Őfelsége elé nem kerülök, hogy aztán ne halljam az ítéletet.

- Ne felejcsd el a kaszanyelet, ez az én kezemben van. Sz…,szi…, elhallgatott végre a halál. Csak jóindulattal akart lenni Miklós bá iránt, met hát ő nem akármilyen halott, hiszen protekciós halott. A Nappal nem jó ujjat húzni, sokat lát,- így motyogott a halál magában. A Földet megkerülték széltében, hosszában, de még mindig korán volt. A Nap irányába nézett, még csak 9 óra lehet, estig még sok idő van. Egyet gondolt hát, nekiiramodott a Hold fele. Ott letette Miklós bát és szabadon, engedte, hadd járjon kedvire. Miklós meg csak úgy lebegett, és motyogta magában.

- Ha nem tudnám, hogy vénember vagyok, angyalnak es béválnék. Olyan könnyűnek érzem magamat, mint a tollúseprű- s közben tapogatta az oldalát, nem-e nőtt szárnya. Ki es használta a szabadságát, járt, kelt, lebegett.

- De vajon hol vagyok? Sehol senki, semmi, sem egy fa, sem egy szál fű, se víz, sehol semmi élőlény. Mindenhol csak kő és homok, és hegyek. Vajon itt hagy-e? Ha legalább Terézsi itt volna, de csak egyedül én? De valahol mérges kell legyenek, mán sokan meghaltak, mindenkinek nem jut ekkora hely.

Így gondolkozott magában Miklós bá, mikor eccerre egy nagy füst lett, egy robbanás rázta meg az egész mindenséget, őt jó messzire elhajította.

- No hát, méges a pokolba hozott a halál,- gondolta magában.

Ez alatt az idő alatt a halál elszunnyadott volt, a rázkódtatásra felriadt, ijedten nézett körül a hamar el es csípte, nézi a Napot, hát bizony delelőre jár. Gondolja meg es szólal Miklós bá.

- Hallod-e te koma, mét hoztál ide a pokolba, ha jól meggondoljuk a dolgot, cserélhetünk es, te es oda jól bémehetsz, s kaszát ideadod nekem.

A halál úgy kacagott, hogy minden porcikája reszketett. Miklós bá azt hitte, hogy abban a minutumban összehullnak a csontok.

- Sziszen esz szak a szol, szi…szi…szi, te szolond ember. (Hiszen ez csak a Hold, bolond ember.)-Úgy kattogtak az állkapocsok, mintha kendert tilolt volna.

- De most már menjünk.

- Hát ott nem a pokol tornáca van?-mutatott a füst felé Miklós bá.

- Az Szüsz Mária.

Miklós bá nem kezdte érteni mit mondott, gondolta, ha ez sokáig tart, egész becsületes komák leszünk. Közben repültek, mint a gondolat. Egyszer csak ismerős tájakat lát.

- Bárcsak még eccer megláthatnám Terézsit!- gondolta magában Miklós bá.

Akkor a halál megszólalt:

- No, most haza mensz, visszabújsz a bőrödbe, élsz tovább, de nem sokáig.

- Tudod-e komám, immán egyúttal most elmenyek, met látom, hogy ott Bodornak a bőre ki van terítve a kertoldalára.

- Addig még hagylak, amíg egy másikat nevelsz- mondta a halál.

- Immán látom, hogy itt temetés lesz, az állam es fel van kötve. Hol bújjak vissza?

- Hát a füleden, amelyiken a dobhártya ki van hasadva.

Miklós bá sem sokáig kérette magát, hamar bébújt a fülin, lekapta az álláról a kötést, felült és látta, hogy a szép gúnyájában van. Odakint mindenki el volt foglalva. Terézsi feketében fogadta a sok Isten fizessét, az Isten nyugasztalját. A mészáros vágta Bodornak a húsát, aki megkapta Terézsi néhez járult köszönettel. Bent a halottal nem nagyon törődtek. Hát le es szállt a ravatalról, gondolta, hogy pipára gyújt, hadd végezzék odaki a dógukat, és mán késő es lett volna megakadályozni. De a pipa sehol sincs. A mészáros egyik fiatalasszonyt, Boriskát beküldi a fénkő után.

- Hová tettétek a pipámat,- szólt rá Miklós bá? A menyecske szépen az utajával kiesett az ajtón, csak annyit tudott mondani: Pi…pi…

Erre Miklós bá es megjelent az ajtóban, odaszólt Terézsinek:

- Hol a pipa, asszony? Ekkor a toros nép hanyatt, homlok menekült, ki hússal, ki a nélkül.

- Uram irgalmazz, nekünk- kiáltották.

Rohant Terézsi néni is, de ő nem félelmében, hanem a pipa után, met azt biza odaadta Sillónak. A nap is erre előbújt a felhők közül, ahol egész nap volt, mán csak a fél karimája látszott a Hargita felett. Visszakacagott Miklós bára:

- No, látod-e, hogy méges eladtad az ökröt, te vén, huncut Miklós bá!

Ezzel elbújt egészen aludni.

Szómagyarázat, **tájszavak**

tarcsad – tartsad
nénének s szüve – néninek a szíve
mongyon le – mondjon le
tuggya – tudja
meghót – meghalt
minap – pár napja
eppen – éppen
jere – gyere
tángyérokat – tányérokat
kend – maga
ingemet – engemet
bá es – bácsi is
met – mert
méges eljőne – mégis eljönne
lapockán – parazsat kiszedő, és megmozgató eszköz
ától jőni – átjönni
hejába – hiába
bécsapott – becsapott
jól megkerítette – a nagybeteg embert, vagy a halottat körbejárta meggyújtott szentelt gyertyával
gagyája korcát – az alsónadrág visszahajtott része, amibe kötőt húztak, és elől összekötötte szükség szerint
felkucorította a gagya szárába – felhúzta az alsónadrág alsó részébe
felkötte – felkötötte

néjze – nézze
fejrevaló ruháját – fejkendőjét
immán – akkor
hakármilyen- akármilyen
ne felejcsd el – ne feledd el
béválnék – jó lenne
méges – mégis
bébújt a fülin – bebújt a fülén
dógukat – dolgukat
fénkő – fenőkő
utajával – hátsó részével
méges – mégis
bémehetsz- bemehetsz

4. CEKAPECC

- Édesanyám, éhes vagyok!

- Ej, te János, hát mit tuggyak adni? Majd eszel a papnit!- és szomorúan az almáriumhoz ment, ahol a tennapi kenyér volt., amit az Örménynit adtak az aratóban, s amit ő hazahozott Juliskának. Nézte a karikós kenyeret, mintha csak meg akarta volna varázsolni, hogy nagyobb legyen, hogy adhasson a fiának es belőle. Ő magára nem gondolt, még van aratni való, neki elég a leves es, amit dére adnak, így a kenyeret meg tudja spórolni, habár rea es fért volna, mert sokszor olyan gyengének érezte magát, hogy attól félt sokszor, hogy beléesik a sollóba. Igaz, hogy neki örökké nagyobb kenyeret adtak, mint a többieknek, mert tudták a helyzetit.

János, ahogy nézte az anyját, aki a kenyeret bámulja, megszólalt:

- Nincs több munka a papnit, azt mondták, bár Mózsi bát tuggyák etetni. Azt mondták, jövőre adnak nekem es felibe kaszálni.

- Jó, de addig mit csinálsz, te még gyermek vagy, csak 14 éves. Az örménynit sem kell több arató, a tennap elküldtek közülük.

- Nem baj édesanyám, elmenyek tülkölő Lajos bával, a kecskékvel, má többször es hívott. Hátha valami fát es tudok készíteni. Gergé bá azt ígérte, hogy ideadja a tehenyeket, ha lejár a munka, amiért segítettem vót kaszálni. Nyúlt es az apja harisnyája után, kérőleg nézett az anyjára, vajon megengedi-e.

- Nincs hideg fiam, bár télire legyen, gagyában es jól megjárja.

- Nos, akkor Isten áldja, Édesanyám.

- Ha az erdőre mensz, akkor legalább a bocskort kösd fel.

János a kezébe vette, csábította a bocskor, de aztán szépen visszatette a helyére, ez es az apjáé volt. Ő es az apjáé volt. S ezen a télen benne járt, miután az apját a fa megütötte az erdőn. Maradjon a télre, Édesanyám, nem ülhetek itthon a télen, és es elmegyek erdővágni, avval kiment az ajtón. A kalapot a fejibe nyomta. Kész volt az öltözés. Az anyja utánaszólt:

- Várj, a kenyernek fele elég Julisnak.

- Hagyja Édesanyám, kapok én gombát az erdőn, egye meg maga.

- Még ne menj, Lajos bá még nem kőt fel.

De ő úgy tett, hogy nem hallja, elvette a fészit, a vállára akasztotta, mán ment es nagy léptekkel Lajos bá felé. A hajnal még akkor kezdett pirkadni a ***Hármas határ*** sarkán. Ez olyan rég történt, amikor ***Madarason*** még kecske csorda volt, amit tülkölő Lajos bá őrzött. Nagyon rég őrizte a kecskéket, még ő

sem tudta megmondani, mióta lehet, hogy neki más neve es volt, mint Tülkölő János. De azt senki sem tudta, úgy jött ide idegenből. Tülkölősnek azért hívták, mert a két lábfeje egymással szembe volt, ahogy ment, egyiket a másik elejibe tette, így zárták egymást. Ő már fel vot kelve, így János bátran békopogott.

- Aggyon Isten jó reggelt!- köszöntötte.

- Jókor jössz fijam, úgy-e eljössz velem?

- El Lajos bá.

- Akkor nagyobb puliszkát főzünk.

A víz már forrott az üstben, és rakta bele a lisztet.

- Keverd meg a puliszkát fijam, hisz a te karjaid erősebbek, mint az enyém, én addig megcseppentem Cecit, vagyis a kecskét.

János nem is emlékezett mióta nem evett ilyen finomat, illatos kecsketejet puliszkával.

- De most mán indulhatunk es.

A tarisnyát a hátára vette, s rézkürtöt, amit valósággal becézett, szertartásosan megdörgölte az ujjas végével s az oldalára felkötte, már kezdett virradni.

- No, gyere Ceci, gyere Burkus – s kiléptek a kapun, amit gondosan bétámasztott.

Leakasztotta az oldaláról a kürtöt, az egyik lábát előre téve, szertartásosan kezdte fújni: tra-tra-tra-ta-ta-ta…, erre a kapuk kezdtek kinyílni, már sorakoztak is a kecskék, míg végigmentek a falun, a Nap is kezdett kibújni. János ment a nyáj előtt, közben gondolkozott.

- Jó ember ez a Lajos bá, kár, hogy úgy fájnak a lábai. El, csak egyszer a kürtyibe fújhatnék, de azt nem lehet, mert ő azt semmi emberfiának oda nem adja,… no, lehet majd eccer.

A nyáj első fele már felment, ***Szemerke hidjánál*** járt, ahol a csillogó, tiszta ***Madaras viziből*** ittak, úgy mentek tovább, fel ***Vápészen,*** neki ***Hámortetőnek. Vápész*** a disznócsordáé volt, ott nem volt szabad megállni. Ahogy átol mentek a hídon, a ***Bogácsok fűrészinél***, János megvárta Lajos bát.

- Hallja-e Lajos bá, maga egyet se jőjjön tovább, én felmenyek velük, ügyelek reájuk, mintha mind az enyém volna.

- Jó fijam, mostanában csak a ***Dobráéig*** jártak, mert a lábaim miatt fennebb nem mentünk, ***Szentes legelőjén*** alól van egy jó rakottyás erdő, az volna nekik való. Nem bánnám, ha addig felengednék őket, délre gyertek vissza ***Dobráéra***. Itt van ne a tarisnya s az oldalán lógó tarisnyára csapott.

- Ott leszek Lajos bá!- máris indult a nyáj után, ami nagy igyekezettel haladt felfelé. Elég korán fel is értek, a kecskék hamar jól laktak, mert ott bőven volt kövér fű, meg friss gally.

János gondolt egyet.

- Hát én minek hozam a fészit, míg ezek a kecskék mulatoznak, addig ***Szentesen*** körülnézek, valami fa után. Hátha még gombát es kapok.

Jó gyors léptekkel elindult felfelé, bé a kaszálókra, nem messze onnan járta az erdőszéleket, még sehol sem kaszáltak, igaz még augusztus eleje volt. Ahogy így nézelődött az erdőszélen, egy gödörben hup, hup, hup. Nézi, hát két medvebocs úgy jácodik, mint két macskakölyök, s őt észre sem vették. Nézi őket. Hát ezeket ő elbírná. Hallotta, hogy jó a medvehús. Eccerre érezte azt a finom hússzagot, amit a papnit sokszor érzett. Le a fészit a válláról, supp az egyik fejire, aztán a másik fejire, le a tarisnya szíjat, amivel a gagyája meg volt kötve, azt, hamar cigánybogra veti, a két mackót összeköti, fel a vállára, ami elég nehéz volt. Máris szedte a lábait, ahogy győzte. Már jóval elhagyta volt ***Szentest***, leguggolt, amikor fülsiketítő ordítás rázta meg a levegőt. Jánosnak a lába egy pillanatig a földbe gyökerezett, hogy aztán annál jobban meginduljon. Megcserélte, a másik vállára vette, s úgy avval megindult, hogy a kecskék, melyek szintén megindultak minden biztatás nélkül, nem tudták elkerülni Jánost. Közben az egyik mackó, a hátulsó, magához tért, kezdte rúgni, el akarta kapni Jánosnak a horgasínát, de hiába próbálkozott, mert, amikor megfogta volna, az már egy méterrel tovább volt, így ment ez egy darabig, amíg az es elhallgatott. A medve anyuka egyre üvöltött, de úgy, hogy a fák is remegtek belé.

János akárhogy sietett, az ordítás mind közelebbről hallatszott.

Eccerre megszólalt Lajos bá kürtje, erre a kecskék elkezdtek mekegni, egyik hegyesebben, mint a másik. János, mint a szitán keresztül, látta Lajos bát, aki torkaszakadtából ordította.

-Vesd el, vesd el, hopp, hopp, cekapecc!- biztatta a kecskéket.

- Vesd el, jaj végünk van!

Égszakadás, földindulás, a nagy kövek csak úgy repültek. János elvágtatott Lajos bá mellett, szólni nem tudott, a kecskék es elmaradtak.

- Jaj Istenem, csak Lajos bát ne bántaná, gondolta János. Egy pillanatig gondolta, hogy elhanyitja, mert érezte, hogy már fullad meg, de annak már semmi értelme, meg vannak dögölve, csak arra figyelt a medve ordítása közben, hogy hallja-e János bá kürtjét. Hallotta. A medve Lajos bára sem nézett, elhagyta, a kecskecsorda között járt, egyre vészesebben ordított. Az emberek a fűrészmalomból összegyűltek a ***Bogácsok hídjánál***. Nem tudták mi történt, de

tüzet gyújtottak, nagy tüzes üszkökkel várták. János észrevette, s irányt változtatott, nehogy elvegyék, ha má eddig hozta lefelé ***Hámor oldalán***. Lajos bá közben a medvét csitítgatta.

- Hagyja kend, még lesznek boccsai, de ez az árva gyermek, mán két éve nem vágtak disznót!

De annak ugyan mondhatott, egyet ordított, rázta a hatalmas fejit, hajigálta János után a köveket, míg végre az emberek meglátták, égő üszkökkel visszakényszeríttették. Ekkorra Lajos bá es szerencsésen leért a kecskékkel. János körülnézett, látta, hogy nincs közelében ember, átolment a ***Madaras patakán***, ami egy kicsit felfrissítette, végre levette a medvebocsokat. Jó nagyot ivott, egy percig elnyúlt a medvék mellett. Hamar felugrott. A lábaiból csorgott a vér, a harisnya szíja a vállait véresre súrolta, de tovább kellett vinni. Nehogy elvegyék, újból a vállaira vette, csak most nézte meg, hogy milyen jó süldők, nagyon nehezek, csudálkozott magán, hogy es bírta el. Nehéz, de rövid utat választott, hogy ne mennyen bé a faluközé, habár mindenki a mezőn volt. ***Szent Antalnál*** keresztül ment a pallón, ami teljesen meghajlott alatta, elé a ***Hegyen***. Végre hazaért, a kutyák ugattak, de ő nem hallotta, zúgott a feje. Julis s a kicsi húga elkezdett sikolytani mikor meglátta.

- Ne félj Julis, ezek mán úgy es megdöglöttek. Lajos bá,… hopp, hopp, hopp, cekapecc, s avval úgy elaludt a medvék mellett, hogy heába kőtötték. Két nap és két éjjel egyvégbe aludt. Álmodott es. Megellegették a húst. Jó pecsenye lett belőle.

A medve egész őszig minden nap lejött ***Hámortetőre,*** ordított minden nap, a kecskéket sem lehetett felhajtani, de az emberek es csak csoportosan és kaszával mehettek fel ***Szentesbe***.

A következő tavaszra lejárt a medve gyásza, újabb bocsok lettek, és eltűnt ***Szentesből***, más erdőterületet választott.

Szómagyarázat, tájszavak:
tuggyak – tudjak
tennapi – tegnapi
karikós kenyeret – karaj kenyeret
rea es fért – ráfért
dére – délre
sollóba – sarlóba
helyzetit – helyzetét
tehenyeket – teheneket
fészit – fejszét
fel vót kelve – fel volt kelve
aggyon – adjon
megcseppentem – megfejem
bétámasztott – betámasztott
kürtyibe – kürtjébe
átol mentek – átmentek
jácodik – játszik
eccerre – egyszerre
csudálkozott – csodálkozott
megellegették – lassan megették
heába – hiába

5. FINGOROM DOMBJA

Fingorom dombja, Vápésztől felfelé baloldalt fekszik, ami Jánosnak sok gondot okozott, fejtörést és álmot. Ugyanis azt mesélik, hogy valamikor nagyon régen egy vár volt a tetején, amiben a fejedelem lakott. Az alatta elterülő gyönyörű rétet ma is *Fejedelemkertjének* nevezik. Vele szemben jobb oldalt terül el ***Hámor tető,*** ahol a régi falu volt. Ahol még most is látszanak a régi házak helyei. A mostani falu helyén akkor egy nagy tó volt, amiben rengeteg madár tanyázott. Onnan kapta a falu is a nevét, ***Madarast.*** Legtöbb az úgynevezett dánmadár volt, amely régen kipusztult, innen kapta a szomszédfalu a ***Dánfalva*** nevet.

Ez már nagyon rég volt, még a tatárjárás előtt. Akkor a vár már nem létezett, csak a földalatti pincék. A dombot már akkor is cserjék, borókafenyők, mogyorófák borították. Csak a titkos bejárata volt. A madarasi öregek, asszonyok, gyermekek ide voltak a tatárjárás idején elbújva, míg a férfiak harcban voltak. Sokszor megesett, hogy a tatárok az éjszakai szállást a vár körüli árokban verték fel, mivel ott védettebbek voltak. Az árok ki volt már száradva, itt a szél nem érte őket annyira, mint egyebütt. Bizony ilyenkor kijöttek a fiatal legények, asszonyok, s ha kisebb csoportról volt szó megtámadták őket, amikor aludtak. Eccerre lekaszabolták, őket s elvitték a régi ***Hámor barlangjába,*** behajigálták őket, így sok élelemhez és ruhához jutottak. Ezek az emberek rendszerint a tatárok előőrsei voltak. Volt eset, amikor közülük megszabadultak, azok visszamentek jelentették a nagyobb csapatoknak a történteket. No, erre a nagy KÁN kiadta a parancsot, hogy azokat, akik támadtak a főd fenekéről is előteremtsék. Bizony nem tudták elkapni, hiába kerestek össze minden bokrot, mozgattak meg minden követ. Közben szólítgatták, csalogatták nagy hangosan őket: Anika, Boriska, jertek ide, mert elmentek a kutyafejű tatárok. De azokat hiába hívogatták, a fiatalabbak, lehet, hogy kimerészkedtek volna, de volt nekik egy vezérük, az öreg hadvezér, akinek engedelmeskedni kellett, ő tervezett mindent. Az ő engedélye nélkül senki sem mozdult. Volt, amikor távolabb vertek tanyát. Akkor a karóvégekre koponyákat erősítettek, hol emberkoponyát, hol lókoponyát, amiből bőven lehetett kapni. Abba fenyőgyantát tettek, azt meggyújtották, tatár gúnyába öltöztették, sötét éjszakákon körüljárták a tatár tábort, ordítva, köveket dobáltak rájuk. Azok sokszor félelmükben elmenekültek, vagy üldözni kezdték őket, de hiába, mert úgy eltűntek a támadók, mintha a föld nyelte volna el.

Ahogy a tatárjárásnak vége lett, az után sokáig mesélték, hogy a rablóknak volt tanyája, ahol nagyon sok kincset rejtettek el. Azóta es sokan keresték a bejáratot, de azt senki emberfia nem kapta meg. Még újesztendő éjjelén es voltak, akik kimentek kenyérrel, gyertyával, mert, akkor a kincsek helye megmutatkozik, de hiába, nem kapták meg. Így lassan feledésbe merült a történet. Csak nagyon ritkán a fonókban emlegetik még, hozzák elé télen, akkor is mese alakjában. Azt rebesgették, hogy Lajos bá, az öreg kecskepásztor tudja a bejáratot, csak fogadása van, hogy nem mondja el senkinek, máig él, met ő, nem hozta el az biztos, mert olyan szegény, mint a templom egere.

Ezt János a kecskepásztor monyatora, akit ő nagyon szeretett, meghallotta. Egy alkalommal, egy esős őszi napon bébúttak mindketten a Lajos bá subájába, s ekkor János eléhozta Lajos bának a ***Fingorom dombja*** titkát, hogy mit hallott. Megkérdezte Lajos bá nem tudná-e megmutatni a bejáratot. Erre Lajos bá azt felelte:

- Majd, ha eljön az ideje, akkor megmondom, hogy tudom-e, vagy nem.

Azután többet nem beszéltek róla, pedig Lajos bá nagyon sokat mesélt neki mindenről. Így telt el három esztendő. Lajos bá minél tovább, annál inkább gyengült. Már az utóbbi időben csak ***Hámortetőig*** ment fel, ott várta Jánost estefeléig, amíg haza kellett menni a kecskékkel. János többször kérte, hogy maradjon otthon, mert ő mán nagylegény, egyedül es tud ügyelni a kecskékre.

- Jaj fijam, amikor én nem tudok menni, akkor halott vagyok.

Így is történt. Egy reggel nagyon nehezen kelt fel Lajos bá, mán késő ősz volt, nehéz volt a légzése, de azért mégis elindult, megfújta a híres kürtjét utoljára. Elől ment János, ő csak lassan eregelt a nyáj után.

-Hallod-e, János fijam, én mán csak lassan tudok menni, sokáig ne időzz fenn, délre gyere le a csordával a tetőre, én ott megvárlak.

Úgy es volt, hideg őszi eső esett. Lajos bá most csak búcsúzni jött, mert érezte, ez az utolsó útja. Nagyon szerette ezt a tájat, már fiatalkorától minden kora tavasztól késő őszig itt töltötte az életét, szerette a kecskéket, hát tavasszal a játékos gidákat. János ígérete szerint délre le is jött ***Hámortetőre,*** Lajos bát a földre lefeküve találta.

- Jó, hogy jöttél fijam, beszélnem kell veled, mert érzem, hogy ez az utolsó utam. – János leült melléje, ölébe vette a kicsi öreget, súrolta, dörzsölte, hogy fel tudja egy kicsit melegíteni a megdermedt Lajos bát.

- Jól figyelj ide fijam, én nem itt születtem, gazdag embernek voltam a gyermeke, az én apám nagyon gőgös volt, s hogy én nyomoréknak születtem, szégyellették, így el kellett hagynom a szülői házat. Mikor eljöttem, anyám adott

három arany pénzt, ez volt a jussom, azt mondta, akkor költsem el, ha megszorulok. Én nem szorultam meg, met ahogy idejöttem, meg tudtam keresni a kenyeremet. A pénz ott van az ágyunknak a belső lábában, aminek a teteje lejár. Abból temettessél el, a többi, amim van az a tiéd. Anyád sokat mosott reám, gondozott. Papírra van íratva, ami ott van az asztal fiókjában. Amim van, minden becsületes munkából van, használd egészséggel. Most a másik fele, kértél vót, hogy mutassam meg a bejáratot a ***Fingoromb dombján.*** Én megmutatom, de csak egy feltételvel, mert nekem es avval mutatták vót meg, csak halálod óráján, mint most én.

János letette az esküt, térden állva a ***Hámortetőn***, amit bé es tartott.

- Most még csak annyit akarok mondani, ne higgy a mendemondában, a kincsekben, mert hidd el, aki a lábát oda béteszi, az ott marad. Én csak annyit mondok, ami ott van, az maraggyon ott. Én megéltem a kecskék után, s ha becsülettel viselkedsz, te es meg tudsz élni. Most erőst elfáradtam, hagyj itt, te eregelj haza, mán ott az idő. Isten veled fijam, sokat kímélted az én gyenge lábamat.

De János bizony nem hagyta ott, az ölibe vette, vitte haza, mint a bubát. Egyszer érzi, hogy Lajos bá teljesen elereszti magát. Leteszi, hát meg van halva. Így a vállára vette, vitte tovább. Előre félt, imádkozott érte, megnyugodva vitte tovább, tiszta szívből siratta, talán jobban, mint az apját, mert amikor az meghalt, akkor még gyermek volt. Azóta Lajos bá volt az apja. Mikor éhes volt enni adott, mindent, amije volt megosztotta vele, tanította becsületre. El is temették becsületesen. Nem kellett az aranypénze, volt azon kívül is, amiből eltemessék.

Jánost a falu megtartotta Lajos bá helyett, aminek nagyon örvendett, végre ő is meg tudja fújni a varázskürtöt. De hogy es mondta Lajos bá.

- Látod-e azt a cserefát, attól jobbra, két méterre van egy lapos kő, a kő alatt kell ásni egy métert lefelé, ott van a bejárat, de ne próbáld az bojgatni.

- Én mondani nem mondom meg senkinek, de megnézni, azt megnézem. Még azon az őszön naponta felkereste azt a helyet, de hozza nem tudott fogni, mert nagyon forgalmas volt az a hely. Azonban nemsokára bé es rekedtek, mert halottak napjára havazott. Így a tavaszra maradt a ***Fingoromb dombja*** rejtélye.

Kora tavasszal, ahogy az idő annyira lágyult, János fogta egy holdvilágos éjszakán a földvágó csákányt, ásót, lapátot és kiment a helyszínre, de a föld sajnos nagyon fagyos volt, így muszáj volt várnia. Pár nap múlva újból megpróbálta, most már könnyebben ment, csak a Hold későre jött fel, így kevés volt az idő az ásásra, reggelre jól el kellett tüntesse az ásás helyét, nehogy valaki észrevegye, így a munka több éjszakát is igénybe vett. Az anyjának azt mondta, hogy Fűrész

Mátyás Áronnak segít deszkát vágni. Végre egy vasárnap reggel elérte a bejárati követ. Megmozdította a csákánnyal, s abban a pillanatban olyan erős szag csapta meg, hogy majdnem beleszédült. Hamar kiugrott a gödörből, körülnézett, nehogy valaki meglássa. Gondolkozott mit csináljon. Töltse vissza? Maradjon minden, ahogy van? – Nem- gondolta, még jobban megnyitom, elhúzom jobban a követ, eltakarom a helyet, nehogy valaki a szagra reajőjjön. Így hagyom, hogy szellőzzék, úgy es, jövő héten, ha az idő megtart, kihajtom a kecskéket, szedjenek egy kis friss rügyet. Csak ez hamar nem fordult elé, mert beléhavazott, csak két hét múlva. Ez alatt többször feljárt megnézni, valaki nem fedezte-e fel, de nem. Eleinte már ***Szemerkében*** érezte azt a szagot, később már kevésbé. Néha elment a ***Madaras vizén*** levő fűrészmalomhoz és megkérdezte:

- Hallja-e Dénes bá, miféle büdösség van erre?

- Érezni én es érzem, de nem tudom, honnan jön ez a kénszag.

Az öreggel beszélgettek, hogy a sárkányjárás idején volt ilyen szag. A napokban jobban érzett, mint most.

János meg volt elégedve, szóval eddig jobban érzett a kénszag, ezt jelenti, hogy kijő a szag, de milyen az a kén? Miért mondta Lajos bá, hogy aki bémenyen, az ott marad? Valami feneketlen kút van ott? Belé esnek, vagy az a kén öli meg? Kit kérdezzek meg, hogy ki vagy mi az a kén? Ejsze csak nem él ott egy sárkány? De ha van, akkor mivel él? Meg kell néjzem. Mi volna, ha a papot megkérdezném? Hát én ott szolgáltam. Nem, mert akkor megszegném az esküt, amit Lajos bának tettem. Így csak magam kell, megoldjam a rejtélyt.

Egy vasárnap reggel korán gyertyával, karóval felfegyverkezve, fejszével nekilátott, kifeszítette teljesen a követ, a szag nagyon erős volt, de nem annyira, mint, amikor kinyitotta. Várt egy darabig, meggyújtotta a gyertyát, bétartotta, fent égett, de ahogy le akart nézni a gyertya kialudt.

Akkor vette a karót s anélkül, hogy lehajolt volna, tapogatni kezdte a talajt. Egyenletesnek tűnt. Kihúzta, magához mérte, a válláig ért, gondolta bemehetek, csak nem kell lehajolni, mert, ahogy lehajolt fullasztónak érezte a szagot. Fent a gyertya is égett. Újból meggyújtotta a gyertyát, a lábai reszkettek, a fejét feltartva és a gyertyát is, leereszkedett, nem mert lenézni, a lábával csúsztatva haladt előre, valamibe beleütközött, ami az ütéstől összeomlott, csontok zörögtek. Tovább a sarokban még látott valamit, de már nem érdekelte, megfordult vissza, amilyen gyorsan csak lehetett. Végre kint volt. No, ami ott van, maradjon ott. Azzal nekilátott olyan gyorsan, mintha nem egy, hanem tízfejű sárkány üldözte volna. Mindent visszarakott a helyére, ahogy volt, a földet

visszahányta, a külső követ a helyére tette, az avart elegyengette, még gallyakkal is betakarta, visszament a kecskékhez. Ezeknek mondta:

- Ha sárkány lett volna, legyőzöm, de ezt a kén szag maga az ördög. Hát, ami van maradjon ott,

Csíkmadaras, 1979. január 19.

Szómagyarázat, tájszavak:

egyebütt – máshol
eccer – egyszer
gúnyába – ruhába
monyator – kispásztor
bébúttak – bebújtak
eregelt – menegetett
maraggyon – maradjon
eregelj haza – menj lassan haza
bojgatni – mozgatni
reajőjjön – rájöjjön
bémenyen – bemegy
néjzem – nézzem
bétartotta – betartotta

MIBŐL LETT A MADARAS PATAKA
I.rész
(Csíkmadaras egyes helyneveinek mesés magyarázata)

Valamikor nagyon régen, amikor még nem létezett a ***Madaras pataka***, akkor Madarason fejedelemség volt. A fejedelmi vár, azon a helyen állott egykor, amit ma ***Fingorom dombjának*** neveznek. A falu sem volt ott volt, ahol most van, hanem fent a ***Hámor tetőn***, a ***Fingorom- dombjától*** kimenet, azon a helyen, ami alatt most folyik a ***Madaras pataka***. Jobbról a domb alatt terült el a ***Fejedelem kertje***, amit ma is így neveznek. Ettől balra, azon a helyen, amit most ***Vápésznek*** hívnak, abban az időben egy gyönyörű kékvizű tó volt, ami akkor a Fejedelem kertjéhez tartozott. Ma a tó helyén legelő van, ahol nyáron a falu lúdjai tanyáznak. A mostani falu helyén, akkor ingoványos tó volt, ahol rengeteg madár tanyázott. A falu is ettől kapta a Madaras nevet. Mivelhogy úgynevezett dán madárfajta is élt itt, a Dánfalva, a szomszédos falu innen kapta a nevét.

Most térjünk vissza a várra és annak az akkori fejedelmére. Azon az egyedül álló dombon, ami ma is úgy néz ki, mintha emberi kéz külön erre a célra rakta volna, amelynek tetejéről messzi körbe ellehetett látni, állott egy gyönyörű vár, négy sarkában négy kilátó tornyával. Ezt a dombot vízárok vette körül, aminek maradványa még ma is látszik a jobb oldalon, hát itt lakott a csíki fejedelem.

Ez a fejedelem nagyon igazságos és emberszerető volt. A nép viszont szerette őt, a falvakban munkás emberek, szorgalmas asszonyok laktak, akik minden ügyes-bajos dolgaikkal bátran mentek a fejedelemhez, mert mindig igazságot teremtett. Így éltek boldogan, szántottak, vetettek, jó házakat építettek, amelyeknek alapjai még ma is láthatóak a ***Hámor tetőn***. Úgy, hogy, amit én most leírok nem mese, hanem megtörtént valamikor nagyon régen. Ez a fejedelem fiatal volt, egy szép dalia, de mindig szomorú. Az emberek tudták az okát, nem volt fia, pedig jó és szép felesége volt, aki minden évben szült, de mindig csak kislányt. Olyan gyönyörű kislány, mint kilenc tündér. Ezek nemcsak szépek voltak, hanem bátrak is. Nyíllal eltalálták röptében a madarat, lovagoltak, vadásztak az apjukkal. Szerette is őket, mindenre megtanította őket, még a hadviselésre is.

Amikor a fejedelemasszony a tizedikkel is teherbe esett, sokat búsult, hogy még most sem lesz fia, akkor haljon meg. A tizedik is kislány volt. A neve Emese lett.

Akkor a fejedelemasszony addig búsult, amíg meg nem halt. A kicsike megmaradt, s nőtt szépen, talán ő volt a legszebb a tíz közül. Az apja is a legjobban szerette.

Így éltek az anyjuk halála után, nőttek, dolgoztak, és nagyon-nagyon szerették az apjukat, az anyjuk helyett is, aki még ennyi szeretettől körülvéve is nehezen viselte a gyászt.

A kicsi Emese már a harmadik évében járt, amikor jelentették, hogy a Kárpátokon túlról ellenség közeledik. Készülni kellett. Most a fejedelem minden idejét a hadba való készülődés foglalta le. Már ki volt tűzve az indulás ideje. A *Gyimesi szorosban* akarta bevárni az ellenséget. Éppen kora tavasz volt, a hóolvadás ideje. Várni kellett, míg az utak egy kicsit felszáradnak s a víz is egy kicsit visszahúzódik. A kovácsműhelyekben éjjel-nappal folyt a munka. Buzogányokat, nyilakat, kardokat készítettek, ebben a munkában az asszonyok is segítettek. Még csak három nap maradt az indulásig. Minden el volt rendezve. A várat egy pár idős férfire és Imola nénire bízta, aki a kislányok dajkája is volt. A mezei munka az asszonyokra, leányokra bízva, minden fegyverforgató férfi készenlétben állott.

A fejedelem a leányaival volt elfoglalva, akiket tanított, hogyan kell a várat védeni, ha megtámadnák az ő távolléte alatt, amikor a keleti torony őre értesítette, hogy egy taliga közeledik a vár felé, amit két ló vaktában húz.

- Vajon ki lehet? Az ő embere nem, mert azok lóháton járnak. Kiment a vár elejébe, hogy ott várja be a jövevényt, aki nemsokára kivehetővé vált. Asszony volt. Amikor már közel volt a várhoz, a kerék, ami fából készült, felkoppant egy kőre és a taliga felborult. A lovak megijedve tovább vágtattak volna, ha a fejedelem egy ugrással ott nem terem és erős kézzel le nem fogja őket. A lovak az erős férfihangtól megnyugodtak és szelíden megálltak. Akkor a taligához ment, felemelve azt, egy gyönyörű asszonyt kapott alatta, akinek ebben a balesetben semmi baja nem történt, egy kis horzsoláson kívül, ami a lábán volt.

- Nem kérdezem, hogy kicsoda, honnan jön, örvendek, hogy itt van és itt történt a felborulás, megakadályozhattam a nagyobb bajt, emelte fel ezekkel a szavakkal a szépasszonyt, aki nagyon édes szavakkal válaszolt.

- Jaj nekem, hisz eltévesztettem az utat, ha kegyelmed meg nem fogja a lovakat, eddig halott volnék. Hogyan köszönjem meg?

- Úgy, hogy bejön a váramba, kipiheni magát, s majd csak, ha el akar tovább menni, kísérettel fog elmenni, nem egyedül, nem egyedül, ahogy jött. Nem tartom helyesnek, amikor egy asszony egyedül utazik.

Amikor látta, hogy sántikál, az ölébe vette, és úgy vitte be a várba. Ott a szépasszony elmondta, hogy *Háromszékről* jön és a *Marosmentére* igyekszik, ahol egy rokonnál van a fia, akit haza akar vinni, mivel az ura meghalt egy vadászat alkalmával. Addig hízelgett, amíg a fejedelem mindenről megfeledkezett, s a legjobb emberét küldte el az asszony fiáért.

Már két nap is eltelt a hadba indulás idejétől és ő sehogy sem tudott megválni a szépasszonytól. Csak amikor az megígérte, hogy ott marad és anyja lesz a leányainak. Így a várat az ő kezére bízva elbúcsúzott a leányaitól, akiknek a lelkére kötötte, hogy szót fogadjanak az újdonsült anyjuknak, akit ők nem szívesen fogadtak, de nem mertek ellentmondani az apjuknak. Csak arra kérték, hogy Imola néni, a dajka továbbra is velük maradjon. Ebbe az apjuk bele is egyezett. Így nyugodtan váltak el.. A fejedelem végre eltávozott a hadak élén, a többi harcos *Madéfalván* várt rá. Ő boldog volt, hogy anyai kézre bízta, hagyta a leányait, de azért voltak pillanatai, amikor bánta a tettét, amit elhamarkodott. Nem volt ideje kiismernie az új asszonyt. Egy hét se, telt bele, a szépasszony megkezdte tervének végrehajtását. Elérte a célját, mert csak megjátszotta, hogy eltévedt. Tudta, fogy a fejedelemnek meghalt a felesége és nincsen fia. Gondolta magában, nekem van, s annak jó lesz a ***madarasi*** gazdag ***fejedelemség***. Azzal kezdte, hogy az embereket lassan a várból kiküldte a faluba dolgozni, mezei munkára. Ahogy a fia megérkezett, azt az embert is hadba küldte, aki érte ment, hogy vigyázzon a gazdájára, szerelmes szavakat küldve neki. Ahogy az idő felmelegedett, Imola nénit is elküldte, kitiltotta a várból, hogy menjen csak dolgozni. Lassan mind idegen emberek végezték a várban a munkát, az ő emberei, akiket ő hívott meg. A fia egy vékony, vörös hajú, gonosz kamasz volt, akinek mindenki kezet kellett csókoljon. Ahogy Imola néni eltávozott a várból, nagyon nehéz élete kezdődött a leánykáknak. Hetekig bezárva tartotta őket egy kicsi sötétkamrába, hova tovább egyre kevesebb ételt adott nekik. Éhesek voltak, piszkosak, nem volt, ahol mosakodjanak, pedig ők meg voltak szokva a napi friss vízben való mosakodáshoz. Egyszer egy héten kiengedte őket, megnézte, hogy mennyire fogytak le, azt remélte, hogy éhen tudja pusztítani őket. Sápadtak, soványak voltak, de nem haltak meg. Nehéz, száraz nyár következett. Víz nem volt sehol, csak a tóban. Onnan hordott vizet az egész falu. Érkeztek küldöncök a fejedelemtől, de a várba nem engedték be. Mindig az új fejedelemasszony ment le, és a legmézesebb szavakkal küldte vissza őket, hogy a kisasszonyok sétálni vannak, hogy itt mindenki jól van, s küldte is vissza őket. Imola néni sokat kerülte a várat, hogy valami hírt halljon a leánykák felől, de az lehetetlen volt, nem volt, aki hírt adjon. A mostohának már nem volt türelme megvárni, hogy bezárva

haljanak meg a leánykák. Egy éjszaka parancsot adott egyik emberének, hogy vigye ki őket a rengeteg erdőbe, a Hargitába, hagyja ott, így legyengülve. Ott fognak pusztulni, a vadak elpusztítják őket. Vitte is a leányokat, szegénykék mentek is, mert az őr azt mondta, hogy ezután nem lesznek bezárva, viszi őket, epret szedni, egy-egy darab kenyeret adott mindeniknek. Féltek, de azért szívesen mentek, csakhogy megszabaduljanak a fogságból. A kicsi Emese sírt, nem tudott menni, a testvérei szerre vitték őt, elfáradtak, nem bírták az utat, a sok zárka és az éhezés után. A korbácsütés élesen fájt, de hajtotta a kegyetlen ember. Így mentek egész éjjel, egész nap. Erzsók a legnagyobbik hiába mondta, hogy ő tudja, hol van az eper, az őr csak hajtotta előre, aki nagyon csodálkozott, hogy miért füttyenti el magát hol az egyik, hol a másik leány. Amikor megkérdezte, azt válaszolták, hogy ők ezt csak megszokásból csinálják. Másnap estefeléig mentek, közben megették a kenyeret, de nagyon éhesek voltak. Amikor egy sűrű sötét erdőbe értek, középen megállott az őr, megszólalt és azt mondta:

- Na, most itt hagylak titeket, maradjatok itt. Én elmegyek, körülnézek, hol van a legtöbb eper, majd visszajövök értetek, és ezzel eltávozott.

Ahogy elment, s jól eltávozott, újból füttyentettek, s akkor közéjük ugrott egy gyönyörű kis mókus. Szerre vették, csókolgatták.

- Úgy-e haza vezetsz kicsi mókuskánk? Csak te vagy nekünk, nem tudjuk az utat, mert az a gonosz minket a sűrű erdőbe hozott, össze-visszahordozott, elveszítettük az utat. Éhesek vagyunk és szomjasak, nincs, amit neked adjunk, nincs mogyorónk, nincs semmink. Ó, jó mókuska, te tudod az utat, de mi többé nem megyünk a várba. Majd ősszel szedünk mogyorót, s akkor lesz, amit adjunk. Csak most segíts nekünk. Ó, drága jó édesanyánk, milyen árvák vagyunk, s te nem vagy, hogy segíts nekünk. Oh jöjj és segíts!

Valami suhogás hallatszott. de nem látszott semmi. Akkor a mókuska elindult előre, mintha intett volna, hogy gyertek. Ők követték, már nem féltek. Mintha már az éhség sem kínozta volna őket, követték a mókuskát. Végre kivergődtek a sűrű erdőből. Egy gyönyörű tisztásra értek. A nap még szépen sütött.

- Végre a nap! – örvendeztek. Gyönyörű virágok voltak körülöttük, s ahogy így haladtak a mókus után, egyszer rengeteg epret találtak. Szedték,ették. Gombát is kaptak, így az éhségüket valamennyire csillapították. A mókus boldogan ugrált körülöttük, hol egyik vállára ugrott, hol a másikéra. Ezt a mókust az apjuk hozta volt nekik, valamikor egy vadászat alkalmával, amikor az egészen pici volt. Azóta elkísérte őket mindig, bárhová mentek. Mindig a Fejedelem

kertben tanyázott és a füttyszóra hallgatott, ezért fütyülgettek ők, amikor erre jöttek.

A nap melege még jobban elbágyasztotta őket, de már csakhamar elbújt a Hargita háta mögött. A kis Emese csakhamar elaludt eprészés közben. Odavették az ölükbe és egy védettebb helyre, húzódtak, összebújtak. A kis mókuska vigyázott rájuk, később őt is az ölükbe vették, csakhamar mély álomba merültek. A hegyi erős levegőben nagyon fáztak, még jobban összebújtak, csak amikor már a hajnalcsillag halványodott az égen, és a Nap már megvilágította a Hargita oldalát, akkor ébredtek fel. Elkezdtek tanácskozni, hogy mit csináljanak. Erzsóka, aki már a 13-ik évében járt, készen is volt a tervvel.

- Ha a mókuska segít, hogy ismerős helyre érjünk, akkor, ha jól megyünk estére, beérünk a faluba. Ti elbújtok a vetésbe, én meg belopózok a faluba, megkeresem Imola nénit, és értetek jövünk.

- De úgy-e Imola nénivel maradunk? A várba nem megyünk be többé soha – mondták a többiek mind egyszerre.

- Nem,- jelentette ki Erzsóka- csak majd, ha édesapánk hazajön. Csak jól el kell bújjunk, nehogy az őr reánk ismerjen, mert akkor bevisznek.

Így tanakodva útnak indultak, a mókus leugrott egy fáról, ahol a tanácskozást hallgatta és újból szaladt előre. Még szedtek egy kis epret reggelire és mindenik szedett egy csokorra valót szárastól, hogy legyen, amit egyenek útközben, ha nem kapnának többet. Így mentek egész délelőtt a mókus után, hol sűrű erdőkön keresztül, hol gyönyörű völgyeken át. Őzikék ugráltak előttük, már kezdtek aggódni, hogy a mókus eltévesztette az utat, mikor egy nagy bérc tetejéről ismerős völgyet pillantottak meg. Örömükben csókolták egymást. Hát ők az apjukkal sokszor voltak már itt vadászni, eprészni. Csókolták a kicsi mókuskát is.

-Köszönjük, drága kis mókuska!

Hányszor vittek az édesanyjuknak virágot innen, és epret is. Lovagoltak, nyíllal célba lőttek.

- Oh, édesapánk, miért hagytál minket erre a kegyetlen asszonyra?- sírta el magát Enikő.

- Most ne búsuljunk, Enikő, örvendjünk, hogy itt vagyunk. Elfelejtve, hogy a ruhájuk csupa rongy, összekarmolt lábukból folyik a vér, énekelve, táncolva ereszkedtek le a nagy kősziklákon, Emesét a hátukon vitték. Szedték az epret,ették, mitől még éhesebbek lettek. Végre a nap is kezdett lenyugodni, akkor ők is szépen újból megindultak haza fele. Ha valami neszt hallottak, gyorsan elbújtak a legközelebbi bokorba, nehogy valamelyik várbéli meglássa. Ilyenkor még szusszanni sem mertek, míg kiderült, hogy csak egy nyulacska osont el

mellettük. Végre elérték a mezőt. Ott meglapulva várták a teljes sötétséget. Erzsóka nagyon figyelmesen elindult. Nem járt már senki a falu végén. Meglátta az őrt, aki a vár embere volt. Messzire kikerülte, úgy ment tovább. Körülbelül tudta, hol van Imola néni kunyhója. Egyszer régen megmutatta neki távolról, mert akkoriban Imola néni nevelte őket, a várban lakott, nem a kunyhójában. Itt van, megtaláltam, gondolta magában és bekopogott.

- Ki van ott?- volt a jól ismert hangon a válasz.

- Erzsók vagyok, Imola néni. A következő pillanatban már egymás nyakában sírtak.

- Hamar Imola néni, hozzuk el valahogy a húgaimat is, kint vannak a mező szélén, majd közben elmondom, hogy jutottunk idáig, mióta elment édesapám a hadba.

Mikor Erzsók elmesélte, hogy miken mentek keresztül, Imola néni csak sírt, zokogott. Nagyon siettek, hogy míg a hold feljön, érjenek a házhoz. Szerencsésen hazaértek még a sötétben. Imola néni nem gyújtott világot, enni adott nekik a sötétben. Miután a palotából kikerült szerelt egy kecskét, így volt teje is, adott nekik, egy cipócskát elosztott köztük, a szíve elszorult, amikor a sötétben látta, hogy mind milyen soványak.

- Mi lett belőletek drágáim? Ha az édesanyátok látna, újból meghalna bánatában. Ne féljetek, mi nem hagyunk el, majd reggel meglátjuk, hogy mit tehetünk.

- Imola néni, úgy-e velem alszol?- kérte a kicsi Emese.

- Veled, kicsi árvám, veled.

A kicsi, meggyötört gyermekeket a jótékony álom csakhamar elnyomta. Végre oltalom alatt érezték magukat. Imola nénének nem volt hely, a kicsi Emesét az ölében elaltatta egy kis háromlábú széken. Azt hitte, hogy mind mélyen alszanak, de egyszer csak Erzsóka megszólalt suttogva.

- Nekem valami ruha kellene, amiben dolgozni mehetek Imola néni. Nem ülhetünk mind itt. Én tudok a mezőn dolgozni.

- Én is éppen azon gondolkozom, mit csináljunk. Itt senki sem fog elárulni. Ha a szomszédok megtudják, hogy kiszabadultatok, mindenki segít. Csak nem ülhetnek ezek a kicsik egész nap bent. Eleget voltatok bezárva, el kell menjek Emre bácsihoz tanácsért, még ma éjjel.

- Én is magával megyek Imola néni.

Útközben Imola néni elmondta, hogy eltiltották a víztől s már két hónapja nem esett az eső a faluban, nincsen vizük, ezért sokat szenvednek.

- Hogy merészelte a gonosz asszony még azt is megtenni?- háborodott fel Erzsóka.- Éjszaka nem tudnak vizet hordani?

- Oh, megpróbáltuk, de ahányan oda mentek, mind nyilat kaptak. Másnap halva vették ki a tóból. Éjszaka hajtjuk le a mocsárba az állatokat itatni, de már több gyermek és öreg meghalt ettől a víztől és az állatok egy része is elpusztult.

Közben oda értek Emre bá kunyhójához. Az öreg ősz szakállát simogatva hallgatta őket, míg végre megszólalt.

- A gyermekeket el kell osztani az asszonyokhoz, akik úgy kell, viselkedjenek velük, mint a sajátjukkal. Muszáj valaki értesítse a fejedelmet, mert már nem lehet tűrni, amit az az asszony elkövet.

- Erre én is gondoltam- szólt Erzsóka, csak nem akarom a mi bajunkkal zavarni őt, majd úgy is hazajön.

- Nem az a baj – felelte Emre bá. A baj az, hogy nincs, aki értesítse. Mi itt rabok vagyunk, korbáccsal ügyelnek ránk, s aki onnan jön, ahhoz nem tudunk szólni, mert aki megpróbálja, az halál fia. Az elhalt gyermekek ruháiba kell felöltöztetni a kicsiket. Ki kell vinni dolgozni, meg kell magyarázni nekik, viselkedjenek rendesen, várják meg mikor lesz vége ennek a szenvedésnek.

Még az éj leple alatt megkezdték a szétosztást, átöltöztetést. Így a fejedelem leányai parasztleányok lettek. Reggelre mindenik el volt osztva, legnagyobb baj az volt, hogy Emese nem akart elmaradni Imola nénitől, pedig őt szemmel tartották, mert többször be akart menni a várba a leánykákhoz. Úgy oldották meg, hogy ők Enikővel otthon maradnak majd csendben. Mikor a nap felkelt, már kint voltak a mezőn, kaszáltak. Később a nap tikkasztó sütésében, víz nélkül dolgoztak, de tűrték, két őr vigyázott, korbáccsal hajtották őket, pedig tudtak volna dolgozni ők korbács nélkül is. Így telt el a nyár, amíg az eső meg nem eredt, megkezdődött az aratás, a termés nagyon gyenge volt, ezért minden kalászt fel kellett szedni. Hát szedték is azt. Egy délután Erzsóka szorgalmason aratott, mikor egy őr nagyot húzott a korbáccsal a mezítelen lába szárára minden ok nélkül. Úgy megütötte, hogy a bőre felrepedt és a vér elöntötte. Először fájdalmában felsikoltott, de a következő pillanatban, mint egy tigris ugrott az őrre, kikapta a korbácsot annak a kezéből, olyan hirtelen, mint a villám. Úgy elkezdte ütni azt, hogy az eleinte elszaladt, de visszatérve megfogta Erzsókát és bevitte a várba, ahol ráismertek. A szépasszony elé vitték.

- Szóval te vagy az?- förmedt rá, hol a többiek?

- Csak én szabadultam meg abból a förtelmes erdőből, ahová elküldtél asszonyom. Felelte bátran a kislány. – A többieket széttépte egy medve – hazudta bátran a kislány.

- Hazudsz, te hitvány! Ide a korbácsot, az én kezemből nem fogod kivenni!

Ütötte, ahogy bírta, miközben mondogatta:

- Megmondod, hol vannak a többi kölykek?

- Meghaltak – volt a válasz.

Újból ütötte, míg szegény leányka tiszta vérben, ájultan hevert a kegyetlen csapások alatt. Egy sötét pincében tért magához, fájt a feje, égett a bőre és nagyon-nagyon fázott.

- Édesanyám, édesanyám! Nem haltam meg. Mennyit kell még szenvednem? Hogyan tudjak innen megszabadulni?

Mintha valami csobbanást hallott volna, óvatosan arra csúszott, kezét előre nyújtva. Vizet érzett. Ivott, ivott a finom jó hideg vízből. Megmosta az arcát, mintha valaki vezette volna, visszahúzódott a fal mellé s tapogatva, miközben valami falfélét érzett, s mintha ott ajtó lett volna. Kezdte matatni, hát valami fogót érzett rajta, meghúzta, hát enged. Kinyílt az ajtó. Tovább tapogatózott, a fal mellett ment előre, lassan, óvatosan. Elég hosszú utat tett meg, mikor egyszerre világosságot látott fent, de olyan vékonyan jött be, és olyan magasról, hogy lehetetlen volt elérni. Megpróbált felkapaszkodni, hát valami lépcső vezet oda, felmászott, elkezdte a lyukat, ahonnan a világosság jött kaparni. Vájta, kaparta a földet a kezeivel. Teljes erejéből dolgozott, hagy egyszerre csak egy kő megbillent és legördült onnan kifelé. Előre megijedt, de aztán kidugta a fejét.

- Vajon hol vagyok?- A várnak a nyugati oldalán volt, ott nem járt senki, de minden esetre a váron kívül volt. De most, hogy megy át. A vízárokból a víz ki volt száradva. Azzal nincs is baj, csak messze lent van. Nézett jobbra, nézett balra. Egy borókafenyő volt jobbra, körülbelül három méterre lefele. Ráugrom, gondolta, onnan könnyebb lesz, mert föld van, és azon majd lecsúszok. Sikerült, jaj, csak meg ne lássanak, csúszott lefele, nem törődött, hogy összezúzza magát, csak el hamar innen. Végre lent volt, megnézte, hogy a nap már lemenőben van.

- Muszáj várjak, amíg lemegy, ha kimászok az árokból, akkor észrevesznek. Akkor eszébe jutott a faajtó, hogy azt nem húzta be maga után. Hátha utánam jönnek, gondolta. Kezdett kifele mászni. Végre elérte az árok szélét, lehasalt a száraz avarba, ami teljesen betakarta. Tovább egy bokor volt, arra kúszott, jól bebújt alája, ott várta a sötétedést. Egyszer csak hangok ütötték meg a fülét.

- Te ne félj, én megmutatom, hogy itt te leszel a fejedelem, csak egyszer eltakarítsam az utamból ezeket a hitvány leányokat. Meg kell kapnom a többit is. Most már nem menekülnek el a kezemből.

A szépasszony hangja volt, aki a fiával ment a tóhoz fürödni.

- Azt bízd rám anyám, megkapom én őket.

- Jól van fiam. Tudom, hogy te ravasz vagy.

Erzsóknak zúgott a feje, muszáj, muszáj, el innen! Ahogy azok a tó irányába eltűntek, elkezdett kúszni tovább, egyik bokortól a másikig. Közben megpihent, aztán újból csak nyugatnak, míg végre teljesen besötétedett. Akkor kezdett szaladni át a *Fejedelem kertjén* a falu fele. Messze elkerülte a tavat. Végre elérte. El egyenesen Imola nénihez. Az nem ismert rá. Csupa kék volt mindene. Elmondott mindent. – Jaj nekünk, többé nem mehetünk ki a mezőre. Bent kell maradjunk. Bekente gyógyírrel Erzsóknak a testét, lefektette és útnak indult Imola néni. Meghányták, vetették a dolgot másokkal is. Ha az erdőben bújtatják el, nem maradhatnak magukra, nekik, pedig muszáj munkába menni, mert, ha hiányzik valaki, az egészet megkorbácsolják. Más mód nem maradt csakhogy itthon rejtsék el őket.

Így bujkáltak a farakások mögött, a szalmában. Este, amikor jöttek a mezőről, hozták a hírt, hogy keresik őket, ne próbáljanak kimenni. A szépasszony minél tovább dühösebb lett.

- Látod nem vagy arra való, hogy megtaláld őket. Pedig muszáj, mert közeledik a harc ideje, s ha életben találja őket, végünk van. Addig végezni kell velük. Ha nem megy másképp, akkor meg kell kínozni az asszonyokat.

- Azt már megtettük, de hiába, azt mondják nem látták őket. Ha elevenen meg nem nyúzatom, akkor nincs több eredmény.

- Legalább az a varangyos ne szökött volna meg a pincéből. Hátha kútba esett, anyám.

- Hogy esett volna, mikor az ajtó nyitva van az alagút végén, hiányzik a kő.

- Biztos vagy abban, hogy nincs áruló az őrök között, hogy nem juthatott el az apjához?

- Biztos anyám.

- Na akkor nem ismered fel őket?

- Dehogynem, míg bent voltak a várban, hányszor leptem meg őket.

- Nos, ha ismered őket, akkor addig keresteted, amíg megtaláljátok. Minden követ, minden bokrot fel kell kutatni, amíg kézre nem kerülnek, a többi az én dolgom.

A gyerekek nagyon féltek, most Kinga a kilenc éves kislány lázadt fel.

- Értsd meg Erzsóka, nem bírom tovább, ha darabokra vágnak, akkor sem bújok el többé.

Hiába volt minden kérés, fenyegetés, másnap reggel elment aratni. Nem telt bele egy óra, már el volt fogva, bevitték a várba, őt nem vallatták, mert tudták, hogy úgy is hiába. Csak ezek a gyermekek tudnak inkább meghalni, minthogy elárulják egymást.

Tudta, hogy így nem tud kiszedni semmit belőle, ezért nyájasan szólt a kislányhoz.

- Na kicsi Kinga, hogy vannak a testvéreid?

- Éheznek és szomjaznak, te mérges kígyó, bebújtál apánknak a bőre alá, hogy eltiporj minket. Ne gondold, hogy nem fogsz megfizetni érte, kiabálta a csepp leányka bátran szembeállva és a szemébe nézve annak, aki az édesanyja ruháját viselte. Ez még jobban feldühítette. Most széttéphetsz, darabokra vághatsz! Gyűlöllek, te emberkínzó!

A szépasszony, akármilyen dacos is volt, nem várta ezt a kitörést. Keze ökölbe szorult. Kész volt, hogy rávesse magát, széttépje, de meggondolta magát. Hátha oda fogja csalni vele a többit is.

-Tudod kicsike, hiába haragszol rám. Én jó vagyok. Megbántam, amit tettem.Gyertek haza mind, hívd ide a többit is.

- Nem mondasz igazat, látom a szemedről, hogy hazudsz. Édesanyám megtanított, hogyan kell kiismerni a hazug embert.

- Jól van, ha nem, akkor nem. Te bánod meg. Ezzel hívta a szolgát, szintén azt, aki kivitte a kislányokat az erdőbe.

- Te kutya, látod-e azt a hegyet, ott kint a Hargita tetején?

- Látom, asszonyom.

- Holnap ott nekem tüzet raksz, hogy én innen lássam a füstjét!

- De arra a hegyre ember még nem járt, az a nagy vadak tanyája,- próbált az ember védekezni.

- Ha félsz, elmegy más, de akkor vége a fejednek, és a falu is másé lesz, amit neked megígértem. S akkor elkezdett suttogva beszélni.

- De így étlen, szomjan nem bírja ki az utat, nehéz, töretlen az erdő.

- Enni kap- volt a válasz. – A parancs meg így szól:- Oda kiviszed, ott a tüzet meggyújtod, a fejét levágod, de haza is kell hoznod nekem. Személyesen a kezembe adod. Ha jól szolgálsz egy falut kapsz. Ha nem, a fejedet vétetem, előlem nem tudsz menekülni.

Kingának mézes kenyeret adtak. Bezárták egy üres disznóólba. Este, ahogy besötétedett, kihúzták onnan, ráparancsolt az őr, hogy csendben legyen és induljon előre, mert, ha kiabál, vagy valami jelt ad, azonnal halott. Kihúzott a medvebőr zekéje alól egy kést és megfenyegette.

- Légy nyugodt, nem kiabálok. Gondolta, legalább a testvérei legyenek biztonságban. Úgy vélte, csináljon vele, amit akar, hátha előkerül a mókuska, és majd újból hazavezeti.

Mentek egész éjjel, egész délelőtt, sűrű erdőkön mentek, nagy hegyekre kapaszkodtak fel. Dél tájt megálltak, egy hegy tetején, egy kopár sziklára sok gallyat hordtak össze, amiből az őr nagy tüzet gyújtott, rakta rá a zöld gallyakat. Mikor a tűz leégett, egy csutakot készített, amihez a kislányt odakötözte. Akkor megszólalt.

- Én meg kell öljelek téged kicsikém, én nem vagyok hibás, ezért a te szellemed engem majd ne kísértsen.

- Kegyelmezz meg és az én apám meg fogja hálálni- kérte a gyermek.

- Nem tehetem, mert az asszonyom keze mindenütt elér. Szépen hajtsd le a fejedet, ha nem mozdulsz, egy perc az egész, nem fog fájni.

Még annak a megrögzött gonosz embernek is a szemei megteltek könnyel, a keze remegett, amiben a bárdot tartotta.

- Isten veletek drága testvéreim, a jó apám bosszúja eléri a gonoszt! – ezzel lehajtotta a fejét. Az éles bárd lecsapott, a vékony kicsi vézna nyakára. A fej elszökött a megkötözött testtől. Akkor az őr odarohant, de csoda, a fej olyan nehéz volt, hogy alig tudta felemelni. A két fekete szeme nyitva volt, bánatosan néztek az őrre, s akkor a könnyek elkezdtek csorogni belőle. De olyan nagyon folytak, hogy egy egész patak kísérte. Az ember magához szorította a fejet és elkezdett rohanni le az oldalon, de a patak mindig előtte járt, mintha vas erekkel kötötték volna oda a lábát, alig tudott haladni. Legszívesebben elhajította volna a fejet, de parancs, az parancs. Haza kellett vinni a fejet. Ezt a patakot ma is ***Vaseresnek*** nevezik.

Így vergődött másnap reggelre haza a kislány fejével. Ahogy letette a fejet, a szemek még mindig nyitva voltak, nagyon szomorúan nézték a mostohát. Az parancsot adott, hogy csukják le, de nem lehetett, azok újból kinyíltak. Bármerre is ment a mostoha, a tekintet végig követte. Letette a pincébe, ahol majd bevárta a testvérei fejeit is.

Még aznap elfogták a kicsi Emesét és Enikőt, akik az Imola néni kunyhója mellett egy szalma boglyába voltak beásva. A kicsi Emese egy pillangót látott. Kiszaladt.

-Várj, Enikő, megfogom. Nézd milyen szép, mint Kinga.

Szaladt a pillangó után, Enikő utána és maris el voltak fogva.

Már aznap este újból ment az őr, de most két gyereket vitt. Nem mert ugyanarra a helyre menni, kitért, felvitte őket egy nagy hegyre. Enikőt kikötötte

egy fához, Emesét tovább vitte, vitte, ment vele, legszívesebben kiszaladt volna vele a világból, csakhogy ne kelljen megölje azt a gyönyörű gyermeket.

- Adj egy kicsi kokojszát!

Az ember adott. Gyorsan egy csutakra rátette, a lábával megnyomta, és egybe megcsonkította a nyakát. Abban a pillanatban a sűrű erdő eltűnt, s olyan kokojszakórók vették körül, hogy alig tudott lépegetni. A szeme előtt minden fekete volt. Nem mert a fejre nézni. Egyszer csak azon veszi észre magát, hogy térdig gázol a vízben, hol addig minden el volt repedve a szárazságtól. Nézi a fejet, hát a kék szemek nyitva vannak, és folynak a könnyek. Nem tudta kivinni Enikőhöz, becsavarta az ingébe és felakasztotta egy fára. Ment, hogy végezzen Enikővel, amit gyorsan végre is hajtott. Hát, amint megy itt is eltűnt a sűrű erdő, minden kopasz, csupasz lett, egy, ***Kopac sarok,*** s ahogy vitte a fejet, itt is követte a víz, amely kis patakká duzzadt. Ahogy elért az Emese fejéhez, már elég nagyra dagadt, alig tudott benne gázolni. A két patak egyesült, együtt folytatták útjukat, mindaddig, amíg a ***Vaseres patakkal*** nem találkoztak. Ott a három testvér találkozott, egymásba folytak, összeölelkeztek és utat törtek maguknak a völgy felé.

A gyermeki nemtörődömség, de inkább az egymás utáni vágy csalogatta ki Kamillát is a rejtekhelyéről. Ő is a többiek sorsára jutott. Őt sem merte arra a helyre vinni a gonosz ember, őt a baloldali hegyre vitte ki, ahová az ő feje esett egy széles kút keletkezett, amelyből nagy áradva tört elő a kristálytiszta víz, követte a gyilkost. Ennek a helynek a neve lett ***Széleskút***..

Kamillát követte Etelka. Az ő szeméből sugárban ömlött a jéghideg víz. Így az ő útját ***Hidegkút árkának*** nevezik.

Etelka után Emőke következett. Őt jobbra vitte ki és, ahova az ő feje esett, egy jó édesvizű forrás fakadt, olyan finom a volt a vize, hogy amikor a császár arra járt vadászni és ivott belőle, annyira megszerette, hogy nem akarta ott hagyni. Így ezt a helyet még ma is ***Császárok kútjának*** hívják.

A többieket most Julika követte. Amikor őt vitte az őr, szedret látott.Kérte az őrt, hogy engedje meg, hogy szedjen le belőle. Az meg is engedte, mert sok volt azon a helyen. Miután végzett a kislánnyal, visszajövet egy patakocska követte, ami úgy tele volt szőve szederindákkal, ez a hely lett a ***Szederjes***. Az őr belegabalyodott a szederindákba, úgy, hogy minden második lépés után beleesett a patakba. Most már ketten voltak, találkoztak, panaszkodtak, ölelték egymást s így haladtak lefelé, a ***Szederjes pataka*** alakjában.

Ildikót és Katikát egyszerre fogták meg. Nagyon aggódtak a testvéreik után, nem bírtak tovább a rejtekhelyen maradni, kibújtak onnan. A valóság az,

hogy senki sem tudta, hol van a többi gyermek. Addig tűntek el, amíg az asszonyok a mezőn voltak dolgozni, este, amikor hazatértek, nem találták meg őket.

A két utolsó gyermeket vitte az őr kifele az erdőn, már nem olyan messze, alább egy szilfa erdőbe. Egyiket megkötözte, a másikat tovább vitte, fennebb. Mindkettőt lefejezte, szemükből nekik is patakban csorgott a könny. Amikor megindult a két fejjel egy ördög követte, csapkodta, így rohant volna lefele, de a szálfa erdő annyira sűrű lett, hogy alig tudott menekülni. Ezt a helyet ***Ördögének*** nevezték. A patakok is követték, leérve a völgybe találkoztak, összefolyva csókolgatták egymást. A helyet, ahol a két patakocska összefolyt ***Kétágnak*** nevezik ma is.

Most már csak Erzsóka volt életben. Ő nagyon óvatos volt, csak sötét éjszaka merészkedett ki Emre bá kamrájából, ahol a szalmazsákba bújva rágta a körmeit és a szalmát egész nap. Őt nem értesítették a húgai eltűnéséről. Éjszaka ment, inkább mászott egyik kunyhótól a másikig. Eleinte nem merték megmondani, hogy a testvérei mind eltűntek, de amikor egyik húgát sem találta, erélyesen követelte, hogy mondják meg, hová tűntek, mi lett velük. Akkor tudta meg, hogy nincsenek. Amíg az asszonyok a mezőn dolgoztak, akkor tűntek el egymás után. Nincs mit tenni, a várban vannak. Utánuk megyek és kiszabadítom őket. Hamar visszament Emre bához, elmondta neki, hogy a húgai szerre mind eltűntek, elfogták őket.

- Emre bá, most kínozzák őket a várban, mondja meg, hogy tudjam kiszabadítani őket.

- Nyugodj meg gyermekem, te egyedül nem tudsz semmit tenni. Maradj elrejtőzve, mert tégedet most kétszeres erővel keresnek, mert csak te vagy még egyedül szabad.

- Én többé nem bújok el. Nem vagyok gyáva. Most indulok. A világnak a túlsó végén is felkeresem édesapámat, tudja meg kinek a kezére adott minket, gyermekeit és a falut.

- Hiszen nincs a világ végén, csak annál nehezebb hozza jutni, mintha kétszer a világ végén volna. Ez a nagyasszony annyi embert fizet, etet a mi kenyerünkből. Úgy be van szőve az embereivel az egész vidék, hogy lehetetlen átjutni rajta. Már sokan megpróbálták, mind elvesztek. Ha a fejedelem még sokáig marad, mind elpusztulunk, ha nem másképp, éhen halunk.

- Éppen ezért, drága jó Emre bá, mit számít az én életem, annyi szenvedés mellett. Megyek, hátha sikerül nekem, ami nem sikerült másnak. Ha nem jönnék vissza, mondja meg Lászlónak, nagyon szeretem. Isten áldja Emre bá.

Nyakába borult, csókolta az öreget, aki eleget akarta a szándékáról lebeszélni, de nem volt akit. Ment, rohant a vesztébe. A legtöbbet kúszva ment, mégis még virradat előtt elfogták. Bevitték a várba. Remélte, hogy a húgait meglátja, de csalódott. Az asszony azonnal útnak eresztette azzal az emberrel, aki a húgait is kivégezte. Füttyentett, de most a mókus már nem követte, gondolta hátha ott van a húgaival. Ment szó nélkül, remélte, hogy valahol találkozik a húgaival. Igen, találkozott, nagy volt a csodálkozása, amikor útközben egy gyönyörű, kristálytiszta patakot látott. Lehajolt, ivott belőle. A patak a fülébe súgta: Vigyázz, menekülj! Csobogott, jajgatott.

- Nem menekülök, mert keresem a húgaimat. Ez az ember azt mondja, nincsenek a várban. Én hozzuk sietek. Ő jó ember elvezet engem.

Elhagyták a ***Szederjes patakát***, nekivágtak jobbról a meredek hegygerincnek. Fel, fel a tetőre, ott az őr megfogta, megkötözte egy kidőlt fához, közben biztatta.

- Maradj nyugton, mindjárt találkozol velük. Úgy, na, tedd ide a fejedet

- Mit akar?

De már abban a pillanatban le is sújtott a bárd és a hattyúfehér nyak megtelt vérrel, kettévált. Ahová a fej esett egy csorgó, bővizű patak keletkezett, ami kezdett rohanni le, egyenesen, hogy a bestia vadember, aki egyedül annyi ártatlan gyermek életét kioltotta, aki talán nem is volt ember, igaz most egy őrült volt, mert ordított, hogy csengett az erdő és minden lépésre esett el.

Megvan, most az utolsó fejet hozom a lábad elé teszem, de ha most sem leszel az enyém, s fél kezével fogta Erzsóka haját. A másikkal a bárdot magasba emelte. Még van erő a te büszke fejednek is. Azt hiszed, hallgatok tovább is.

Végre találkoztak a testvérek, az Erzsóka patakát azóta is ***Csorgó patakának*** hívják. Összeölelkeztek. Sírtak, elmondták egymásnak, hogyan kerültek ide. Akkor tanakodtak, menjünk, vigyük könnyeinket, hogy legalább legyen vizük az embereknek. Siessünk, söpörjük el az utunkból azt a tavat, amelyből nem volt szabad inni.

Az őrült ember rohant elől ordítva, de mielőtt kiért volna az erdőből, egy nyíl a szívén találta. Ez a szépasszony nyila volt.

- No, látod-e te mafla- szólt hozza- itt vagyok, a tied vagyok. Ez az enyém a fizetés. Azzal kikapta a fejet a kezéből, elrejtette a köpenye alá, felugrott a lovára és elvágtatott haza, a várba.

Végre mind a tíz megvan s nincs emberfia, aki tudná, hogy mi lett veletek. Ez így van jól, örvendezett.

Másnap két emberével kiment, messze fel az erdőbe, nagy volt a csodálkozása, amikor látta a kristálytiszta patakot, ami gyorsan törte az utat lefele, de nem nagyon törődött vele, mert fontosabb dolga volt. Amikor felért a barlangba, ahol egykor a sárkány barlangja volt, ahol a völgy egy kissé kiszélesedett megállott. Ennek a helynek a neve lett ***BARLANG***. Odaszólt az embereinek.

- Látjátok ezt a követ?
- Igen.
- No, ebből koporsó legyen, de olyan, hogy ne látszódjon hol a fedele.

Ezzel otthagyta az embereket. Reggel jelentették, hogy kész a koporsó. Ekkor egy nagy kosárba rakta a fejeket, amelyek még mintha éltek volna, olyan szépek voltak. Letakarta és kivitte a pincéből, azt mondta kenyér van benne viszi az aratóknak.

Két ember megfogta. No most ezt a kenyeret felvigyük a koporsóhoz, muszáj áldozatot hozzunk, hogy már egyszer jöjjön haza a fejedelem győztesen. Letették a kosarat és azzal visszább küldte őket. Ö pedig a fejeket elhelyezte a koporsóban, letakarta, visszahívta az embereket, rátették a koporsó fedelet, visszamenésre parancsolta őket, hogy mehetnek haza, mert ő még marad. Azok mentek, nem gondolva semmire. Mikor egyik hirtelen elesett. Három nyílvessző fúródott a szívébe hátból. A másik megfordult, hogy honnan jön a veszély. Abban a pillanatban a szemébe fúródott a nyíl, de még azelőtt meglátta a szépasszonyt, valóságos ördög körbe bújva. Lenyilazta mindkét embert, hogy senki ne maradjon, aki elárulhatta volna az ő bestia tetteit. A kosarat behajította a patakba s mind, aki jól végezte dolgát, hazalovagolt.

Hát térjünk most a fejedelemhez. Egész nyár eltelt kisebb, nagyobb csatározásokkal, de még a végleges harcra nem került sor, mert mindkét fél a Szorosba akarta a másikat becsalni. Az idő telt. A fejedelmet nagyon nyugtalanította, hogy akárhány küldöncöt küldött, hogy hírt hozzon a leánykák felől, mindegyik azzal tért vissza, hogy nem látta egyiket sem, de a fejedelemasszony a legjobbakat mondta róluk. Így cselhez folyamodott. Az ellenség szemébe visszavonulást mutatott, de éjszaka elbújtak a *Szorost* övező erdőben. Amikor azok látták, hogy ezek visszavonultak, berohantak a szorosba, hogy meghajszolják őket. Akkor a fejedelem hada megrohanta és mind lekaszabolta, úgy, hogy hírmondó is alig szabadult meg. Vége volt a harcnak. Indulhattak haza. Haza felé egész úton, csak idegeneket látott és a szárazságnak a nyomait, de gondolta, hogy ha nem is termett az idén, bőven van otthon termény, a raktárak tele vannak. Ahogy beért a faluba, a falusiak siettek elébe. Amikor

meglátta a csontváz asszonyokat, és vagy két öreget, megállította, a lovát s nézte, nézte őket. Akkor Emre bá elé ment és mondta:

- Szomorú életünk volt, uram, már csak annyin vagyunk életben. Ha még egy hétig nem jössz, minket sem kaptál volna életben.

A fejedelem homloka elborult, meglátta Imolát.

- Hol hagytad a lányaimat, Imola?

Az mielőtt felelhetett volna, nagy zajjal előtört egy patak, egyenesen be a tóba, annak vizét magasra kicsapta, rohant egyenesen a fejedelem elé jajgatva, kacagva, mintha mondta volna:

- Itt vagyunk.

Senki sem tudta megmondani honnan jön ez a gyorsfolyású, zajos patak, ami mindent elsöpör az útjából. Láttára a kiszáradt asszonyok szomjasan rohantak neki, itták, itták.

Végre iható víz, víz! Meg vagyunk mentve.

- Miért nem volt vizetek? Látom a tó még nem volt kiszáradva.

- Csak nem volt szabad nekünk inni belőle.

Már eleget tudott a fejedelem.

- Utánam, fiúk! – mint egy felbőszült oroszlán rohant a vár felé, melynek a kapujában a szépasszony várta virágkoszorúval a fején, és a győztesnek kijáró tölgykoszorúval.

A fejedelem megállította a lovát, de nem szállt le.

- Miért nem jönnek a lánykáim elejémbe?

- Oh, gyere vitéz uram, hadd öleljelek meg!

De az meg sem látva, bevágtatott a várba, ahol minden fel volt díszítve az ünnepre. Utána a fiúk, amit jól is tette, mert ő is a leányai sorsára jutott volna. Minden sarokban fegyveres idegenek voltak.

- Kik ezek az emberek? Mit keresnek itt, fegyveresen az én váramba? – fordult az asszony felé.

- A te hűséges alattvalóid.

- Akkor miért nem voltam velem a harcban? Azonnal le a fegyverekkel!

Azok úgy tettek, hogy nem értik, mind az asszonyra néztek.

- László fiam, azonnal lefogni őket!

Ő egy ugrással az asszony mellett termett, s annak a két keze, amit ölelésre tárt ki, már hátra volt kötve. Egy negyed óra leforgása alatt, már le volt fegyverezve az egész idegen csapat, amit az asszony titokban csempészett be a várba, s amely egy negyed órán belül az Olt túlsó partjára menekült. Ki, hogy

tudott, mentette az életét, kegyelem nem volt. Az asszony a fiával együtt fogoly lett. Percek alatt át lett kutatva a vár. A leánykák sehol. Megkezdődött a vallatás.

- Hol vannak a kislányaim?

- Elmentek eprészni és nem tértek többet haza. Összekerestettem az egész erdőt, de nem találták meg sehol.

- Miért bocsátottad el kíséret nélkül? A kicsikét miért engedted velük?

- Mert nem váltak el egymástól!

- Hazudsz! Hozzátok a korbácsot!

- Kegyelem uram! Itt a fiam, akit rég a fiadnak fogadtál!

- Félre azzal a a nyomorult rókával!

A szépasszonynak minden hízelgése, ravaszsága kárba veszett. Végre az ő finom bőre is megízlelte a korbácsot. Közben hívták Imola nénit, aki mindent elmondott, hogy hozta haza egyszer a mókus, hogy dolgoztak mezítláb, rongyokban a mezőn, Erzsókát, hogyan fogták el, hogy szökött meg a várból az alagúton, kékre verve. Azt, hogy most hová tűntek, nem lehet tudni, mert ők eléggé elrejtették, de muszáj volt dolgozni menni, mert az adag cipót meg kellett keresni, hogy el tudják osztani a kicsik között. S aztán kegyelem nem volt, mert, akik súlyos betegek voltak, azok, minthogy nem tudtak dolgozni úgy, ahogyan követelték, a korbácsütés alatt haltak meg. Nagyon szomorú volt az élet.

-Tudod, hogy nálam a kínzó eszközök nem voltak felhasználva, sem az apám idejében, sem az én időmben, de ha azonnal nem mondod meg szépszerével, hogy hol vannak a lányaim, kénytelen leszek használni- mondta a szépasszonynak. Minden kínzás hiába való volt. Ez így folyt három napon át, mikor észrevette a kicsi mókust. Mintha akart volna mondani valamit. Futott fel a vár falára, újból vissza, fel a fejedelem vállára, újból neki a várkapunak. Eszébe jutott, hogy Imola néni azt mondta, hogy a mókus vezette haza először.

Emre bának volt egy László nevű fia, akit a fejedelem nagyon szeretett, aki pici kora óta a kislányok játszótársa volt, és akibe Erzsóka nagyon szerelmes volt, akit László is viszont szeretett.

- László, végy valakit magad mellé és kísérjétek el a kicsi mókust, hátha nyomra akadtok. A mókus el is vezette őket a kőkoporsóig. Ott makogott a kőkoporsóra ugorva, le onnan. Járta körbe. Közben megkapták a három lenyilazott ember holttestét, az egyiknek a kezében a bárdot, a másiknak a kezében egy hajtincset az Erzsóka gesztenyeszín hajából. Mivelhogy a mókus nem ment tovább a koporsótól, azon a helyen semmi változást nem láttak, mert az ott állt emberemlékezet óta abban a formában, a fejedelem megcsókolta a hajfürtöt és sűrű könnyeket hullatott rá.

- Reggel újból kijövünk.

Másnap összejárták a környéket, sehol semmi, csak az új patak, amely nyögve, jajgatva rohant egyik kőre fel, a másik kőről le. A mókuska a koporsó tetején keservesen makogott. A harmat az előző nyomokat eltüntette. A fejedelem fel, alá járt. Megszólalt:

- Gyertek fiaim, próbáljuk megmozdítani ezt a követ. Az az érzésem, hogy rejt valamit magában. Hárman nekivetették a vállukat a nagy kőnek. Hát nem is kell akkora erő és a teteje leválik, maga után rántva a takarót. Tíz szempár nézett egyszerre a fejedelemre. Az elordította magát, mint egy sebzett oroszlán. Egyszerre vetette magát a tíz gyönyörű fejre. Mindeniket becézte, csókolta szerre őket. Az emberek sírtak körülötte. Végre, amikor meg tudott válni tőlük, mindeniknek lecsukta a szemét, levetette a dolmányát, azzal letakarva visszatették a helyére a koporsó tetejét. Hazament, hívatta az egész falu népét. Mikor mind egybegyűltek, megszólalt.

- Kedves, jó alattvalóim! Mindnyájan szenvedtetek az én hibámból, de az a súlyos csapás, ami engem ért, minden fájdalmat felülmúl. Tíz gyermekemnek a feje van bezárva a kőkoporsóba. Mondjátok meg, milyen halált érdemel ez a szörnyeteg és teljesítem. Utána engemet ítéljetek el, minden kínt képes vagyok elszenvedni, csak meghalni gyorsan, meghalni. Utódomul Lászlót hagyom, aki nemcsak, hogy becsületes, hanem okos és közülünk való.

- Halált a gonosz asszonyra és a fiára! – kiáltották mind egyszerre.

Akkor Emre bá magas termetével utat tört magának.

- Halált a bűnösnek, de nem a mi urunkra. Rá ebben a nehéz időben szükségünk van. László, az én fiam még gyermek, nem lehet ***Csíkországot*** az ő kezére bízni. Itt mindnyájan bűnhődtünk. Neked a legnagyobb szenvedés az élet, de muszáj elszenvedned, mindnyájunkért. Nem te vagy a bűnös, hanem a háború, ha ez nem jön, kiismerted volna, kivel van dolgod. Most a könnyelműségedért fizetsz, de csak, ha élsz, akkor, ha mint eddig vezeted a népedet.

- Úgy van, úgy van! – volt az elismerő válasz mindenfelől.

- Jól van megpróbálom, de előre megmondom, a kívánságom az, hogy az én fejem is a leányaim mellett pihenjen.

Másnap reggel a két rabot kivitték az erdő szélére s ott a legnagyobb fára felhúzták őket, hogy mindenki láthassa s ott voltak mindaddig, amíg a varjak el nem hordták őket.

Mivel a szépasszonyt Dobrának hívták, ezt az erdő részt ***Dobráénak*** nevezték és hívják a mai nap is.

A ***MADARAS PATAKA***, ami könnyekből fakadt, azóta is szüntelenül folyik, de most nem nyögve, jajgatva, hanem vidáman, kacagva s madarasiak azóta is azt isszák. Csak a mostani világ, szennyezéssel fenyegeti, nem gondolva, vagy nem tudva, hogy minden cseppje egészséget adó, és, hogy könnyekből fakadt.

Csíkmadaras, 1979. március 11.

Tehát ez volt a Madaras patakának a mesés története. Belőle megismerhettük a patak vízgyűjtő területét, azoknak az erdőrészeknek a neveit, ahonnan a kis csermelyek elindulnak, majd összefolynak egy bővizű patakba.

7. SZÉPEN VÉGZŐDIK A MADARAS PATAK TÖRTÉNETE
II. rész

A hold gyönyörűen beragyogta **Szentes** tetőt. Középen egy nagy tisztáson egy vadászcsapat aludt. Körülöttük az ezüstfenyők ágaikat magasba emelve kezdtek integetni egymásnak. Mondogatták:

- Most figyeljünk, kezdődik!

Minden fa és bokor feszülten figyelt. Az éjszakai csöndben egy-egy elkésett madár röppenése hallatszott még. Aztán mély csend borult az egész tájra. A nagyvadak, de még a legkisebbek is mind a helyszínen voltak. Itt most nem vadásztak egymásra. Egyszerre csak egy gyönyörű hang csendült bele az éjszaka csendjébe. Lassan kezdődött, aztán magasba ívelt. Ezt a csodálatos leánykórus váltotta fel m, majd fülemülék és pacsirták dala kísérte.

- Hallod-e uram? Ébredj már! - szólt az egyik vadász egy fiatalabb társához.

.

- Oh jaj, hallom. Ne zavarj Márton!

A szálló hang újból felcsendült.

Oh, jó atyánk ne szomorkodj,
Ne hullasd a könnyeidet koporsónkon.
Mind a tízen együtt vagyunk,
Csak teérted imádkozunk.
A legszebb erdőben mi lakunk,
Madárdallal mi vigadunk.
Az erdő vadjai a mi népünk,
Hűségüket énekünkkel megköszönjük.
Éjszakánként tündérszárnyon,
Csíkországot körbejárjuk.
Mi vigyázunk országodra,
Megsimogatunk minden éjjel álmodban.
Vigyázunk mi a te népedre,
Mert hűségesek mindörökre.
Nem haltunk meg, amint látod,
A te igaz emberséged a haláltól megváltott.
De közeleg most már a hajnal,
A tündéreknek aludni kell, amikor kél a hajnal,
Könny patakban megfürdünk,
Majd a tündérvárunkba bemegyünk.

A kőkoporsó a mi tündérvárunk,
Oda bezárt minket a gonosz bosszú.
Ez a legszebb hely a világon,
Itt a patakunk csobogását hallgatjuk.
Madaras falunkra innen vigyázunk,
Az oltárkőnél imádkozunk
Sokat, imádkozunk, imádkozunk!!

Így hangzott el a kórus éneke, lehalkult, majd újból nagy csend borult a tájra. A vadak olyan csendben voltak, és maradtak, mintha ezzel a legdrágább álomra vigyáznának. Úgy lépegettek óvatosan, vigyázva, nehogy száraz gallyakra lépjenek. A daloló madarak is még egy kis ideig hallatták hangjukat, majd lassan elcsendesültek.

- No, most uram, most rohanjuk meg a vadakat, a legszebb példányokat lehet most elejteni, mivel együtt vannak mind, farkas, őzike, medve és nyúl, róka, hiúz sem hiányzik. Az a rengeteg madár ott a tó környékéről, és még itt vannak a vadliba, gólya, sőt még dánmadarak is.

- Nézd uram, hogy milyen vaddisznó csorda közeledik onnan a patak irányából, és vonul el a tisztás szélén, - és **Szederjes pataka** irányába mutatott. Az ifjú alig hallotta, hogy mit mondott a barátja, neki még mindig az a gyönyörű, ezüstös gyermekhang csengett a fülében.

- Miért jöttünk ilyen messzi tájra? Sehol ennyi vadat nem láttam. Nézd azt az óriási sast, milyen simán suhan el tova, de mekkora, még az eget is eltakarja.

- Hallgass barátom, én ilyen vadra nem tudok lőni, pedig jól tudod milyen szenvedélyem a vadászat, és amelyik ezen a vidéken megpróbál lőni, az halál fia!

- De miért nem, azért vagyunk itt. Nem? Azért jöttünk, hogy vadásszunk vadra, de ezek nem vadak? Ezek az állatok szelídek?

- Nem látod milyen csendben vonulnak el, nehogy megzavarják az úrnőjeik csendjét? És te ember létedre kész vagy ölni, csak azért, hogy kedved teljen, hát én ezt nem akarom, nem akarom, hogy mi nagyobb állatok legyünk, mind azok az állatok, amelyekre rámondják, hogy vadállat. Hiszen ők csak azért vadásznak, hogy az éhségüket csillapítsák, de mi nem csak azért, hanem, mert megszoktuk a vért, örömünk telik abban, ha egy nagyvadat legyőzzünk. Láthatjátok, hogy ezek milyen csendben vonulnak vissza. Én jól hallottam, amikor azt énekelték, hogy: az erdő vadjai a mi népünk. Mi nem azért jöttünk, hogy a népet megtámadjuk.

Márton úgy nézett rá, mind, aki egy megzavarodott emberre néz.

- Hát akkor hagyjuk el ezt a helyet?

- Én nem, amíg meg nem látom az énekeseket.

- Én megpróbáltam, de későre érkeztem, már el voltak tűnve. Az is lehet, hogy csak az énekük hallatszik, sőt nincsenek is a valóságban sehol.

Ekkor megszólalt egy másik ifjú,

- Én azt tanácsolom, hogy keressük meg ma a kőkoporsót. Este rejtőzzünk el a közelében, virrasszunk ott, mert én is nagyon szeretném látni őket. Ők is tízen voltak, mind mi, a vitézek.

Aki megtiltotta a vadászatot, nem volt más, mint a keletei nagy ország királyának a fia, akit a Kárpátok rengeteg erdeje csalogatta idáig. Aznap nagy kerülő utat tettem meg idáig. Később a királyfi engedélyezte, hogy egy őzgidát ejtsenek el, amivel az éhségüket csillapítsák mielőtt a nap elbújt, volna a **Hargita hegy** hátánál. Újból **Szentes tetőn** voltak. Csakhamar megkeresték azt az ösvényt, amelyiken a vadak az ének irányába elvonultak. Csendben elérték **Szederjes patakát.** Ott tisztálkodtak, ittak a drága vízből, és amilyen csendben csak tudtak, haladtak a völgy felé. Végre mielőtt még besötétedett volna, leértek a völgybe. Nagy volt a csodálkozásuk, mikor látták a táncoló kristálytiszta patakot, amelyben az ezüstös pisztrángok bújócskát játszottak. Onnan jobbra meglátták a kőkoporsót, azt az oltárkövet, amelyen a nap utolsó sugarai akkor megütköztek. Olyan gyönyörűt még sohasem láttak. A faragványok, amik fekete gránitból voltak, most bordó színben csillogtak, villogtak. A sok oltári faragvány, amire ember nem tette a kezét, a természet műve volt, mintha mind életre keltek volna, és úgy köszöntötték a lenyugvó napot. A kőkoporsót, a patak partját gyöngyvirág és margaretta szőnyeg borította. Ennyi szépségtől még a lélegzetük is elállott. Csak álltak és bámultak. A királyfi megszólalt:

- Sokat jártam nagy királyok váraiban, palotáiban, de ezt a gyönyörűséget semmivel nem lehet összehasonlítani. Lábujjhegyen közeledtek a kőkoporsó felé. Szépen, csendben elrejtőztek a fák alatt. Közben érkeztek az állatok. Kétkedő szemmel nézték őket, nem bántották. Körbe vették. Lassan érkeztek, úgy látszik minden fajnak meg volt a helye és ők a medvék társaságába, kerültek. Körben mély sötétség borította a tájat. A virágok még jobban ontották illatukat, amelybe belevegyült a fenyők illata is. Lélegzetüket visszafojtva várakoztak. Egyszer csak megmozdult a kőkoporsó, magától felemelkedett a hatalmas kő teteje, mint a lehelet könnyű susogás hallatszott. Megszólalt egy gyermekhang:

- Nézzétek csak, jön fel a hold. Meg kell tudnunk fésülködni a víz tükrében. Cekapeccezzünk. Éljen a cekapecc! Egyszerre tíz gyönyörű leányka kergetőzött édes kedvtelésben. De nemcsak ők, hanem az őzikék, a fiatalabb mackók, és

minden állat fiataljai belevegyültek a játékba. Vidám kacajtól zengett az erdő, és ez messze elhallatszott. Az egyik tündér csendesen megállott:

- Testvérkéim. Itt az ideje, hogy komoly munkához lássunk.

A tündérek gyorsan a patakhoz mentek, mosakodtak, fésülték gyönyörű hajukat a víz tükrében. Az állatok csendben várták. Azok gyorsan koszorút fontak gyöngyvirágból, a fejüket feldíszítették vele. Az egyik, amelyik a legfiatalabbnak látszott, kérte a többieket:

- Ó, énekeljünk egyet, látjátok, hogy mind itt vannak a barátaink, az állatok.

- Jól van, de csak egy rövidebbet.

A madársereg körbevette őket. Ők is körbe álltak. Ekkor a legkisebb a kör közepére állott. Egy mókuska ugrott közéjük, ugrált egyikről a másikra. Simogatta, becézte őket. A hold úgy beragyogta őket, mintha nappal lett volna. A gyönyörű szólóhang felszárnyalt, szállt, szállt a magasba. A fülemülék dala kiérte. Ez a dal még szebb volt, mint az előző. Éjszakai kórus kisérte. Végre elcsendesedtek. Állat, ember el volt bűvölve. Utána tánc kezdődött, a legszebb balett, ami létezhetett, azt csárdás követte, de erre már nem tudtak az ifjú vadászok sem nyugton maradni. Kirohantak a rejtekhelyükből a táncolók közé. A királyfi elkapta azt a gyönyörű énekes leánykát, a többi nyolc is mind választott magának párt. Csak Márton nem vegyült a táncolók közé, mivel hogy ő közlegény volt. Így az egyik tündérnek nem, volt társa. De az nem is figyelt oda. Valamit hallgatott, nagyon figyelt. Egyszer csak lódobogás hallatszott. A leányka szaladni kezdett. Előtűnt a lovas. Egy délceg madarasi legény. A ló prüszkölt, érezte a vadállatok közelségét. A tündér odaért. Megsimogatta a lovat, amitől az megnyugodott. A következő pillanatban már az ifjú karjában volt..

- Oh, te kicsi tündér Erzsókám! Nagyon szeretlek!

- László, László! Én is nagyon szeretlek téged. Gyere táncolni!

A többi táncoló közé vegyültek, de csakhamar ők kerültek középre, a központba. László madarasi székelyruhában volt, székelyharisnyában, fekete mellényben. Forgott a fehér székelyharisnya, a fecskékkel versenyt repült a fekete mellény. Egyszer aztán vége lett a táncnak. László megfogta Erzsóka kezét.

- Oh, gyere velem haza, be a váradba, az atyádhoz, légy a vár asszonya.

- Nem hagyhatom el a húgaimat, László! De te királyfi, oh gyertek velem ti is, gyertek, menjünk együtt!

- Eskü nélkül nem mehetünk! - Ez volt az egyetemes válasz.

Na erről gondoskodott a hold, amely odapottyantott egy papot. Ez a pap nem is volt akármilyen. Püspöki süveg volt a fején. Odament az oltárkőhöz, és ekkor megszólalt az orgona hangja. A madarak félkörben koszorút alkottak,

kisérték az orgona hangját. A hold olyan gyönyörű menyasszonyi fátyolt borított a tíz menyasszony vállára, amilyent ember még soha nem látott. Egyszerre esküdött örök hűséget egymásnak a tíz pár. A püspök gyönyörű beszédet mondott. Kihangsúlyozta a tíz kislány halálának körülményeit. Elmondta, hogy nem halatk meg hiába. Volt értelme az áldozatnak, mert Madaras egy csodaszép patakot kapott. Az erdőben a kis csermelyek üdítik fel vizükkel az ott dolgozó embereket, a kaszálás idején, a fa fuvarozása idején, amikor szomjukat oltják.Végül megjegyezte, hogy az igazság mindig győzedelmeskedik a gonoszság fölött, és a halálban van az igazság. Az élő ember gyarló.

Hogy hová tűntek el az ifjú párok, azt nem lehet tudni. Az biztos, hogy valahol boldogan éltek együtt tovább. Nem kereste meg senki a vár maradványait, nem emlékeztek, vagy egyáltalán nem is tudták, hogy hol lehetett.

Kisgyermekként gyakran jártam a madarasi erdőt. Láttam az oltárkőt, a nagy kőkoporsót, megbámultam. Elcsodálkoztam a formáján, a méretén. Hosszú ideig meg volt ez a koporsó. Nagyon, nagyon sok idő után ezen a tájon kőbányát nyitottak. Sok madarasi ember dolgozott ott. Egyre-másra robbantották szét a gyönyörű sziklákat, így robbantották szét a múltat is. Szétrobbant a régmúlt idők tragédiájának az értékes tanújele is, amit én tiszta szívből sajnálok. Addig még néha, néha, éjszaka hallani lehetett a gyönyörű éneket, szépen, halkan. Addig még visszajártak a tündérek erre a helyre. A nehéz gépek zaja, a gyakori robbantások, az oltárkő hiánya, a kőkoporsó eltűnte, teljesen elűzte a tündéreket a madarasi határból. Maradt a lecsupaszított, tönkretett táj. Ez bizonyította az emberek anyagiasságát, lelkiismeretlenségét. Kár, nagy kár érte.

1979. március 14.

8. AZ OLT PANASZA

Zsuzsika a nagy horgas fűzfát bámulta, vajon hogyan tudott ilyen nagyra nőni.

- Édesanyám úgy-e, az Olt is nagy, nemcsak ez a fűzfa?

- Nagy kicsikém, de a fák jók, nem olyanok, mint a rossz emberek. Látod a fa nyáron árnyékot ad, szállást a madárkáknak, kora reggel énekszóval köszöntik a napot és hallod, hogy most is milyen szépen fütyül a rigó. Nagyon hasznos. Látod télen milyen hideg, van, tüzelőt adnak nekünk, a tüzelőfa melegíti az embereket.

- De úgy-e édesanyám ezt a nagy fát nem vágjuk ki.

- Édes gyermekem, ha édesapád hazajön, nem vágjuk ki.

- De úgy-e az Olt is jó édesanyám?

- Jó bizony, látod vizet ad nekünk, amiből nagyokat iszunk, nemcsak mi, hanem az állatok is. A zöldséges kertben felüdülnek, fejlődnek a vetemények a vizétől, a virágok virítanak, és láttad az este milyen szomjasok voltak, a fejüket hogy lehajtották. Ahogy te vizet adtál nekik, megöntözted, milyen frissek és illatosak lettek. Mosakodunk belőle, kimossuk a ruhánkat, nélküle nem is tudnánk élni.

- Tudja-e maga édesanyám, hogy haragszik Fűrész Mátyás Áronkára?

- Kicsoda haragszik Áronkára?

- Hát az Olt.

- De miért haragudna?

- Azért, hogy örökké a moslékos vedret belé mossák. A pálcával is megverte és engemet is lefincselt.

- Oh te kicsi Zsuzsikám, hát téged hányszor kértelek, hogy ne menj közel, hozza. Ő jó nem bánt senkit, látod még halat is ad, de ha belé esel, neki nincsen keze, amivel ki tudna onnan tenni, elmerülsz, beléhalsz. Hát én akkor mit csinálok? Apád a háborúban. Én egész nap sírok. Én azt hittem, hogy te már nagy vagy és itthon tudlak hagyni egyedül, mind, aki tud vigyázni a kicsi házunkra, s csürkéknek enni ad. Látod, ha nem menyek dolgozni, nincs amit együnk, nincs egy falás kenyerünk, s ha nincs kenyér, meghalunk, s akkor apád a temetőben, abban a mély sírban kap meg münköt, ahonnan soha sem tudunk kijönni – s gondterhesen felsóhajtott.

- Jaj, hova tudjalak vinni?

- Sehova, édesanyám. Én csak beszélgetek vele, megszámolom a köveket a fenekén, a kicsi halakat, hallgatom, amit mesél, engemet ne féltsen. Én vigyázok

magamra. Ha elviszel hazulról megvernek a nagyobb gyermekek, elveszik a kenyeremet.

- Jól van, itthon hagylak, megbízom benned. Nekem most mennem kell, gyere csókolj meg. Itt a kenyered, de délig ne edd meg, mert akkor estig erőst megehülsz**.** Azzal vette a sollót**,** s kaput is bézárta.

A kicsi ötéves Zsuzsa vette a rongybabáját, ment hátra és letelepedett a nagy horgas fűzfa alá. Egy darabig becézte, csinosította a babáját, azután kezdte figyelni az Olt partján a túlsó bokrokat, amelyek alján vidrák bujkáltak. Mély csend volt, és ő nagyon szerette a csendet. Nagyon lerekedt meleg volt. Egyszer csak a kapunál kiáltja Erzsébet, Fűrész Mátyás Áronkának az anyja.

- Gyere ide Zsuzsika, nézd mit adok!

Odaszaladt, hát az egy pirosra sült vakarút ad neki be a kapu tetején át. Úgy megörvendett, hogy táncolt is örömében. A pirosra festett csepüvászon köntös csak úgy repítette. Akkor jutott eszébe, hogy meg kell köszönni. Ha egyebet nem, akkor mondta:

- Isten fizesse. Egészen nekem adta-e? Megehetem-e?

- Meg Zsuzsikám. Ha te nagy leszel, és én már öreg, akkor majd segítesz nekem érte valamit. Csak úgy magának motyogta:

- Ki tudja, még menyem is lehetsz. Odaszólt hangosan:

- Vigyázz magadra, ne menj a vízhez közel! S azzal elment.

Zsuzsika ment hátra, egyenesen a fűzfa alá., simogatta, szagolta a meleg vakarút, el kéne törje, de nem, majd, ha édesanyám hazajő,.ketten együk meg, mert ő is éhes örökké. Az uraktól a kenyeret minden nap haza hozza nekem. Így szépen odatette a baba mellé, s a rongybabát még betakarta rongyokkal, de a vakarú szaga nem hagyta nyugton- Hamar újból a kezébe vette. Ekkor az Olt kezdte csalogatni:

- Adj egy kicsit! Adj egy kicsit!

- Hát édesanyámnak es kell belőle, neked vannak halaid, vidráid.

Az Olt tovább csalogatta, kérte a vakarút.

- Na jó, akkor adok egy kicsit. Szépen megtörte, egy csipetnyit befalt, újból csípett s azt beledobta az Oltba. Nézte, nézte a csipet vakarút, hogy viszi tovább az Olt, táncoltatja s azután elnyeli.

- Na, látod-e, hogy adtam, de többet nem kapsz, igaz, hogy kicsi volt.

Ő még vagy két csipetett befalt, de közben a szeme elnehezedett, hogy nem tudta nyitva tartani. Az álom elnyomta, azt álmodta, hogy az apja hazajött a háborúból, jött lóháton, puskája volt, s oldalán volt az. A hátán egy nagy tarisnya. A gyermekek odagyűltek mind, nézték az apját, hogy milyen katona. Akkor az

apja kivett a tarisnyájából egy nagy kenyeret, minden gyermeknek szelt belőle a bicskájával. Neki is adott s ő kért még egy kicsit, hogy adjon az Oltnak is, mert a vakarúból csak egy csipetnyi tudott adni. Az apja adott is, de nem tudta odaadni, mert elkezdtek lövöldözni. Elkezdtek kiabálni:

-:Jő a háború, hamar, amiért ez a katona itthon van!

Ekkor őt az apja felvette a hátára, vitte, vitte, mentek, de a lövöldözés még közelebbről hallatszott, s ő nagyon félt, ekkor érezte. hogy vízzel leöntik. Felébredt, hát az eső esik. Hamar felkelt, a babája után akart nyúlni, abban a pillanatban egy nagy hullám kicsapott és őt felkapta, vitte, vitte, gyorsan, lefele a malom fele., éppen az Áronkáék malma felé.

- Jaj, ne vigyél, minnyá jő édesanyám. Úgy-e azért viszel, mert csak kicsi vakarút adtam.

- Gondolta, hogy még ad egy kicsit, de abban a pillanatban a malomhoz értek. Áronkának az apja éppen kint volt, egy karóval valami ágakat eresztett el a vízen. Meglátta Zsuzsikát, odanyújtotta a kezét.

- Fogd meg hamar, jól fogd, mind a két kezeddel. Az egyikkel megfogta, de a másikkal a vakarút szongatta.

- Ereszd el a vakarút s fogd meg a karót!

De neki jobb ötlete támadt. Hamar a szájához vitte, s jól belélharapott, s a másik kezével megfogta jó erősen a karó végét.

- Ne félj semmit, csak fogd meg jó erősen. Így lassan közeledett a part felé, pedig az Őlt nem akarta, mert olyan erősen sirítette**,** hogy alig tudta fogni a karó végét. Végre Mátyás bá elérte a kezével. Hamar kikapta s az ölébe vette.

- Nézz ide Erzsébet, mekkora halat fogtam.

- Jaj, uram Istenem! Hár ez Zsuzsa.

- Ő biza**.**

- Hol fogtad, a vízben?

- Ott biza.

- De hát a köntöse tiszta száraz.

- Az nem itta be a vizet, mert jó vastag kendercsepűből van szőve, ami fenntartotta a víz tetején. Jókor vettem észre- szólt Mátyás bá, - mert egy pillanat és vitte volna be a malom kereke alá.

Erzsébet közben vastag kender törűlközővel súrolta a kislány testét.

- Ne, te nem etted meg a vakarút.

- Édesanyámnak akartam adni belőle. Jaj Istenem, csak elvitte egyik papucsomat a víz. Édesanyám most horgolta. Jaj, az a rossz Olt kérte a vakarút, de én csak kicsit adtam belőle, azért volt ilyen rossz, lehet, hogy a bubámat is elvitte.

- Nem baj, adok én neked rongyot s mást csinálsz, még szebbet.

Ekkor nagy megijedve jött az édesanyja.

- Jó, hogy itt vagy, mert erősen megijedtem, mikor láttam, hogy sehol sem vagy. Majdnem meghaltam ijedtemben, mikor mondták, hogy honnan vettek ki. Úgy-e mondtam, hogy ne menj közel a vízhez!

- Hát én csak aludtam. Eccerre csak úgy elkapott.

Az igazság az, hogy nagy felhőszakadásvolt fenn a hegyekben is, aminek csak a széle ért idáig. A víz hirtelen jött le, így csapott ki, ami elkapta Zsuzsikát, s háborúban való lövöldözés nem volt más, mint a mennydörgés, amit Zsuzsi álmában látott.

Hála Istennek jól végződött minden. Az idő lassan telegetett, Zsuzsa nőtt. A háborúnak is vége lett. Az apja hazajött, igaz, hogy sántán, az egyik lába megsebesült. Zsuzsából ügyes, dolgos nagylány lett. Csakhamar megkérte a kezét Fűrész Mátyás Áronka. Így Zsuzsikából Fűrész Mátyás Áronkáné lett.

Az idő megváltozott. Elmúltak a nehéz idők. Jólét és bőségesebb élet következett. Fűrész Mátyás Áronkának a malmában nem nagyon volt mit őrölni, de nem is volt baj, mert volt elég a boltokban lehetett venni bőven. Zsuzsa néni mégis elégedetlen volt, nem másért, csak azért, mert az Olt vize mocskosan, szürkén hömpölygött le. Néha kiöntött, s akkor megszabadult egy kicsit a nehéz bányaiszaptól, de akkor tönkre tette a földeket, ahová kiáradt. Tönkre tette Zsuzsa néni veteményes kertjét. Most azon gondolkozott, hogy lehetne megszabadítani ezt a drága folyót, attól a nehéz betegségtől, amibe Balánbánya kergette. Csend lett. Nem fürödnek benne a gyermekek, eltűntek a vidrák, kipusztultak a halak a környéken, ahol máskor szép kaszálók voltak nagy fűvel, sok virággal, itt ott csak néhány szál selyemfű, sás látható. Még a fűzfák is elsárgultak a parton, szóval egy halott folyó lett belőle. Nagyon sajnálta a gyermekkorát, amikor az Oltból lehetett még főzni is, amikor annyi sokat fürödtek benne, amikor a kiöntés után a kis tócsákban még csukát is lehetett fogni, mert néha egyeseknek nem sikerült visszakerülni az Oltba. Akkor együtt tudott beszélgetni, kacarászni a folyóval. Most, ha kinéz az ajtón, csak a gyászt látja. Szomorúan fosztotta a tollat, egyedül volt odahaza. Gondolkozott, hogy nincs igazság. Mennyit járt házról-házra, minden hivatalba, de hiába. Ember és állat is Madarason a patak és az Olt vizére, van utalva.

– Nincs igazság! Nincs igazság!- gondolta el magában.

Ahogy így gondolkozott, egyszer csak kopognak az ajtón. Belép rajta egy fiatal úri ember, aki elkezdte, hogy a vízgazdálkodástól van. Már repült is egy

marék tollpehely az arcába, felszökik Zsuzsa néni a székről, elé kapja a seprűt az ajtó sarkától, elkezdi úgy istenigazából a nyelével seperni le a tollat.

- No, gazdálkodás, hogy a fene egyen meg!

Erre Burkus addig ugrándozott, amíg elszabadult, ő is az asszonyának segítve, kezdte vetkőztetni a „vízgazdálkodást”, hogy szegény elvtárs alig tudott kiszökni az ajtón. Burkus a nagy juhászkutya úgy megszerette, hogy nem akarta a kapu felé ereszteni, csak az Olt felé húzta, így akarva, nem akarva belehuppant abba gyászos szürke vízbe. Végre Burkus eleresztette a kabátját, az neki kezdett úszni a túlsó part felé. Zsuzsa néni megvárta, amíg kiért onnan, utána kiáltotta: -

- Aztán, ha a víz kitisztul, akkor szívesen látom, még kürtőskalácsot is sütök.

1979. március 15.

U.i. **A gyűjtő véleménye**: Ha ma élne Zsuzsi néni, meg lehetne elégedve azzal, hogy kitisztult az Olt vize. Leállt a bánya. Eltűnt az a szürke sár, a rézgálic a vízből. Az emberek szorgalmas munkája nyomán a part menti kaszálók ismét szénát, virágot teremnek. A fűzfák ismét ráhajolnak a víz tükrére. Ismét vannak halak, sőt még több helyen hódvárak is épültek. .A vidra is került. Rengeteg vadkacsa tért vissza. Egészen a Madaras patak torkolatáig úszkálnak, sőt a patakon is egészen a kapunkig. Sok kiskacsa úszkál „rucumamával”, és a „rucupapával”. Ez nagyon szép, de van egy nagy-nagy baj. A ma élő emberek szennyezik lelkiismeret nélkül az Olt vizét. Árvíz után a fűzfabokrok ágai tele vannak színes műanyag cafatokkal, a part tele van palackokkal. Hát azt hiszem Zsuzsi néni ezért bizony ma sem lenne elégedett. Az a baj, hogy most nagyon sok emberrel kellene szembe borítania azt a tollúval tele kosárkát. Nagyon is jól tenné, legálább egyesek észre térnének.

Szómagyarázat, tájszavak:

lefincselt – lelocsolt
csürkéknek – csirkéknek
münköt – minket
erőst megehülsz – erősen megéhesedsz
sollót – sarlót
bézárta- bezárta
vakarút – a sütés alkalmával a tészta vakarékából készült csemege

csepűvászon köntös – vastag kendervászonból készült kislányruha
minnyá jő – mindjárt jön
sírítette – sodorta
biza - bizony

9. SÁRKÁNYÖLŐ GYŐZŐ A NAPKIRÁLY ORSZÁGÁBAN
(A Nap körül keringő bolygók mesés története)

- Lelkem, Győzőm, édesem, meg kell haljak! Sírta el magát a kicsi Emese s a nagy kék szemei megteltek könnyel.

- Ne sírj Emesém, neked nem szabad meghalni, már elég leánykát megevett az a sárkány, én megmutatom, hogy téged nem esz meg.

- De mit csináljak, hova bújjak? Merre menjek? Most rajtam a sor. Nem is félnék, ha egyszerre megenne, de ott tart a barlangjában, hizlalni akar, és attól én nagyon irtózom.

- Mikor kell, hogy kijöjjek érted?

- A hét utolsó napján, mikor a hold kisüt, akkor a barlang bejáratánál kell legyek, teljes díszben, már készítik is a ruhámat.

- Reménykedjél Emesém, hátha nem kell már sem a szép ruha, sem a virágszekér. Csak te maradj meg nekem, ugye megvársz Emese?

- Amíg élek, addig várlak, Győző, csak ne próbálj kiállni vele szemben, mert ugye tudod, hogy hiába. Akárhányan próbálkoztak, mindenki elveszett-felsóhajtott- ha csak egy feje volna, még menne, de, amikor mond a hét szájából, kezdi a tüzet okádni! Akkor legalább a bendőjében megvárlak, ott együtt leszünk.

- Most tartsd ide a hajadat, mert megyek.

Emese odatartotta a szép fejét, gyönyörű kékes-fekete haja volt. Győző lehajolt, az arcát belefektette egy pillanatig, aztán eltűnt az esti homályban. Ment egyenesen a nagy odvas fához, ahonnan előszedte a fegyvereit, amit már régen készített, és ott tartott. Nyilak, kötelek voltak ott, amelyeket jó erős fahéncsból font, s baltát, ami nagyon nehéz és éles volt, mert ez a mese olyan régen történt, amikor csak ilyen fegyverek voltak. Felszedve a fegyvereit, Győző ment egyenesen a barlangba, megkerülve a sárkány barlangjának a kijáratát, felmászott az Oltárkőre, annak a legmagasabb csúcsára, odaerősítette a kötél végét. Nagy csendben kúszott, nehogy a sárkány észrevegye, mert Győző tudta már az öregektől, hogy milyen éles hallása és szimatja van a sárkánynak. Odaosont közel

a kijárathoz, ott felkúszott egy öreg fenyőre, amelynek egyik oldala el volt koptatva. Ugyanis a sárkány nagyon vigyázott arra a fára, oda szokta dörzsölni a nyakát, nyáron a szép napsütésben. Leginkább, csak éjszaka szokott kijönni a barlangjából, mikor minden ember messze elkerüli az erdőt, mert az emberi szag nagyon izgatta az étvágyát. A sárkány hatalmas volt, a farkával együtt elérte a 30 métert, a fejeket nyakastól l méter hosszúnak becsülték. Csak a nagyidőben tudott a falu fele menni, mert akkor megkapaszkodott a felhőbe, úgy úszott a levegőben. Okádta, a tüzet az emberekre, miközben adta ki a parancsot, mikor hányat és kit vigyenek oda neki. Mindenkit ismert, mert voltak besúgói, akiket jól megfizetett és az adót is elengedte nekik. Igaz, hogy a madarasiakat nem lehetett olyan könnyen becsapni, mert, akit megfogtak, azt a lesúrolt fenyőre felakasztottak. Legtöbb besúgó dánfalvi volt, annak ellenére, hogy az egész Csík egyformán kellett fizesse az adót, ami fiatal lányokból állott. Ha nem, akkor fiú is jó volt, de először meg kellett hizlalni.

Volt egy tanács, ami öregekből állott és azok határozták el, hogy kinek a lánya következik. Az erdei vadak közül szerette még a kecskét és az őzeket. A medvének kemény volt a bőre, a szarvas nyelés közben sértette a torkát, az agancsok csiklandozták a torkát, így minél nagyobbra nőtt, annál több embert követelt. Győző, aki a 17-ik tavaszát élte meg, elhatározta, hogy szembe száll ezzel az óriás szörnyeteggel. Már napok óta figyeli, lesi, hogy mikor jön ki, mikor megy be, hol lesi az őzeket, mikor a patakra mennek inni, meglapul mozdulatlanul. Egyszerre a mancsát ráteszi és az már el is tűnt az egyik szájában, így lesi mind a hét szája, hogy mikor kap valamit.

Győző először itt akarta megtámadni, de nem volt jó, mert csak az egy fejét tudta volna levágni s a másik hat pillanatok alatt megölte, volna. Így hadd lássuk, milyen tervet eszelt ki.

Mikor a hold kezdte megvilágítani az Ördögé oldalát, lehetett hallani, hogy már mozog bent a barlangban. Nemsokára kénes fojtó lehelet érződött, és hallatszott is, de olyan, hogy a fenyők csereklyéi, száraz levelei is cserszegtek.

Az egyik feje megszólalt, de olyan volt a hangja, mint a mennydörgés.

- Emberszagot érzek! Nincs semmi az akasztófán!

A második fej:- Pedig jó lenne valami!

A harmadik fej:- Tényleg jó volna!

A negyedik:- Én is jobban szeretem, mint a szőrös kecskét!

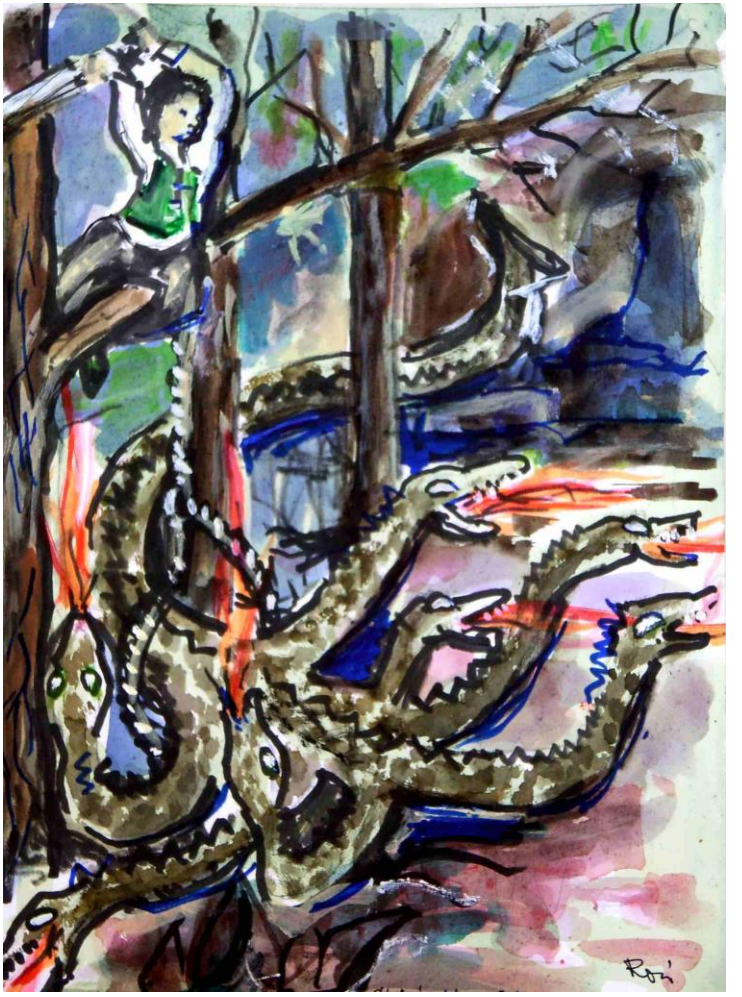
Az ötödik:- Az éhségtől érzem az ember szagot!

A hatodik:- Én jól látok, de itt nincs semmi!

A hetedik:- Akkor induljunk vadászni!

Jött kifele, hozta az irtózatos nagy fejét, hogy a nagy gránit sziklák is mozogtak belé. Végre eltűnt a patak irányába.

Akkor Győző gyorsan le a fáról, s a vastag háncsos kötélből hurkot csinált, azt szépen elhelyezte a barlang bejáratánál, közbe próbálgatta, hogy elég erős-e, és főleg úgy legyen elhelyezve, hogy nehogy észrevegye. Gondolta, a szikla addig tartja, s a többire gondolni sem mert. Ahogy ezzel a munkával végzett, hamar szaladt, elhozta a fegyvereit és jól behúzódott egy szikla repedésébe, ami éppen a barlang bejárata fölött volt. Ott várakozott, már majdnem elszunnyadt, mikor újból megérezte a kén szagot s a perzselő leheletet.

Az első fej újból megszólalt:

- Te hatodik fej, nézz körül, mert megint érzem az emberszagot!

- Én nem érzek semmit, inkább siessünk, együk meg Imolát, mert már többet úgy sem hízik!

Két nap múlva, itt az a szép tündér leányka, de azt nem együk meg, csak minden nap megnyalogatjuk szerre, míg jól meg nem hízik.

Győző szerencséjére nagyon el voltak foglalva az Imola fölött való lakomájukon. Győzőt eléggé bántotta, hogy nem tudta van-e bent valaki a barlangban, de a vaksötétben le sem tudott volna menni. Már a bejárathoz értek. A hét fej egymáshoz simulva dugták ki a tüzes nyelvüket, hogy világítsák az utat, de már a kötélen túl voltak. Így egyszerre a kötél a nyakukra szorult, fülsiketítő, visító hangot adtak ki, az egész egyszerre, a farok már vészesen csapkodott, de Győzőt nem tudta megütni, mert villámgyorsan a sárkányon volt, nyeste jobbról, balról a fejeket, s a barlang szája annyira eltakarta a sárkányt, hogy a farkával nem tudott odacsapni. Omlott a fekete vére a sárkánynak, a fiú már nem látott, de azért csak tovább vágta, közben a kötélre gondolt, hogy még egy kicsit tartsa, mert, ha elszakad, magával rántja a barlangba, és akkor vége van. Körülbelül már az utolsó fejnél tartott, mikor a sárkány farka elkapta derékban, összeszorította és a magasba emelte. Ekkor egy irtózatos robbanás rázta meg a levegőt. Győző azon vette magát észre, hogy a sárkány farka már nem szorítja s ő nyila, egyben repül a levegőben. Ugyanis a sárkány farka tüzes menykő volt, az a kötél hatására robbant fel, ami Győzőt olyan erősesen kilőtte, hogy az repült, mint a gondolat, teljes három esztendeig. Most azt kérdezitek, hogy annyi ideig mivel élt, étlen, szomjan, de ő biztos nem volt sem étlen, sem szomjan, mert, ahogy a csillagok közt haladt el, az egyiknek a széle finom húsból, a másiknak mézes pogácsából volt. Csak a kezét kellett kinyújtsa, máris a szájában volt az étel. Igaz, volt, amikor megszomjazott nagyon, amikor forró csillagok közt haladt el, de legtöbbször csak a száját kellett kitátania, máris akkora harmatcseppek hulltak bele, hogy minden szomját eloltották. Útközben jó nagyokat aludt. A harmat már teljesen lemosta a sárkány fekete vérét. Ő erős volt, szép volt. Kezdte már unni, ezt az örökké tartó utazást. Közben Emesére gondolt. Vajon nem azt gondolja-e, hogy őt a sárkány megölte, és más fiút választ.

Így búslakodva, egyszerre az útjának vége szakadt. Egy gyönyörű kertbe pottyant, ahol minden úgy csillogott, mint a fényes nap, a szemét alig bírta nyitva tartani. Lassan megszokta, és körülnézett. Tiszta aranyból voltak a házak, de olyan magasak, hogy alig látszott a tetejük. A fák tele voltak illatos gyümölcsökkel.

Ahogy szétnézett, egy nagy gyümölcs, amilyent még nem látott soha, az orrára pottyant, és ő nagy élvezettel meg is ette, így az éhségét, szomjúságát csillapította.

Megindult a nagy házak felé, mikor egy gyönyörű kékvizű tavat pillantott meg. Arrafelé ment, levetve a szarvasbőr ruháját, jól megfürdött benne. Éppen kijött a vízből, magár vette a szarvasbőr köntösét, amikor egy fényes ruhába öltözött ember jött feléje. Ennek csak egy szeme volt a homloka közepén, és nagy hosszú karjai, amivel egy nagy fényes kést húzott elő s nagy dörmögő hangon megszólalt.

- Honnan jöttél?

- Én a Földről jöttem, onnan Madarasról. Miképp, azt én magam sem tudom. Éppen, amikor birkóztam a sárkánnyal, egy nagy robbanás következtében, csak jöttem egyenesen felfelé. Már nagyon régen jövök, amíg ide értem, s most egy nagy kéréssel volnék, hogy visszamehessek oda, mert vár rám egy édes kislány, Emese.

- Azt majd meglátjuk. Most gyere a nagy fényes királyhoz!

- De, hol vagyok? – kérdezte Győző.

- A Napkirály országában. Én nagy király katonája vagyok, nagy az én tudományom, de még ilyen nem fordult elő, hogy földi lakó ide a lábát betegye.

Közben mentek, míg a legnagyobb aranyházhoz értek. Ott a katona meghúzott egy ezüst kötelet, amire olyan csengő-bongó muzsika kezdődött el, amilyent Győző soha nem hallott. Ott álltak, amíg a muzsika elcsendesült, akkor megnyílt egy kapu, azon bementek, hogy ott milyen gyönyörű volt minden, az emberi szem fel sem tudta mérni.

A fényes katonák sorba álltak, az arany kezüket kihúzva tisztelegtek az érkezőnek. Csakhamar csodálkozva körülvették őket. A Győzőt vezető katonaparancsoló hangon szólt rájuk:

- Mindenki a helyére! Szó nélkül engedelmeskedtek.

- Méliusz – szólt az egyikhez.

- Jelentsed őfelségének, hogy egy idegent kaptam az ő kertjében, és színe elé akarom vinni.

Győző közben nézte őket, annyit megállapított, hogy mindeniknek csak egy nagy kerek szeme a homlokuk közepén és olyan hosszú a karjuk is, hogy őt úgy körülfogták, hogyha akarna, se tudna megmoccanni. Csakhamar ígérkezett Méliusz. Meghajolva előttük:

- Őfelsége, a nagy király várja vendégeit!

Bementek a nagy épületbe, ahol a lépcsők drágakőből voltak. Győző mezítelen lábának jól esett a hideg kő, mert a sarut elveszítette útközben. Hosszú

lépcsőkön mentek fel, amíg végre elértek őfelsége nagy színe elé. Győzőnek a szemei már fájtak a nagy fényességtől. Éppen azon gondolkozott, ha itt mindenki ilyen fényes, akkor milyen lehet a nagy király, de csalódott, habár a terem tiszta gyémántból volt is, a falakról valódi gyöngyfüzérek lógtak le, a nagy király nem volt fényes. Egyszerű bőrköntöse volt, mit drága csattok ékesítettek, pókháló vékony palást volt rajta. Valami trónusfélén ült s a fején valami fényes abroncs. A katona leborult előtte, de Győző meg sem moccant Nézték egymást jó sokáig, míg végre a nagy király megszólalt. A hangja nyájasabb volt, mint a katonáké.

- Hogy hívnak?
- Győzőnek.
- Honnan jössz?
- A Földről.
- Kivel jöttél?
- Egyedül.
- Mivel jöttél?
- A sárkány hanyított el a farkával.
- Az micsoda?
- Egy állat.
- Meddig jöttél?
- Nem tudom, de régóta jövök.
- Ott mindenkinek két szeme van?
- Kettő.

Most a katonához szólt

- A vendégünk biztos éhes, fáradt, lásd el mindennel.
- Te Földi barátom, ha kipihented magad, akkor várjuk, hogy beszámolj mindenről, ami ott van.

Másnap Győzőt nagy pompába öltöztették. Vitték a királyhoz. Három nap, három éjszaka kérdezte a király, ő mindenre felelt. Végül azt mondta a király:

- Látom okos vagy, Győző. Csak nálatok az emberek még vad módra élnek. Most menjünk és mulassunk, lásd meg, hogy nálunk milyen élet van.

Kimentek egy nagy térre, ott olyan katonaparádét mutattak be, amilyent Győző el sem tudott képzelni. Ő mindig a király jobbján ült, ami nagy tisztesség s a király magyarázott:

- Látod nekem nincs ellenségem, ez itt, ami van, mind az én birodalmam. A katonákat csak mulatságomra tartom, mert szeretek velük foglalkozni. Most gyere, nézzük meg az asszonyainkat.

Győző szívesebben nézte volna még a katonákat, de nem volt tanácsos ellenkezni, így hát ment. Egy gyönyörű nagy terembe értek, ahol kék ruhába öltözött lányok szőtték, azt a vékony pókhálót, amelyen Győző annyira csodálkozott. De ezeknek is csak egy nagy vizes szemük volt a homlokuk közepén. Nagyon sokfelé mentek. Mindenhol leborultak előttük. Nagyon sokat láttak. Mindenhol olyan volt, mint az álmok világa. Szebbnél szebb volt minden. Végül este volt a nagy mulatság. Szólt a zene, finomabbnál, finomabb ételeket, italokat hoztak. Gyönyörű királylányok táncoltak. Köréjük illatos virágokból koszorút fontak. Csak a baj az volt, hogy mindenhol ott volt a nagy vizes szem. Sokszor látta képzeletben Emesét a gyönyörű fekete hajával, a ragyogó kék szemével, ami szebb volt, mint itt minden pompa. Gondolta, el innen gyorsan, el. De hogyan? Gondolataiból a király ébresztette fel.

- Na Győző barátom! Mit szólsz a lányaimhoz? Tizenhárman vannak. Válassz magadnak közülük, s ha jól viseled magad, kiállod a próbákat, elég nagy a birodalmam, lesz itt hely neked is. Igaz, hogy kilenc fiam van, de akkora ez a birodalom, hogy még soha senki sem tudta a végét elérni.

- Pedig éppen én akartam most megkérni felségedet, hogy segítsen valamiképpen haza, legalább a Hargita tetejére.

- Hát azt mondtad, hogy nincs apád.

- Az nincs, de van egy kislány, aki már nagyon régen vár.

- Hát tudd meg, oda visszamenni semmi úton nem mehetsz, mert nincs semmi módja a visszatérésnek. Kapsz egy palotát, válassz magadnak feleséget.

Bizony, ez a hír nagyon elszomorította Győzőt. Nem válaszolt. Ő bizony a palotát elfoglalta, de feleséget nem választott. Minden nap el kellett menjen a királyhoz és segítsen neki a birodalom rendezésében s tanítsa a fiait nyíllal lőni.

Egy este meglátott egy óriási sast, amint ott körözött az ablak körül. Gondolkozott, hogy tudná megfogni, mert az olyan nagy volt, hogy három embert is elbírt volna. Gondolta- ez olyan, mint nálunk a kőszáli sas, csak jóval nagyobb.

Már kész is volt a terv. Rengeteg sült húst vittek neki az étkezéshez. Mivel ő a nyers húshoz volt szokva, csak keveset evett. Volt egy egész sült libája. Mikor mindenki lefeküdt, fogta a libát és az ablak alatti fára felkötötte, de úgy, hogy könnyen le lehessen venni. Hamar visszament és figyelte. Látja, hogy köröz a sas, míg szépen leszállott és elvitte a libát. Gyönyörű nagy állat volt. Vöröses barna tollazata, a szárnyait kinyújtva volt, vagy hat méter. Győző gondolta: Hát, ha nekem nem tud szárnyam nőni, jó lesz a tied is. Másnap is kiakasztotta a húst, a sas jött is utána, hamarosan annyira megszokta, hogy már az ablakból vette el a húst. Egy este készen várta. Levetette a sok cifra ruhát, csak az aranyláncot és a kést tartotta meg. A lánc elég erős volt, s a ruhájából olyan gyeplőt csinált, mint manapság a lovaknak.

Mikor a sas megjelent, hamar a láncot a nyakába vetette és felült a hátára. A sas előre megijedt, de azután nyugodtan kezdte enni a húst. Ez alatt Győző a

szárnyai alatt a gyeplőt keresztül húzta, és magát hozzákötötte. Ekkorra a sas is befejezte az evést és felreppent, olyan könnyedén, mintha semmi sem lenne a hátán. Előre nyílegyenesen fel, később az aranylánc segített, hogy arra irányítsa, ahonnan ő ide érkezett.

Közben kényelmesen elhelyezkedett a tollai között és most lefelé irányította, a gondolat sebességével vitte az óriás sas Győzőt. Ő meg simogatta, becézte, mondott neki, amit az okos állat meg is értett. Vitte, vitte Győzőt, közben akkora legyeket találtak, amelyeket a sas nagy élvezettel nyelt, és még gyorsabban vitte a gazdáját. Mert, mivel lefele tartottak az utazás gyorsabban ment. Győző nem tudta mennyi ideje jöhettek, mert mindig világosság volt, akár a Napkirály birodalmában. Mikor gondolta, eléggé távol vannak, leszálltak egy csillagra. Mivel már a sas eléggé kifáradt. Ott kaptak bőven ennivalót, innivalót. Ő persze nem szállt le a sas hátáról. Csak ott szundikált, amíg a sas kipihente magát.

Akkor egy nagy robbanás rázta meg a csillagot. Ez a Napkirály birodalmából hallatszott. Azonnal útra keltek, éppen idejében, mert félt, hogy elfogják őket.

Mi is történt valójában a Napkirálynál? Reggel a Győző szolgája ment, hogy öltöztesse fel a gazdáját, látta, hogy az eltűnt. Elég sokáig kereste mindenütt, de amikor látta, hogy nincs sehol, jelentette a nagy királynak, aki annyira haragra gerjedt, hogy azt hitték mindenkit kivégeztet. Keresték mindenütt, de hiába. Akkor előhívta a kilenc fiát és kiadta a parancsot, hogy üljenek tüzes paripákra és járják körül a birodalmat. Ezek a paripák olyanok voltak, amelyeknek szárnyuk is volt.

- Fogjátok el és úgy vigyázzatok rá, mint a szemetekre. Egyszerre induljatok el a paripákkal, legyetek készen, mert én annak a kétszeműnek el akarom foglalni a birodalmát.

Mikor a paripák készen voltak, a legelső megjelent a királynál Merkúr.

Egy arany ágyút vittek a nagy térre.

- *Merkúr*, indulhatsz- adta ki a parancsot. A lovas a lóval egy oszlop tetején volt, elsütötték az ágyút, és a lovas a lovával már a világűrben volt.

A *Vénusz* volt a következő. Amikor a homokóra lejárt, őt is ugyanúgy kilőtték.

A *Mars* következett.

Majd *Föld* nevű fiút lőtték ki.

Szaturnusz a fiait is magával vitte.

Az *Uránuszt* is kiröpítették a világűrbe.

Neptunusz, ezt csak később lőtték ki, amikor látta, hogy a bátyjai eredménytelenül keresik Győzőt.

Plútó volt a legkisebbik, de őt sem kímélte az apja.

Volt még egy csecsemő, de az még szopott. Lehet, hogy ez alatt azt is kilőtte. Ezt a lövést hallotta Győző, szerencsére idejében útra kelt, mert, hanem elfogják.

Győző ez alatt már régen hazaért. Szerencsésen leszállott a Hargita tetejére, s ahogy a lába földet ért, egy gyönyörű kövér őzet, azonnal lenyilazott. A sassal megették és jó hideg patakvízzel, elnyomtatták. Győző kérte a sast, hogy maradjon itt. A sas bele is egyezett, mert itt minden csendes volt, semmi sem volt fényes, csak zöld, és vad is bőven volt. Győző magával hozott egy sípot, abba belefújt kétszer, azt mondta a sasnak, hogy, amikor ezt a sípszót meghallja, keresse meg őt. Így elbúcsúztak egymástól. A sas ment a felfedező útjára, Győző ment az ő Emeséjét megkeresni. Éppen idejében ért a Hargita aljára, már nem volt az a régi csend. A legények vadászkiáltása rázta meg az erdőt. Látszott, hogy már nem kell félni a sárkánytól.

Hamarosan találkozott egy legénycsapattal, akik, hogy meglátták, elkezdtek kiabálni: Jön Győző! Győző nem halt meg! Éljen Győző, a mi vezérünk! Vállukra vették, s nagy énekszóval vitték haza. Közben elmondták, hogy Emese senkihez sem akart férjhez menni, de az apja kihirdette, hogy annak adja a lányát, aki a legtöbb medvebőrt viszi neki. Minden fiatal legény megpróbálkozott, de legtöbbet egy idegen öreg vadász vitte és ma este a szeredai nagy varázsló adja őket össze. Ha Győző nagyon siet, még itt is győzni fog, mert Emese nagyon szomorú. Győző gondban volt, hogy lehet odaérni, mikor már a nap jól le van haladva. Győző előre nem akarta a sas barátját zavarni, most már muszáj volt. Egy tisztásra értek, elővette a sípját és kétszer belefújt. Árnyék fedte el e lenyugvó napot, és szárnysusogás hallatszott. Akkor Győző újból belefújt a sípba, akkor, a sas villámgyorsan csapott le a tisztásra. Barátai ijedten bújtak el. Győző megmagyarázta a sasnak, miről van szó és máris szelte a levegőt Szereda felé. Hamar le is szállott a Somlyó hegyére, amely alatt volt a szertartási tér. Minden elő volt már készítve. A vőlegény már ott várakozott teljes díszben. Medvebőr volt a köntöse, medvekörmökből volt az öve, amelyről lecsüngtek a fegyverei. Győző is felkötötte az aranyláncot a késsel és a vőlegény mellé állva várakozott. Nemsokára megérkezett Emese, akit virágszekéren hoztak, fiatal leányok kisérték. Nagyon szomorú volt Győző nem tudott tovább várni, két lépést előre ment, akkor Emese meglátta, elkiáltotta magát:

- Győző!

Akkor mindenhonnan felhangzott:

- Győző! Győző. Éljen Győző, a mi vezérünk, a Sárkányölő Győző!

A nagy varázsló összeadta őket. A vén medvevadász elcammogott egy másik irányba. Ők meg éltek boldogan. Győző volt a nagyvezér. Sok mindent megvalósított abból, amit a Napkirály országában látott.

Elég az, hogy a Napkirály fiai még most is a tüzes paripájukon kerülik a Napkirály birodalmát. A király is kiaggatta az ékes lámpáit, hogy azok még jobban világítsanak, és el tudják fogni Győzőt.

Győzőt soha nem sikerült elfogni, késő öregségéig boldogan élt az ő Emeséjével, majd csendesen megpihent abban a földben, ami most is csodaszép, amely szép kéknek látszik a Napkirály országából, és amelyre vissza tudott térni a világűrből.

Csíkmadaras, 1979 március

Ez a mese a Bolygók kialakulásának mesés története. Talán, ha a gyermekek elolvassák, akkor könnyebben megjegyzik a Föld körül keringő bolygók neveit.

10. UTAZÁS A FÖLD ALATT

Zoli és Csabi találkoztak.

- Kaptál-e valamit?

- Igen. Hát te?

- Én is.

- Mit?

- Az autó elütötte az Elek bámék kutyáját. Tőlem elküldték, hogy vessem bele a dögkútba. Én eldugtam az akácfák közé, jól betakartam.

- Én macskát, de jó nagyot.

- Akkor jó- jelentette ki Zoli.

- Mikor vigyük bé?

- Édesanyámék délután dolgoznak, ha te is tudnál jönni, akkor jó volna.

- Édesanyám nekem is délután dolgozik. Édesapám délután négykor jön haza, addig meg kéne csináljuk.

- De vajon ott lesz-e?

- Nem lesz ott, belé dobjuk, majd eljő érte, úgy sem tuggyuk tartani, mert megbüdösödnek.

- Hát akkor nem szállunk le? Jól van, na.

- De hátha nem tudunk visszajönni négyre? S a kötelet sem tudom ma elhozni, mert elkérték a szekeret szénahordani.

- Az nem volna baj,- szólt Zoli szomorúan, hogy megint el kell maradjon a rég tervezett leszállás a barlangba, amit ők ketten fedeztek fel. A felfedezés annyi titkot rejteget, hogy még éjjel álmában is hallja a víz csobogását. Látták azt a nagy szörnyeteget, amikor levilágítottak a villanylámpával. Ők most annak akarják vinni a balesetekben elpusztult állatokat. Hátha ki tudnák csalogatni onnan, lássák, hogy milyen lehet. Ha vége a vakációnak, akkor nem lehet. Pedig már látta magát, mint nézi őket az egész falu. Hősök lesznek ők ketten. Biztos a tanáruk is megdicséri, hiszen ezt ők ketten fedezték fel.

A terv a következő: Ledobják a kutyát, amikor kidugja a fejét, hogy elkapja, akkor ők a kötelet a nyakába dobják, amelyiken hurok lesz s akkor a csigával, amit a Csabi apjától hoznak el, mert neki kettő is van, felhúzzák. Egy jó erős karót belevernek bottal, ott lent jó mélyen, távol a mélységtől, erre a csigát erősítik. Ha megakadt a kötél, akkor a csigával felhúzzák. Ha egyszer kint van a feje, akkor hamar a karót kihúzzák s a folyosókon tovább húzzák a csiga segítségével, amit most a barlang kijáratához erősítenek. A terv készen volt.

A terv készen volt.

- De vajon, mi ketten meg tudjuk-e csinálni- szólt Zoli aggodalmasan.

- Megesküdtünk vajmi? – vágott a szavába Csabi,- ha félsz felbontjuk az esküt s kész. Kapok én bátrabb legényt náladnál.

A kilencéves Zoli kihúzta magát legény módjára-abban, tévedsz testvér! Én nem félek, csak azt akarom mondani, hogy mi ketten ki tudjuk húzni, hát a csiga? Mi csak csavarjuk, a kötél elég erős, nem lehet nagyobb egy szekér szénánál, s azt megbírjuk.

- Tudod-e Csabi mit gondoltam? Ej de ez nem jó, mert észreveszik a világosságot. Azt, hogy jövő héten, amikor éjszakások, akkor több időnk lenne, mint most.

- Ma mi es van?

- Szerda.

- Hátha vasárnap elmennének málnáért.

- Jó, akkor vasárnap nyolc órakor ***Fityuláéknál***.

- Úgy fellopózunk, hogy észre sem vesznek.

- Ha eső lesz, akkor nem lehet, mert nem mennek el.

- Akkor nem,- erősítette meg Csabi.

- Ne felejtsd el kötelet. Én a kicsi szekeren hozom a csigát.

Így elköszöntek.

- Eskü. Senkinek…., amit Zoli utána mondott nagy ünnepélyesen, kezét a szívére téve.- Senkinek!

Ezzel elvált a két jó barát. Nem is sejtették, hogy milyen nagy kalandba vágtak bele kilencéves fejjel. De hát mit lehet tenni, ***madarasi*** székelyek voltak, nem akarták belátni, hogy még gyenge gyermekek. A nagyobbakat nem merték beavatni, nehogy megakadályozzák a tervüket. A kíváncsi felfedezés vagy nagyobb volt minden félelemnél.

Először bújócskát játszottak, amikor először felfedezték a falu végén, ahonnan elhordták a földet, az agyag és mészkővegyületet, utakat töltöttek vele. Így egyenes fal maradt. Ezen az egyenes falon kapták meg ők a bejáratot, amelyen csak ők tudtak bebújni, közben kiszélesítették, hogy ott a sárkányt tudják majd kihúzni, mert meg voltak győződve, hogy sárkány van ott bent a mélyben. Másnap el is mentek, minél bennebb mentek, annál nagyobb volt a helyiség, így haladtak vagy száz métert. Egyszer csak víz csogogást hallottak, óvatosan mentek előre, míg egy mély szakadék szélére nem értek. Lenn csobogott a víz. Bevilágítottak, de mintha a vízben megmozdult volna valami. Mintha egy óriás a száját kitátotta volna, látszottak a fehér fogai. Akkor rémülten visszaszaladtak,

nem mondták senkinek Nem mertek beszélni, hogy hol voltak. Ez még a tavasszal történt.

Közben elhatározták, hogy enni visznek neki. Vittek is, többször, először vajas kenyeret, amit az iskolába tízóraira tettek. Az nem volt elég, mert, ami nekik elég, az nem elég egy sárkánynak. Így kezdték hordani az elpusztult állatokat. Tyúkot, macskát, nyulat. Ahogy elváltak mindkettőnek eszébe jutott a kutya meg a macska. Egymást egyszerre kiáltották.

- Hát nem hozzuk el ma a kutyát?
- Igaz.
- Én is megyek veled- szólt Csabi
- Igen, de hozd a kicsi szekeret, mert nehéz.
- Akkor hozom a macskát is.
- Addig én enni adok az állatoknak. Egy félóra múlva nálad leszek.

Azzal mindketten eltüntek szaladva, mint a villám. Most nyáron a vakációban ők voltak a házigazdák. Így nagyon kellett sietni, hogy legyen idő a sárkányetetésre is Most is elhozták a nagy juhászkutyát, ami már fel volt puffadva, kilesték, amikor nem jár senki. Nagy nehezen felhúzták a és eltűntek vele a lyukon. Amikor már behöngörítették a mélységbe, mindketten felsóhajtottak megkönnyebbülten.

- Zoli, fujj, de büdös volt.
- Vajon megeszi-e?
- Biztosan, mert odalenn enni nem kap egyebeket. A macska követte a kutyát. Így megszabadulva a gondtól, gyorsan távoztak.

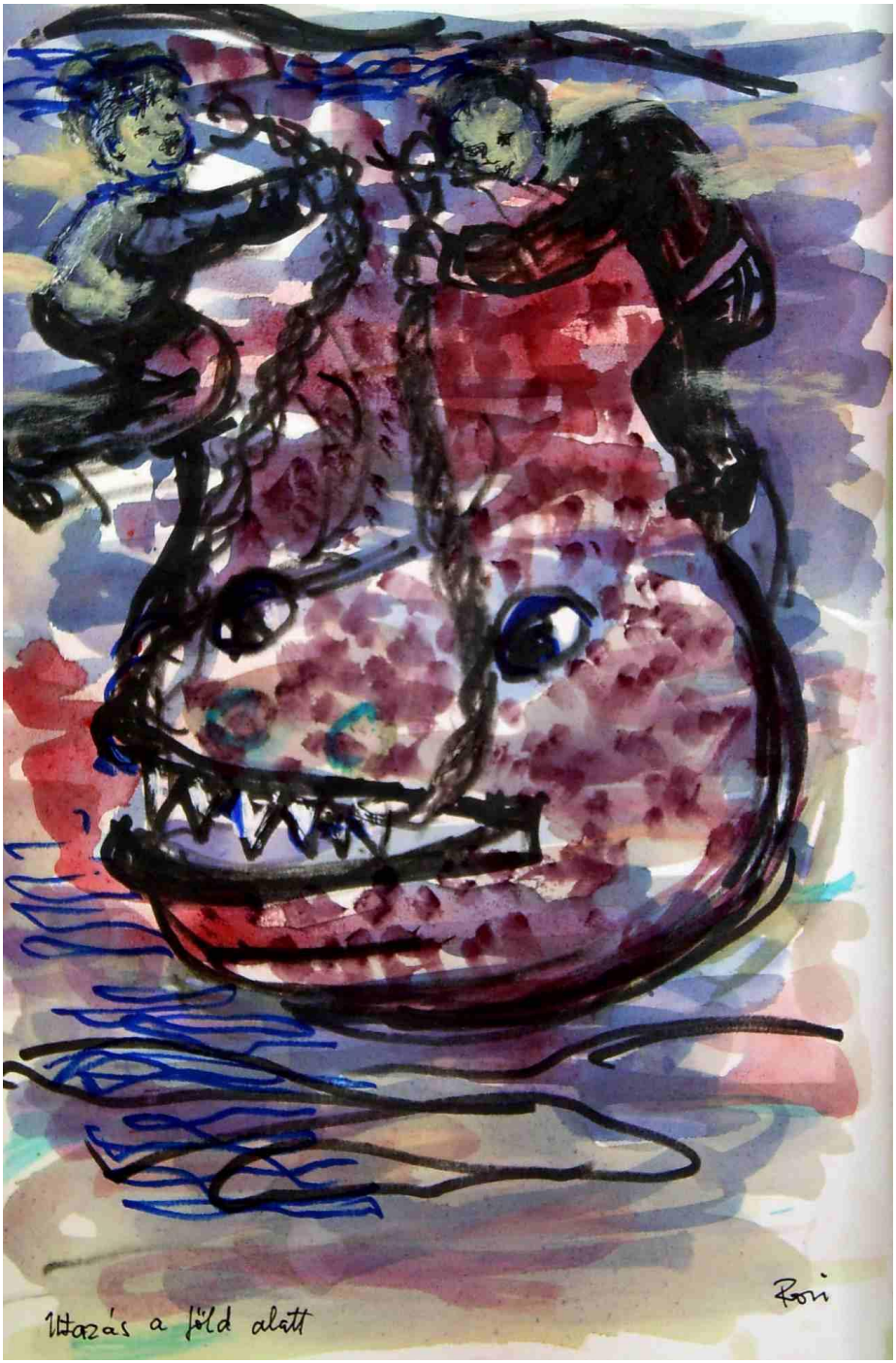
Amikor kint voltak a tiszta levegőn, amiből jó nagyokat szippantottak, már nem érezték a hullaszagot, jó nagyokat kacagtak. Ők sem tudták pontosan miért, de kacagtak. Talán mert addig izgalmukban nem érezték a büdösséget, csak miután megszabadultak tőle, vagy ha igen, úgy tettek, mintha nem éreznék.

Végre eljött a vasárnap. Zoli szülei málnáért mentek, Csabié kirándulni.

- Hurrá, mehetünk!

A két barát a találkozás helyére érve, egyik a kötéllel volt felfegyverkezve, a másik a szekéren hozta a csigát. A kicsi szekeret jól eldugták, s aztán el is indultak felfelé. Beérve, jól a karóhoz erősítették a csigát, a kötelet is a csigához, még dróttal is megkötözték, közben hallgatták a víz csobogását.

Előre csend volt. Levilágítottak, nem láttak semmit, csak a víz tükrét. Műár el voltak keseredve, hogy nem jön, hogy nem sikerül. Már azon voltak, hogy otthagyják a felszerelést, és később visszajönnek. Egyszer csak csobogás ütötte meg a fülüket.

Utazás a föld alatt
Rori

- Jő, végre jő! – Zoli egyik kezében tartotta a lámpást, a másikban a döglött pipét, mert most csak azt kaptak Bocs Margit jóvoltából, aki lúdpásztor létére, olyant húzott a pipe fejére, hogy az felfordult. Bedobta a *Madaras patakába,* Csabi meglátta, ki is vette a mai alkalomra. Hidegben tartotta a pincében s mikor nem voltak otthon, még a hűtőszekrénybe is betette.

Csabi a kötelet hurokkal készenlétben tartotta, hogy amikor az a fejét feltartja a pipéért, akkor a hurkot ráveti.

- Na, most itt van. Vigyázz nehogy belecsússzál. Né, kitátotta a száját.

- Na most! Egyszerre repült a pipe meg a hurok. De a hurok nem a nyakára, hanem mind a kettő szájába. Ők ezt nem látták, mert ekkor mindketten a csigánál voltak, amit kezdtek tekerni. Egyszer csak megrándult a karó, repül a csiga, gyerekestől, mindenestől. Valami puhára estek. Egy darabig nem tudtak szólni. Sötét volt mindenütt. Csabi szólalt meg:

- Zoli, itt vagy?
- Itt, élsz-e?
- Igen.
- Én is.
- Fogod-e a kötelet?
- Igen.
- Nehogy elereszd, hátha valahol kijutunk.
- Én úgy félek.
- Én is.
- Hátha megeszen!
- Nem tudom.
- Te hol vagy?
- Itt.
- Nem látlak.
- Én sem.
- Tartsd fel a kezedet!
- Látod-e?
- Igen. Add ide!

Közvetlen egymás mellett voltak. Egyszer a kötél megrándult. Alattuk a puha érdes valami elkezdett mozogni.

- Jaj!- egyszerre kiáltott fel mind a kettő.

- Nehogy a kötelet elereszd Zoli, inkább fogjuk mindkét kezünkkel. Egymás mellett megfogták két kézzel, idejében, mert kezdtek siklani előre. Lassan a szemük kezdte megszokni a sötétséget. Valahol a folyosó végén haladnak előre,

ami hol elszűkül, hol kiszélesedik. Valami vitte őket, de mi és hova? Szólni sem mertek. Egyszer kiszélesedett a hely, ami vitte őket elkezdte mozgatni a farkát, hogy ők majdnem leestek róla. Most még jobban megfogództak. A lábukat is összeakasztották, mert erőst síkos volt, amin feküdtek és hideg. A farok csapkodott. Még gyorsabban haladtak előre. A csiga húzta a súlynál fogva oldalra. Zoli törte meg a csendet. Azon törte a fejét hogyan lehetne megszabadulni tőle, mert az ő oldalán volt. Az egyik lábával addig lazította a hurkot, míg végre kiszabadította, s az nagy loccsanással a mélybe esett. Csak most ijedtek meg, hogy milyen mély a víz alattuk. Most, ami vitte őket gyorsabban száguldott előre. Az egyensúlyt könnyebben tudták tartani, a farok csapkodása egyenletesebbé vált. Már nagyon rég jöhettek így, néha fel is néztek, fehér csillagokat is láttak, de nem világosságot.

- Vajon hová viszen?
- Hátha valahol palotája van.
- De mi hogyan élünk meg a vízben?
- Azt meglátjuk, ha meg nem eszen.
-Tudod-e, hogy itt valamikor tenger volt?
- Igen, de a tenger vize sós.
- Ez nem az.
- Honnan tudod?
- Nyújtsd ki a kezed, nyalintsd meg, mikor felcsap a farkával.
- De hátha valahol kiviszen az ***Oltba.***
- Az jó volna, de nem hiszem, de nem hiszem, mert akkor az *Olt* vize nagyobb volna.
- Jaj Istenem, vajon milyenkor lehet? Este, vagy éjjel? Imádkozzunk Csabi!
- Jó, de nem tudok keresztet vetni.
- Az nem baj. Gondolatban csak.

Néha érezték, hogy az álom kerülgeti.

- Nehogy elaludjunk, mert akkor a kötelet eleresztjük, s így végünk van, belé fulladunk a vízbe, inkább rúgjuk egymást.
- Így tartották fel egymást, szerencséjükre. Egyszer csak a hely kezdett ismét összeszűkülni, girbe-görbe folyósokon mentek előre Világosságot látnak, de jaj a víz teljesen ellepi, a folyosó összeszűkült. Már a fejüknek is alig volt hely.
- Fogjuk be a szánkat, nehogy vízzel megteljen.- Éppen idejében, mert most teljesen elmerültek. A következő pillanatban kint voltak a napvilágon.
- Né egy nagy fa gyökere!

Egyszerre megragadták mindketten, eleresztve a kötelet. A gyökér messze benyúlt a vízbe. Tiszta levegőhöz jutottak. Most valahogy ki a vízből, mert a kezük nagyon el volt zsibbadva. Ekkor egy erős kéz fogta meg Csabit.

- Ne félj semmit, öleld meg jól a nyakamat, mindjárt kint vagyunk.

Csabi meg is ölelte s akkor fél kézzel kihajították a partra. Utána Zolit.

- Hát ti, hogy kerültetek ide? Teljesen meg vagytok fagyva.

Már többen is körülvették őket. Csabi csak annyit tudott mondani:

- Emberek, Zoli, nem evett meg.

Azzal olyan jó érzés, nyugodtság vett erőt rajtuk, mintha aludnának. Mintha csak álmodták volna az egészet. Az emberek hiába kérdezték, nem tudtak válaszolni. Csak miután levetkeztették, jó száraz pokrócba, csavarták, felmelegítették, forró teával megkínálták, kaptak annyi szót, hogy elmondják mi is történt velük.

- Képtelenség!

- Lehetetlen,- jelentették ki többen is.

- Nézzék barátaim, itt voltam a parton ezelőtt egy perccel, nem volt senki itt, azt hittem álmodok, amikor azon a gyökéren egyszerre két gyermeket láttam lógni. Pár perccel előtte még nem volt ott senki.

- De mi hol vagyunk?

- A ***Szent Anna tónál***- volt a határozott válasz.

- Mi van ma?

- Vasárnap.

Örömükben mindketten felugrottak. Egy sátorban voltak.

- Milyenkor van most?

- Este fél nyolc.

- Nagyon szépen köszönjük a hozzánkvaló jóságot, de nekünk haza kell mennünk.

- Hogy akartok. A ruhátok csuromvizes.

- Hová kell mennetek?

- ***Madarasra***.

- **Madaras** messze van.

Ekkor egy kellemes női hang szólalt meg:

- A gyermekeknek igazuk van. Haza kell vinni őket. A szülők már keresik.

- Jól van, de ki viszi haza?

- Hát én- jelentette ki a hölgy. Azért nekem megmutatjátok a barlang bejáratát.

- Igen, igen,- volt a válasz.

A ruhákat úgy, ahogy meg lehetett szárítani. A nő elment a kocsiért, a két gyermek is elment, utánuk a többiek. Ahogy haladtak a tó partján, Csabi egyszer felkiáltott:

-Né, a kötél!

Mindenki arra nézett, hát a kötél tényleg ott van, megakadva egy fatuskóban. Odamentek, húzták a kötelet, de a sárkány nem volt sehol. A hurok a végén véres volt. Egy fogat találtak a kötél végén, egy fog volt, olyan, mint a tengeri halaké.

- Csakhogy megvan a kötél- mondta Zoli.

- Elég baj, hogy a csiga odalett. – válaszolta Csabi.

Így most a kötelet is vitték magukkal. Boldogan mentek elől, mint valami hősök, mert az egész kiránduló népség követte őket.

De. mi is történt?

Akár sárkány, akár hal, ahogy mondják, a hurok nem a nyakára, hanem a szájába esett, s ahogy a csigával ők húzták, rászorult az állára. Így a szája tátva maradt. Ez volt a szerencséjük. Nem tudott lemerülni a vízbe, mert megtelt volna vízzel. Így meg kellett szabaduljon a kötéltől, s azért hozta ki őket a tóra. Beleakadt a kötél a fatuskóba, így, ahogy rángatta a fejét, a fogát otthagyta a kötélen.

A kicsi kocsi, pedig robogott velük. Már sötétedett. Zoli odasúgta Ferinek:- Jó-e, ne mondjuk el, hogy hol voltunk.

- Hát, ne mondjuk el.

- De mit mondunk?

- Azt, hogy gombáért mentünk, a ködben eltévedtünk, de meg ne mondja a néni, mert hát ki kell fizetni, amiért hazahozott.

- Tudjátok-e, hogy nem szép hazudni.

- Igen, de nagyon megvernek, ha az igazat megtudják.

- Még mások is megpróbálják, de én egyszer többé arra nem megyek.

- Én sem, mondta Csabi.

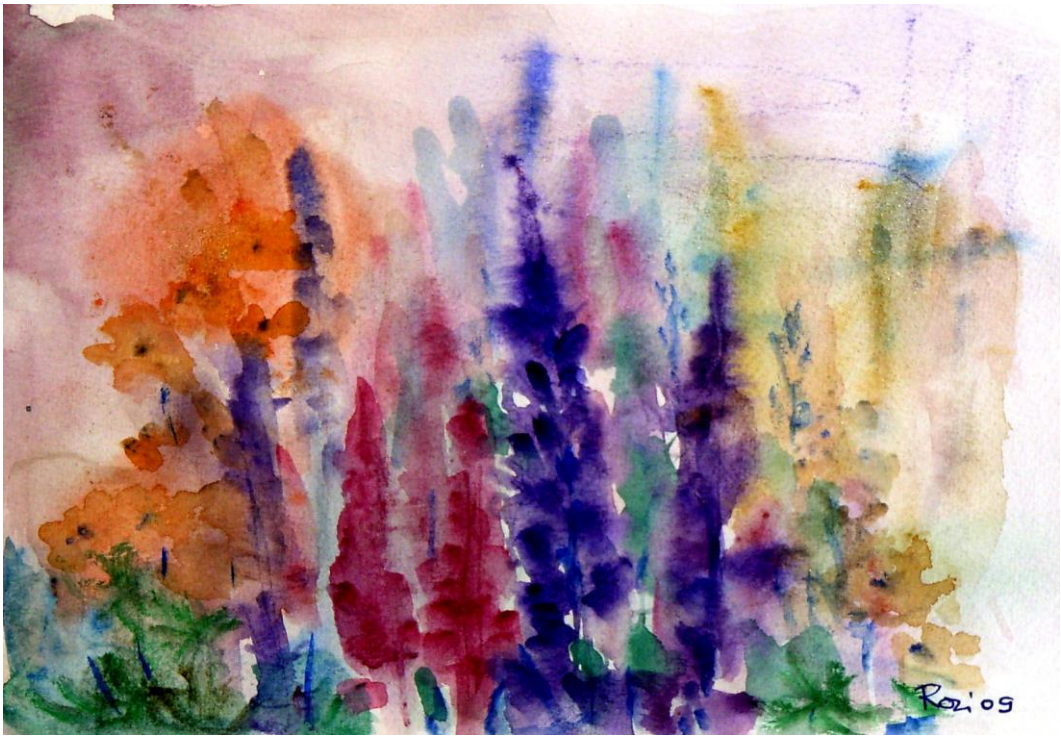
- Na, jól van, én a falu végén leteszlek. Most az egyszer megengedem a hazugságot, majd eljövök, megkaplak az iskolában, akkor megmutatjátok a barlang bejáratát.

- Igen szépen köszönjük.

Már meg is érkeztek, egészen sötét volt. Azt, hogy megverték-e őket, azt nem tudom, mert elfelejtettem megkérdezni.

Csíkmadaras, 1980. február 18.

U.I. Igaz történet lehet ez, ezt bizonyítja, hogy amikor vasat kerestek Madaras határában, a mélyfúrások bebizonyították, hogy az egész falu alatt, főleg az ***Agyaghegy*** alatt, hatalmas víz van a föld mélyén, alatta található a vas. Lehet, hogy ez a hatalmas vízmennyiség összeköttetésben van a **Szent Anna tó kráterével**. A barlang bejárata sajnos beomlott. Nem tudtam rávenni a kalandban résztvevő gyermekeket, hogy megmutassák pontosan a helyet. Lassan majd az idő felderítheti a valóságot.

11 ÉLETMENTÉS

- Jaj, komámasszony, maga étlen hal meg. Egyék legalább egy kicsit. Kóstolja meg. Jó keménylevest hoztam. Na, csak egy kalánval. Ej, ha semmit nem akar enni, étlen hal meg. Mióta szegény komám elment, semmit sem akar enni, így még a hathetes misét sem éri meg, pedig csak három nap van addig. Ez a jó keményleves erőt adott volna.

- Aggya szegény kicsi leánykámnak, nekem már nem segít semmit – szólt a beteg és a fal felé fordult, a fejét belefúrta a párnába, hogy ne érezze az étel szagát.

A jó bőbeszédű szomszédasszony ismét elkezdte a mondókáját:

- Maga semmit sem törődik, ezzel a csepp leánykával, mert ha igen, akkor erővel es enne egy kicsit.

Erre odament a szép szőke, göndör hajú öt éves Iluska, reábúvik, az édesanyja csontváz kezére, csókolja, sír:

- Úgy-e édesanyám, nem halsz meg? Én jó vagyok.

Az anya a fejét a gyermek felé fordította s idegesen rászólt:

- Ne légy olyan jó, légy akármilyen rossz, hogy ne fájjon, hogy itt kell hagyjalak.

Ilona asszony ismét megszólalt:

- Jaj komámasszony, hogy tud ilyeneket mondani ennek az ártatlan gyermeknek? Azért, hogy tudja mi vár reá.

- Nekem nincs miért élnem. Éljen meg ő, ahogy tud.

A gyermek felállott, nem szólt semmit. Először kérdőleg, majd szemrehányóan nézte az édesanyját A komaasszony folytatta:

- Nem tudom mi kéne magának. A tennap beszélgettem egy *szentdomokosi* asszonnyal, mondott egy olyan virágot, amitől minden ilyen betegség meggyógyul. Tud az valamilyen sárga virágot, dombos helyeken él, csúf helyeken szokott lenni, a virágja sárga, de ha megszárad, olyan rezgő magja van. Az es jó lenne. Csak az a baj, hogy most tél van, honnat veszi elé az ember ilyenkor. Az egészen biztos meggyógyítaná.

Iluska, a kislány, csak motyog magában.

- Sárga virága van, ha megszárad zörgő magja, van.

Ezzel szépen kiosont észrevétlenül, otthagyta a keresztanyját, hadd monggyon tovább.-- Attól egész biztos meggyógyul – mondogatta magában.

Kiment a falu végére, ki a *Duka Lajos András* bámékig. Még fennebb ment. Igen. Ott van. Megvan. Még egyszer felnézett. Hogy tudjak én felmenni oda

a szakadék szélére? Ha nem esett volna az eső, nem volna így megfagyva, akkor könnyebb volna. Ott van, attól biztosan meggyógyul- mondogatta magában. Arrább ment, megkezdte a mászást, szépen oldalt, de jaj, csúszik vissza.- Csak azt a bokrot elérhetném, ott megkapaszkodom. Lehúzom a csizmámat, akkor nem síkulok.

Végre elérte az ágat, megfogódzott a fél kezével, nem érezte, hogy a csipkebogyóbokor tövise szúrja a kezét, fél kézzel lehúzta a csizmáját, ott hagyta, majd, ha jön visszafele, újból felhúzza. Így a mezítlábas menés, csúszás könnyebb volt. Folyt a vér a kezéből, lábából, de nem számított, csak azt ismételgette magában:

- Csak fel, csak előre. Attól biztosan meggyógyul.

Már fent volt a tetőn. Most hason csúszott előre a szakadék szélére.

- Na, még csak egy kicsit, mindjárt megvan, megmarkolta, de jaj leszakadt a kóró is, vele együtt zuhant Iluska is.

Duka Lajos András most jött ki a malomból. Felnézett, csak úgy megszokásból, az eget akarta kémlelni.

- Az éjjel havazni fog.- Állapította meg.

- De ni, mi van ott? Egy kicsi leányka. Kiáltsak? Nem, mert még megijed. Jaj, Istenem, csak le ne essék,…összetöri magát.

Egy pillanatig megdermedt a látványtól, de a másikban már rohant, ahogy bírt. A lábai csúsztak, a pocakja nagy volt.

- Odarohant, felvette a csepp leánykát, még szuszog….Hamar bé. Gyere Terézsi, ez a leánka béesett a ***Hegy*** tetejéről.

- Mit csináljunk vele?

- Nem hót-e meg?

- Nem, még szuszog.

- Vajon kié?

- Igen, tudom. Az apja nem rég halt meg, az a fiatalember, akit az erdőn a fa megütött. Az anyja súlyos beteg, azt mondják semmit, sem eszik.

- Jó, jó Terézsi, de mit csináljunk vele.

- Ha beteg, haza nem vihetjük.

- Hát fogja bé a lovat, fel kell vigyük ***Karcfalvára*** az orvoshoz.

Míg András bá befogott, Terézsiné szépen, tiszta ruhával letörölgette a vért, motyogott magában:

- Szegény kicsi leánka!

A kórót, amit szorított a kezében, ki akarta venni, de olyan görcsösen szorította, hogy nem lehetett kivenni, hát így otthagyta. Jó meleg pokrócba

takargatta. András bá, hamar friss szénát tett a szekérbe, belefektették, s már repült is a fehér paripa. Igaz, csak a neve volt Paripa, különben egy öreg kanca volt. Máskor a zsákokkal, csak úgy öregesen kocogott. Most megérezte, hogy életmentésről van szó. Nem volt szükség az ostorral való biztatásra. Fel is értek Karcfalvára.

- Ez nem az én zsákom, András.

- Nem es azt hoztam doktor úr. Egy leánka leesett a ***Hegy*** tetejéről.- Lassan még hozzátette:- Nem tudom él-e még. Mikor elindultam még szuszogott.

A doktor szép lassan kibontotta Iluskát. Megvizsgálta, meghallgatta.

- Törés nincs, jelentette ki, de gyorsan meg kell operálni, mert befele vérzése van.

Iluska is kinyitotta a szemét. Felemelte a kicsi kezét, amiben tartotta azt a bizonyos kórót.

- Ettől meggyógyul, biztosan meggyógyul…Hamar el kell vigyem Édesanyámnak…

A doktor kérdezve nézett András bára, aki elmondta, hogy az apja egy pá hete halt meg.

- Nézd kicsikém, a doktor bácsi téged gyorsan be kell vigyen a kórházba, hogy meggyógyulj. András bácsit megkérjük, hogy vigye el Édesanyádnak azt a bizonyos életmentőt. Most szépen tedd oda a kezedet, ahol fáj.

- Itt, de csak egy kicsit,- tette a kezét a hasára.

Pár perc múlva a doktor már ment is Csíkszereda felé, miután az András lelkére kötötte, hogy vigyázzon az orvosságra.

- Édesanyámnak főzzenek teát belőle, mert ettől biztosan meggyógyul.

- Egész biztos, hogy meg,- nyugtatta meg a doktor bácsi. Mentek **Csíkszeredába** a kórházba. Operálni kellett. Esés közben egy kiálló hegyes kőbe ütközött és az elszakított egy véreret, amelyen keresztül vérzett. Az esés nem volt nagy, de nagyon veszélyes. Akkor volt ott egy kisfiú is, aki a lábát elszánkózta. A lába gipszben volt, de azért tudott menni. Mindenki ismerte és szerette. Segítette azokat a betegeket, akik ágyhoz voltak kötve. Jenőke szeretettel segített mindenkinek.

- Jenőke, adj egy kicsi vizet…

- Jenőke, add ide a kacsát…

- Jenőke, légy szíves segíts…

És Jenőke megcsinált mindent szívesen, de legjobban azt szerette, ha ott lehetett a sürgősségin, amikor beteget hoztak be. Addig forgolódott, és fülelte az

eseményeket, míg megtudta milyen baja, van az új betegnek, akkor gyorsan ment elújságolni a kórterembe.

- Tuggyák-e egy kicsi leánkát hoztak be, valahonnan leesett, mert operálják a hasát, belső vérzése van.

- Mekkora a kicsike?

- Még küsebb, mint én, met csak öt éves, én nyolc vagyok….. húzta ki magát büszkén.

Erre az orvos is belépett a kórterembe.

- Kedves betegeim, én egy kéréssel fordulok magukhoz. Itt van egy kicsi leányka, operáltuk. Egy kicsi árva, akinek az apja meghalt, az anyja súlyos beteg. Felmászott valami hegyre, valami kóróért, mert azt mondták, hogy az meggyógyítja az édesanyját. Onnan lezuhant, kapott egy belső vérzést. Elég sok vért veszített Ő az édesanyját akarta megmenteni, mi most meg kellene mentsük őt.. Maguk a törésükön kívül egészséges emberek. Ki volna hajlandó vért adni neki? Legszívesebben én adnék, de az én vérem nem talál.

Ekkor állt elő bátran Jenő.

- Én adok.

- Te még kicsi legény vagy ahhoz,

Ekkor megjelent az ajtóban egy asszony.

- Doktor úr, az én gyermekem, én adok. Engem akart megmenteni, az én kötelességem és én sem vagyok beteg. Meg akartam halni, mert meghalt a férjem, azért nem ettem.

De ekkor már el is esett, elterült a földön.

Az emberek megdöbbenten nézték egy pillanatig, s ekkor kórusban jelentették ki:

- Én adok, én adok.

Tizenkét szájból hangzott el egyszerre a határozott felelet.

- Nem kell annyi. Először is meg kell nézzük, hogy kinek a vére talál az övével.

Valaki halkan megjegyezte, miután kivitték az édesanyát:

- Vajon miért akart az a szegény asszony étlen meghalni, másképpen könnyebb lett volna.

Az orvos válaszolt:

- Nem akart a leánykájára szégyent hozni, hogy az anyja öngyilkos lett. Inkább nem evett, hagy az emberek azt mondják, hogy betegségben halt meg.

- Vajon nem fogja újból megtenni?

- Nem hinném, mert, ha képes volt ebben az állapotban ***Madarasról*** eljönni ***Szeredába***, és nyilvánosan elismerni a bűnét, azt jelenti, hogy a gyermeke iránti szeretete legyőzte a halált, amit annyira óhajtott és annyi szenvedés árán akart vállalni.

Az orvosnak igaza volt. Miután mindketten gyógyultan hagyták el a kórházat, az anya dolgozni kezdett, s kislányát szeretettel nevelte nagy örömére.

Csíkmadaras, 1980. május 14.

Szómagyarázat, tájszavak

keményleves – köménymagleves
kalánval – kanállal
aggya – adja
reábúvik – rábújt
tennap – tegnap
honnat – honnan
monggyon – mondjon
bámékig – bácsiékig
síkulok – csúszok
a leánka béesett – a leányka beesett
tuggyák-e – tudják-e
küsebb- kisebb

12. HAT EMBER VESZE

- Gyere jó anyám, nézd meg a sólymom, hogy repül, vadászik. Újból visszatér, szeretve simogat engemet,

- Édes fiam, boldog vagyok, ha neked örömed van benne. De minek neked az, te úgy sem fogsz vadászni. Neked tanulni kell idegen országokba járni, s nem fogsz a vadak martaléka lenni. Nem engedem, hogy a jó apád sorsára jutni.

Közben nagy tetszéssel nézte a fiát, mint simogatja, becézi a gyönyörű állatot, amint az szeli a levegőt.

- Miért van jó anyám, mikor azt mondod, hogy szeretsz engem, mégis egyetlen vágyamat sem teljesíted nekem? Jól tudod, hogy gyávának bélyegeznek engem. Ezt a szégyenfoltot rajtam maradni hagyod, pedig jó apám mindig azt mondta, hogy „ne légy gyáva fiam" s ő nincsen, hogy segélyen lemosni rólam. Azt más nem is teheti, csak én magam. Azt ígérted, ha jól tanulok, bármilyen kérésemet fogod teljesíteni. Megtanultam mindent, amit meg lehetett. Most kérlek, teljesítsd kérésemet. Szeretem az erdőt, tőle eltiltottál. Még barátom sincsen, mert senki jósszemmel nem néztél, de kérem most lemosni a gyávaságot rólam.

- Azt akarod megtenni egyetlen gyermekem?

- Kimegyek vadászni, a nagy vadászokkal. Ők ötön vannak, hatodiknak atyám emlékéért felvesznek magukhoz. Majd ők bebizonyítják a pajtások előtt, hogy nem vagyok gyáva.

Az anya szeme könnyektől fátyolos, de a hangja nem reszketett, nem síró.

- Legyen akaratod szerint, bár jobban szerettem volna, ha az életemet kéred, de hát eredj, készülj fel a vadászatra.

A gyermek boldogan ölelte az anyját, csókolja annak halvány arcát.

- Te igazi hős vagy anyám. Te nagy vagy anyám. Tudom, hogy fogadalmadat szeged meg értem. Veled csatát nyertem. Most biztos vagyok, hogy hamarosan a bátrak közé tartozom, aztán többet nem megyek vadászni, mert a tanulásnál csak rajtam áll a vásár. Köszönöm jó anyám!

Ezzel visszahívta a sólymát, ami egy nyúlfiókát tett a lába elé.

- Engedd el barátom, hadd nőjön, mert még kicsike.

Lent felkereste a nagy vadászokat, szerre járta valamennyit, mindnyájan megígérték, hogy elviszik a nagyerdőbe, habár az ő helye még az alsó területen volna. A nagyerdőbe csak a felnőttkor után mehetnek. De ő mégis más, a vezérük fia.

- Három nap múlva lesz az indulás. Hazament, próbálta az apja fegyvereit. Nyíllal a célbalövést, még az apjától megtanulta pici korában. Azért kiment, hogy hadd próbálja ki, nem gyengült-e meg a karja. Örömmel állapította meg, hogy még erősebb. Kipróbálta a vadászkereket. Most a buzogányokat vette sorba, szerre próbálta ki.

- Az nagyon nehéz neked Csongor- szólt hozza az anyja. Vadász volt a nagyapád, az apád, én tőlük tudom azt, hogy a nehézfegyver csak ártalmas lehet.

Felkészülve haton elindultak. Csongor és öt tapasztalt vadász. Csongornak az anyja még az utolsó percben is kérte mondjon le a szándékáról, de jaj, hiába minden. Csongor boldogan élvezte az erdőt, a madarak dalát, a sok színes virágot. Megállítva lovát, sokszor körülnézett, a társaktól sokszor elmaradva bámulta a tájat.

- De gyönyörű minden, legszebb a természet, bárcsak minden ember ***Madarason*** lakna. Szilaj volt a lova, táncolt jobbra-balra, boldog volt, a gazdája, a lova repült, mint a szélvész. Az anyja meg mindennap a templomba ment ***Karcfalvára,*** mert abban az időben csak ***Madarason*** csak kápolna volt, így misére, ***Karcfalvára*** jártak.

A vadászok szorgalmasan dolgoztak, gyűltek az elejtett vadak. Amit napközben vadásztak, az este megnyúzták, szekerek tele voltak már értékes bőrökkel, besózott húsokkal, bár a ***Hargita*** tetejére még fel sem értek. Már egy hete, hogy elmentek otthonról. Szándékuk az volt, hogy másnap reggel indulnak haza. Csongor bátran kivette a részét minden küzdelemben. Meghallgatta az idősek tanácsát, figyelve minden mozdulatukat, utoljára már egyenlő volt velük. Dicsérték is érte.

Éjszakai szállást egy gyönyörű tisztáson vertek, egy hideg forrás mellett. A nehéz napi munka után, s jó vacsora után csakhamar mély álomba merültek. Kivéve Csongort, kit nem tudott az álom elnyomni, hallgatta az éjszaka rejtelmes susogását, a fák beszédét, mit az enyhe szellő vitt át a hegyeken, így valamennyi fa beszélt egymással. Csongor is suttogott:

- Te drága szellő, mikor én már nagyon messze leszek, hozzál egy hírt a gyönyörű tájról, mert ha jövőben ismét eljövök, akkor számon kérem tőled. Nagyon sajnálom azt a sok vadat, amelyeknek életét elvettük, de mit lehet csinálni, rossz és gonosz az ember. Talán egyszer, ha vezér lehetek, akkor kímélni fogom az életeteket.

Ilyen gondolatokba merülve egy különösen zúgó nesz ütötte meg a fülét. Figyelni kezdett, de mi lehet az, nem a szél zúgása, nem állati hang ez, ő még ilyent soha nem hallott. Újból csend lett, biztosan a hallása csalta meg, jó lesz már

aludni, az éjszakának a fele már mindjárt el van telve. Lecsukta a szemét. Egy különös kékes fény kinyitásra parancsolta azt. A szemben levő sűrű erdőn keresztül jött az, ami olyan erős fény volt, hogy a fákat egyenként meg lehetett számolni. Odakúszott szépen a legidősebb vadászhoz, megrázta gyöngéden a vállát.

- Péter bácsi, Péter bácsi!

- Mi a baj fiam?- s fordult a másik oldalára.

- Nyissa ki a szemét.

Az felkönyökölt a medvebőrről, megdörzsölte a szemét, azután a fény irányába meresztette.

- Tyű, te, nem tudom mi az…A Hold esett volna le? Nem, nem, mert az odafent van. Lehet, hogy egy csillag esett le, de mindegy, gyere, bújj ide mellém, csendben imádkozzunk.

Csongor nem szívesen ment, mert büdös volt a medve bőre, de azért odabújt, s azután halkan imádkoztak. Péter bácsi elkezdett beszélgetni Csongorral:

- Tudod én nem láttam, csak az öregek mesélték, hogy vannak időszakok, amikor a szellemek éjféltájban megindulnak, de csak azok, amelyeknek valami nyomja a lelkét. Ez mindenesetre, ha szellem, akkor jó, mert világos, a rossz szellemek mindig feketék. De nézd, már el is tűnt.

Csongor hitt is a szellemben, s nem is, de abban az időben az emberek nagyon hittek, így ezt a magyarázatot el lehetett fogadni. Ha csillag lett volna, az azonnal kialszik, amikor leesik. Így mondta Péter bácsi. Még sokáig beszélgettek, végre elnyomta az álom s elaludtak. Alig aludtak el, már pirkadni kezdett, érkezett a hajnal. A társak már mozgolódtak. Az egyik fel is kelt, már világosodni kezdett.

- Hová lett a gyermek? Üres a szarvasbőr.

Péter bácsi hallgatásra inti, mutatta, hogy itt van. Megszólal a másik:

- Úgy látszik a bátorság az inába szállott.

Erre Csongor is megszólalt:

- Péter bácsi.

- Ti beszéltek, akik alusztok, mint a mormoták.

- Nem láttatok semmit, nem hallottatok semmit. Én féltem, én hívtam ide.

- Maga félt volna? Én azt nem hiszem el. Ugyan mi volna, amitől maga félne?

Péter bácsi éppen elkezdte az éjszakai fényt mesélni, amikor Jancsi elkiáltja magát:

- Odanézzetek! Odanézzetek!

Mind odanéztek, a szembe levő erdő szélén egy fényes alak mozgott a fák között. Nem lehetett kivenni ember-e, vagy állat, de ott volt és integetett feléjük. Egyszerre mind talpra ugrottak. Hat elszánt ember ugrott fel egyszerre az íjáért. Az íjjak megfeszültek s egy pillanat, repültek volna a nyilak, mikor Csongor elkiáltja magát:

- Várjunk testvérek. Talán nem ellenség, mintha félne kijönni a fák védelméből.

- Jó mondás fiam, szólt most Ferenc bácsi, először győződjünk meg, mi is az, s mit akar.

Az íjakat egyszerre engedték le. Péter bácsi a legidősebb és legbátrabb előrement. Tiszta érzés hangján elkiáltott magát:

- Gyere ki onnan, mutasd meg magad, ha jó szándékkal vagy, mü nem bántunk téged. Ha szükséged van, segítünk rajtad, de ha ellenség vagy, takarodj el a ***madarasi*** *határból,* mert a te fényes bőrödvel takarjuk a vadászszekerünköt.

Elhallgatott, válasz azonban nem érkezett.

- No, ez nem érti a tiszta ***madarasi*** szót. Csongor fiam, szólj hozza deákul.

Csongor megismételte latinul Péter bá szavait, de erre sem jött válasz.

- Evvel sem lettünk okosabbak.

Az megint integetett feléjük.- Ha ő nem jő ide, menjünk mi oda – szólt Jancsi.

- Én legszívesebben egy nyilat eresztenék oda, szólalt meg László.

- Én nem bánom – egyezett bele Péter bácsi,- de csak a mellette való fába.

A nyíl elrepült súrolva a fa oldalát s a háta mögött lévő fába fúródott.

- Ne, te, mintha négy lábon járna, figyeljétek! Most feláll, karjait feltartsa, ami azt jelenti, hogy megadja magát.

- Hát akkor menjünk utána, mert látszik, hogy nem mer közelebb jönni.

- Várjatok, legyünk óvatosak. Hátha még társai is vannak.- figyelmeztette Péter bácsi a társait.

- Úgy látom, ha egy kicsit körülnézünk. Azt mondom, kettő menjen előre, foglalják le, kettő menjen jobbról, kettő balról, megkerüljük, ha többen vannak, akkor azonnal visszavonulunk.

- Jaj, de nem lesz jó. Azt mondanám, hogy te Csongor maradj itt, ha látod, hogy veszély van, vedd hazafelé az utat, mert, amit üsmerünk, attól nem félünk, de, ami ismeretlen, soha nem tudjuk, hogyan végződik.

- Péter bácsi,- szólalt meg Csongor – mü együtt jöttünk el, az én sorsom a maguké, ne kérjék, hogy gyáván elszaladjak.

- Anyádnak megígértem, hogy veszélybe nem viszlek.

- Én kendekkel megyek – volt a határozott válasz.

- Akkor velem jősz. Jancsi és te Gyuri menjetek előre, Ferenc Lászlóval jobbra, mü balra. Mikor irányába érünk, kettő előremegy, de nagyon csendbe, a háta irányába, körbefogjuk, ha valami gyanúsat észleltek, háromszori bagolyhuhogás a jelszó, és azt jelenti, azonnal visszavonulás. Nyilazni nem szabad, csak akkor, ha támadna. Tük Jancsi integessetek neki, mutogassatok, hogy ne tudjon csak ránk figyelni. Fegyvert csak nyilat és kést viszünk.

Az elsők integetve, mókázva haladtak előre, a másik négy úgy eltűnt, mind a kámfor. Mind a haton várták a jelszót, de az nem érkezett. Körülvették. Egyedül volt. Nem hasonlított sem emberhez, sem állathoz, négyszög alakja volt, nehezen mozgott, mintha a föld húzta volna magához, kocka fejét lógatta, integetett. Megindult előre, elhaladt Csongor és László mellett, a vadászok körülvették.

- Menjünk, lássuk, mit akar.

Ment előre, a vadászok követték. Csongor megszólalt:

- Én úgy látom, hogy egy vasban van.

Abban az időben nagyon kevés volt a vas, itt ***Madarason*** is csak jóval később kezdték olvasztani, de már nagyon sokfelé használták.

- Fogjuk meg, bújtassuk ki belőle.

- Előbb egy nyilat kell a lábába ereszteni, mert, ha vasból van, akkor a nyíl nem árt neki.

Hát nem is ártott, mert a bronzhegyű nyíl, ami a legerősebb medvebőrön is áthaladt, majdnem a gazdájáig pattant vissza. Megállapították, hogy vasból van. Csongor sólymának sehogy sem tetszett a kaland, megkereste a gazdáját a fák közt, a vállára szállt, visszafelé intett, újból felrepült visszafelé ugrált a fenyő ágain.

- Ez a madár veszélyt érez – szólt Péter bácsi. – Mit szóltok, térjünk vissza, hagyjuk, hadd menjen, amerre akar. Egy pillanatig megálltak. Jancsi megszólalt:

- Egyelőre nem bánt, ha veszély van, még mindig visszatérhetünk.

Így a kíváncsiság legyőzte a józan tanácsot. Mentek a sűrű erdőn keresztül, most már egészen közelről követték. Az erdő sűrű és sötét volt, így haladtak vagy két órán át, mikor kezdett a nap besütni a fák között. A fák kezdtek gyérülni, ami feltűnő volt, egyetlen vadat, vagy madarat sem láttak, a Csongor

sólyma sem követte már. Egy sziklás, széldöntéses területre értek. A vas járó-kelő felmutatott a szikla tetejére.

- Ejsze fel akar mászni? Mü fel, de őt nehezen hinném, hogy tud mászni.

Hát a beliből kivett valamit, megkente vele a talpait, mancsait, mint egy macska olyan ügyesen. Mászott felfele. Akkor intett a vadászoknak, hogy az övéket is megkeni.

- Egyet se fáradjon kend, a mü talpunk szurok nélkül is fog.

Ők távolabb mentek egy kicsivel, könnyebb utakon mászták meg a sziklát. Kiérve a tetőre, volt mit bámulniuk. A nap gyönyörűen sütött, egy nagy tisztáson voltak, a tisztás közepén egy fényes gömb alakú házikó volt.

- Ne te, ne, új ház, menjünk, úgy látszik ide költözött.

- Vajon egyedül lakik-e, vaj a feleségivel, hát még gyermekei is lehetnek.

- Nem hinném, hogy sokan volnának. De, ha ők vasemberek, akkor mivel élnek?

- Új házat látni nem talál üres kézzel menni. Itt a fekete kecskék tanyája. Jó volna egy gida, de sehol egyet sem látok – szólott Péter bá.

- Én azt hiszem, az éjjel megijedtek attól a fényességtől s elmenekültek valamerre.

- Akkor meg kell menekülni, szabadulni tőle, mert elűzi a vadakat a határból.

Így beszélgetve közelebb értek a fényes házhoz.

- Hát ez nem is ház, hanem szekér, de jó nagy, de mi húzza, mert nem látom, hogy rája lehetne fogni, mikor semmi rúdja s teljesen kerek.

- Ejsze letörött, az a baja, hogy tegyünk mi, mert az ő vaskezei nem arra valók.

- Fából igen, de vasból nem.

- De mi húzza?

- Ejsze velünk akarja húzatni.

- No, abból őnagysága nem eszik, mert úgy beköltöztessük valamelyik sziklán, hogy nagy kanállal sem szedik össze.

Egészen közel értek. Hát az hol menyen bé? Se ajtaja, se ablaka. Körüljárták.

- Néjzük meg, mit csinál.

Hát csinált es. Megnyomott az oldalán valami gomb félit, a szekér oldala erre eccerre felfutott, úgy összeráncolva, mint Bónáné rokojája. Még egy valamit megnyomott, arra lépcső ereszkedett le. S megint valami megnyom s a lovak es kiszöknek valahonnan- jegyezte meg László.

Minden úgy tűnt, mint egy mesebeli álom. Nem tudták a vadászok a szemüket levenni róla. Csongor, akinek éles esze volt, a *somlyói* iskolát elvégezte, sok mindent tudott, de ilyen létezéséről soha sem hallott még, a legrégebbi históriákban sem. Észre sem vették, hogy körben a fű, a virágok, áfonya bokrok, de még a közeli fenyőfák tűlevelei is le vannak feketedve, vagyis meg vannak perzselődve. Mintha egy menykő söpört volna a tájon kétszáz méter körzetben. A vasember felment. Nem volt bent senki. Megint megmutatott valamit. A falból asztalt, széket varázsolt elé. Az asztalra poharakat, amibe valami csapból italfélét csurgatott. Intett, hogy menjenek be.

- Hát ha pálinkát akar adni, akkor adja ki, mert mü oda bé nem kéne menjünk, inkább visszafelé, mert még nem es frustokoltunk, tűz es eddig kialudt.

- Ez lesz a legjobb – helyeselte Péter bá.

- Isten áldja meg kendet, mü menyünk, mert más dolgunk van.

Tisztességes módon sapkát emeltek, d e a házigazda a poharakra mutatott, integetett és tessékelte őket befele.

- Immán, ha kitőtötte, jertek, igyuk meg, ne vejszen kárba,- biztatta Ferenc bá.

- Legyen, egyezett belé Péter bá.

Megindultak arra felé. Péter bá felment a lépcsőn, de onnan visszatért.

- Tyű a kutyafáját, ott a föld bársonyból van, a falra néztem, onnan mindenütt egy vénember nézett rejám, mintha én lettem volna.

- Az tükör volt – szólt Csongor.

- Én nem bánom, amit főzött, egye meg, ez nem nekünk való. Én menyek.

- Akkor mennyünk,- hagyták helybe Péter bá indítványát. – Aztán kend minél hamarább mennyen el innét! – kiáltották vissza.

Alig tettek három lépést, azt a zúgást hallották, amit Csongor előző éjszaka, csak most sokkal erősebben. Abban a pillanatban mind a földre zuhantak mind a haton, nem láttak egyebet csak erős kék fényt, de csak egy néhány pillanatig, aztán mély álomba szenderültek. Ferenc bá tért leghamarabb magához, kezdett ébredezni.- Milyen könnyűnek érzem magamat, mintha repülnék. Jó lesz, ha felkelek, s a lovak után nézek, nehogy a farkasok megmocskolják. De mintha mozogna alattam valami. Kinyitotta a szemét, hát e fényes szekeren van. Fel akart szökni, de visszaesett. Elordította magát.

- Péter, hol vagyunk? – De vajon itt vannak-e a többiek? Itt voltak mind a haton. Mind egymás mellett a földön feküdtek. Egyszerre eszébe jutott minden, meg kell szabadulni innen gyorsan. Az ajtó nem látszott sehol, csak a tetején

valami rácsféle. Újból fel akart kelni, de nem sikerült, mert a lába a padlóhoz volt csatolva.

- No, itt megkötöztek, mind a tolvajokat.

- Hallod-e komám, jertek, üssük ki az oldalát.

- Hát ejsze haton, csak bírunk egy ilyen vasdarabbal.

Mozgolódni kezdtek a többiek is, de sajnos mind oda voltak erősítve, mindegyiknek az volt az érzése, hogy nagyon könnyű, és ha le nem volnának kötve, akkor biztosan repülnének. Nagy lármát csaptak, de hiába, senki sem szólott. Csongor csendben dolgozott. Addig-addig próbálgatta, húzogatta lábait, amíg sikerült kiszabadítania. Abban a pillanatban, úgy, ahogy volt, fekvő helyzetben, elkezdett emelkedni, lebegett, fent a tetőbe ütközött.

- Jaj Istenem, mi lett belőlünk? – sírta el magát Jancsi. Ha nem tudnám a fejemet megtapogatni, azt hinném, hogy tollú, vagyok.

Csongor nagyon könnyen megfordult a levegőben s kinézett a rácson.

- Mit látsz Csongor?

- Én csak azt, hogy valahol a csillagok közt járunk.

- No, ne mókájz itt velünk!

- Én egy fát sem látok, nem én…

- Gyere, szállj le onnét!

Megrugaszkodott lefelé, de újból csak felemelkedett.

- No, add ide a kezedet!

Így kéznél fogva tartották, ki akarta a barátai lábát szabadítani, ami valami csavarokkal voltak leszorítva. Mikor egyszerre megmozdult egyik fal, elhúzódott, egy mosolygós, ősz szakállú férfi jelent meg, aki latinul köszönt

- Jó reggelt! – mondta.

A vadászok nagyon dühösek voltak, de nem tudtak gorombán felelni. Csongor illedelmesen fogadta a köszönést.

- Örvendek édes fiaim, hogy tudunk értekezni, valamit mondani akarok, fordítsd le a társaidnak. Tudom mennyire, szeretitek a hazátokat, azt a gyönyörű Hargitai tájat. Bocsássatok meg nekem, hogy egy kevés időre kénytelen voltam elrabolni titeket, s ha segítenek és megértenek, gazdagon megjutalmazom, visszaviszem a hazájukba. Engedjék meg, hogy bemutatkozzam Szerváciusz tanár vagyok. Csongor hűségesen fordította a hallottakat.

- Jó, jó, de kérdezd meg, hogy miért kőtözött ide, s milyen ördögi praktikával hozott ide, met én jó szándékból nem jöttem.

Csongor tolmácsolta.

- Nyugtasd meg. Nem is ördögi praktika, hanem tudományos dolog, majd, ha jobban megismerjük egymást, megtanítlak a praktikára. Amint magad is látod, nem tudtatok volna a nélkül pihenni. Kérd, meg a társaidat legyenek megértők és fogadják el baráti kezemet.

- Mondd meg fijam,- szólt Péter bá, mü becsületes ***madarasi székelyek*** vagyunk, én a részemről egy rablóval nem kezelek le, legyen az, akármilyen úr.

- De mü sem,- szóltak a többiek. Ha nem mondja meg, mit csináljunk, hogy minél hamarabb mehessünk. Ha az ígéretét betartja, nem bánjuk, de ha nem kirázzuk a tudós lelkét belőle.

Az utolsó szavakat Csongor nem fordította le, jobbnak látta, ha nem szít ellenségeskedést köztük, még később is meg tudja mondani. Gondolta magában: majd csak kifürkészem a titkát ennek a Szerváciusznak és meg is kérdezte:

- Most hol vagyunk és hová megyünk?

- Elhagytuk a légréteget, fent vagyunk a magasabb szférákban. Megyünk egy kicsit leltározni a csillagok között. Ebben nekem segítségemre legyenek. A magam készítette léghajón, vagyunk, már kétszáz éve járom az eget vele, de egyedül nem tudok semmire menni. Ezt a tudományt nem akartam csak becsületes emberekkel végezni. Akármerre mentem, csak olyan emberekkel volt dolgom, akik nem feleltek meg s becsület kérdésében.

- Honnan tudja a mi megbízhatóságunkat?

- Mert ti egyszerű életmódot folytattok, ahová a kultúra nagymértékben befészkelte magát, ott az embereket megfertőzte. Ott az emberek félénkek, gyanakvók, befolyásolhatók.

- Elég baj, hogy éppen minket szemelt ki,- jegyezte meg Csongor s választ sem várva, megkérdezte:- Mennyi időbe fog kerülni ez a bizonyos leltár?

- Ötszáz évet. Ötszáz éven belül talán elvégezzük.

Csongor először kétszáz évet hallott, azt hitte nem értette jól, de most az ötszázra nagy szemeket meresztett. Elkezdett kacagni, de úgy, hogy az álla majdnem kiakadt.

- Mit kacagsz?

- Azt, hogy valami viccet mondott, és hogy az jutott eszébe, hogy azt mondta körülbelül öt héten belül hazamennek.

- Mondd meg neki, hogy az késő, hármat maradunk, de tovább nem, met kaszálni kell, utána jő az aratás.

Csongor kérdezte:

- Önnek szándékában van ötszáz évig így lekötözve, étlen, szomjan itt tartani minket?

- Ó, dehogy, azonnal felengedlek és a reggeli is kész, csak amíg megszokjátok a súlytalanságot, kell magatokat, kössétek a székbe.

Benyomott egy gombot s hét bársonyszék pattant ki a falból.

- Mondd meg, hogy bal kézzel fogóddzanak meg a székbe, jobb kézzel, ha leültek, csatolják oda magukat, így ni. Leült a hetedikre, odacsatolta magát. Mikor minden megtörtént, újból elkezdett beszélni:

- Ez csak egy- két napig tart, azután már egész jól megy.

Újból megnyomott egy gombot, most a fal ellenkező oldalán felnyílt egy ajtó. Ott tiszta ruhák voltak. – Vegyenek el ruhát maguknak. – Bement megmutatta, hogyan kell fürödni, a fürdőt használni. Szerre mind megmosakodtak, de úgy, hogy a lábuk az égnek állt, míg a vizet az arcukba paskolták. Volt is kacagás. Csak Péter bá maradt komoly.

- Hát én nem bánom, megvénültem ennyire, de nem hittem volna, hogy lábbal felfelé is lehet mosdani. Csak még egyszer a ***Madaras vizében*** mosdhatnám, azt sem bánnám, ha az egész világ szárnyra kerekedik. Újból visszakapcsolták magukat a székbe. Akkor a padlóból kipattant az asztal.

- De mi az, Uram, Istenem!

Az ajtóban megjelent egy olyan fekete ember, mint a korom, elvigyorogta magát, a fehér fogai villogtak s a szeme fehérje. Ferenc bá felkiáltott.

- Hát még az ördögökkel is cimborál ez a Szerváciusz, vagy hogy es hijják??

Csongor megnyugtatta:

- Nem ördög, csak ilyen a színe.

Még mostanáig ő sem látott ilyent, tanulmányozta. Az pedig hozta a finomabbnál finomabb ételeket, italokat. Szerváciusz velük megreggelizett, már egészen jó hangulatban. Megmagyarázta, ha megszokják az étkezést, hogy ne vegyen fel sok időt, egy gomb lesz csak, amibe minden táplálék belé van sűrítve. Igaz ezt Csongor jónak látta le ne fordítani. Tovább hogy telt, hány csillagot leltároztak fel, azt nem tudom. Annyi biztos, hogy ez az eset rég történhetett, mert én is csak véletlenül tudtam meg, az erdőn, amit ma úgy is hívnak, hogy ***Hat ember vesze***, kokojszaszedés közben a lábam beleakadt valamibe. Ki akartam húzni, de nem sikerült, muszáj volt, hogy kézzel oda nyúljak.

- Hát ez meg mi? Egy bőr sapka, amit a moha teljesen belepett. Kezdtem forgatni, már teljesen kezdett szétmenni, hát a bélésibe valami papírfélét érzek, kivettem, hát ez a történet van ráírva, amit most elmeséltem. Azt, hogyan került oda a sapka, azt nem tudom, hogyan sikerült Csongornak kidobnia az űrhajóból leltározás közben, mert az írás sok helyen el volt mosódva, de az aláírás tisztán

látszott Bodor Csongor volt. Kezdtem érdeklődni, ki lehet az a Bodor Csongor? Senki sem ismerte. Akkor miért hívják ezt az erdőt ***Hat ember veszének****?* Csak annyit tudtak, hogy valamikor nagyon régen hat ember elment vadászni, nem tértek haza. Hónapokon keresztül kereste az egész falu, de nemcsak *Madaras,* hanem az egész ***Csíkszék****,* még *a* ***Moldvai*** románok is keresték, de hiába.

Így lehet, hogy tényleg ötszáz évről van szó és ők még örökké számolják a csillagokat. Vagy valahol rég meghaltak, anélkül, hogy haza tudtak volna jönni szeretett hazájukba.

Jön a tavaszi szél délről, a tengerről. Végigsimogatja suttogva, búgva a ***Kárpátok*** **bérceit.** A megdermedt fenyők koronájukat ingatva köszöntik a tavaszt, lerázzák fehér paplanúkat, úgy kacagnak szembe a fényes napsugárral.

A szél egy pillanatra megáll a ***Hargitán***, hírt akar mondani, amit az már olyan régen epedve vár. 1980. június 4.

Szómagyarázat, tájszavak:

mü – mi
bőrödvel – bőröddel
üsmerünk – ismerünk
tük – ti
beliből – beléből
néjzük- nézzük
frustokoltunk – reggeliztünk
immán – mostmár
kitőtötte – kitöltötte
vejszen – vesszen
rejám – rám
mókájz – mókázz
kőtözött – költözött

13. JŐJJ EL TAVASZ

- Mesélj, kedves jó nagyapa…

- Miről meséljek neked?... te már nagylány vagy, nem mese kell neked, hanem szép ruha, gyöngy, vagy más cifraság.

- Nem kell nekem se szép ruha, se gyöngy, jó nagyapa, nekem jó ez a ruha, amit édesanyám szőtt, ez a legszebb a világon. Nekem csak a tengerről mesélj…

- Hát már megint a tengerről, ha fiú volnál, még megérteném, de te lány vagy és csak a tengeren jár az eszed?

- Igen, nagyapa, nem tudok szabadulni attól a vágytól… Meg szeretném látni… valahogy meg kell látnom…

- Az nem nekünk való leánykám, az csak a nagyon gazdag emberek tehetik meg, nem mi szegény emberek.

- De édesapámat miért vitték oda, miért nyelte el a tenger?

- Az más, fiam, ő katona volt, s a katonának oda kell menni, ahová parancsolják.

- Mondja, volt-e maga katona, nagyapa?

- Igen lányom, de én húszár voltam, lovakon maséroztunk, – tette hozzá – akkor nem volt háború.

- De a tengert látta-e?

- Nem és…

- Akkor honnan tudja azt, amit eddig mesélt róla?

- Majd, ha te is iskolába jársz, tanulni fogsz…Talán mikor nagy leszel, más világ lesz…s akkor megláthatod.

- Milyen az a más világ, nagyapa?

- Azt én sem tudom, az a jövő titka, erről nem is kell beszélni, mert nem es a mi dolgunk.

- Nagyapa, hogy elkerülje a további világváltozás vitáját, amit ő sem tud, hogy miért ejtette ki a száján, hirtelen az ablak felé fordult.

- Nézd csak Klárika, milyen szépen süt a nap! Fogadni mernék, hogy a te hóemberednek leesett a feje. Hozd ide a pipámat, ki akarok menni, hogy megnézzem.

Klárika már ott is termett a pipával, amit ügyesen két székre mászva levett a tálasról, akarta vinni a szenet is, de nagyapa megállapította:

- Az nem kell…

- Hát miért nem?

- Mert nincs mit meggyújtani benne, nincs dohány,- és szomorúan nézett az üres pipára.

Klárika követte a tekintetével, ő is átérezte nagyapa bánatát, mintha ő volna a hibás érte, olyan szomorú lett. Nagyapa észrevette és elnevette magát.

- Ne is törődj vele, gyere, nézzük meg a hóembert, mert úgy látom, jő a tavasz.

- Hát bizony a hóember murok orra leesett, úgyszintén a szemei is, a feje oldalt billent.

Nagyapának az üres pipa sehogy sem ízlett. Így gondolt egyet. Így gondolt egyet:

- Te, Klárika, valahogy reperáld meg a hóembert, én belépek Elek komához addig, de hamar jövök.

Ott mindketten rágyújtottak. Csaptak olyan füstöt, hogy a kolbász, ami fel volt a rúdra aggatva, úgy megfüstölődött, hogy nem is kellett kitenni a füstölőre. Közben elkezdték mesélni a régi jó időket, az első világháborút, hol jártak, mit csináltak, hogy amikor hazajött Jula néni a mosóból, hátrafelé curukolt ki a füsttől.

- Kendek mit csinálnak? Hát nem csípi a füst a szemüköt, Jézus Mária.

- Ne haragudj már Jula, csak a kolbászt füstöltük meg.

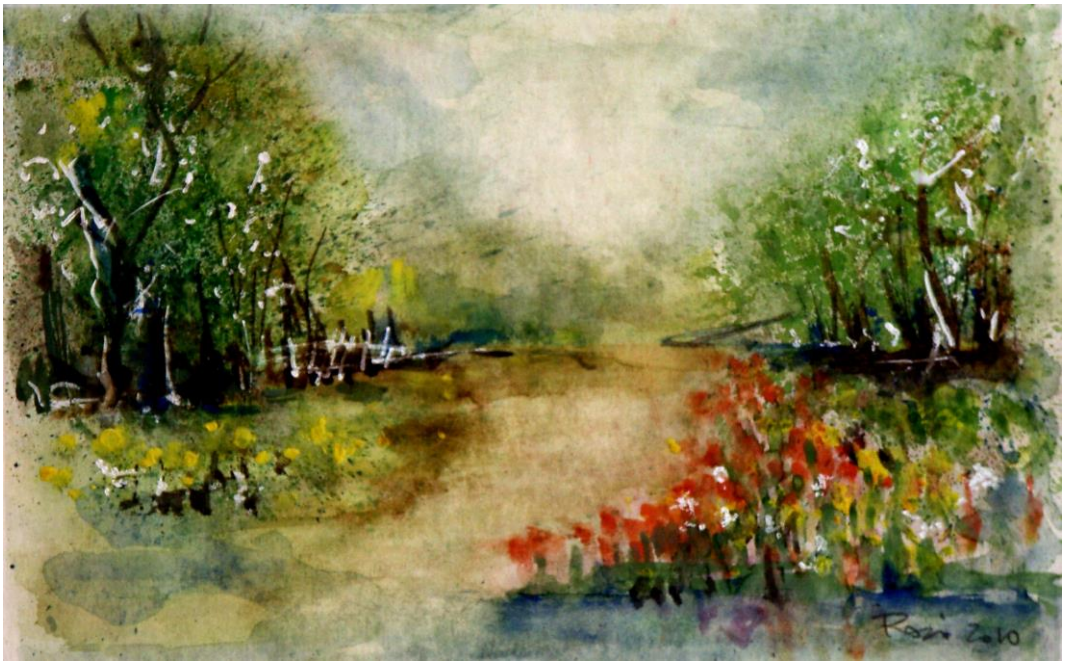
Ez alatt Klárika egy ideig reperálta a hóembert, de beleunt, leült a küszöbre, gondolkozott a csendben, amit olyan nagyon szeretett. Egyszerre a tornác fájára repült egy kicsi madárka, egy barázdabillegető, vidáman csiripelt, lógatta picike farkát.

- Oh, bár csak én is ilyen kis madár lehetnék, mind te – suttogta Klárika,- olyan messze elrepülnék, messze egészen a tengerig, megkérdezném miért nyelte el édesapámat, akit olyan nagyon szerettem, így, ni – és kitárta pici karjait, amennyire csak tudta.

A madárka figyelmesen nézte a leánykát, aki addig mondott neki, hogy elnyomta az álom. Klárika még mindig a madárkát nézte, amíg az egy gyönyörű fiúcskává változott át, zöld bársonyruhát viselt, ezüst palást volt rajta, hosszú szőke haja a vállára omlott, kezében a napsugarat tartotta.

- Ki vagy te? Miért ilyen fényes. Biztosan nagyon gazdag vagy. A tengerre is el tudsz menni? – kérdezte Klárika.

- Én a tavasz vagyok, mindenhová el tudok menni, ahová eljutok, elhozom a meleget, elmegy a hó, kizöldül az erdő, mező kivirágoznak a fák, megjönnek a vándormadarak, megújítom a természetet, meghozom a dalt az illatot, a termékenységet.

- Mi az? – kérdezte Klárika.

- Az annyit jelent, hogy a madarak tojnak, és fiókát költenek, a fák kivirágoznak, és gyümölcsöt hoznak, kikel a búza, amiből illatos kenyér lesz. De most már megyek is, mert nagy utat kell bejárjak, az idő telik és a végzett munkát át kell adjam a bátyámnak, mert neki még több dolga lesz.

- Ki a te bátyád? – kérdezte újból Klárika.

- A nyár a bátyám.

- Akkor te vagy a nagyúr és a tengerre is elmész?

- Onnan jövök, most megyek fel északra, messze, messze az Északi Sarkig. Majd visszajövök és akkor a tenger felé megyek.

- Oda, vigyél magaddal engem is – kérte Klárika.

- Örömmel elviszlek visszajövet.

- Mikor jössz vissza?

- Én úgy járok, mint a gondolat. Egy óra múlva, volt a felelet.

- Itt várlak,- válaszolta Klárika. – Csak, hogy viszel el, mert én nehéz vagyok.

- Egy katicabogarat elbír még az én gyenge szárnyam is.

- De én szegény vagyok és csak két lejem van.

- Azt add a nagyapádnak, vegyen pipába valót. – Ezzel el is tűnt.

A nap már lenyugodott, mikor nagyapának eszébe jutott, hogy haza kell mennie. Klárikát megdermedve kapta a küszöbön, még mindig aludt. Érezte, hogy nagyon fázik, de nem bírt felébredni, álmában várta a tavasznak a visszatérését. Nagyapa ágyba dugta, betakargatta, de Klárika nem akart felébredni. Nagy beteg lett, lázas volt, az édesanyja nem tudott dolgozni menni. Minden háziorvosságot kipróbáltak, petróleumos cukrot dugtak a szájába, bekenték avas bárányfátyollal, még vizet is vetettek a jó tudós asszonyok, De ő ezzel nem törődött. Vitte őt a tavasz gyönyörű fehér paripán, amelyik a felhők között repült, úgy, mind a gondolat, gyönyörű napsütésben értek a tenger mellé.

- Látod, itt lent a tenger, ami csodálatos, hol ezüstösen csillogott, hol sötétzölden hullámzott, ami feketébe ment át, és majd újra világos kékbe csapjon át.

- Le akarok szállni, kedves jó tavasz – szólt Klárika.

- Nem teheted, mert elnyelnek a hullámok, mert, aki oda rea megy, az soha nem tér vissza többé. Maradj velem, körbejárjuk a földet, látsz nagy városokat, hegyeket, még nagyobb tengereket, mint ez, s ahová elmegyünk

mindenhová örömet viszünk. S ha lejár az én munkaidőm hazamegyünk pihenni Tündérországba, ahol az év többi részében pihenünk, játszunk.

- Hol van a Tündérország? – kérdezte Klárika.

- Nincs nagyon messze, csak földi embernek oda nem lehet bejutni.

- Akkor te nem vagy földi ember?

- Nem, kicsi Klárika – én halhatatlan vagyok. Ha te velem jössz, te is tündér leszel, az én tündérkirálynőm a mi országunkban, ahol mindig tavasz van, nyílnak a virágok, dalolnak a madarak, dalolnak a tündérek.

- Mikor mehetek haza édesanyámhoz és nagyapóhoz?

- Aki oda bejön, az mindig ott marad és mindig fiatalon fog élni, örök időkön át.

- Nem akarok tündér lenni, haza akarok menni. Otthon már biztosan keresnek. Jaj haza kell mennem,- sírta el magát Klárika.

- De hogy tudsz hazamenni, most már nagyon messze vagyunk. Az időm nem engedi, hogy visszavigyelek.

- Oh, ha egyszer a ***Hargitát*** megláthatnám. Onnan biztosan látszik a templom tornya, tudod a ***madarasi*** templomé, én onnan haza tudok menni. Vigyél el, csak addig. Most láttam a tengert, ami nagyon szép, és amire nem lehet rálépni. Nálunk, ha hó van, ha zöld a fű, bátran járunk rajta. Bármilyen szép is a tenger, a mi hegyeink mégis szebbek és jobbak. Nem nyelnek el, mind a tenger, ami elnyelte az édesapámat is.

- Jól van, kicsi Klárika, látom hűséges vagy a te kicsi otthonodhoz. Én visszatérni nem tudok, mert nem szabad az utamat megszakítanom. Én szárnyat adok neked, légy egy kismadárka. Nézd meg ott egy hajó, szállj le rá, ott megpihenhetsz, ha földet érsz, onnan könnyen tovább repülhetsz a te ***Hargitád****ra*. Mikor már hazaérsz, hogy újból kislány legyél, csak annyit kell mondanod:

- Jöjj vissza tavasz! Újból kislány leszel. Úgy-e nem felejted el?

- Nem. – válaszolta Klárika határozottan.

- De, amikor arra jársz, úgy-e újból felkeresel, kedves tavasz? – kérlelte Klárika.

- Egy év múlva várjál rám, meglátogatlak. De nézd, közeledik a hajó, el kell váljunk. Vigyázz, mert a tenger csábít, nehogy rászállj, mert, akkor elnyel.

- Isten veled, kedves tavasz!

Ezzel Klárika, aki most egy barázdabillegető volt, elröppent nyílegyenesen, és a hajó árbocára szállt. Ment a hajó, vitte őt visszafelé, de jaj lassan. Jött az éjszaka, nagyon fázott, jött a nappal is, akkor nagyon meleg volt, felröppent, megkerülte a hajót, de újból visszaszállott. Így teltek a napok és az

éjszakák. Egy éjszaka nagy vihar tombolt, zúgott a tenger, csapkodta a hajót, ringatta jobbra-balra. Ő nagyon meg kellett kapaszkodjon, hogy a szél el ne vigye. Az emberek jöttek-mentek a hajón. Másnap szép napsütés volt, mintha semmi sem történt volna, a tenger ezüstösen csillogott, a hajó után ezüst út maradt. Klárika most érezte, hogy nagyon éhes, egy morzsát látott a fedélzeten, odarepült, hogy felvegye, de abban a pillanatban egy veder vízzel belemosták a tengerbe. Szomorúan vánszorgott vissza a helyére, mikor látja, hogy egy egész kosár morzsát dobnak a tengerbe. Minden bátorságát összeszedte, egy pillanat alatt lent volt a habok között, de amikor a morzsát elérte volna, egy hullám átcsapott rajta, de nem nyelte el. Fel akart repülni, de nem volt ereje, érezte, hogy a hideg hullámok most nyelik el. Lehunyta a szemét.

- Miért is nem mentem el Tündérországba, de először is, miért jöttem el édes hazámból, ahol édesanyám dolgozott, hozott, amit megegyek, nem voltam egyedül, mindenki szeretett. Oh, jaj, végem van.- Abban a pillanatban egy erőscsőrű madár kirántotta a hullámok közül.

- Szegény kicsike, te nem vízimadár vagy, mit keresel a tengeren?

- Hála Istennek!- hallotta az édesanyja hangját. Végre megszólalt.

Az édesanyja jó friss, meleg tejet töltött a szájába, amitől Klárika felébredt. Kinyitotta a szemét, hát otthon van. Örömmel elnevette magát, de, hogy is mondta a tavasz, hogy újból kislány legyen?

– Jöjj, tavasz, jöjj vissza tavasz!

Megtapogatta a lefogyott gyönge testét, ismét kislány vagyok, de jó és szép a tavasz!

Most gondtalan. Nyugodt, mély álomba merült, de soha el nem tudta hinni, hogy ami átélt nem valóság, hanem csak a láz játéka volt. De ő azért is hálás volt, hogy meglátta a tengert, és többé nem gyötörte nagyapót, hogy meséljen róla.

Klárika az óta már nagy lett, de még mindig, minden ebédnél összegyűjti a morzsákat és kiszórja a madárkáknak. Télen minden fára egy-két etetőt tesz ki, amit az éhes madárkák szorgalmasan látogatnak. Ebben a munkában nagyapó is segít. Azt mondja, hogy ez a téli munka nyáron termést hoz, mert ezek a pici madárkák vigyáznak a gyümölcsös kertjére. Szépen beérik a gyümölcs, nem támadják meg a kukacok. Mert bizony nagyon kevés a madár, sok elpusztul az éhségtől, a hidegtől, meg a mezőn való vegyszeres porozásoktól.

Ezek a mi madaraink itt maradnak velünk. Nincsenek rákényszerülve máshol táplálékot keresni, hiszen nekik olyan pici ennivaló kell, hogy bármelyik

gyermek közületek annyit tud adni, anélkül, hogy valamikor úgy lettetek volna, akár álmotokban is, éhesen, mint Klárika

1980. október 27.

Szómagyarázat, tájszavak:
reperáld meg – javítsd meg
curukolt- visszalépett

14. VÉSZ

Ágnes néni szomorúan ballagott ***Vész*** felől jövet, az aranyosra érett Búzatáblák között az ösvényen. Megkérdezem, hogy valami bántja, vagy talán nagyon fáradt.

- Fáradt a fene, inkább mérges vagyok,- jelentette ki nagy nyersen.

- Ugyan, mire tud mérges lenni, ebben a szép augusztusi időben? Talán elveszített valamit,- kérdezem tőle.

- Igen elveszítettem ki tudja, hány száz évet, vagy még annál is többet, hiába kutatom, keresem a múlt idők titkát, úgy elmúlt minden, mint az a virág ott, ne. Kibújt a földből, megnőtt, kivirágzott, most virít, mert piros pipacs, de télen már senkinek sem jut eszébe. Így a múlt emberei is éltek, szenvedtek, munkálkodtak, örvendtek, s elmúltak. Jöttek mások utánuk, azok szintén ezt tették. Ez ismétlődött és továbbra is így fog lenni.

- Így fog lenni? – néztem sajnálattal. Azt hittem valami baja van, a fejére néztem szomorúan.

- Ágnes néni, maga ezen ne törje a fejét, hiszen ez az élet rendje.

- Igen. Igen, de miért nem hagytak valamit maguk után, mert úgy érzem, itt valami tragédiának kellett történnie… Miért hívják ezt a határrészt ***Vésznek***, senki sem tudja megmondani, pedig tudom, érzem, hogy nem hiába viseli ezt a nevet.

- Nem is hibáztathatunk ezért senki, mert az élet olyan, mint a gondolat, és az akkori nehéz élet nem hagyott időt, hogy az utókorra is lehessen gondolni. Itt, ebben a ***Csíki Medencében*** nagyon mostoha volt még az időjárás is. Mégis milyen szép a hegyeivel, titokzatos erdeivel, zúgó-búgó patakjaival, ezek mind a múltról mesélnek, csak nem értem, nagyon tudatlan vagyok ahhoz, hogy ezt a titkot megérthetném.

- Érdeklődött-e már Ágnes néni az öregektől?

- Hogyne, már nagyon soknál. Csáki bácsinál, Horváth Ignácnál.

- **Fazakas Imre** bácsinál volt-e már Ágnes néni?

- Nem.

- Nála próbálja meg, mert, ha valaki tud valamit, az csak Ő lehet. Tudtommal foglalkozott ilyen problémákkal.

- Köszönöm – válaszolta Ágnes néni és ezzel elköszönt a valamivel vidámabban, a nála megszokott gyors léptekkel haladt tovább.

- Adjon Isten Imre bácsi.

- Isten hozott leányom, de foglalj helyet.

Székkel kínálta a kedves mosolygó arcú Imre bácsi, akinek már az első látása is, a magas alakjával, éles kék szemével, magas homlokával, bizalmat ébresztett mindenkiben.

- Nagyon sok dolga van-e Imre bácsi?

- Dolgom az mindig kerül, de azt úgy osztom be, hogy mindenre legyen időm, így szívesen elbeszélgetek, amikor van akivel, mert amióta meghalt a feleségem, egyedül tengetem napjaimat, de meg ne haragudjon, ha rágyújtok a pipámra, mert ezt már úgy megszoktam, mintha ő adná a szót a szájamba. Igaz nagyon sokat szidnak érte a leányaim is. Már vette is el a pipáját a tálasról, s miután ünnepélyesen rágyújtott, leült az ágy szélére.

- Most beszélgessünk.

- Hogy van az egészsége, Imre bácsi kedves?

- Ha nem volnék 91 éves, még nem mondom, eljárna, de így minden recseg, ropog, sokszor már azt hiszem, hogy a halál itt felejtett.

- Hát bizony azt nagyon jól tette- válaszolta Ágnes néni, mert ha már elvitte volna, most én kivel beszélgetnék.

- Valamivel, fiatalabbal, mint én.

- Azok engem nem érdekelnek, Imre bácsi. Engem a maga tapasztalata és tudása érdekel a régmúlt időkről tud-e valamit mesélni?

- Az attól függ, hogy milyen irányból akarod az én tapasztalataimat megtudni, ha azok arra érdemesek. A két világháborút végigharcoltam, arra nagyon jól emlékszem. Arról nagyon sokat tudok mondani.

- Azt hagyjuk későbbre, Imre bácsi, most engem annál sokkal régebbi dolgok érdekelnek.

- Ha én krónikás tudtam volna lenni, lehet, hogy tudnék mondani, de erre nem volt lehetőségem, mert nehéz családom volt, ami minden időmet igénybe vette. Habár nagyon szerettem volna, mert nagyon szerettem ezt a mi néha mostoha vidékünket. Lehettem volna gazdag ember máshol, fel volt ajánlva annak idején a nemesség, nem tudtam magamat rávenni a falunk elhagyására. Azt mondtam magamnak:

- Itt éltek elődeink, nem hagyták el szülőföldjüket, pedig sokat szenvedtek, gondoljunk csak a ***Madéfalvi veszedelemre****,* milyen szenvedések árán védték a szabadságukat. Mennyi háború, mennyi járvány söpört végig ezen a vidéken, mégis megmaradt a *csíki nép.* Kérdezem: nem lettem volna gyáva én itt hagyni? Jól volt így, mert úgy sem lett volna nyugtom, ha nem látom e szép hegyeket. Minden reggel kiállok a tornácra, beszívom a friss levegőt. Hálát adok

az Istennek, hogy még felnézhettem a ***Hargita bérceire***. Az élet nem volt olyan könnyű, mind most, mikor minden van, sokat éheztünk, nélkülöztünk, de mind legyőztük, megmaradtunk. Még mondjak-e többet?

- Igen, Imre bácsi, ha nem is volt krónikás, de azért szerette, én sem vagyok az, de mégis szeretem. Hozzám is mostoha volt ez a falu, de azért szerettem. Látja Imre bácsi, a mai fiatalok nem törődnek a rég múlt időkkel, már nem kell sok, s minden elvész. Kik utánunk jönnek már nem fognak tudni mondani semmit a múltról. Annyi érdekes név, elnevezés van az erdőkről, mezőkről, mind, mind mesélnek valamit, csak mi nem tudjuk, hogy mit.

- Ebben igazad van- jelentette ki Imre bácsi. Van-e írószered?

- Nincs, mert nem úgy jöttem, de amikorra mondja Imre bácsi, itt leszek.

- Jól van, mert a malacom most követeli az ebédjét. Vannak valami feljegyzéseim, azokat előszedem.

- Csak még egyet Imre bácsi. A **Vész**–ről tudna-e valamit, miért hívják ezt a határrészt, ***Vésznek****?*

- Annyit igen, hogy a tatárjárás idején kapta a nevét. Valami papírom is van róla, ha még megvan. Gyere holnap reggel, ha még élek meglátjuk.

Ágnes néni szeretettel csókolta meg az időtől, gondtól barázdált homlokát. Boldogan, reményteljesen távozott. Imre bácsinak, pedig meg is gyűlt a baja az írások keresésével. Ő úgy tudta, hogy a kasztén fiókjában vannak, az tiszta szobában, kihúzza, de ott csak a temetkezési ruhái voltak, amit még a felesége készített elé. Kihúz minden fiókot, sehol. Kiszed mindent, sehol. Újból visszarakja. Közben aggodalmasan beszélget.

- Hej, te Erzsike, te Erzsike, az Isten nyugtasson, te a szégyennel megöletsz… hová tudtad eltenni, vagy azzal is úgy csináltál, mint a pipámmal, mikor kihanyítottad az ablakon a hó alá. Tavasszal kaptam meg a kertben. Közben szeretettel simogatta a ruhákat, az ő áldott keze nyomát. Mi igaz, az igaz, gondos, jó háziasszony volt. Csak tudná megmondani hová tette. Végül mégiscsak megkapta, a padláson. No, ha nem tudnám, hogy ma hat esztendeje a föld alatt vagy, azt mondanám, mégiscsak megsúgta, hogy hová tette. Nagy 0r0mmel simogatta valamennyi papírját.

- Na, végre, megvan a ***Vész*** is. Kihúzta ki az ökörszarvból a megsárgult tekercset. Nézi,

- Na, ezzel te sem leszel sokkal okosabb,- mosolyogta el magát.

- Nézze meg az ember, még azt mondja ez a fehérnép, hogy abban az időben nem voltak krónikások. Vajon kinek jutna eszébe, hogy üzenjen a jövőnek?

Végig gondolta, hogyan kapta meg ezt az ökörszarvat egy szikla mélyedésébe beszúrva és úgy, hogy se eső, se hó ne érje, kősziklákkal megerősítve, hogy semmi ki ne tudja onnan venni. A moha teljesen belepte volt.

- Tyű, hej akkor még deli fiatalember voltam. Bíró voltam, igen sok dolgom volt. Erdőt mértünk. Az eső elől húzódtam abba sziklamélyedésbe. Azt hittem egy kiálló hegyes kő, a tarisnyát ráakasztottam, ami lecsúszott és lehúzta magával a mohát. Igen, így kaptam meg. Hol is volt? Igen, a ***Kőlikatosban***.

Lássuk, hogy mit is tudott meg Ágnes néni abból a tekercsből, amelyből hol a betűk, hol a szavak hiányoztak.

„- Én, Patkosi Tamás írom ezt a históriát, amit dédnagyapám regélt a szomorú tatárjárás idejéről. Az a terület, amit most ***Vész***-nek neveznek az akkori falutól jobbra terült el, ***Rákos falu*** felől, amit abban az időben nagy, sűrű erdő borított, ahonnan már rég kiirtották az erdőt, és most szántóterületként művelik. A tatár hadak jöttek ***Alcsík*** felől, mind az erdőszélén, sem mertek bemenni a mai ***Sósrét*** mocsarába. A férfiak mind hadban voltak. A falut elhagyták az öregek, asszonyok, leányok. Mert, akit elfogtak, annak nem volt irgalom. Mivelhogy a völgyön jöttek, így a ***Hargita*** felől nem volt veszély. Mindent, ami megfogható volt, elvittek ***Kőlikatosba***.

Ez volt a mentségük, hogy még embert maradt meg az akkori ***madarasi*** népből, bár ez a vad horda, akik rengetegen voltak, útjában mindent elpusztított, felégetett, legyilkolt, elhurcolt. A férfiak hadban voltak, de az asszonyok sem ültek hiába. Mit is tudtak ők csinálni?

- Volt egy nagyon szép és okos leányzó, akit Szép Rózának hívtak. Egy nagyon okos tervet eszelt ki. Lementek ***Vész*** erdeibe. Kenderből nagyon erős kötelet fontak, a legtöbb, mind fiatal leány volt. A kötelek végére hurkot csináltak, a másik végétől felmásztak a magas fákra, ott jól elrejtőztek, odaerősítették a fatörzshöz, íjakkal és nyíllal felfegyverkezve várták a tatárok előőrsét, ami azt jelentette, hogy átjöttek már a ***Gyímesi szoroson.***

Azok nem is várattak magukra sokáig. Mikor már jól letáboroztak, akkor Szép Róza és még egy pár leány eléjük lovagolt, addig mutogatták magukat, amíg becsalták az erdőbe, ahol a lányok nyomtalanul eltűntek. Azok mind haladtak az erdő közt szépen, mindeniknek hurok került a nyakára, úgy, hogy nem telt bele egy negyed óra s vagy százan lógtak a fákra felaggatva, amelyiket így nem sikerült elfogni, azt lenyilazták. Úgy, hogy hírmondó tatár sem maradt az előőrsből. Akkor gyorsan le a fákról, le a tatárokról a gúnyát, felöltöztek, és ki az erdőből. Jött egy másik had szekerekkel. Az embereket kötélre verve hajtották maguk előtt, s juhokat és marhákat is. A terv az volt, hogy becsalják őket a

mocsárba, de mi lesz az emberekkel. Az erdőbe nem csalhatják be, mert meglássák az akasztottakat, s akkor végük van. Visszát parancsolt Róza. Gyorsan eltűntek az erdőben, még mielőtt észrevették volna. Itt nincs mit tenniük, észrevétlenül követni kell őket. Éjszaka megpróbálják az őröket lenyisszantani, mikor a többiek alusznak, s úgy valahogy kiszabadítani az embereket. Messzi nem mehetnek, mert látszott, hogy nagyon elfáradtak, s így tőrbe csalhatók. Még felfele sem néztek, csak a fák között haladtak előre.

- Jaj, te Zsuzsika, te erősen kicsi vagy tatárnak, jobb, ha nem jössz velünk.

- De még van-e köztetek, aki félti az életét, mert ez nem málnaszedés.

Valaki elsóhajtotta magát:- Szegény emberek! Egyik sem válaszolt, hogy félti az életét.

- Akkor adjunk jelt az asszonyoknak. Hajtsátok fel a tatár lovakat, Zsuzsika vesd le az undok gúnyát magadról, mert még elmenekülnek előled, hisz még az édesanyád sem ismer meg. Csakhamar megszólalt egy kakukk háromszor. Egy másik négyszer válaszolt. Tíz percen belül, mint a kísértetek elkezdtek mozogni a borókafenyők, de ahogy meglátták a tatárokat, vagyis a lányokat újból sehol semmi. Ekkor Zsuzsika a tizennégy éves leányka megszólalt.

- Jöjjenek édesanyám, mert csak mi vagyunk.

Ekkor Róza kiadta az utasítást: a lovakra rakják fel a hadizsákmányt, vagyis a tatárok fegyvereit, ruháját, ami fölösleges volt, mert ők csak 36-on voltak. Nagyon csendben hajtsák fel őket a következő csoportnak, ami a barlangban várakozott. Mindenhol csak az erdő közt haladjunk, ketten elől, figyeljék az utat, s ha áthaladtak, azok hajtsák tovább, és ők jöjjenek vissza. Várják reggelig a jelt, s ha nem kapnak addig, akkor jöjjenek vissza, akkor menjenek vissza ***Kőlikatosba,*** csak nagyon vigyázva, nehogy jelt hagyjanak maguk után, és ott imádkozzanak értünk. Most jó utat. Csókoltatom nagyanyámat s az egész gyermeket. Még hozzátette:- Zajtalanul igyekezzenek, nehogy a lovak elnyerítsék magukat, ma megérzik a többieket. Ha felértek a barlangba, hagyják, hogy egyenek az útszélen. Ők is mind leszálltak a lovakról, nyereg egyiken nem volt egyiken sem, jó erős izmos lovak voltak, kettő közülük borókafenyővé változott, akik nyugodtan figyelték az erdő széléről a tatár csapatok mozgását. Azok haladtak előre, de jaj, a falu felé.

Rózáék azt remélték, hogy nem fogják a falut érinteni, mivel fennebb esett az útvonaltól. Már esteledett. Jól be volt szürkülődve, amire ***Vápészbe*** ért a csapat. Ott megállottak. Az emberek kimerülve, kiéhezve a sok, sok korbácsütéstől elgyötörve, ahogy megálltak, mind egymásra estek. A barmok ész

nélkül rohantak a ***Madaras patakának***, itták a drága kristálytiszta vizet, azután elszéledtek a ***Fejedelem kertben***. Az őrök szabadjára engedték s azok ki is használták az alkalmat, csakhamar nagy étvággyal ették a derékig érő füvet. Elszéledtek egészen a ***Vész*** erdőszélig. Ott a borókafenyők újból mozogni kezdtek, s az ökrök egyenként kezdtek eltűnni az erdőben. Lassan vették a szabadság útját fel a barlang felé, már vagy ötvenen.

- No, ez jó lesz télire, örvendtek, mert ezek a vadállatok a vetést tönkre tették. Valahogy csak kitelelünk, csak mennének el innen a nyavalyába,- suttogták egymás között.

- Nézd azokat a teheneket, milyen tőgyük van. Bizony egy kicsi tej is jó volna.

Addig mozogtak a bokrok, amíg három tehenet is behajtottak az erdő sűrűjébe. A tatárok lepakoltak, látszott, hogy ott vernek éjszakai tanyát, de az is látszott, hogy nyugtalankodnak az előőrsök miatt. Így egy hatos lovascsapat elnyargalt.

- No, csak menjenek, menjetek, ha nem kapjátok, idejöhetnek, még van kötelünk a ti számotokra is – szólalt meg Réka.

- Igen, csak a sötétben nem tudsz olyan biztosat dobni- mondta Róza- jobb, ha mocsárba fulladnak. Úgy is, ha felmennek ***Karcfalvára***, otthagyják a kutyafogukat. Úgy értesültem, hogy ott van László a hadával, ott akarják megtámadni a nagy hadat.

- Istenem segítsd meg őket,- fohászkodtak valamennyien.

-Mit szólnál Róza, ha addig követnők őket, s mikor folyik az ütközet, szabadítanók ki az embereket.

- Arra gondoltam én is, de hátha akkor ők is segítenek. Meglássuk, mit hoz az éjszaka.

- Mit szólnál, ha a farkasok megtámadnák a juhokat, erre felé tartanak, jó szálas gyapjú van rajtuk,- suttogta Kinga.

- Ügyes barátnőim vannak- felelte Róza. Nagyon büszke vagyok rátok. Nemcsak bátrak, hanem ravaszok is, jól van ez így. Muszáj segítsünk rajtuk, ahogy csak tudunk, szegény öregeknek s a gyermekeknek. Most nyár van, kalibában is eltelik, de ha télig sem szabadulunk meg tőlük, megfagyunk a Hargita tetején, mert bizony ***Kőlikatos*** ott van annak az oldalában. Ez volt a legmegfelelőbb hely a sziklák között van némi védelem és főleg rejtett helyen, van. Közben teljesen beesteledett. Nagy tüzeket gyújtottak a tatárok. Úgy sürögtek, forogtak a tüzek körül, nyúzták, sütötték a birkákat. Közben még

csapatok érkeztek az egész *Vápész* területe megtelt. Minden húsz lépésre égett egy tűz.

- Csak ki ne mennének a faluba, aggodalmaskodtak. De nézd csak, honnan tüzelnek.

- Igen, hordják szét a falu épületeit.

- Mit tegyünk?

- Semmit, mi most semmit sem tehetünk, talán csak az egész erdőt fel nem égetik. Majd újat építünk.

- Tudjátok mire gondoltam? Kéne értesítsük a karcfalvi csapatunkat. Nem ártana az éjszaka egy kicsit meggyéríteni ezeket a kutyafejűeket.

- Mi sem alszunk, kedves kicsi Rózám,- szólalt meg egy drága jólismert hang.

- László, te itt vagy?

- Hol az ellenség, én itt vagyok…méghozzá, hogy láthatom az én kicsi jegyesemet, akit szeretettel ölelt karjaiba.

- De honnan szereztétek ezeket a maskarákat? Azok, pedig elmondták a délutáni győzelmüket.

- Jól van, ügyesek voltatok – dicsérte meg László, de most gyorsan fel ***Kőlikatosba***.

- Azt má nem – hangzott a határozott válasz, halkan, te együttesen a leányoktól.

- Az éjszaka még dolgunk van, ki kell szabadítanunk a foglyokat.

- Éjfél előtt nem jő fel a hold s ha ezek a kutyafejűek lecsendesedtek, belopódzunk, hiszen láthatod, nem fognak megismerni, mi is tatárok vagyunk.

- Hát akkor várjuk. Mi is vagyunk húszan, már viszket a tenyerem, nem árt egy kicsit holnapra betanítani.

- Jaj, nézzétek csak oda – felgyújtották a falut. Az egész *Hámortető* lángban volt.

- Kutyák, ezt megkeserülitek – sziszegte László

- Azt reméltem, hogy a mi falunkban nem érintik, mivel fennebb van, így mi sem szabadulhatunk meg.

Olyan világos volt, mint nappal. Jól látták, hogyan gubbasztanak a foglyok, a csapatnak a zöme körülvette. Rózának a szíve összeszorult a lángok láttán, milyen pusztulás, hogyan roskadoznak össze az épületek a lángok alatt. Bántotta a délutáni cselekedete, de most, mikor látta barátnői zokogását, az annyi nehéz munkával épített házak összeomlását. A sok öregember fenn a havason, a sok didergő gyermek hajlék nélkül a fejük felett, már nem bánta, amit tett. Meg

azok az ártatlan emberek, félig mezítelenek, vérző lábakkal, megkötve, éhesen, kifosztva mindenükből.

- Bár, Róza is zokogott, mégis bátorította a barátnőit.

- Tudom, hogy mennyire fáj látni otthonaink felégetését, miért is kellett ezt átélnünk- fejével intett a foglyok felé – mi mégis csak jobban vagyunk, saját szülőföldünkön vagyunk. Délután kegyetlenek voltunk, ez ne bántson benneteket. Látjátok a mi szenvedésünk őket nem bántja. Gondoljatok mindannyian a jövőre, ha mi elveszünk, a gyermekek a szüleikkel együtt a csatában, vagy a fogságban, kivesz a fajtánk. Meg kell, védjük magunkat. Cselekednünk kell, de okosan, nehogy rajtaveszítsünk.

De ha rajtavesztünk, akkor is jobb, minthogy rabként kínozzanak, azután végezzenek velünk.

László szeretettel ölelte át kedvesét:- Rózám, édes, drága Rózám! De most cselekednünk kell. Lássuk csak mi is a helyzet. Lássunk munkához. Először át kell adjátok nekünk azokat a maskarákat, habár utálom, de jelen pillanatban nem számit. Ha annyira besötétedik, odalopódzunk mi mi fiúk hátból. Lefogjuk az ökröket, de olyan hirtelen és csendben, hogy, amíg eszükbe jutna szusszanni, már az ördögök táncoltassák őket. Ez alatt ti belopództok, elvágjátok a köteleket, ekkorra mi mellettetek leszünk, ha tudunk, csendben kisurranunk a gyűrűből, ha nem karddal, buzogánnyal utat nyitunk magunknak.

- De merre?

- Én azt hiszem legjobb a szekerek irányába, a lovak is azon túl vannak. Ha a szekereket sikerül elhagynunk, fel a lovakra, s többi lovat hajtjuk magunk előtt, hogy ne legyen, amivel meneküljenek és üldözzenek minket. A kápolna felé, a dombok között Dánfalva felé, mert már vannak ott csapataink.

Így összebújva, beszélgetve az idő gyorsan telt. A faluból egy halmaz izzó parázs lett, ami néha-néha fellobbant, de még elég világos volt ahhoz, hogy munkához lehessen fogni. A tatárok javarésze már aludt, a tábortüzek is kialudtak.

- Jaj, telik az idő, attól félek, feljő a hold és észrevesznek s akkor vége az egésznek,- aggodalmaskodott Róza.

- A holdnak nincs már olyan nagy világa, már csak félhold van, attól tudunk dolgozni.

- De muszáj várjunk – válaszolta László.

Körülbelül éjféltájban László kiadta a parancsot. Itt az ideje. Elbúcsúztak egymástól. Istenem segély, fohászkodtak fel mindannyian. A folyóhoz csak Róza és Réka csúszott le. Azt a Róza javaslatára tették, minek kockáztassuk azt, hogy elvágjuk a köteleket ketten is el tudjuk végezni. Mind az árnyék surrantak,

mindegyik a kijelölt helyre. Szerencsésen beértek a folyóig, a legelsőnek a szeme nyitva volt. Róza gyengéden megérintette. Nem mozdult. Jobban megfogta, hideg volt tehát halott. A következő ébren volt.

- Ne féljen,- szólt Róza gyöngéden és elvágta a kötelet,- Csendben nehogy észrevegyenek, kiszabadítjuk magukat,- suttogta, felállt és mutatta az irányt.

- Csak nehogy felébredjenek, mert végünk van. – Felnézett az égre,- Istenem.

Egymás után tűntek el a foglyok, még csak kevesen voltak, mikor a ***Madaras pataka*** mellől kiáltás hallatszott.

- Gyere Réka!- iramodtak neki mind a szélvész, ugráltak keresztül az alvó tatárokon. De azok is már kezdtek mozgolódni. Már majdnem kiértek a táborból, amikor Rékát egy tatár elfogta. Réka egy ugrással kését a tatár torkába döfte, aki hörögve kapott oda, ahonnan patakként ömlött a vér. Réka onnan megszabadulva ugrált tovább. Végre szerencsésen kiértek az emberekhez, ahol Lászlóék harcoltak egy csapat tatárral, akik körülfogták őket. Rózáék odaérve, amit a tatárok nem is gyanítottak, hogy ellenségek lennének, szépen hátból kerültek,, szúrták, vágták, míg végre utat nyitottak. Ez alatt a foglyok már jól előre haladtak. Rohantak, a patakon túl jártak, ki lóháton, ki gyalog.

- Lóra,- hangzott a parancs.

Pillanatok alatt már vágtattak, mint a szélvész. A tatárok, mint a felbolydult hangyaboly mozogtak. Nem tudták mi történt, de amikor észbe kaptak, fejetlenül rohantak a támadók után, akiknek sikerült a dombok között egérutat nyerni.

Lászlóék szerencsésen felértek a ***karcfalvi várba***. Csak az emberek hiányoztak, egy fiatal fiú Géza, aki úgy látszik, elhibázta az őr megtámadását, mert ő volt a ***Madaras pataka*** irányába beosztva, ahonnan a zaj közeledett. Szegény Géza…- siratták valamennyien, még gyermek volt, de most már késő, már bizonnyal halott.

A foglyok többsége moldvai román volt, akik elmondták, hogy Stefan Cel Mare vajda a tatár seregek nagy részét legyőzte. Ezek más úton jöttek, amire ők nem számítottak, nem tudták, hogy a tatár had kettéoszlott. Úgy, hogy, ha ezeket legyőzik, többé nem fenyegeti őket a veszély.

Másnap, ahogy várták, a tatárok nem támadtak ***Vápészből***. Járták a környéket, még azon éjszakán egy ***dánfalvi*** csapat a marhákat hajtotta el, az volt a szerencse, hogy nem akadtak azoknak a nyomára, akik a lányokat hajtották el, igaz nem is hagytak nyomot maguk után, mert a vastag tűlevél szőnyegbe nem

hatoltak bele az állatok patái. A foglyok napok alatt erőre kaptak, ügyes, tapasztalt emberek voltak, akik nagy segítséget nyújtottak a mieinknek. Egytestvérként harcoltak. A tatárok távozása után volt, aki itt is maradt.

Végül a hosszas várakozás a mieinket kényszeríttette támadásra, mert úgy látszott, hogy a tatárok nagyon jól érzik magukat ***Vápészben*** sátrakat, húztak, mulatoztak, pedig ezeket a mieink sokszor megzavarták a váratlan rajtaütésekkel. Azok is járták a környéket, s akit elfogtak, annak könyörtelenül vége volt.

A helyiek, miután lezárták a ***Gyímes*** felé vezető visszavonulás útját, nagyszabású támadásba kezdtek, úgy, hogy sikerült kiűzni ***Vápészből***, elüldözték őket egészen, ***Zsögödig***, ott becsalták egy mocsárba, így nem sokan menekültek el abból a hordából.

Tamás megkérdezte a dédapjától, hogy miért lett mégis *Vész* a neve ennek a területnek, ha győzelmet arattak. A dédapja szerint a veszély az a sok halott volt, ami ott maradt nyári időben ezen a területet. Nagy járványt hozott, sokan meghaltak, csak azok maradtak meg, akik fent voltak ***Kőlikatosban***, a magas hegyen, ők a telet is ott töltötték, az öregek által összetákolt kalibákban. László elesett a csatában, a leányok visszavonultak ***Kőlikatosba***. Nem lehet tudni, hogy Rózával mi lett, csak annyit, hogy végig harcolt a férfiakkal. Ott volt ő is, amikor László elesett a harcban, s azt kiáltotta:- Én is jövök utánad, csak még legalább kettőnek kiontom a vérét. Itt a ***Vész*** nevű helyen nagyon sok ember vesztette életét, vagy a csatában, vagy a járványban."

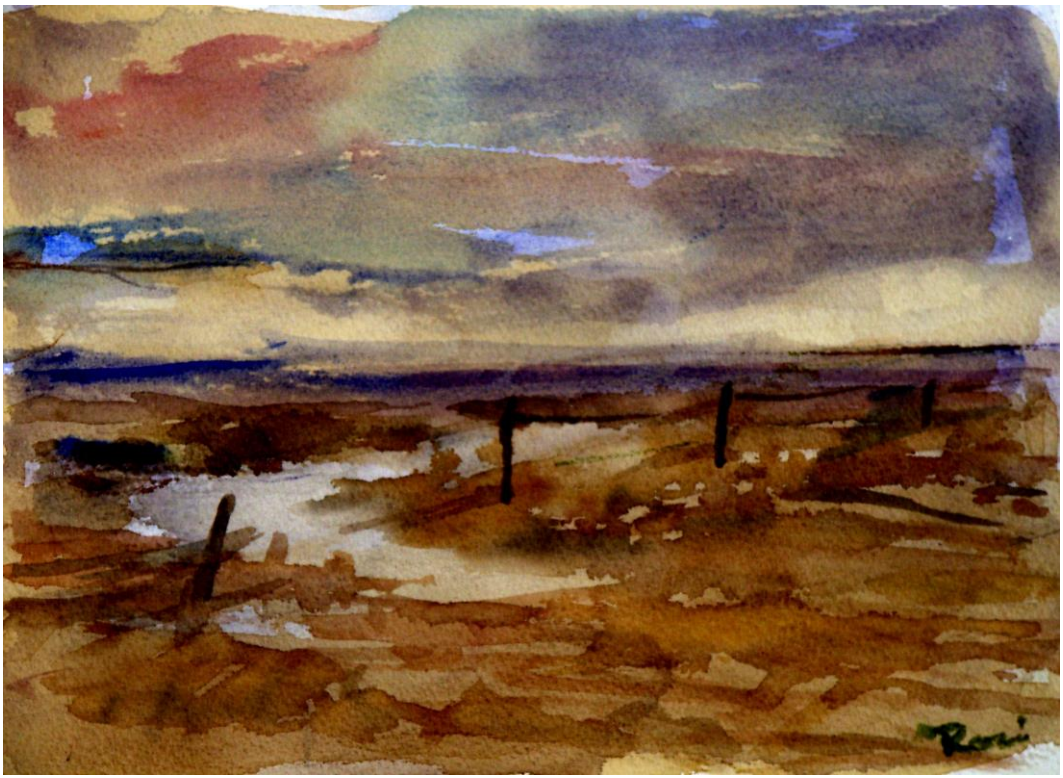
Ezt tartalmazta a tekercs, ami Patkosi Tamásnak köszönhető, és lehet, hogy még több is volt írva rá, és inkább bőrből volt, mint papírból, de az írás az idők folyamán annyira elmosódott, hogy ennyit is csak nagy nehezen lehetett kiolvasni.

Ennek is nagyon örvendett Ágnes néni. Így megtudta azt, amit erősen akart, azt hogy honnan is kapta a kedvenc határrész, a ***Vész*** nevet. Nagyon hálás volt Fazakas Imre bácsinak, aki megtalálta tekercset, értékelte és megőrizte és nemcsak ezt, hanem még hasonló értékes leírásokat is.

Csíkmadaras, 1980. november 13.

Ez a mese talán egy kis önéletírás is az Ágnes néni életéről. Az a személy, aki utána akart járni a dolgoknak, maga Ágnes néni, a meseíró. Akivel elbeszélget, és akitől a tekercset kapja, az ő édesapja Fazakas Imre bácsi. Megfelelő tudással, érdeklődéssel rendelkező székely ember, akiről mindenki tudta, hogy mindkét világháborúban harcolt, akinek a felesége előbb halt meg, és

olyan is volt valóban, amilyennek a meséből megismerjük. Volt sok ismerete, gyűjteménye a helységnevekkel kapcsolatban. Ágnes néni tőle hallhatta a meséinek a magvát, amit aztán szépen kikerekített, érdekessé tett.

15. SEGÉLY MÁSOKON, HOGY RAJTAD IS SEGÉLJENEK

- Jó voltál-e az óvodában, kicsi Piroska?

- Igen, nagymama. Piros pontot is kaptam,- jelentette ki Piroska. Ha jövőre iskolába megyek, ott is adnak piros pontot?

- Nem, ott jegyet adnak, mert akkor már nagyobb leszel, sokat kell tanulni, hogy mindig jó jegyeid legyenek – világosította fel nagymama.

- Maga, mikor óvodás volt, kapott-e piros pontot?

- Akkoriban még nem volt óvoda.

- Akkor, hová jártak?

- Mikor a szülők otthon voltak, akkor otthon maradtunk, de legtöbbször vittek a mezőre.

- Miért a mezőre, a maga édesanyja nem járt Csíkszeredába, munkába, mint az én édesanyám? Ő nem dolgozott?

- Oh, dehogynem, csak akkor még nem voltak traftorok, az emberek kézi munkával dolgoztak.

- Nem traftorok, hanem traktorok.

- Jó, jó, akkor legyen traktor, egyezett bele nagymama,- folytatta inkább csak magának, mint Piroskának.- Éjjel nappal dolgoztak, amikor nagy munkaidő volt. Szántottak, arattak a holdvilágnál is, mert akkor nem voltak gerillák, mint most.

- Nem gerillák, hanem Gloriák – javította ki Piroska.

- Mikor akkora voltam, mint te, szedtük a búzafejeket az aratók után, mert amikor erősen megérett, akkor leszakadt a feje. Ügyelni kellett a babákra, akiket szintén kellett vinni a mezőre, mert otthon nem volt, aki ügyeljen, aki megszoptassa. Így a nagyobb testvér kellett vigyázzon, amikor sírt a baba.

- Magának nem volt nagymamája, hogy ő ügyeljen, mint maga Árpikára?

- Dehogy nem volt, de ő is ment aratni, takarni, kapálni, amíg bírta magát. Csak azok maradtak otthon, akik már nem tudtak menni, vagy az egészen öregek, de azok sem ültek tétlenül, hanem rájuk hagytak egy rakás gyermeket, akiket nem lehetett a mezőre vinni. Bizony, nekünk is volt egy jó Erzsók néni. Ő volt a mi óvodánk. Szegénynek az udvara tele volt heptikás gyermekkel.

- Milyen volt a heptikás gyermek?

- Hát az olyan, aki köhögött, a másiknak folyt az orra leve, a harmadiknak ment a gyomra, de úgy, hogy alig tudott lekucorogni. Mindegyre szidott minket:

- Kutya láncos teremtette!

- Ő is olyan szép volt-e és fiatal, mint Irénke óvó néni?

- Szépnek, nekünk nagyon szép volt, pláne, amikor felkötötte a rojtos kendőjét, amit olyan csodálattal simogattunk meg, ha jók voltunk, ez volt nekünk a piros pont. Fiatalnak nem mondhatnám, kilencven s egy néhány esztendős volt abban az időben, de mozgékony és egészséges volt, nem volt egy foga sem, de ő azért a kenyérkaréját, ami tőlünk maradt meg, mind megette.

- Hát az mi? – kérdezte Piroska csodálkozva.

- Akkor nem voltak játékok, mint most nektek, hajas baba, meg minden fityfene. Legfennebb rongyból csináltunk babát, ami nekünk olyan szép volt, mint nektek a síró hajas baba. A begykövezést majd egyszer megmutatom, mert így nem tudom megmagyarázni. Mindenesetre kézügyesség kell hozza, s gyorsaság. Úgy, hogy mi is játszottunk annak idején is. Mikor sár volt, akkor puskáztunk.

- Hogyan indiánoztatok, mama?

- Azt a fenét, tudtuk is mi, hogy mi az indián. Sárból labdát gyúrtunk, mikor jól összeállt, a közepét kifúrtuk csészeformára. Erzsók néni ajtaja előtt volt egy lapos kő. Mikor már 2-3 ilyen csészét gyúrtunk, vittük a lapos kőhöz, köptünk a közepébe, minél nagyobbat, kiáltottuk.

– Tyű kukos bongó, likaszd ki a háztetejét, szöktesd ki!- s ezzel csaptuk a szádával lefelé. Nagyot szólott, mint a puskalövés. Ki minél harciasabban kiáltotta, az volt a vezér, úgy, hogy szegény Erzsóknét úgy szöktettük fel, mintha ágyúból lőttek volna, pedig elég nehézhalló volt. Mikor egyet szundított, felriadva kiáltotta:

- Kutya láncos, teringette, mit csináltok ide az ajtó elé?- Szaladt a lapát után és vájta le, amit mi piszkoltunk.

- Nem volt neki segítsége? – kérdezte Piroska.

- Dehogy nem volt, Mezei bá, tátá. Csakhogy ő az almát őrizte.

- Miért kellett az almát őrizni?

- Azért, mert egy agy órán belül még egy alma sem volna a fán, ha nincs Mezei tátá, pedig teljesen vak volt mindkét szemére. De olyan hallása volt, hogyha madár repült azt is meghallotta. Mi többször megpróbálkoztunk lopni, mikor úgy gondoltuk, hogy szunyókál, de amikor odaértünk volna az almához, már utol is ért a mogyorófavessző. Aki egyszer abból kapott, többet nem kívánt almát lopni.

- Hát hol laktak?

- Mezei tátá, ahajt ***Felszegben***, Bónáékkal szemben, Erzsóknémék vagy Bálint Mátyásné mellett, felmenet balról a keresztfával szemben. Mi legtöbbet ott

a keresztfa körül játszottunk. Erzsók némnek kenyeret, szalonnát, pityókát kellett vinni, Mezei tátának tubákot. Bizony sokszor rosszak voltunk, a tubák helyett száraz lóganyét tettünk a markába. Olyankor, ha elkapott, jól elvert, mert megérezte annak a szagát. Ők most hol vannak? Bizony rég meghaltak.

- Még meséljen róluk mámá – kérte Piroska.

- Hát tudod-e én már öreg vagyok, Erzsók nénémet, mintha most is látnám, hogy jött-ment közöttünk. Erősen jó asszony volt, soha meg nem vert. Ártatlan báránykáimnak becézett. Már ő is olyan gyermek volt, tudod, mint mi. Velünk együtt játszott. Zergőt csinált, a liba gégéjét megszárasztotta, borsószemeket rakott belé, a két végét összedugta, olyan csodálatos játék volt, hogy, amelyik megrázhatta, az volt a nap hőse. Csak annak adta oda, aki jól viselkedett. Tovább, nem emlékszem rá jobban.

- Mezei tátával más volt. Ő mindig érdekelt. Valamikor nagyon jó mesterember volt, híres kovács. Már nem tudom, mikor vesztette el a szemvilágát, lehet, hogy a háborúban. A fia is ott halt meg, Azután a menye munkájából tengették az életüket és, ami nekem emlékezetes az a halála volt. Már hideg ősz volt. Ő a nagyházban volt felravatalozva, a lakóházban égett a tűz a góc alatt. Este volt. Az asszonyok összegyűltek imádkozni. Mi gyermekek ott lábatlankodtunk, de mivel, hogy nem nyughattunk, inkább jobb szívvel játszottunk volna, minthogy imádkozzunk. Kiküldtek a házból. A nagyház ablaka nyitva volt, tudod olyan kicsi ablak, amilyen a régi házakon van. Azt mondja egy nagyobb gyermek, Gergely Aranka:

- Tudjátok-e, hogy aki ezen a földön nem lát, az a túlvilágon mindent lát, csak a szemét ki kell nyitni, hogy, amikor az angyal eljön a lelkéért, lássa az utat.

- Mikor jő az angyal? – kérdeztük kíváncsian.

- Hát ameddig az asszonyok imádkoznak, mert azért imádkoznak.

- Mi megláthatjuk-e?

- Nem tudom, hogyha jő az ablakon, akkor meg. De ha a kürtő likján, akkor az angyal kinyitja tátának a szemét.

- Ó nem, mert neki csak szárnya van, nincs keze, mi addig valahogy ki kéne nyissuk.

- De ki, én nem férek be az ablakon, jelentette ki Aranka.

- Én nem tudok az ablakon bemászni.

- Én sem,- volt mindenhonnan a válasz.

- Mit is mondott édesapám? Ha valakin segíteni kell, soha se légy gyáva! Ne félj, mert aki visszalép attól, az egy hitvány. Legyen az gyermek, vagy felnőtt. Nyugodjék békében. Csak ezek a szavak jutnak eszembe most is. Az élet

folyamán sokszor volt, hogy e szavaknak igazságáról kellett meggyőződnöm. Nem lehettem nagyobb, mint most te, akkor sem, amikor elgondoltam, hogy a túlvilágon se lásson, csak azért, mert nincs aki a szemét kinyissa. Hát én kinyitom a tátá szemét!

- Te kicsi Julis?- néztek reám csodálkozva.

- Csak segéljetek, tudjak felmászni

Szívesen segítettek. Az ablak párkányáról, egyenesen a ravatalra léptem. Félretettem a szemfödelet, ami egy gyolcs lepedőből állott, belékuporodtam a koporsóba, ami elég nagy volt, kezdtem a szempillákat széthúzni, de sehogy sem ment. Egyrészt, mert teljesen meg volt meredve, másrészt, mert nem volt szemgolyója, így teljesen be volt száradva. Egy jó pár nagyobb gyermek felmászott az ablak párkányára, onnan nézték az én munkámat.

- Nem lehet. Jaj nem tudom,- suttogtam bánatomban.

- Várj egy kicsit, amíg,- válaszolt Aranka,- . jő az angyal

- Csak olyan hideg és én fázom.

- A vasárnapi ujjaslájbijába volt felöltöztetve, hát én szépen kigomboltam, bebújtam egészen melléje. Közben mondtam neki:

- Ne féljen tátá, mindjárt jő az angyal, akkor kinyitjuk a szemét, hogy lásson. Én addig mondtam azt neki, hogy miközben lestem az angyalt, elaludtam. Egyszer felébredtem, teljesen sötét volt, úgy látszik vége volt az imádkozásnak is, habár a halottaknak szoktak világítani, de akkoriban drága volt a gyertya, azt így nem fogyasztották. Én még jobban bebújtam melléje, valamennyire megmelegedtem a kihűlt testén, biztosan aludtam tovább, álmodtam, mert egyszer tátá megszólalt:

- Jó, hogy itt vagy, édes leánykám, fogd meg a kezemet, hadd menjünk keresztül ezen a nagy sáron. Azon túl nincs többé sár. Egyedül is el tudok menni.

- Jó, csak meg kell várjuk az angyalt, hogy nyissuk ki a maga szemét, hogy tudjon látni.

- Te vagy az én angyalom, ha a sáron keresztül mentünk, azon túl majd látni fogok.

- Akkor fogtam a kezét, addig vezettem, s mondtam:- Né, most ide tegye az egyik lábát, ide a másikat, míg a nagy sártengeren átgázoltunk. Mikor a túlsó parton voltunk, egyszerre kinyíltak a tátá szemei, olyan csodálatos csillogó kék szemek, s ragyogtak, mint a sötét éjben az égi csillagok.

- Köszönöm leánykám, amit értem tettél, most menj szépen haza, mert reggel keresni fognak édesanyádék bizonnyal.

- De maga még nem lát, mert még sötét van.

- Nekem már nappal van, a sok sötét éjszaka után, mindent látok, milyen szép a természet és minden, minden.

- Még valami nagyon fúrta a nyelvemet, de nem mertem kimondani, pedig a nélkül el sem akartam válni, még mindig szorítottam a kezét. Végre kinyögtem, de úgy-e nem haragszik rám tátá?

- Miért haragudnék reád?

- Merthogy a lóganyét a pipájába tettem volt.

- Eredj nyugodtan haza, mert én már nem haragszom senkire- és azzal eltűnt.

- Arra felébredtem. Hát nagy jövés-menés van, hamar, mert harangoznak, mindjárt itt a pap. Édesanyám hangját is hallottam.

- Jaj, hová tűnhetett el az én leánykám Julika, az este eljött velem virrasztani, imádkozni. Amikor hazamentem, azt hittem otthon lefeküdt, most reggel láttam, hogy üres a helye. Merre menjek, hol keressem?

- Jaj Istenem- sikoltja el magát Anna néni.

- Mi van, mitől ijedtél meg úgy? – kérdezték a többiek.

De csak mutat a ravatalra.

- Mozog, mozog- ennyit tudott csak mondani.

- Hát ilyent.

- Igen, én mozogtam, míg végül kibújtam a koporsóból. Édesanyám ijedten kapott el.

- Te, te, hogy kerülsz ide?- rémüldözött.

Először megcsókolt, aztán úgy istenigazából el kezdett ütni.

- Ne, te varasbéka, az embert kétségbe ejted.

- Csak segíteni akartam- sírtam el magam.

- Mit, még neked jár a szájad? – s még jobban supákolt.

Nekem nem is a verés fájt, hanem az igazságtalanság az Édesanyám részéről, és a szégyen annyi ember előtt. Szerencsére édesapám is odaérkezett, kivett a kezéből.

- Ne sírj kis leánykám, ha segíteni akartál, az nem baj, tudod, azt mondja a közmondás:

„Segély másokon, hogy rajtad is segéljenek. A jó segítség nem rossz szándék”.

Csíkmadaras, 1980. december 21.

Ez a mese is valós történet alapján született meg. Az utcanevek ma is léteznek itt Madarason, a szereplő személyek leszármazottai is élnek. A leírt játékokat valóban játszották. Mesés keretek között mutat be régen megtörtént eseményeket.

16. HARGITA

Amit itt el szeretnék mesélni, az olyan régen volt, mikor még a Kárpátok helyén tenger zúgott- búgott haragjában.

- Hadd, lássuk, miért volt ilyen haragos és vad ez a nagy tenger, ami eddig olyan szelíd és sima volt, mint egy velencei tűkör, minek a partján tündérek ékesítették magukat a vize tükrében. Ebben a tengerben lakott a tengerek királya, akinek gyémánt palotája a hatalmas tenger közepén volt egy szigeten. Ennek a nagy királynak számtalan fia volt, de én csak a legkisebbről mesélek most, akit **Hargitának** hívtak. Ő volt a nagy király büszkesége, a többi fiai is mind bátrak, szépek voltak, de *Hargita* okos és szorgalmas is volt, amíg bátyjai a tengeri szirénekkel ceke-pecéztek, ő addig kutatta, járta a tengerek mélyét, még a Föld gyomrába is eljutott, ahol megismerkedett annak hatalmas birodalmával. Igen nehezen tudott oda bejutni, mert minden sarkát annak tüzet fújó sárkányok őrizték, pedig sokkal nem volt könnyű megegyezni, mert olyan erejük volt, hogy ha megharagították, az egész földgolyóbis is megremegett belé. Hegyek összeomlottak s addig fújtak, míg a föld mélyében likat fúrtak, s azon okádták ki a tenger fekete büdös füstjét, kormot, ami ellepte a föld felszínét. *Hargita* azt akarta kifürkészni, hogy miképpen lehetne ezeket az őröket ártalmatlanná tenni, hogy többé ne pufogjanak, mert ilyenkor nagyon féltek mindnyájan, a halak, a kedves szirének, a bátyjai, ő is, de legjobban az ő szeretett édesanyjuk. Olyankor az ő szeretett hazája, a tenger vize, iszonyú hullámokat vert, ide-oda hánykolódott. Néha még az ők gyémántpalotájukat is teljesen elöntötte. Sokat gondolkozott, hogyan juthatna be a birodalomba s annak az óriás királyához. Addig leste az alkalmat, míg megismerkedett a denevérek vezérével. Az elmondta, hogy annak az óriás királynak van egy leánya, akit férjhez akar adni és senki, sem akad, aki megkérje, pedig az egész birodalma kincsekből áll, szívesen átadja a királyságát annak, aki megkéri az ő szeretett királykisasszonyát.

- De, hogy lehet oda a föld mélyébe bejutni, s ha oda bejutok, hogy menjek be annak a kapuján, mikor azt tűzhányó sárkányok őrzik?

- Hallgass reám, királyfi, én elvezetlek a sötét barlangokon keresztül, amíg leérünk a birodalom határáig, onnan magad is megkapod az utat a kapuig, mert azt világítják a sárkányok. Az én barlangomban van egy kürt, amit odaadok mikor a kapuhoz értél, abba belefújsz háromszor, ez azt jelenti, hogy kérő van a háznál, s azonnal nagy tisztességgel, tisztelettel kaput nyitnak. Aztán még sokat kell, menj a birodalom belsejébe, amíg eléred a királyi palotát. Esetleg vigyél egy

üveg pálinkát, mert odaadod valamelyik óriásnak, és felkap az ölébe, egy óra alatt beviszen a király elejébe.

- Mennyi időbe telik ez az út, oda és vissza?

- Legalább egy fertály esztendőbe.

- Mikor indulhatunk oda?

- Akár most is.

- Most nem, el kell búcsúznom édesanyámtól. Ajándékot kell vigyek a királykisasszonynak. De mondd, ő is az óriások növését érte el nagyságra?

- Oh, nem, körülbelül háromszor akkora, mint te.

- No, akkor szép párok leszünk, nevette el magát *Hargita*, és arra az édes kicsi pásztorleányra gondolt, akit a világon semmi kincsért el nem cserélne, aki biztosan várja már a parton a báránykáival, szemei előtt látta a gyönyörű fekete hajával, piros koszurúval a fején. Magában gondolta, bocsáss meg édes, kicsi vadvirágom, hogy ilyeneket mondok, de én tégedet soha-soha el nem hagylak, inkább veled megyek én is pásztornak. Csak meg kell próbáljam, hogy nyugodalmat hozzon mindannyiinknak.

Ahogy így elgondolkozva állt, a denevér a fülébe hümmögte: Ne terheld meg ajándékkal. Van az én barlangomban elég kincs, onnan majd választhatunk, amelyik tetszik neked.

- Mondd. Kedves barátom, nem lehetne ezt az utat megrövidíteni?

- Ha szárnyad volna két nap alatt le lehet menni, jelentette ki a denevér.

Hargita nagyon elszomorodott.

- Nem lehet, nincs szárnyam. A fertály esztendő annyira hosszú idő. Jó anyám nem fog elengedni. S én annyi ideig ne lássam őt.

- Ne ereszd búnak a fejedet, szép királyfi, nincs neked szárnyad, de van nekünk, és mi sokan vagyunk, majd elviszünk téged. Két nap múlva légy itt a barlangban, meglásd a denevérek vezérének nincs gyáva hada.

Köszönetet mondott Hargita királyfi és méne gyorsan, hogy lássa vadvirágát, aki hogy meglátta rohant, mint egy őzike, le a dombtetőről, egyenesen Hargita karjaiba, az, mint egy gyönge virágot ölelte magához, simogatta az arcát, gyönyörű fekete haját.

- Búcsúzni jöttem, édes kis virágom, de hamarosan újból itt leszek és akkor örökre veled, maradok. Elviszlek a mi palotánkba, hadd örüljön Neked jó anyám, meg apám.

- Ha azt kívánod, elmegyek veled a gyémánt palotába, de fájni fog a lelkem e szép tájak után. Ahol az állatok, a fák, virágok mind nagyon szeretnek. Nézd ezt a vadrózsafát, hogy integet felém. Hallod-e a madarak milyen szépen

dalolnak. A dalukból gyöngykoszorút fonnak. A reggeli napfényben úgy csillognak a harmatcseppek, mint a csodálatos drágakövek. Az eső, a napfény mindig életadó, minden élőlény szerelemre vágyó. Gyönyörű a várad, én édes királyfim, de bármilyen fényes is ez, egyformák a napjai. Oh maradj itt velem, ne menj veszélyes utakra, ne borítsd a szívem örökös bánatba.

- Én már mindent láttam, a tengerek mélyét, a magas sziklákat, sok gyönyörű várat, de a föld mélyében még sohasem jártam. Nem is annak kincsei vonzanak, hanem egységet kötni van szándékom ottan, hogy nyugodalmam legyen a földnek a felszínén úgy, mint a tengeren. Aztán jövök veled együtt élni, egyetlen virágom- válaszolta *Hargita királyfi*.- Adjál a rózsáidból, hogy vigyek Édesanyámnak, aki vár téged szerető leányának.

- Vidd ezt a nagy csokrot a te jó anyádnak, hogy illata mindig ott maradjon a gyémánt palotában

Levette fejéről a rózsás koszorút, és az ifjú fejére tette, közben ezeket a szavakat mondta:

- Legyen a koszurú a mi jegyességünk, viseld a fejeden, szíveden, amíg egybekelünk.

Ezen szavakkal ők búcsút vevének, s ment a *Vadvirág* a bárányai után, a királyfi, pedig szépen készülődött a veszélyes útra. Ajándékot vive a denevérnek, minden jó falatot, mit a tenger adhat. Jó anyjának nem mondott semmit a veszélyes útjáról, hagyta hadd, örüljön a menye a rózsáinak. A rózsakoszorút a szívéhez rejté. Örültek a denevérek a sok jó falatnak, miután nagy lakomát ültek, közrefogták a királyfit. Kétfelől szárnyat alkotának annak, az ők szárnyaikból. Fölemelték és vitték a magasba, majd leeresztették, még több denevér csatlakozott hozzá, újból megpróbálták.

- No, most már könnyen megy, el is indulhatunk, zümmögte a vezér.

- Ne félj, nem hagyunk el, mert igazságos és bátor a lelked.

Elől ment a vezér, mutatta az utat, utána vitték *Hargitát* nagy diadallal a sötét föld mélyébe. Szegény királyfi, ő semmit sem látott. De később már a szeme megszokta a sötétséget. Eleinte a szemét lecsukta és akkor a tündöklő Vadvirágot látta. Később a szeme megszokta a sötétséget, mint a borús sötét éjszakát kint, kezdte kivenni, ahol elhaladtak annak a körvonalait. Néhol látta a föld alatti nagy tavaknak a tükrét, máshol a csillogó barlangoknak a mélyét. Már nagyon rég jöhettek, néha az álom is elnyomta, akkor egy fényes barlangba értek. A vezér itt a fülébe suttogta:

- Megérkeztünk, ez az én barlangom, itt lakik a családom, mi itt megpihenünk, légy a vendégünk. Mindjárt lesz neked világítás, habár nekünk nem kell, nekünk a fülünkben van a szemünk.

Ezzel letették *Hargitát* a barlangjuk fenekére, felröppentek mind a denevérek. Fent a magasban addig mozogtak, zümmögtek, amíg egyszerre világosság jött onnan fentről. Nem a napvilág volt, sem a hold sugara, hanem valamilyen tűzlángnak a világossága. Körülnéz *Hargita*. Ő, aki sok csodát látott, ilyent még sose. Az egész palota, mint egy gyöngyszem. Közben a denevér család egy gyémánt fűzéren, ami arany oszlopok tartanak a magasban, *Hargita* bámulva üdvözölte a mélyből a számos családot, akik szárnyuk nyújtogatásával fogadták az idegen hódolatát. Hamar megkezdődött a nagy lakoma, volt ott sürgés-forgás, minden került oda, csipetnyi murok, káposzta, sok földi giliszta, amit a denevérek a külvilágból hoztak. A denevér jól laktak csak *Hargitának* korgott a gyomra, de így jó volt, jól kialudta magát, megevett egy rózsát, jól megmosakodott, abban a kristálypatakban, amely a barlang mélyén csörgedezett.

- Most már folytathatjuk tovább utunkat, jelentette ki elégedetten.

- Várj,- mondja a denevérek vezére, vedd ezt a kürtöt. Egy parányi aranykürt lengett a falon. *Hargita* leakasztotta, Mikor a kapuhoz érsz, háromszor belefújsz, akkor a sárkányok nem bántanak, hanem kaput nyitnak, és itt van ez a síp, ha veszélybe kerülnél, belefújsz, s mi ott leszünk, hogy segítsünk. A mi utunk már nem tart sokáig, a további utat magad kell megtenned. Ne félj, az én őreim mindig láthatatlanul a közeledben lesznek, hogy szükség esetén segíthessenek, de most jól figyelj!

- Hallod-e azt a csengő hangot, mind egy lágy zümmögése, hallod *Hargita*, ez a hang lesz a te vezéred, mindig arra menj, ahonnan ezt a hangot hallod, és most indulhatunk.

A szárnyával kettőt suhintott s a denevérsereg újból szárnyra kapat, vitte a barlang tetejére, ahol egy világos folyósóra értek. A denevérek csendben letették, és a vezér irányt mutatott.

- Várunk a jöttödre, a többi a te dolgod.

Nagyon megköszönte Hargita a denevéreknek, és azzal elindult a földalatti birodalom kapuja irányába. A sárkányok mozogni kezdtek, ha emberszagot éreztek.

- Ember szagot érzek – szólt egy.

- Én is- szólt a másik.

- Ne mozdulj, lássuk, mit akar.

Még jobban megvilágították a folyosót. Csakhamar láthatóvá vált a két óriási sárkány a kapu két oldalán. A kapu színaranyból volt, ami csodálatosan ragyogott. Közel érve belefújt a kürtbe. Annak hallatára a sárkányok hajlongani kezdtek és a kapu megnyílt magától. *Hargita* belépett rajta, minden nagy fényben úszott. Legelső gondja az volt, hogy alaposan meghallgassa a denevér hangját, csakhamar hallotta is, elindult irányába. Ment a hang után s ekkor elébe jött egy hatalmas óriás, akkora, hogy *Hargita*, a szép dalia ifjú csak a térdéig ért. Ekkor a denevér újból a fülébe zümmögte, fújj bele a kürtbe. Ahogy a kürtbe fújt, az óriás gyengéden a karjaiba vette, vitte nagy örömmel a király elébe, aki egy fényes márvány trónon ült, arany korona volt a hatalmas fején. Megszólalt öblös hangján, ami úgy hangzott, mint vad vihar az éjszakában.

- Hogyan kerülsz ide, te pöttöm fióka. Jer ülj az ölömbe, hadd lássalak jobban.

A szolga óriás a király ölébe ültette *Hargitát*, aki tisztelettudóan elmondta, hogy ki ő. Erre a nagy óriás az arcához emelte s mind kisdedet csókjával becézte. *Hargita* azt hitte, hogy fel akarja falni, de nem mozdult, bátran tűrte a csókjait. Az után el kellett mondania, hogy mi van a fenti világban, mi hozta őt ide az éj birodalmába. Miután mindent elmondott sorjában, a tengert, a napfényt, holdat, csillagokat, hegyeket, erdőket, mezőt, így folytatta:

- Jöttem megkérni a szépséges királykisasszony kezét.

Erre a nagy király akkorát nevetett, hogy a palota falai is beleremegtek.

- Mit csináljon veled, te pöttöm királyfi, esetleg, hogy játszódjon veled. Van itt neki már vitéz óriás, aki király lesz az én helyemben.

- Ha már kosarat kaptam,- örvendezett *Hargita*, akkor kössünk egyességet, és ha már itt vagyok.

- Miről egyezzünk, kedves kicsi fiam?

Hargita ekkor elmesélte a sárkányok dolgát, hogyan remeg a föld, hogyan fújják a tüzet, mi a nagy veszély a fenti lakóknak. A nagy király felkelt, járt-kelt gondterhelten.

- Veszélyes, amit kérsz, mert ők sokan vannak és figyelmesen körülnézett, nem hallja-e valaki s akkor a *Hargita* fülébe súgta:

- Én is meg szeretnék szabadulni tőlük, mert mindent felfalnak, amit a föld mélye terem. A birodalmamat jól védi a föld burka, ha mégis ellenség jönne, vannak itt vitézek, akik megvédjenek. Gondolkodjunk rajta, a tanácsodat várom, de hallod-e a csengőt, lakomára várnak.

Ezzel felkapta *Hargitát*, viszi nagy diadallal egy terembe, ahol a királykisasszony fogadja. Leteszi a király a földre a vendéget, közben mondja:

- Nézd, kit hoztam én, kedves kislányom, ha akarnál hozzá mehetnél feleségül.

- Nem megyek jó atyám, itt van már az én jegyesem, akit már egyszer elfogadtál.

- Tisztelettel vagyok a vendégünk iránt.

Hargita levette a derekára és nyakára tekert gyöngyfüzért, amit a denevér vezér adott s kérte a királykisasszonyt, hogy azt fogadja el, mint az ő ajándékát. Az meg a nyakába is akasztotta azonnal. Nagy volt az asztal, nagy a vendégsereg. *Hargitát* egy létra tetejére ültették. Nem tudta *Hargita*, hogy mit eszik kígyót-e vagy békát, ropogósra volt sütve, s így csillapította is az éhségét. A lakoma után a nagy király elvitte *Hargitát*, hogy külön tanácskozzanak, mert azt belátta, hogy a pici embernek nagy a bátorsága, de még nagyobb az eszejárása. Hargita ellátta a királyt sok hadi tanáccsal, s megígérte, hogy kiírtja a birodalomból a sárkányfajt. Megkérte *Hargitát*, hogy maradjon nála, neki adja a fele királyságát. *Hargita* megköszönte szépen a jó szándékát, és mondta, hogy elmenne, mert a jó anyja nem tudja, hogy hol van, eddig biztosan aggódik érte. A nagy óriásnak nagyon jó lelke volt, sok ajándékkal halmozta el. *Hargita* megígérte, hogy újból eljön, így útnak indult, nagy kísérete volta a kapuig, ahol már várták a denevérek. Újból összefogtak, felkapták *Hargitát* s röpítették a vezér barlangjába, ahol *Hargita* vezér a családja elé lerakta kincseit, hogy ne terhelje vele a denevéreket. Azok megígérték, hogy más alkalommal felviszik neki. Azok újból szárnyra kaptak, s röpítették *Hargitát* ki a napvilágra. Ahogy kiért, felnézett az égre, leborulva csókolta a világosságot, a levegőt.

- Oh, Uram, te Nap Isten, áldott légy életadó napfény, nem kell kincs, sem hatalom csak engedd, hogy általad élhessek. Oh, milyen kínzó a sötét, a mélység, ahova a jótékony fényed nem tud lehatolni.

Ezzel rohant az édesanyjához, aki sírt az utána való bánatában. Megvigasztalta őt s már égett is a vágytól, hogy látná szerelmét, *Vadvirágot*. Megkérte az édesanyját, hogy engedné el látni a szerelmét.

- Eredj fiam, nem tartalak vissza, és hozd el nekem, hogy lássam a te virágodat. Ha félig is olyan, amilyennek te mondtad, áldásom rátok, legyetek boldogok.

A királyfinak a boldogságtól ragyogott az arca. Vitte szerelmesét a királyi anyja elé, aki, ahogy meglátta, örömmel nézte.

- A te szépséged gyermekem nemcsak a virágé, szépséged ragyogóbb, mint bármely virág szépsége.

- Nem vagyok én olyan szép, kegyelmes királyné, szépségem, erényem, nem több mint egy pásztorlányé – felelte *Vadvirág* szerényen a fejét meghajtva.- Nem vágyom többre, csak szerelemre, ha felséged akarja. Nem vagyok királylány, sem ragyogó tündér, nem is vágyom arra, mert az csak őszi dér. Szebb nekem a természet minden palotánál, szebbek a rózsáim az ékes koronánál. Az ékes korona hideg, élettelen, míg a virág élő, hűséges életben.

- Jól beszélsz leánykám, rajtatok az áldásom – válaszolta a királyné.

- Nemcsak szép, okos de szerény is vagy, megnyerted a szívemet, vele a szerelmedet. Nem lesz könnyű dolgod szerető atyáddal, de tudom, hogy ő csak a jót akarja.

Leborult elébe a két gyönyörű gyermek s köszönték szépen neki a jó szívét. Nem tartott sokáig a boldog nagy öröm. Ahogy jön a vihar a szép idő után, az ég dörömbölt úgy jött a nagy baj, a föld mélye zúgott, bömbölt, eleinte lassan, aztán mind erősebben. Az ember azt hitte, hogy mindjárt a kérge beszakad. Kijött a palotából a vizek királya, hogy lássa, mi történik. Rémülten zúgott-búgott a tengernek a vize, rohantak a palota felé. Látva ezt a király, nagy lett a gondja.

- Hol van most *Hargita*? – őt kereste.

De jaj *Hargita* nincs itt, kint van a parton. Lába alatt mozog a sziget, remeg a gyémánt palota. Akkor a király kiadta a parancsot:

- Ki a palotából minden élő lélek, vízre szállni, gyorsan elhagyni a helyet. Délnyugatnak tartunk, a nagyobb tenger felé. Víz ne maradjon, nagy neki az ereje, magával hozzon mindent, amit lehet.

- Már befogtak a királyi hintóba, a bálna fogatban bent van a királyné és annak kísérete, de hol vannak a fiaim?

Jaj, nincsen itt *Hargita*, fújja a hívó kürtjét, de hangját elnyeli a zsivaj, nincsen idő várni, gyorsan indulni kell, ha a föld megnyílik mindannyian, elvesznek. Menteni kell, ami még menthető. Felpattan, a király a bálna hátára s kiadja a jelszót a gyors indulásra. Menekül a tengernek a népe, a vize mindent maga előtt söpör. Épp, hogy elmenekültek, összeroppan a vár. Megrepedt a föld burka és az egészet elöntötte a füst, a tűz, meg a láva. Zúdultak a kövek, meg nagy szikladarabok.

- Oh, milyen erő lehet abban, aki ezt műveli.

- Ez nem a jó óriás, de nem is a sárkányok, suttogta *Hargita*, aki a *Vadvirágát* karjaiba tartva, egy nagy tölgy odvából, ami recsegett, ropogott, de még védte őket, nézte a hatalmas pusztulást. Ez így tartott hosszú napokon, éjszakákon át, már azt hitték, hogy a tölgy tovább nem bírja és vége mindennek,

amikor kezdett a zaj csendesedni. A föld mélyéből nem jött az a mély zúgás, a föld mozgása megszűnt fölfele, de maradt vízszintes irányba.

- Talán már vége lesz – suttogta *Vadvirág* bátorítólag.

- Ne sírj drága férjem, talán minden jó lesz. Van jó erős karunk, tudunk dolgozni. Ha megszűnik a vész, megyünk felkeresni szüleidet, ha életben vannak, eltartjuk mi őket.

- Bár csak hallaná jó anyám, de ő már nem hallhat, mert, nézd csak mi van a vár helyén, víz, a vár sehol. Ahol a gyönyörű gyémántpalota volt, ott most egy nagy hegy van a lávából, hamuból meg kőből. Mikor arra nézek, érzem, hogy én is meghalok, hogy most milyen súly nyomja őket. Már nem kiálthatják többé a nevemet. Először életében sűrű könnyek hulltak a szeméből, ami rápotyogott *Vadvirág* sápadt arcára. Mikor a bánattól az ő könnyei is hulltak, ráfolytak a hervadt jegykoszorúra, annak a hervadt rózsái kivirultak.

- Nézd kedvesem, ez életet jelent,- mondta *Vadvirág* könnyei között.

Ekkor *Hargitának* valami ismerős zümmögő hang ütötte meg a fülét. Hát a kedves denevér vezér.

- Ne sírj, királyfi, élnek a szüleid, éppen akkor szabadultam ki, amikor útra keltek a vízzel és annak minden népével. Láttam, hogy te nem vagy közöttük, azóta kereslek mindenhol.

- Köszönöm a jó hírt szeretett vezérem.

Kezébe vette a kis denevért, bármilyen csúnya is volt az, és szeretettel megcsókolta őt

- De mondd csak, hogy mi történt? Mi okozta ezt a nagy földrombolást?

- A föld mélyében, a birodalom alatt volt egy nagy tó, amiben nem egyéb volt, hanem fekete olaj, abból hordták melegíteni az egész birodalmat, abból fűtöttek. Az óriás király is haragudott a sárkányokra. Elhatározta, hogy titokban, hogy abba a tóba fullasztja bele a sárkányokat. Titokban olyan bejáratot készítetett a palotája udvarában egy nagy vaslemezből, mert bőven van a birodalmában, ha a lábával megnyomta az egyik végén levő fogat, akkor az egész lemez felbillen, és aki rajta van, mind a mélybe zuhan. Ennek a tetejét kirakta márványlapokkal, úgy, mint az udvar többi részét. Mikor minden kész volt, rendezett egy nagy lakomát a sárkányok tiszteletére, arra a helyre terített nekik. Minden sárkányt meghívott családostól. Volt nagy sürgés-forgás, a sárkányok vonszolták nagy testüket. Jöttek nagyon sokan. A király már attól félt, hogy nem férnek el az udvarnak azon a részén, ahol a lemez volt, de addig tessékelte őket, s kérte, hogy húzódjanak közelebb egymáshoz, legyen mindenkinek hely, amíg az egész sárkánysereg egy nagy gomolya lett. Ekkor hozták az illatos sülteket, a hatalmas sárkányok, pedig

ingatták a fejüket jobbra, balra szimatolgatva az étel szagát. Abban a pillanatban a király elállt, hogy beszédet mondjon, de voltaképpen a vasszerkezet fogantyújára lépett, egy pillanat műve volt, hogy az egész sárkánygomolya a mélybe kerüljön, ha az egyik sárkány el nem tüsszenti magát, ezzel tüzes szikrákat szórt szét, ezektől meggyúlt az óriás tónak az olaja. Felrobbant az egész birodalom, de nemcsak az, hanem oda az én családom, népem, barlangom, kincseim. Minden el van veszve. Pár denevérem maradt meg, akik útban voltunk kifelé a te birodalmadba.

- Ezt hogyan sikerült mégis megtudnod?

- Úgy, hogy az egyik kémem jelen volt megkapaszkodva a palota eresze alatt, így ő mindent látott, főleg hallott. Neki sikerült kijutnia abból az irtózatos tűzből, ami percek alatt elborította az egész birodalmat. Annak ereje rázta meg a földet. Végül annak az irtózatos erőnek sikerült megszakítani a föld burkát, ott, ahol a gyémántpalota volt, a füst, a gáz ki tudott szabadulni, hanem most is keresné az utat ez az erő kifelé, és rázná meg még nagyobb erővel a golyóbist, kényszerítve, hogy valahol meghasadjon. Már oda a házam, hazám, mindenem, jöttem, hogy fogadj szolgálatodba, meglátod, nem fogod megbánni.

- Máris nagy szolgálatot tettél, amit nem tudok megfizetni. Nem tudom, még mihez lehetne kezdeni, mi maradt még az életből, nem fog-e megismétlődni?

- Ilyen nem lesz többé – válaszolta a tudós denevér.

- Honnan tudod ezt? – kérdezte *Hargita*,

- Mert nincs már a földalatti birodalom, az olaj tóban nincs sárkány, esetleg, ha maradt is meg egy, kettő, annak már nincs ereje.

- De látod most is emelkedik a hegy.

- Látni nem látom, mert tudom az én látásom az éjszakáé, de bármilyen nagyra is nő, egyszer csak megáll, ki kell tisztuljon a föld gyomra a füsttől, ami még mindig bent kavarog, ami sziklákat szakit le az útjából és dobja magasba, és még megtörténhet az is, hogy néhol beszakad a föld, de ennél nagyobb baj már nem történhetik.

- Érzed ezt a mozgást, ez nem olyan, mind eddig, mert a földben levő üregek omlanak be, egyszóval helyezkednek el a földi rétegek. Oh, milyen sötét van, mintha közeledne az éj, pedig nemrég virradt reggelre az idő. Vagy talán a Nap is leesett az égről? Csak a Hold maradt meg és az világít?

- Nem esett le a Nap, ki fog majd sütni, és nézd a levegőt, minden korom, hamu meg pára. Ne félj királyfi, lesz még újra élet.

Vadvirág nem látta, hogy a királyfi kivel beszélget, de nem zavarta őt, gondolta, szegénynek az elméje zavarog nagy bánatában. Addig hallgatta, amíg elnyomta az álom, az éhséget, fáradtságot elfelejtve elaludt. *Hargita* letette gyengéden s kimászott az odúból, hogy jobban lássa, mi van. Ahogy a fél lábát letette el is esett. Még mindig mozgott a föld, járta a vad táncát. *Hargita* felkelt, bátran elindult.

- Oh csak egy kis vizet, volt minden vágya. De sehol semmi, minden gyászos fekete, se fű, se virág, a fák össze-vissza dőltek a nagy patak felé, és többször elesett. Mikor már elérte szomorúan látja, hogy csak a medre van meg, a vize nem csobog kristályként, mint régen. Ereje elhagyja, szomorúan leül, felnéz az .égre.

- Oh, miért is élek, még se Nap, se víz…

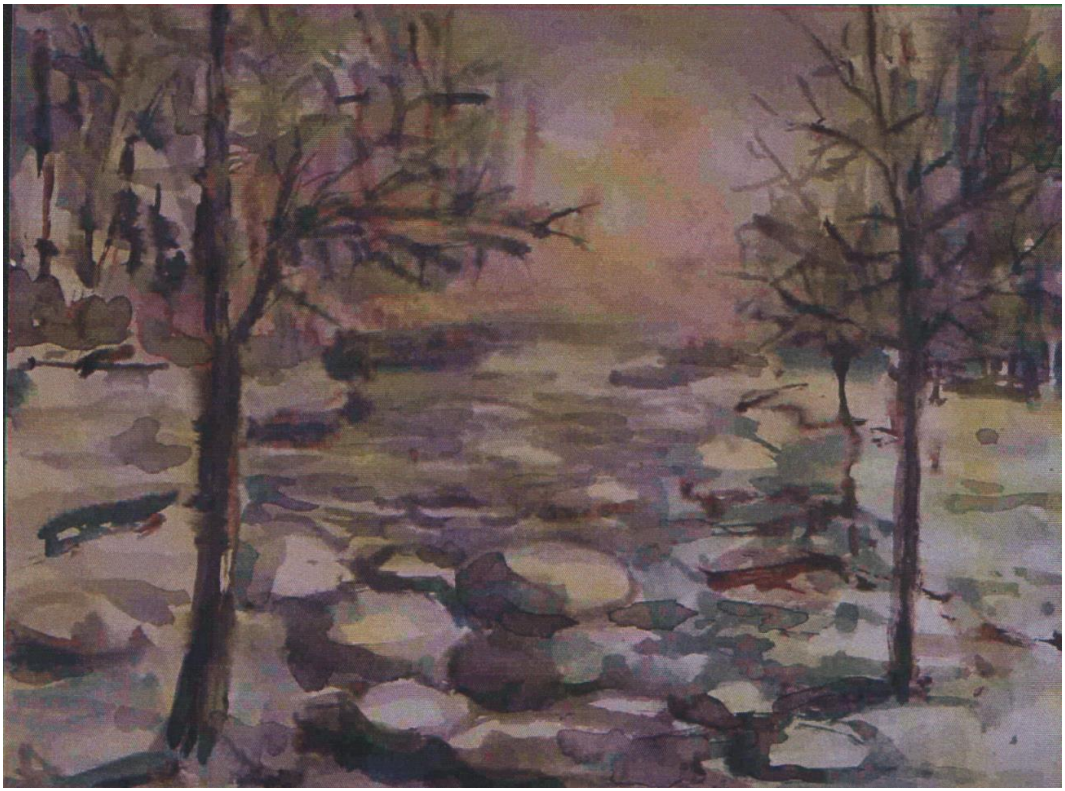
Nincsen már ereje, hogy felkeljen onnan, fekszik a koromban, keresi szemével, fürkészi szemével, ha csak egy kicsit is látna meg a Napból, közben a föld ringatja. Úgy érezte magát, mint egy kisgyermek anyja ölében. A szája kiszáradt, a nyelvét nem bírja mozgatni. Milyen jó így feküdni, szemei elfáradnak, már nem kutatják a Napot, kezeit kitárja, mintha *Vadvirágot* ölelné magához. Gondolta, de jó volna így meghalni. Csak az álom játszott vele. Egyszer csak figyelni kezd, mintha valami az arcát simogatná. Kinyitja a szemét, hát egy kormos birka nyalja az arcát. Megcsókolja ő is a birka kormos arcát. Boldogan felkiált:

- Oh, *Vadvirágom,* újra élni fogunk,- de hang nem jött ki a száján. Fel akart ülni, de erőtlenül újból visszaesett. Figyel… a föld már nem zúg úgy, feltekint az égre, meglátja a napot bágyadt fényével, csak úgy világit, mint borús éjszakákon mikor telehold van, fénye áttör a felhők fátyolán. Suttogná, de csak

magában gondolja, ifjú vagyok még, távozz, halál! Talán még lesz nekünk egy pár boldog óránk. Figyel. Mintha a birka elment volna, valahol vizet locsolna a nyelvével. Nem bír felállni, de kúszva arra csúszik, hát a korom alatt tiszta víz tündököl. Eléri és iszik, nem baj ha kormos is, szívják a vizet együtt a birkáéval.

- Köszönöm neked, életadó állat,- de abban a pillanatban kínzó éhség mardossa a testét. Átvillan az agyán, ha megfogná a birka torkát, megfullasztaná, lehúzná a bőrét, és már ehetné is. Felemelte a kezét, de úgy vissza is ejtette. A birka meglátta gyilkos szándékát. Nem szaladt el, még csak meg se mozdult, de a tekintete többet mondott.

- Bocsáss meg megmentőm, nem vagyok én gyilkos, ez a nagy éhség már nagyin kínoz. Ekkor a birka hívogatóan bőgni kezdett, jönnek a bárányok, leghátul egy sánta. Odamennek a vízhez, mindenik iszik a vízből, csak a sánta bárány nem tud odamenni, könnyes lesz a szeme s ezzel az ifjú elé taszítja.

Ezt látva *Hargita* az anyjára gondol. Hányszor látta könnyét, ha valamelyik fiát bánatban látta. Íme ez az állat önként feláldozza a fiát, az ő magzatját. Könnyes lett a szeme, de elfogadta a bárányt, hogy megmentse saját életét, és a *Vadvirágét*. Most, hogy vizet ivott, új erőre kapott, felvette a bárányt, onnan tovább viszi, hogy ne lássa az anyja. Nincsen neki kése, de nem is kell. Megfullasztja a bárányt, a kezével tépi, nem sütik, így nyersen is jó most nekik. Most, hogy éhségük csillapodott, elindultak hajlékot keresni. Faágakkal seprik a füvet, mert a hamu meg a korom olyan vastagon fedte, hogy a birkák a lábukkal hiába kaparják, nem tudják kivájni. Jaj, de hol a nyáj többi része, mert itt csak egy páran vannak.

- Nagyon sokat a fák agyonnyomtak, a többiek rémülten elszaladtak.

- No, de most már mindegy, mentsük meg, ami menthető. Éles köveket keresnek, nyúzzák a kárbament birkákat, a bőrüket kiterítik. Lemossák a volt tenger medrében, a sót összeszedik, lesózzák a húst, ráteszik a kiterített bőrökre.

- Hamar, jó gyorsan szedjünk gallyakat, készítsünk estére kalibát, mert mindjárt itt az este. De jaj, hol a patak, mert ez a kevés víz, csak a medrében megmaradt. Mikor így elkészülte, egymásra néztek, és jó nagyot nevettek.

- Édes lelkem, drága férjem, ha nem ismerném a hangodat, azt mondanám, hogy egy csúnya manó vagy.

- Hidd el *Vadvirágom*, te sem vagy szebb nálam.

- Hogyan tudnánk egy kicsit megmosdani?

- Nem kellene a vizet bepiszkolni.

- Menjünk le a mélyebb tenger medrébe.

- Ne menjünk most sehova, mert mindjárt sötét lesz, s úgysem látszik a víz, ha van is belőle, és nehogy valahogy a mélybe zuhanjunk – ellenkezett *Hargita*.

- Nagyon kell vigyázni, hol és hova megyünk, mert minden lépésre a mélybe eshetünk. Holnap hátha jobban kisüt a nap, elmegyünk és megnézzük, hogy hol mit kaphatunk.

Így nyugvóra tértek. Az álom a szemüket elkerülte. Túl nagy volt az izgalmuk, az átélt időben. Leste *Vadvirág* az ifjú álmát, az ifjú, pedig a kedvese álmát. Megszólalt *Hargita*:

- Az álom a szememet elkerüli. Tudod én sokat gondolkoztam, mikor távol voltam, hogy ki vagy te? Honnan jöttél? Abban, hogy megtaláltalak újból, néha bizonytalan voltam. Volt-e neked apád, anyád vagy van-e. Vagy virágból lettél, a szabad ég alja a házad?

- Jó apám bátor vadász volt. Anyám meg méltó élettársa volt. Ez olyan rég volt, csak homályosan emlékszem rájuk. Fiatalok és boldogok voltak, amíg a veszély ránk nem jött, a végzetes ármány. Apámat legyilkolták, anyámat fogságba hajtották. Mintha most is hallanám:

- Oh, édes leánykám, ha legyilkolják őt is, mit fog csinálni a vadonban egyedül, árván, még milyen kicsi, menni sem tud, tipegni is alig bír.

- Jó lesz a vadaknak – volt a durva válasz.

- Még sokáig hallottam, Az ég vigyázzon rád, drága kicsi leánykám. Ezek a szavak most is a fülembe csengnek. Akkor még csak egy báránykám volt, jó apám hozta nekem valahonnan. Ezen a tisztáson játszottam vele. Anyámnak a sikolya nagyon megijesztette, lementem apámhoz, aki a vérében, holtan feküdt a földön, nem tudtam, mit csinál, odamentem, az ölébe ültem. Ráfeküdtem, csókoltam a véres arcát.

- Anyám hol van? Miért sír anyám?

Azt hiszem, hogy a halálból tért vissza, éppen csak egy szóra.

- Menj, menj a báránykával!

- Nem értettem akkor, miért is menjek el, de ő tudta miért, nyugodjék békében. Ment a kis bárányka, én meg utána. Néha-néha elbégette magát. És mentünk mi ketten egész napon át. Ettünk néha füvet, én is meg ő is. De jött az éjszaka, fáztam, meg féltem is. Kértem a báránykát, hogy menjünk haza. De ő a bokor aljába betaszított engem, ő is mellém bújt, megöleltem, itt aludtunk ketten. Reggel kibújtunk alóla, ettünk füvet és újból útnak indultunk. Néha táncolt, szaladt előre, én sírtam, nem bírtam követni. Akkor visszajött, taszigált előre, néha bőgött, utána meg figyelt. Így mentünk estefeléig, mikor kutyaugatást hallottunk messziről. A bárány már nem törődött velem, táncolva rohant egyenesen előre. Én is ahogy tudtam tipegtem utána, de a bárányt sehol sem láttam. Egyszerre egy nagy kutya rohant velem szembe, azt hittem, hogy most végem van, nagyon megijedtem. Nagyon fáradt voltam, szólni sem tudtam. Leestem a földre. A kutya nem bántott, csak nézett, megszagolt, mintha gondolkodna, mit is tegyen velem. Végre határozott, foga közé véve az én bőrköntösömet s vitt a szájában, letett egy jóságos arcú öregember elé. Az nézett, felvett az ölébe.

- Ki vagy te, honnan jössz drága kicsikém?

- Enni, nagyon enni- csak ezt tudtam mondani.

Letett gyorsan, elment tejet fejni, ez volt a legjobb tej, amit életemben ettem. Mikor már jól laktam, újból megkérdezte, mondd meg kicsikém, hogy hívnak téged?

- Vijágnak,- sejpítettem.

- És apádat?

-Vadász jóapának.

Bátorságot kaptam, ahogy tudtam, megmagyaráztam.

- Apa belbel, véjes, anya sírt, vitte sok bácsi. Vijág jött kicsi bájánnyal, apa mondta, menj kicsi bájánnyal. Ekkor kivált a nyájból egy birka a kicsi báránnyal, meglátta az öreg, az én jó nevelő apám, többet nem kérdezett. Jó puha bőrre, a házikójában engem lefektetett.. Mikor már nagyobb, értelmesebb lettem, akkor elmesélte, hogy a bárányt meglátta, azonnal tudta, hogy ki vagyok. Ő adta apámnak egy pár nappal azelőtt azt a bárányt. Apám nagyon örült neki, mondta, hogy viszi a leánykájának. Apámat nagyon szerette s hogy többször járt már nálunk, de csak télen, mert nyáron sok a dolga, úgyhogy az óta sokat nőttem, így nem ismert meg. Ahogy elaludtam azonnal útra kelt, hogy szüleimnek hírt vigyen felőlem. Engem nem vitt, mivel fáradt voltam. Másnap csak délfelé tért vissza. Még azon az éjszakán megásta apámnak a sírját, eltemette őt. Kihozta apámnak a nyilát, meg a vadászkését, hogy legyen emlékem, anyámnak a köntösét. Azóta is hányszor simogattam sírva, elképzeltem jó anyámat benne. Mikor néha egy asszonyt láttam, a szívem majd kiugrott, hátha jó anyám tért vissza. Apámat nem vártam, mert tudtam milyen csodás erővel bízott a bárány ösztönére, ki anyját keresve hozott engem ide, az én nevelőapámhoz, aki úgy szeretett, mint atya a leányát, mint legjobb anya és tanítómester, nevelte szellememet a szép és igazság iránt, védte a testemet az idő viszontagságai ellen, betegség ellen. Megtanított bátornak lenni, védeni a vadak ellen magamat, a nyájat védeni, a nyilat kezelni, azzal célba lőni, szerénynek lenni, de az igazságot bátran kimondani. Lánya voltam neki, amiben erőm telt, segítettem neki, szerettem, ápoltam, boldogan éltünk, bárcsak most is élne, hogy láthatna téged. Oh, mennyire félt egyedül hagyni engem. Hányszor mondta: Az egyedüllét a legkínzóbb élettárs. Már a harmadik tavasza, hogy a halál lezárta örökre a szemét, de én az óta is magam mellett érzem. Én beszélek, te már elaludtál drága kedvesem.

- Dehogyis aludtam.

- Nem ékesek azok, hanem egyszerűek, én csak annyit tudok. A vadonban éltem, nem tanított senki ékes szólásra, csak egy öreg pásztor, nyugodt legyen az álma. Az ő élete magányos volt, hogy az emberi szót el ne felejtse, a bárányoknak regélt, dalolta a szép dalokat. Hidd el én kedvesem, az állat megérti, ha többször elmondod az emberi szót. Amióta nincsen én is csak azt cselekedtem a sötét hosszú téli éjeken, kitaláltam nekik sok elképzelt regét. Nekik panaszkodtam, szeretnek is engem, ha nagy vad fenyeget, a testükkel védenek

meg engem. Ez voltam és vagyok, én jó kedves férjem, most tudod ki vagyok? Egyszerű lélek. Nem vagyok sem tündér, sem elvarázsolt királykisasszony. Nem volnék neked elég nagyrangú élettárs, habár nagyon fájna, mert nagyon mély és nagy az irántad érzett szerelmem, mégis félreállok az utadból, ha te úgy akarod.

- Miért vagy ilyen, *Virágom*? Miért kételkedsz benne? Most már nem tudom, hogy a szüleim élnek-e, minden már a múlté, csak te vagy énnekem.

- Te eljönnél velem az én kunyhómba, ott tölteni a telet? Itt nincs mit egyenek szegény állatok. Odáig talán nem ért el annyi kő meg hamu, talán a nagy hegy megvédte valamennyit. Van ott egy nagy bővizű patak… ha még megvan.

- Induljunk, amikor te akarod, kedvesem…

Másnap reggel, amikor még mindig mozgott a föld, felkészültek az útra. *Vadvirág* a művelt *Hargita* számára olyan csodás és szép volt. A bőröket, s a más nehéz dolgokat felkötözték a kosok hátára. Mikor mindennel elkészültek, gyülekezést fújtak a birkáknak, amire azok gyorsan összegyűltek.

Vadvirág akkor megmagyarázta nekik, mivelhogy itt nincs amit enni, az ősz is már közeleg, induljanak útnak hazafelé. Ezt a hírt a juhnyáj szívesen fogadta. Mentek jó nagy utat egész nap, *Hargita* meg, meg állt és nézte a tájat. Sokszor járt királyfi korában vadászni, akkor milyen élet volt, nyüzsögtek a vadak, most meg sehol semmi, csak korom, hamu, fekete gyász, ameddig a szem ellát. Már nagyon kimerültek a bárányok, már alig vonszolták magukat.

- Csak kitartás, kicsikém, csak még egy keveset s ott a kidőlt fánál biztosan kapunk vizet.

Ment elől egy öreg vezér berbécs, amely nagyon jól ismerte a határt, a tájat. Odaér, kapar a lábával, visszanéz a tájra és elbőgte magát.

- Oh, jaj nekünk, ha még ott sem kapunk vizet – szólt *Vadvirág*.

- Nézd csak, isznak, isznak a birkák!

- Oh, te kedves vezér, nem gondoltam arra, hogy ilyen előzékeny vagy,- felelte Hargita- sokan példát vehetnének tőle- és átölelte *Vadvirág* vállát.

Ők is odaértek, lepakoltak a kosokról, leszedték a terhet. Végre volt amibe mosakodni, csobogott a lábuk alatt a drága tiszta víz. A juhok a lábukkal kaparták ki a füvet, végre-valahára tudtak enni. A föld már nem mozgott, fáradtan tértek pihenőre a tiszta csillagos ég alatt, már a korom leülepedett, így az égbolt láthatóvá vált.

- Mondd édes *Virágom*, messze van a te otthonod?

- Ha ilyen jól haladunk, hatnapi járásra feljutunk a hegycsúcsra, s akkor már csak egy napi járás van hátra.

Így mentek napokon keresztül, nemgondolt akadályok állták el az útjukat. Néhol nagy kidőlt erdőn kellett átvergődniük, máshol új szakadékokon kellett átmászni, vagy nagy leszakadt kőtömbök gurultak az útjukba, míg végre elérték a hegynek a csúcsát. Este volt. Friss szél fújdogált, fáradtan pihentek le egy szikla védelmében. Aztán süvített a szél, vidáman énekelt a sziklák között, ők arra ébredtek, hogy mennydörög, jobban behúzódtak a szikla mélyedésébe. Nemsokára megeredt az eső, hullott nagy cseppekben. Szakadt az eső, patakként folyt a korom lé, mosta, vitte a gyászos emléket. Ők ezzel nem nagyon törődtek, a bőrök alá bújva aludtak mindketten. Reggel csillogó napsütésre ébredtek, olyan fáradtak voltak, hogy az álom alig akarta elhagyni a szemüket.

Hargita ébredt fel elsőnek, kibújt, körülnézett, szembe nevetett a nappal, melyet olyan régen nem látott így, szépen, tisztán tündökölni.

- Te áldott napfény csak, hogy még egyszer így láthatlak. Téged!

Körülnézett ezen a tájon.

- Oh milyen csodás, milyen gyönyörű itt minden, keleten völgyek csillogó vizekkel, nyugaton volt a tenger, most üres, a szüleire gondolt és elszomorodott.

- Vajon hol vannak? Hallok-e még hírt felőlük?

A déli irányba viszi a víz a kormot, nagy szigeteket alkotva belőle. Északi irányban nagy, mély sűrű erdő.

- Hogy nem voltam még itt?- kérdi magától.- De hol vannak a juhok?- keresi a tekintetével, és újból keletre néz. Lennebb az oldalban egy sima magas háton, ott vannak mind, és rágják a zöld füvet.

- Igaza volt az én Virágomnak, a hegy kifogta a hamut, meg a kormot, a keleti oldalra csak kevés jutott. Azt most az eső tisztára mosta. Jer, kelj fel, kedves virágom, nézd milyen szép itt minden. Mondd kedvesem, kié itt ez a hegy, meg a völgy?

- A tied kedvesem- jelentette ki *Vadvirág*.

- Hogyan? Lepődött meg *Hargita*.

- Úgy, hogy ezt a tájat az én nevelő apám hagyta rám örökségül, és most a tied, én neked adom.

- Akkor én ide várat fogok építeni, mert ez a legszebb táj a világon.

- Nem lesz jó ide királyfi, mert ez a csúcs nagyon ki van téve a szeleknek, de itt valamivel lennebb az oldalban, nem messze innen, egy sima terület van, majdnem négyszög alakú. Ha az neked megfelelő, oda lehetne, víz is van ott. Felkelt *Vadvirág* megmutatni a helyet. Azt mutatta, ahol a nyáj legelt.

- Oda fogom építeni a várat, abba legyen örömünk, boldogságunk és sok gyerekünk. Még ma hozzákezdek, kő és mész is van itt elég bőven, nem kell fényes legyen, csak kemény és meleg otthon. Te édes Virágom, ismered a juhok csínját-bínját, én is igen az építés módját. Hát dolgozzunk együtt. Télen majd pihenünk.

És építették a várat sok éven keresztül, volt is annak sok terme, ablaka meg tornya. Udvara a nyájnak, meg akolja. Lett is sok gyermek, szám szerint vagy haton. Mikor elkészült lakomát öltek és a várnak nevet adtak, felvirágozták színes vadvirággal, leöntötték vízzel, keletre, nyugatra, délre, meg északra. Legyen a neve örökön ***HARGITA***.

Azóta sok idő telt el, nemcsak századok, hanem ezrek is. A vár romjait benőtte az erdő, de megmaradt a hely neve **HARGITA.**

Csíkmadaras, 1981. január 11.

17. CSÁKI MEZEJE

Egyszer volt, hol nem volt, de ez is nagyon régen volt, hogy volt egyszer egy nagyon gazdag ember, nem is akárhol, hanem ***Csíkmadarason*** lakott, akit úgy hívtak, hogy ***CSÁKI***. Neki volt egy nagy háza, sok erdeje, nagy mezeje, ami ott fent terült el, ahol a régi falu, ***Madaras szádától*** jobbra, meg nyugatra, ki a ***Hargita*** felé. Bár az óta sok száz év telt el és sok víz folyt le már a ***Madaras patakán***, a helynek a neve megmaradt mind máig: ***Csáki mezeje.***

Ennek a Csákinak a nagy gazdagságán kívül volt az egyetlen egy fia. Ha az apja kapzsi és kegyetlen volt is, a fia éppen az ellenkezője, igazságos és bátor legényke volt. Ezért ketten nem mindig fértek meg egy zsákban. A legényke tisztelte, mint apját, de a kapzsi embert megvetette, elítélte. Mikor az apja elment otthonról, küldte a szolgákat, hogy mulatozzanak, majd be a gabonásba, mérte a búzát vékába, onnan a zsákba, fel a lovára, jól betakarta és felpattant rá, mintha csak sétálna, csak vitte a házakhoz, ahol tudta, hogy sok a gyermekszáj, s búzájuk fogytán. Nem szólt semmit, csak bevette septiben a kapun, mint ha ez lenne a természetes. Ezt többször megtette. Egyszer ide, máskor oda dobja be a zsákját. Szerették is őt az emberek az egész faluban.

Közel a szomszédjukban lakott egy özvegyasszony, aki csalfa szemét erősen az özvegy Csákira vetette, mindent elkövetett, hogy a felesége lehessen. Erről az asszonyról azt is tartották, hogy boszorkány. Azért, vagy nem, én nem tudom de annyi bizonyos, hogy Csáki uram vele szemben igen bőkezű volt. Másokkal szemben, pedig zsugori. Szegény napszámos asszonyoknak a bérüket, a felét mindig leütötte s mikor azok szóltak, akkor felcsattant:

- Hitvány naplopók, miből adjak, lássátok, hogy alig termett valami s aztán ma meg is volt már virradva, amikor jöttetek – pedig alig pirkadt, amikor már arattak szegény asszonyok. Mentek volna egyebüvé dolgozni szívesen, de nem volt hova, a legtöbb asszonynak kicsikéje is volt, akit hosszú időre elhagyni nem lehetett. Úgy, hogy Csáki Levente, ahogy tudta, pótolta az apja zsugoriságát, erre a jó édesanyja tanította, Isten nyugtassa. Erről nem tudott más senki csak az öreg Simó bá. Elég az, hogy a szomszéd asszony többször megleste s alig várta, hogy legyen, mivel árulkodjék Csákinak. Amíg Levente kicsi volt, addig jól elverte, de a legényke sem hagyta magát.

- Minek magának az a sok gabona, apámuram, úgy sem tudja megenni?

- Mi? Még neked áll fennebb, te tolvaj? Eladom, mikor jó ára lesz.

- Jó, nem nyúlok többé hozzá, csak engedje meg, hogy menjek iskolába.

- Mi az, nem elég neked, amit tanultál? Hogy én még naplopót neveljek belőled, s még meg is fizessem? Ebből te nem eszel.

- Akkor fizessen meg, mint szolgáját.

- Hej de megnőtt a nyelved? Nem elég, ha eszel? Gúnyát adok rád.

- Nem apámuram, ha magának nem volna vagyona, elküldött volna iskolába, mert ingyen csak azokat küldik, akiknek nincs vagyona, hiába voltam első, kettőt elküldtek a szegény gyermekekből, azokból ember lesz, míg én itt magánál ingyen szolga vagyok. Jól tudja, hogy édesanyám mindig azt mondta, tanulj fiam, legyen ember belőled. Hallja-e apám-uram, adja ki az édesanyám vagyonát, ő reám hagyta, úgy, hogy nem kell a magáé.

- Még mit nem, no, ha kell, gyere adok én neked azonnal,- s azzal megfogta és jól elverte.

- Ne, vagyon, még kell-e? Hát te velem kezdesz ki?

A gyermek nem sírt. Mikor az apja elfáradt, mert addig ütötte, akkor csak annyit mondott:

- Na, apámuram, most üssön, mert ez az utolsó, hogy a kezét reám tette.

Mivel este volt, hátrament az istállóba Simó bához. Melléje feküdt a szalmára. Minden porcikája fájt.

- Na mi van édes fiam, miért nem feküdtél odabé le?

- Nem, Simó bá, és többet odabé nem, reggel valamerre elmenyek.

- Hová mennél? Hát még gyermek vagy?

- Elmegyek szolgálni valamerre. Lemegyek Alcsíkra, hátha kapok valami munkát.

Még jobban Simó bá mellé fészkelte magát, aki átölelte.

- Jaj, lelkem gyermeke, te nem tudod, hogy milyen a szolga kenyér. Hadd el, törd el, nem volt örökké ilyen, míg jó anyád élt nem volt baj vele. A fösvénységén változtatni nem lehet. Avval született, ilyen volt az anyja is.

- Jól van Simó bá, eddig tűrtem, mert gyermek vagyok, mert vittem valamit azoknak, akiktől ő igazságtalanul elvette, a részüköt. Tűrtem, mert árva vagyok, annak tűrni kell, s mert kicsike voltam és gyenge. Jó szívvel tettem, mert tudtam, hogy csak addig tűrök, amíg iskolába menyek Somlyóra, s akkor mindennek vége, ott lakom, nem leszek örökké a keze ügyiben, hogy minden bosszúját rajtam töltse ki. Most verés közben megmondta, hogy abból nem lesz semmi sem. Kértem, adja ki, legalább a bért, mint szolgájának, de csak az ételt meg a gúnyát hajlandó. Én csak azért kértem, hogy azt megspórolnám, kétesztendei bérrel ki tudnám fizetni az egy esztendei tandíjat. Aztán meglássák odabent Somlyón, hogy milyen jó tanuló vagyok, hogy apám nem akar fizetni,

segíteni fognak, ott tartanak, hogy én tanulás közben is dolgozzak nekik. A plébános úr most is javasolta, de a Csáki vagyona miatt nem vettek be, mert ingyen csak a jó tanuló szegény gyermekeket veszik fel. Most lássa kend, Simó bá, hogy mennyit ér nekem a Csáki vagyona, megígértem volt édesanyámnak, hogy tanulni fogok, én azt neki szentül megfogadtam, s ha addig élek, akkor is megtartom. Most jó, hogy tudom, mihez tartsam magamat. Csákitól nem várhatok más jövőt, mint az ingyen szolgaságot. Úgy hát Simó bá, nekem, muszáj menni. Még azon kérésem volna. Ügyeljen Boriskára, mondja meg neki, akármerre viszen is a sorsom, visszajövök érte, mikor ott lesz annak az ideje.

- Hát ne halljak addig hírt rólad, édes fiam?

- Megígérem Simó bá, ahogy tudok hírt, küldök magánbak, meg Boriskának.

Még sokáig nem jött álom a szemére. Simó bá ellátta sok jó tanáccsal, míg végre elnyomta az álom. Gondolta, csak aludjál, hátha holnap meggondolod magad. Szép is volna. A gazdag Csáki fia szolgálni menjen. Hallom a gazda még nincs lefeküdve. Nem ártana, ha szólnék a gyermek érdekében, hátha elengedné mégis iskolába. Szép csendesen kiosont, nehogy felébressze a gyermeket. Menyen a gazdája ajtaja felé, bé akar kopogtatni, de egy hang belülről megállítja.

- Hidd el szerelmetes uram, jobban jársz, ha elteszed a háztól, úgy is csak az életedet lopja, az anyja semmirevalót nevelt belőle, elkényeztette.

- No, no, nem egészen, mert, dologra nincs különb szolga nálánál, pedig még gyermek.

- Egy felé dolgozhat, míg a másik felé lopja az életet. Ha dolgosra van szüksége kendnek, ott az én fiam, az már nagy legény, hiába van kendnek szüksége asszonyra, én addig nem jövök, amíg ez a kölyök itt van a háznál.

- Nyugodjál asszonykám, mégis iskolába adom, akárhogy is sajnálom a pénzt érte.

- No még jó is volna, úgy is azt mondják: igen eszes, még tanítassa, hogy aztán forgassa ki mindenéből kegyedet. Hallhatta, hogy ezek, akik tanulnak mindenüket, elkártyázzák. Hány jógazda ember maradt az útra a kártya miatt.

- Jó, jó valahogy eltávolítom, légy nyugodt- volt Csáki válasza.

Simó bá tovább nem hallgatózott, de nem is kopogott be, tudta, hogy itt nincs megoldás, a gyermeknek menni kell. Jaj de nekünk, ha az a boszorkány beteszi a lábát. A gyermek hadd menjen a maga útján, de mit csinálunk mi, én és a leányom, aki mindenes volt a konyhán, a kis Boriska is ott volt a konyhán, ő volt segítsége Simó bá leányának..

- No, egy előre hadd induljon a gyermek, aztán meglátom, mi lesz velünk is. Beosont a leányához a konyhába, csak annyit mondott: hogy a gyermeknek szereljen valami útravalót a tarisnyájába és tegyen váltóruhát is.

- Jól van édesapám,- válaszolta Boriska.

Reggelt nem várta meg Simó bá, még hajnalban odaszólt:

- Aluszol-e édes fiam?

- Már rég nem alszom, csak nem mertem mozdulni, hogy ne zavarjam magát. Gondolkozom, nincs más választásom, mégis olyan nehéz elmenni, az ismeretlenbe. Maguk eddig itt voltak, minden bánatomban, minden bajomban, segítettek, amit azt Isten fizessen meg.

- Édes szolgám, ha eddig tartottalak is vissza, most azt mondom, hogy menj! Légy becsületes és bátor!

Kikísérte a kapun, egyik sem szólt, nem azért, mert nem lett volna mit, de mindkettő félt, nehogy a másik észrevegye, hogy sír. Megölelték egymást s elváltak.

Levente 13 éves fiú, ment gyorsan az ismeretlenbe, a közel 70 éves Simó bá, nem kevésbé aggódva a jövő iránt. De most kísérjük el Leventét az útján. Gyorsan ki a faluból. Kiérve a ***Sósrétre***, megállott. A nap akkor kezdett mutatkozni a veres sapkájával az ***Egyeskő*** hátánál. Levente felnézett az égre.

- Oh, édesanyám, hol vagy? Súgd meg, merre menjek? Miért mondtad:

- Ne félj fiam, az árvák Istene nem hagy el? De te nem hallod, a kérdésem. Hogy is hallanád? Nehéz föld nyomja gyenge testedet. Tudod, én nem mondtam Simó bának, hogy az apám eszét elvette Ceciném. Sokszor hallottam éjjel, mert már rég apámnál hál, és azt is hallottam, hogy biztatta apámat, hogy engem tegyenek el láb alól. Tudja-e Édesanyám, én meggondoltam, csak akkor lettem volna gyáva, ha maradok, de ne féljen, nem hozok szégyent. Oh, csak valahol munkát kapjak. Oh most segíts édes jó anyám!

Keresztet vetett, feltette a kalapját, még csak annyit mondott.

- Ezt csak azért mondtam meg kegyelmednek, hogy tudja.

Az édesanyja, amióta meghalt, megszokta, hogy minden gondját, baját elmondta neki, mintha ott lett volna mellette.

Ment, mendegélt, széltében, hosszában összejárta ***Rákost***, hiába szólt be a jobb gazdákhoz. Ha még újesztendő lenne, de az messze van. Délben bejárta volt ***Madéfalvát*** is, de hiába, kezdett nagyon éhes lenni, mivel reggelije nem volt, mert hogy is mondta Simó bá „Vigyázz fiam a kenyérre, mert többet nem tudunk szerelni, az utolsó falatot addig meg ne edd, amíg mást nem tudtál szerezni. Figyeld meg, hol kell segíteni, ahol tudsz, ott segélj, ha nem ad az egyik, majd ad

a másik, segítettél. Ennivalót nem szégyen kérni. Keserűen gondolt az otthoni gabonásra, ami roskadozott a sok gabonától. Ő, pedig most kénytelen volt meghúzni magától még a falat kenyeret is. Miért nem volt több eszem, amíg a kulcsot otthon tartotta. Igaz a faluban így is befogadta volna bárki, de ott úgy sem hagyták volna élni. Eléggé meghánytak vetettek mindent Simó bával. Hát akkor törjünk egy kis kenyeret, s menjünk csak előre. Mikor ***Csicsót*** is végég érdeklődte, hát látja, hogy egy szénás szekér, nem messze, bent a mezei úton fel van borulva. Gyorsan ott termett. Egy öregecske ember vigasztalja a feleségét:

- Immán ne bőgj, Jula, ha ügyetlen voltál és félreraktad a szekeret, immán kezdhetünk hezza esmént.

- Ha nem fájnának úgy a karjaim, inkább hányom, rakja maga. Ekkor Levente gyengéden megfogta a karját.

- Kend, néni álljon meg az ökrök előtt, majd én megrakom.

- Hát, adjon Isten jó napot, tégedet az Isten küldött, édes fiam, mert az öreg jó erőben van, s nem hisz nekem, hogy nem bírom.

Levente a szekéren volt, hányta le a még megmaradt szénát, közben megkérdezte: Nem-e bátyámuram akarná-e megrakni?

- Látom fiam, bár még gyermek vagy, hogy te érted a módját. Munka közben szépen kikérdezték, honnan jön, merre megy. Az igazi nevét nem mondta meg, nehogy ismerjék az apját, megmondta, miben jár, hogy nem-e tudnak valahol helyet, ahol szolgálni tudna, bért sem kérne, amíg meg nem győződnek a munkája felől. Válasz nem volt. Végeztével megkérdezték, hogy nem menne-e velük ***Szépvízre***, mert nincs pénz náluk, amivel a munkáját megfizessék.

- A segítségért nem jár fizetség, de ha a tarisnyában maradt egy kis kenyér, azt szívesen elfogadnám,- tette hozzá elpirulva.

- Hocca ide a tarisznyát, asszony! – volt ott bizony jó sorkalat kenyér, egy darab szalonna, hagyma, és mind neki adták. Igen szépen megköszönte s útnak indultak. Levente ***Taploca*** felé, a szénás szekér ***Szépvíz*** felé. Még visszanéztek, egyik a másik irányába. Jula né integetett. Mivel már szürkülődött, gondolta Levente, nem megy be ***Taplocára***, mert akkorra besötétednék. Valamelyik szénaboglyában meg fog hálni, mert fáradt is volt, de inkább a szalonna és a kenyér biztatták erre az elhatározásra. Végre jól lakott, befészkelte magát jól a boglyába, s aludt, mint a bunda. Kora hajnalban ébredt, kibújt a boglyából. Jó csípős hajnal volt. Gondolta a sötétben nem mehetek senki kapuján be, hadd virradjon meg. Visszabújt.

Kora reggel, amikor a tehéncsordát hajtották, már a falu között érdeklődött, de hiába. Gondolta, jó lesz, ha kimegyek ***Somlyóra***, megnézem, azt a

híres iskolát, hátha a barátok tudnának segíteni. Odament, elmondta, hogy árva fiú, megkérte szépen, hogy szeretne dolgozni, csak volna hol.

- Egyelőre nem tudunk munkát adni, gyere vissza egy hét múlva, addig hátha akad valami.

Kicsit elkeseredve jött le nagy léptekkel ***Szereda*** felé, s mikor a sarkon tért volna be, mintha valaki megálljt kiáltott volna utána. A hang irányába fordult. Hát a szekeres bácsi integet:

- Várj fiam. Tudod-e? – mondta, mikor Levente szembement vele,- a vénasszony egész éjjel nem hagyta, hogy aludjam, úgy a szívére szottyantál. Aztán én is meggondoltam, hát Zöld János nem olyan sárbaesett ember, aki ne tudna egy lelkem szolgát eltartani, én is megadom, amit más megadna. Eljössz-e?

- El én, gazduram,- válaszolta Levente, nagy örömmel. A szolgai illem tartotta, hogy a nyakába nem szökött. De megtette azt János bá, magához szorította, össze-visszacsókolta. Leventének könnyes lett a szeme, eléggé uralkodott magán, de nem tudta a sírást visszafojtani

- No, no, gyere, tova a szekér ebben az utcában beállítva. Aztán felülünk, s Csillag úgy elviszen, hogy míg anyjuk a frustokot elkészíti, otthon is leszünk. Azután biztatta tovább:

- Tudod-e fiam, nem vagyunk mi olyan nagygazdák, mi is el tudjuk végezni, de csupa ketten vagyunk. Jól esik nekem is, ha végre azt mondhatom, fiam erre, fiam arra. A vénasszony helyett a fiammal mehetek a szekéren. Tyüh, a kutyafáját, te gyermek, az asszony dünnyögött.

- Miért hagytuk, hogy elmenjen. Hol hál szegény gyermek?- mondtam neki, hogy: Nyughasson kend! – Én pedig nem szólék neki semmit, hogy hová megyek. Csak annyit mondtam, hogy adjon enni az állatoknak, mert nekem dolgom van. Tudtam, hogy megkaplak, hogy nem járhatsz messze. Aztán mondták, hogy Somlyó felé mentél. Már az enyém, gondoltam magamban.

- No, Jula, itt a legény. De hogy is hívnak?

- Levente, gazduram.

- Én, János bád vagyok. Tyüh, de úri neved van, de milyen Levente?

- Bíró Levente

- ***Madarasi*** vagy?

- Igen.

- Hát ott sok Bíró nevű van. Melyik Bíróé?

- A Simóé…

- Én ismertem egy Bíró Simót, de nem lehetsz az övé, mert az már idős, nálamnál is idősebb…- gondolkozott hangosan János bá. Gyí, Csillag! No,

mindjárt otthon vagyunk. Bújj be a szekérbe, ne lásson meg Jula néd, hadd pattogja ki magát, mert már így szokta velem.

Levente haslag feküdt.

- Hó, hó, Csillag. Legényes fürgeséggel ugrott János bá le a szekérről. Igaza volt neki, mert, ahogy a kapu megnyílt, az asszony ki

- Hol a szentyiben jár kend, se szó, se beszéd, csak kapjuk magunkat és nyargalunk, itthon minden a nyakamban. Mikor akar hordani? Még a szekere sincs leürítve.

- Jula, Jula, mássz fel az odorba, vess le szénát! Hát Jula, többet nem kell felmássz az odorba!- mondta János bá.

- Csak annyit Julcsám, Juliskám… főztél-e frustokot?

- Mire kifogja a lovat, készen lesz a puliszka…- enyhült meg Jula né szája.-- Hát addig üríthetnénk is?

- Igen Jula… főzz Jula… üríteni kell…

- Jula csak főzzön… Gyere fiam, nem kell nekünk Jula…

Erre Levente leugrott a szekérről…

- Isten áldja meg kendet, gazdasszonyom…

- Hát te hogy kerülsz ide, édes fiam?

- Én úgy, hogy János bátyám megkapott az úton, idehozott kendnek a szolgálatára…

- Jere, nézzelek meg jobban…Oh be jó, hogy elhozott.

- Én nem tudok nagy szavakat mondani, csak annyit, hogy jóságukat ki akarom érdemelni, hogy otthont adnak nekem, esküszöm… becsületes, igazságos munkával fogom megszolgálni, soha nem adok alkalmat megbánni, hogy hajlékot adtak.

Jula néninek könnyes lett a szeme s hamar elfordult, nehogy meglássák a könnyeit. Orrhangon csak annyit mondott.

- Előbb eszünk, aztán ürítsetek

- Milyen kedves, jó emberek közé kerültem, sóhajtott fel magában Levente..

Büszke is volt rá János bácsi, egyet sem lépett nála nélkül, még a vasárnapi misére is magával vitte. Nem tudott eléggé csodálkozni, hogy egy ilyen fiatal gyermekben, annyi tapasztalat, munka, tudás és erő legyen. Egy nagy ember tudásával rendelkezik. Sokszor rajtakapta, hogy el van gondolkozva, látszólag a gyermek boldog volt, de azért mégis valami nyomta a lelkét. Nem baj: Holnap megyünk szántani, és a lelkére beszélek, gondolta magában.

- Hát János bátyám, én nem mondtam maguknak igazat. Engem nem Bírónak hívnak, hazudtam, ezt nagyon szégyellem, de nem ismertem magukat, azért nem mertem megmondani, ami nagyon bánt, ezért bocsánatot kérek.

- Én nem bánom, akárhogy is hívnak fiam, de akkor hogy is hívnak téged?

- Csáki a vezetéknevem. Csáki Bálintnak a fia vagyok. Azért nem mertem magának megmondani, mert féltem, hogy nem fogad be.

- Annak a gazdag Csákinak, akit Káinnak is hívnak? Jól tetted, hogy nem mondtad meg, mert esetleg nyakon csíplek, hazaviszlek Csákinak. De miért jöttél el hazulról? – kérdi János bá.

Levente elmondott mindent, az édesanyja halálától kezdve, hogy vette el Simó bának a kicsinyke birtokát, házát, aki most ott szolgál náluk, abban a reményben, hogy legalább a házat vissza tudja szerezni, illetve dolgozni lányával együtt, még a kicsi Borika is, aki alig tíz éves és velük dolgozik. Mióta Ceci né az úr a házban, tört az apja az ő életére, azért látta jónak, ha világgá megy.

- Csá Szilaj, csá Bimbó, nye ide, nye…pedig azok mentek… csak János bának muszáj volt valamit mondjon gondolkodás közben. S maga elé motyogta:

- Gondoltam is, hogy ez erőst szép, nem tarthat sokáig.

- Hát akkor, elküld János bátyám?

- El az Isten nyilát, már, hogy küldenélek el, de ha reád jön a hazamenés?

- Reám nem, nekem maguk mellett van a hazám, csak akkor menyek el, ha elküldenek, de akkor sem arrafelé, hanem a tarisnyával a nyakamban, egyebüvé szolgálni.

- Míg a szemeim látják a napot, én el nem küldelek.

- Isten fizesse meg maguknak, János bá.

- De tudod-e mit mondok? Egyelőre Jula nédnek erről nem szólunk, nem másért, mert ő szeret tégedet, csak az isten a fehérnép száját arra teremtette, hogy járjon. Így egyelőre jó, ha nem tudják, nehogy elvigyenek.

- De hallja-e, nem kellek én nekik…

- Nem akarlak megsérteni, de ha apádnak egy csepp bőr is van a pofáján, nem hagyja egyetlen fiát szolgálni.

- Ceci néninek is van fia, az jobb neki.

- Egyelőre vigyázzunk, mert a pénz az nagy úr, amiből Csákinak bőven van. Piacra sem viszlek többet magammal, mert annak sok szeme van… A ***Madarasiak*** engem nem árulnak el…Mondom, nem az emberekkel van a baj, hanem a pénzzel, annak ördöge van…

- Volna egy igen nagy kérésem János bátyámhoz…- szólalt meg Levente – hosszas hallgatás után János bához, aki leült a föld végére s ott várta míg Levente az ekével tér, csak amikor már gondolta, hogy annak a karja elfáradt, akkor váltotta fel.

- No, mi volna az?

- Megígértem Simó bának, hogy hírt adok magamról… egy este elengedne-e bátyám-uram, reggelre itt is lennék.

- De hátha megfognak, inkább üzenjünk a piacosoktól.

- De jó János bátyám, én csak éjjel tudok Simó bával beszélni, úgy megyek, azt senki észre nem veszi. A faluba sem megyek be, azt megkerülöm…

- Hát felülsz a Csillagra s ***Ködön*** keresztül elnyargaltok…Veled mennék én is, de feltűnő volna.

Másnap, csütörtök este, vacsora után már be volt sötétedve. Csillag az istállóban fel volt nyergelve. Így szólt János bá Leventéhez:

- Én nem bánom, fiam, ha az éjjel künn hálsz, hajnalban etesd meg az ökröket, korán ki kéne, menjünk reggel- egyet kattyintott a szemével Leventének, az pedig illedelmes köszönés után kiment.

Ment reményekkel és kétségekkel a tarisnyájában, no meg egy köténynek valóval Borisnak, két pakk tubákkal Simó bának. Többet is tudott volna vinni, de a béréhez nem nyúlt, azt odaadta Jula néninek, ez csak a költőpénzből volt. Úgy, ahogy tervezte, nem ment be a faluba, azt megkerülte szépen, a csűrkapunak tartott, amikor suttogásra lett figyelmes. Figyelt, a kapu irányából jött a hang, gyorsan a csűr falához lapult, közelebb húzódott a kapuhoz.

- Biztos vagy benne, hogy ő volt?

- A két szememmel láttam.

- Miért nem szólítottad meg?

- Nem volt egyedül, egy idősebb emberrel volt a szekeren, egyes lóval, de milyen betyár pej csikó, hej, ha az az enyém, lehetne, még a táti bőrét is eladnám.

- Nem, muszáj az apád bőrét eladd, csald haza azt a kölyköt, vaj a bőrit hozd el, és akkor lesz lovad szekerestől.

- Azs kell nekem, met én bizony követtem volna, ha ott lettem volna, de az árut nem hagyhattam.

- Elég ez, engem nem érdekel, fogd rövidebbre az időt, de ha a szájad eljár, kiírtalak sz összes pereputtyoddal együtt.

- Már, hogy járna el a szájam, mert, hát akkor bele sem megyek a dologba, mert az én bőröm még nem akasztófára való.

- E pedig avval jár…

- Ha odakerül, nem csak egyedül menyek, hanem háhé Gedeon újdonsült úrfival…

- Fogod-e be a pofádat?

- Igen, csak istálom a pénzt…

- Majd, ha dolgoztál.

- A Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen, Judásank kérés nélkül adtak 30 ezüstpénzt, pedig ő csak megmutatta nekik Jézust.

- Elég, itt van ne a pénz!

Levente gyorsan elbújt a csűr sarkában, mindennel tisztában volt: az ő bőrére alkudtak. Alig, hogy elbújt, egy nagy magas cigány lépett ki rajta. Igen, ez Gábor cigány fia, az el is ment. Hallotta, hogy a másik beszélő is elémegy az udvaron, még várt egy keveset, aztán csend. Szépen eléosont, bé az istállóba…s máris Simó bával ölelték egymást.

- Ide hozta-e mán? – kérdezte Levente.

- Nem még…

- Hát akkor a fia, mit keres itt?

- Ja fiam, az nagy úr lett, mindenbe beleüti az orrát. Egész nap itt kotnyeleskedik, tégedet kerestettek, amióta elmentél. De még az, hogy a gazdának hiányzik a munkád, mert annak a nagy legénynek csak a szája lebzsel. Abba is reménykedem, hogy hátha annak a zsugori apádnak kinyílnék a szeme. Látszik rajta, hogy eszi a méreg e miatt a legény miatt, még is tűri. Az a veszély már nem fenyeget, hogy kitesznek, mert Ceci megmondta: Ő Csákiné asszony akar lenni nem, pedig szolgáló.

- Mennem kell Simó bá, éjfél elmúlt rég, korán haza kell, érjek, nehogy Jula né észrevegye, hogy nem vagyok hon. Így egy kicsit könnyebb lélekkel megyek el, s megígérem, hogy, ahogy csak lehet, ismét jövök.

- Ne jere, fiam, mert itt reád nagy veszély vár. Add át minden jókívánságomat.

Levente ment is ki a csűrkapun. Kiérve a rétre, hamar megkapta Csillagot, az már jól is lakott addig a jó kövér fűből. Felpattant a hátára.

- Gyere Csillag, menjünk haza,- s az már nyargalt is vele, de gondolta:

- Miért ne mennék végig a falun egyet…Időm van bőven, azon kívül most mindenki alszik. Az iskolánál térek ki, ott jobb az út is, közelebb van ***Köd***. Csillag táncolva vitte a fa közt, mikor az ***Olt*** hídjánál állta egy alak, és egy hang reákiáltott. Gondolta magában, hogy a bakter, de rájött, hogy ezt a hangot ismeri

- Oh, ez a leendő mostohabátyám.- A kantárt jó szorosan kézre fogta és elkezdett vágtatni. Az nem tudott kitérni előle másképpen, csak úgy, hogy ha az ***Olt****ba* ugrik, hát azt választotta. Levente szó nélkül tovább vágtatott, pedig viszketett a nyelve egy kis csúfandárosságra, de gondolta jobb, ha nem ismer meg, pedig az ostorral is jó lett volna húzni egyet a pofájába.

- De mit kereshet éjjel? – kérdezte saját magától.- Biztos valamelyik leányhoz járt.

Hamar hazaért ***Szépvízre***, gondolta elvégez mindent, mire felkel János bácsi.

- Hát itt vagy édes fiam? Nem tudtam aludni sokáig, úgy bántott, hogy eleresztettelek egyedül, de jó, hogy éppen itt vagy, majd a mezőn beszélgetünk, aztán majd alszol is. A vénasszony egész éjjel zsémbelt, hogy künn hálattalak,- kacagta el magát. – Mikor mondtam, hogy a szegény szolgának künn a helye, a puliszkakeverőt majdnem a fejemhez verte. Gonosz egy asszony,- kacagta el magát jókedvűen.

Haladt az idő, Levente keveset járt el otthonról, pláne a piaci napokon, de azért minden hírt tudott hazulról. János bátyja mindenről pontosan értesülve volt. Először nem akarta megmondani, de aztán elmondta, Ádám Rudolf bá, a fakanas madarasi cigány mondta el neki a híreket. Ennek igen örvendett Levente, mert tudta, hogy megbízható, becsületes tiszta ember.

Beköszöntött a hosszú őszi esős idő is, már elfogytak a kinti munkák. János bá mindjárt, mindjárt elment otthonról. Levente még segített Jula néninek minden munkában, fogékony esze volt, mindent mesélt az anyjáról, meséket talált ki neki. Az ő életét mesélte más hősökkel. Egy szép nap János bácsi egy pakk könyvvel állított haza.

- Úgy sincs, amit dolgozni, nesze, olvassál, a tiéd.

- Jaj Istenem, hát ezek iskolás könyvek,- örvendezett Levente, csókolta János bá bogos kezét örömében.

- No, no, inkább a bajuszomat.

Attól kezdve mind a hárman tanultak. Jula né font, János bá tollat fosztott vagy pipázott. Levente olvasott hangosan, utána magyarázta. Egy novemberi este azzal lepte meg, hogy Levente próbálná fel az új gúnyáját.

- Nekem nem kell új gúnya, az enyém még elég jó, ne költsön arra János bátyám, már úgy is annyiba belé kerültem, hogy erőst szégyellem.

- Egyet se, mi eddig is költöttünk, a napszámosok is annyiba belé kerültek eddig, mint te, mert biza nem örökké tudtuk ketten elvégezni a munkát.

Azzal belépett a nagy házba a karján kihozta az új ruhát. Levente nem tudott szólni, csak nézte nagy szemekkel. Később jutott szóhoz, de csak annyit mondott:

- Diák ruha, sapka.

- Igen, igen, ha már könyved van, miért ne volna gúnyád is.

Leventének megeredtek a könnyei, sírt a könyvek között.

- Igazad volt, Édesanyám! – sóhajtott fel. Az árvák Istene megsegített. Oh, köszönöm mindkettőjük jóságát.

Boldogan próbálta fel, egy kicsit nagy volt, de nem sokkal.

- Hétfőtől mehetsz Somlyóra iskolába, ha akarsz.

- De mivel tudom majd megfizetni?

- Nem muszáj bent lakjál, vigasztalta meg János bá. Innen még járnak más gyermekek is, az örmény úrfik is, hát megegyeztünk, reggel szerre beviszünk szekérrel, délre visztek a tarisnyában, este hazajösztök.

- Igen, hogy a farkasok megegyék. Te vén bolond!- vágott a szavába Jula né, örökké olyant csinál, amit nem kéne.

- Hát azt gondolod, hogy én neked egész télen a tollat fosztogatom? Én a künti dolgot elvégzem, te főzöl, a gyermek tanul, ez így van rendjén. Nyáron megint ketten kaszálunk, kapálunk, szántunk, vetünk, igaz-e Levente?

Ő csak a fejével integetett, még mindig úgy fojtogatta a sírás, hogy szóhoz sem tudott jutni, képtelen volt. Csak annyit mondott:

- Megfosztom én a tollat…

Azzal gyorsan levetkezett, megsimogatta még az új ruháját, megcsókolta, be a nagy házba, szépen felakasztotta. Neki a tollunak, csak úgy, gagyásan. Járt a keze, mint a cséphadaró, de úgy, hogy még egy pehely sem szállt a levegőben. Juli nének pergett az orsója a kezében. János bá csak a tüzet rakta, hogy főjön a pityóka a disznyóknak. Majd leült elégedetten, pipára gyújtott s csak annyit mondott:

- No, így szép az élet.

Levente belékezdett egy mesébe, amiben a tündér Jula né volt, a királyfi őt nyerte el, végén mind a hárman jó nagyot nevettek. Levente megkapta az ösztöndíjat, pedig otthon soha nem tanult, hajnali négy órakor már kint volt az istállóban, este Jula néninek segített. Ez volt Levente útja.

Hadd lássuk most, mi is történt az apai háznál, attól a pillanattól, amikor Levente elment.

- Hol van az a naplopó? – ordította Csáki úr.

- Menjek? – kérdezte Simó bá meglepetést színlelve,- mert mindnyájan mind azok vagyunk.

- Hallja-e vén bolond, velem ne komázzék! Hát a kölykem?

- Az úrfi? Én őt nem láttam ma még, ejsze még alszik. Fiatalnak kell az álom.

- Aluszik a menydörgős menykő, valahová elbújt , pedig fel kéne küldjem sürgősen ***Karcfalvára***.

- Bízza rám az úr, mert én mindjárt előkerítem. Ment Simó bá, kiabálta mindenfelé, a csűrben, az odorban

- Hol vagy fiam? Jere elé, most még nem vernek meg.- De hiába, a naplopó csak nem került elé.

- Nem mondott semmit kendnek?

- Nekem nem! – volt a válasz.

Sándor, a legény éppen a szekér tetejéről, miközben indult szénáért, a kapuból visszaszólt:

- Nekem azt mondta, hogy menyen világgá. Hát én akkor most a szekeret kivel rakom meg?

No, a világvége hamar eljő, mert a bele hazahozza. Tőlem a szekeret rakjad, akivel akarod. Csak a széna a csűrben legyen, mert, hanem kuss a béred.

Az hajtotta is ki a lovakat, minden szekérderék szénával hazajött, a két ló már alig tudott a lábára állni. Mikor este hazatért Csáki, meglátta a lovait, szemeit kidüllesztette, úgy nézte őket.

- Ja a drága lovaim, mit csináltál velük te gazember?

- Hát többecskét tértem velük, mert csak szekérderékkal tudtam egyedül rakni. Így aztán másnap a lovakat nem lehetett lábra állítani, majd egy hétre rá az egyik megdöglött. A másikat a cigányoknak kellett adni, mert megkehésedett. Csáki úr hiába dúlt-fúlt, nem volt mit tennie, s a napló csak nem került elé. Később kerestette, de hiába, ha valaki megkapta volna, akkor sem árulta volna el, mert titokban mindenki örvendett a Csáki úr kárának, de sajnálták a gyermeket. Később, ha valaki kérdezte, azt mondták biztosan, elpusztította magát.

Csákinak is néha megmozdult a szíve, az édesapai szíve, de azt hamar felváltotta a fösvényebb énje. Kezdte számítgatni, hogy mennyi kára volt a gyermek eltűnése óta, egyszer a lovak, akkor a sok napszám az aratásnál,

cséplésnél, ami rengeteg veszteség. Egy alkalommal, amikor így búslakodott, Ceciné vigasztalta.

- Ne búsuljon kend többet utána. Hát aztán az én fiam nem elég erős nagy legény-e vagy mi?

- Nagynak nagy, erősnek erős mind egy bika. De az fiamnak még a kicsi körmét sem éri meg. Több a kár benne, mint a haszon. Így már kend, vegye tudomásul, többet ne lássam az életemben.

- Hát akkor én sem kellek többet?

- Azt nem mondtam. Ahogy akarod, Ceci lelkem- édesítette meg Csáki színből, mert erőst össze volt vegyülve vele, úgyhogy egyből szakítani nem tudott volna, pedig ez volt minden vágya. Már nem érdekelte Ceci szépsége Végül belátta, hogy csak a vagyonát akarják a fiával együtt. Ceciné hazamenve a haját mérgében.

- Te semmirevaló Gedeon, hát én hiába taníttattalak? Tudd meg, kiadták az utadat, te semmirevaló. Úgy-e megmondtam, hogy tarts ki, míg végleg bétesszük a lábunkat, de te most mindent elrontottál a dögségeddel.

- Kegyed, nem ezt ígérte nekem.

- Nem, de a helyzet változik, ha az a kölyök nem tűnik el, akkor játszódhattad volna az urat, de így csak akkor teheted, ha már minden a miénk.

- Miért húzza úgy az időt?

- Légy türelemmel, hát ebben a dologidőben nincsen másra idő.

De eljött a tél is, nemcsak egy, hanem négy. Azóta Ceciné minden ravaszságát, hízelgését hiába szedte össze.

- Hogy már esküdhetnénk meg, édes, drága egyetlenem. Ezt szokta mondani a férfinak. De Csáki örökké kibújt az elől. Már nem tudta hogyan szabaduljon meg tőle. A természete is megváltozott. Boriska lett a kedvence, de rengeteget dolgoztatta. Sokszor elbámult a gyermek szépségén. A takarítás mellett a küldönc munkáját is végezte, lassan megbízott benn teljesen. Sokszor azon vette észre magát, hogy azon gondolkozik, hogy azt sem bánná, ha a fia megkérné.

– Jaj, de hol a fiam?

Nagy szorongást érzett a szívében. Ceciné egy nap azzal a kéréssel jött, hogy a bankból pénzt venne fel, hogy tudna építeni a fiának, mert bizony házasodni való az. A kezességet alá kéne, írja.

- Hát azzal mi lesz, amit kölcsön adtam?

- Az biza elment ide-oda, mert a nagylegény sokat költ. De azt is visszaadnók, ha kegyelmed kezeskednék.

- Azt már nem. Eleget élősködtetek a nyakamon, több nincs. Már csak dolgozzék és szerezzen, úgy, mint más. Azt a leánykát többet ne kerülgesse, mert az nem neki való, igaz-e Boriska?

- Igaz Csáki bácsi, még az úton is félek menni tőle, én még kicsike vagyok, hozza.

Cecinét a méreg elöntötte. Szájalt, kiabált, hogy az ő fia nem volna elég jó egy szolgálónak.

- Szégyentelen varasbékája, azt hiszed, hagytam volna, hogy megkérjen. Kend, pedig, aki annyi éven át hitegetett, most kiadja az utamat? Vegye tudomásul, hogy megbánja – fenyegetőzött nagy mérgesen, s becsapta az ajtót maga után.

- Jól van, no ettől megszabadultam.

- Aláírja-e a kezességet?- állott szembe Gedeon az anyjával.

- Nem.

- Nem-e? No, ezt megkeserüli.

- Azt én is szeretném, csak nem tudom hogyan.

- Meglátja maga, de én most, hogy megyek pénz nélkül? Most adjon kend 100 lejt, ma biztosan nyerek.

- Még mit nem? Nincs még sóra sincs.

- Ideadja-e szépen, mert hanem megbánja! – az anyja torkára tette a hatalmas kezét. – Kiszorítom a lelkét, vagy ideadja szépszerivel?

- Ereszd el a torkomat!

- De csak addig, amíg ideadja.

Az anyja benyúlt a kebelébe, kihúzott onnan egy kicsi vászonzacskót, kiakasztotta a nyakából, szembe vágta a fiával.

- Itt van, többé ide a lábadat be ne tedd, takarodj a szemem elől, még a híredet se halljam.

Az ment is nagy fütyörészve. Ment, ki a sátoros cigányokhoz, akik mind jó cimborát fogadták.

- Itt-e a pénz?

- Nincs, de holnap elhozom.

- Akkor nem kártyázunk.

- Csak egy partit, hátha visszanyerem.

-Te nem tudsz nyerni, mert kártyázni sem tudsz, csak legénykedsz.

- De tudd meg, hogy a bőrödőt is lenyúzzuk, ha az adósságot meg nem adod, mert te nekünk csak a kártyaadóssággal tartozol. Most takarodj el innen!

El is ment.

- Hát még a cigányoknak sem kellek?

Azzal elment a kocsmába, ahol csak egyedül volt, mert bizony munkaidőben csak neki volt ideje kártyázni, meg korcsomázni. Máskülönben sem állt vele szóba egy madarasi legény sem. A léha élete miatt mindenki megvetette. Megivott vagy három deci rumot.

- No, még egyet, még futja, ez is a Csáki pénze, de nem baj, mert jő a többi is- motyogta magában. Csak ügyesen, most nem dolgozom, és holnap munkához látok.

- Nyisd ki az ajtót, vagy bérugom, te vén kuruzsló.

- Hát a nyüvek nem ettek meg? Megint itt vagy a nyakamon?

- Itt bizony, kendet nem hagyja el olyan könnyen a kicsi fia. Aztán nem kell senkink, még a sátorosoknak sem. Még a nyüveknek sem. De majd kellek Boriskának.

- Annak már nem, megüzente, hogy hadd békében, amúgy is csak egy szolgáló, még tizenöt esztendős, te pedig a huszonötöt is betöltötted, te vén kappan..

Gedeon nem hagyta magát. Elkezdett suttogni az anyja fülébe, pedig senki sem volt ott.

- De hová teszed? Örökké a száját sem lehet befogni, bedugva tartani.

A fia megint suttogott valami a fülébe.

- Nem bánom,- egyezett bele az anyja.

Másnap már sötétedett, mikor Csáki hívja. Boriskát. Te Boriska, elfogyott a tintám, ha nem félnél, el kellene menjél, mert sok írnivalóm volna estére.

Dehogy félek. Csak próbáljon megfogni valaki, kiszedem a szemét, de nem tud megfogni senki, mert úgy elfutok, mint a nyúl.

- Akkor eredj, csak vigyázz jól magadra.

Alig lépett ki a kapun, amikor megnyílt a Ceciné kapuja is, s kilépett az asszony rajta.

- Te Boriska, valami idegen tyúkok vannak itt, meg kéne nézzed, nem-e a tiétek, mert nem kell nekem a másé.

- Majd holnap, Ceciné, mert most nagyon sietek.

- Nem kell ahhoz sok idő, innét a kapuból is meglátod őket, nehogy valamerre elrepüljenek.

Mintha Boriskának valaki azt súgta volna, hogy ne menj. Miért ne mennék, ha a kapuból is meglátom, mert bizony nyolc tyúk nagydolog, mégis van valami becsület ebben a Cecinében, s ahogy így gondolta máris a kapuban volt.

- Hol vannak?

- Ott ne, abban a sarokban.

Ahogy arra nézett, egy erős kéz a szájára tapadt, másik két kéz az ő kezét hátulról lefogta, s a kapun berántották. Toporzékolt a lábával, rángatta magát, de nem tudott szabadulni. Végül a fogával elkapta a szájára tapadt kéznek a tenyere szélét, teljes erejével beleharapott. A kéz tulajdonosa elszisszentette magát, egy pillanatig elkapta a kezét. Boriska elkiáltotta magát, de csak annyi jött ki a száján:

- Segi… Máris a torkát szorította össze egy erős kéz, érezte, hogy vége…valahová bevitték. Tátott szájjal kapkodott a levegő után, akkor a száját egy ronggyal betömték, a torkát elengedték, valaki hátulról a lábait és kezeit szorosan összekötözte. Még nem látta kik a tettesek, de már a nélkül is tudta. Végre az orrán tudott szuszugni. Annyit látott, hogy valami kamara félében van, ablaka nincs, mert nagyon nagy a sötétség. Valami szalmafélére lökték, magára hagyták, anélkül, hogy egy szót is szóltak volna hozzá. Kívülről az ajtót bezárták. Gondolkozott, vajon hová vetették be. Kicsi korában járt elégszer ebben a házban, ismerte minden sarkát. Zsuzsával itt játszottak bújócskát. Mennyi ideje, hogy meghalt Zsuzsa? Igen. Nyolc éves volt, ő sem szerette a bátyját, de még az anyját sem. De miért is gondolt most Zsuzsára?

– Hogy is tudjak megszabadulni innen? Mit is izent Levente, amikor elment? Igen, azt nem lehet elfelejteni. „Mikor itt lesz az ideje, utánad jövök.” Igen, ezt nem lehet elfelejteni. Oh, Levente, Levente te biztosan már elfelejtettél. De nem lehet, mert a tavasszal ajándékot hozott. Szintén azt izente. Meddig kell itt feküdjek? Eleget törte a fejét, hogy hol lehet. Biztosan nem a házban, mert sokáig hozták. Milyen mély a csend. Jaj, patkány, az keresztül szaladt rajta, körüljárta, az irtózatos farkával simogatta a meztelen lábát. Kezdte mozgatni, ahogy tudta, a kezeit, lábait.

- Csak ki tudnám húzni egyik kezemet, de minél jobban próbálta elszakítani, vagy kihúzni, még jobban belevágott.

Ahogy feküdt hanyatt, érezte, hogy valami nagyon szúrja a hátát, addig erősködött, míg arra tudott fordulni, s addig csúszott lefelé, amíg elérte azt a szúrós tárgyat. Addig kínlódott, amíg a szájából a rongyot beleakasztotta és onnat kihúzta. Gondolta, hogy kiáltani fog, de nem mert. Csak ők jönnének vissza újból, hátha a kezemet ki tudom bogozni, de nem tudom hol a bog, a szeggel csak a kezemet hasogatom össze. Nem tudom kihúzni a kezemet. Nagyon sokáig ülhetett így, hajtogatta a patkányokat, ütötte őket, amikor beszédet hallott.

- Egyet se suttogjon, itt, ha ágyúval lőnének, sem hallatszik ki.

A kulcs nyikorgott a zárban, gyertyával a kezében belépett Ceci né, utána a fia.

- Ne te, ne, megette a dugót a szájából, mert azt onnan ki nem tudta húzni. Ezért, pedig a, hogy megharaptad a kezemet, pofádat beverem.

Felhúzta a kezét, hogy megüsse.

- Ne,- szólt az anyja,- ha mindent megmond nem bántjuk.

- Akkor kiengednek-e?- kérdezte Boriska.

- Egyelőre még itt maradsz, az után kiengedünk, hogy igazat mondasz.

- Mit kell elmondanom?

- Hol tartja gazdád a pénzt?

- Maga, aki sokat járt a szobájában jobban tudhassa, mint én.

- Te takarítasz ottan…

- De nem a pénzt.

- Én úgy tudom, hogy nem tartja otthon, csak annyit veszen ki a bankból, amennyit elkölt, de engem miért hoztak ide?

- Az nem a te bajod…- vágott a szavába Ceciné.

- A fia, mert az enyém vagy, vagy előbb megmondod, hol a pénz, aztán megyünk nászútra, úgy-e kicsikém.

- Soha!!!

- Akkor megdöglesz!

- Nem én leszek az első.

- Ne okoskodj,- szólt közbe Ceciné – ha megmondod, hol van a pénz, ha nem akarsz hozzámenni, akkor nem muszáj.

- Higgye el Ceciné, én az igazat mondom, mikor maguk idehoztak akkor tintáért indultam a boltba. Azt mondta kérést, kell írjon hogy a bankból pénzt vehessen fel, mert a szántást ki kell fizetni.

- Mehetünk- szólt a fiához.

- Ne…Ceci né,- könyörgött Boriska. – Csak a kezemet engedjék el, hogy tudjam elhajtani a patkányokat.

- Nem árt, ha vajegyet harapnak belőled.

Kimentek, s azzal bezárták az ajtót.

- Bestiák, csak valahogy ki tudnék szabadulni, megismernéd a körmeimet is, nemcsak a fogamat. Újból dolgozni kezdett. Most óvatosabban, hátha a bogot bele tudná akasztani a szegbe. Amíg így dolgozik, nézzük meg mit csinálnak Ceciék és Csáki úr.

Már jól be volt esteledve, sötétedve, az idő eltelt.

- Ejnye, nem jő az a leányka…

Hátul az istállóban dolgoztak, de csakhamar ott is csend lett. Gondolta kinéz a kapun. Az őszi eső lassan szemerkélt.

- Még sem kellett volna, elküldjem…- tűnődött magában. Az úton sehol egy lélek. Hátramegy az istállóba.

- Sándor, te, hallod-e?

- Itt vagyok, gazduram.

- Nem mennél el a leányka elébe, elküldtem a boltba, már rég haza kellett volna jöjjön.

- Éppen csak bakancsba lépek.

Csáki megfordult, mintha árnyékot látott volna besurranni az ajtaján. Valami nagy, magast. Gondolta képzelődik, megvárta a legényt, együtt mentek elé az udvaron, mikor az ajtóhoz ért, beszólt:

- Megjöttél Boris?

Semmi válasz. Újból kiment a kapuig, csak nem jő.

- Eredj fiam, eredj,…fiam Sándor.

Sándor eléggé csodálkozott, az utóbbi időben milyen szépen beszél, hogy meg tudott változni, mióta nem jár be Ceciné. Sándor ment is a boltba.

- Vorzsák úr, a miénk a leányka, Boris, járt-e ide?

- Én nem láttam, igaz csak délután vagyok itt, megkérdezem a feleségemet.

- Egyet se kérdezze, mert csak most estefelé kellett volna itt járjon. Tintáért küldte a gazdám.

- Itt a tinta.

- De én nem hoztam pénzt.

- Ha tintáért küldtek, akkor kell az hát itt van, vigyed.

- Itt a tinta, gazduram, nem fizettem ki, de Boriskát nem kaptam meg.

Gazdája az asztal mellett, úgy, mintha tű volna az oldalába szúrva. Gedeon a hátánál állt, Céci vele szemben. A gazdája, mintha mondani akart volna valamit, de felszisszent, hallgatott. Meg van Sándorka, meg van Boriska, adja gyorsan azt a tintát, feküdjön le, mert a gazdájának fáj a foga- mondta Céci né. Sanyinak sehogy sem tetszett a gazdája fogfájása, mintha inkább az oldalával lett volna baj, de hát ez az ők bajuk.

Mi is történt? Amíg Csáki hátrament Sanyiért az istállóba, az alatt az ajtó nyitva maradt, besurrantak a házba Gedeon és az anyja. Félreálltak az ajtó mellé. Mikor Csáki úr belépett, csak annyit látott, hogy a kés megvillan vele szemben.

- Csend, ha kedves az életed! – szólt egy rekedt hang. Máris a szája el volt kötve, a keze lefogva.

- Idehallgass,- szólalt meg Ceci né,- ha a váltót aláírod, nem lesz semmi bajod, de, ha megpróbálsz kiáltani vagy mozdulni, halálfia vagy, te is meg a leányka is, aki már a kezünkben van.

A kés a szívének volt irányítva. Csáki legszívesebben hason rúgta volna azt a nagy maflát, de mi lesz Boriskával, akit úgy szeretett, mint saját leányát. Intett, hogy engedjék el, mert aláírja, az asztalhoz vezették, leparancsolták a székre. Eléje tették a váltót.

- Csak nincs tintám.

- Idehallgass, ne gondolt, hogy bolondot járatsz velünk. Nehogy fellármázd az embereidet. A leányka anyját meg kell nyugtatni, hogy ***Karcfalvára*** küldted a nénédhez, csak reggel jő haza.

- Jó, csak a legényt utána küldtem már, hogy tintáért ment.

- Nem muszáj találkozzék a leány az anyjával, azt a felit bízd reám. Most szépen itt maradsz az asztalnál, én behívom Erzsit s simogatlak, mint régen, s te megmondod, hogy hol van a leányka: ***Karcfalván***… megértetted? Csáki érezte a kés hegyét az oldalában. Attól nem volt megijedve, csak a kezét tudná valahogy kiszabadítani, de a leányka érdekében, muszáj járja egyelőre, amit azok fújnak. Ceci pedig folytatta:

- Úgy vigyázz, mit jár a szád, mert ha valamivel megpróbálsz elárulni, te is, meg Boris is halottak vagytok.

- Nem bánom,- válaszolta Csáki, de ha a kezedet reám mered tenni, te bestia, nem állok jót magamért.

- Jól vigyázz reá, Gedeon!

Azzal Ceci az ajtót megnyitotta, kiáltott Erzsinek, ez jött is. Csáki elmondta, a karcfalvi mondókát s elküldte lefeküdni.

- Most éjjel együtt kell háljunk!

- Hát mért, ha aláírom? De csak akkor írom alá, ha hazahozzátok a leánykát, és itt látom magam előtt.

- Ho, ho, azt hiszed, hogy bolondok vagyunk, hogy reggelig fellármázd a falut, nem ettem bolond gombát. Csáki, elmúlt az az idő. Csak holnap válunk el mi egymástól, mikor a pénz itt a markomban. Együtt megyünk ***Szeredába*** a bankba.

- Úgy is jó,- hagyta helyben Csáki.

- Most ágyalok… ide azt a váltót, hogy már írjam meg, tinta is van.

Odatartották a váltót a szeme elé, hogy elolvassa. Hát bizony 100.000 lejre volt kiállítva. Hát az egész vagyonom nem ér ennyit, riadt fel Csáki.

- Az egész vagyonoddal kezeskedsz!

- Jó, legyen,- abba is beleegyezek, csak már egyszer oldjátok el a kezemet.

Odatették a tintát és a pennát elébe, feloldták a jobb kezét s ő írt.

- Nem oda kell, ide kell aláírni, – sápítozott Ceci né.

- Igen, igen, csak belé kell írjam, hogy mim van, mivel kezeskedem.

- Az igaz, anyám, hagyta helyben Gedeon, az a bankban is kell.

- Te okos ember vagy Gedeon,- dicsérte meg Csáki.

Az meg nem tudta hová legyen büszkeségében.

- Ha a házat felépíted, ügyesen dolgozol, még a leányt is neked adom, csak már vedd el azt a kést az oldalamtól, mert nagyon csiklint. Azt mondották fösvény, vagyok, látod-e az egész vagyonommal kezeskedem, de ha felvetted az 5000 lejt adósságot is visszaadod. No, hát, akkor Írjuk – mondta Csáki.

- Én Csáki Bálint, kötelezem magam, jót állok az összes vagyonommal, úgy, mint: Csáki mezejével, annak a tavával, erdejével, rétjével, marháimmal, házammal. Aláírta.

Gedeon a kezébe vette nagy boldogan.

- Végre megvan,- fordította jobbra, balra, de sehogy sem értette.

- Vigyázz, nehogy összegyűrd, add ide, tegyem el.

- Ceci szépen összehajtogatta, bédugta a kebelébe.

Csáki lemondott az előbbi tervéről, hogy megtámadja, gondolta végigjátszom a darabot, úgy sincs más szórakozási lehetőség. A fiára gondolt, szegény gyermek, hogy akart tanulni. Oh, én vadállat, attól is megfosztottam, s ha én most nem tudok latinul, csak az orromnál fogva vezettek volna. Sándor bement Simó bához, elmondta, hogy hova járt. Az. pedig bement a házba a leányához.

- Te Erzsi, hol a leányka?

- Azt mondta Ceci, hogy a gazdája ***Karcfalvára*** küldte.

- De nem szól arról, hogy a gazda kerestette Sándorral?

Gondolta magában megkérdezi a gazdáját, de, amikor meghallotta a Ceci hangját, hát lemondott róla. Gondolta ez többet nem jár ide, már hányszor elszidta innen a gazda.

Még csak reggel volt, ám csodálkozás, hogy a gazda hátratett kezekkel adja ki a parancsot, fogjanak be, és hogy ül fel a szekérre ebben az időben, az ujjas lájbi csak úgy a vállára vetve. Gedeon a bal oldala mellől nem mozdul. A gazda úgy ül fel a szekérre, hogy a kezét nem használja, még feltűnőbb, hogy Ceci hajtja a lovakat, a gazda mellette, pedig máskor a gyeplőt senki kezébe nem adta, ha a szekeren volt. Gedeon a gazda hátánál, annak oldalára hajolva.

- Ej, te Sándor, ez nekem sehogy sem tetszik – mondta Simó bá, ahogy a kaput betette utánuk.

- Éppen ezt akartam mondani. Tudja-e Simó bá, hogy egy bajonett van a Gedeon kabátja alatt. Ahogy mászott fel a gazda után, a kabátja félre billent, egy ilyen hosszú bajonett kés van a kezibe, né. Látta-e, hogy a gazda a kezivel nem fogta meg az ülést, mint máskor, azt hiszem, hogy a keze is össze van kötve.

- Azt én is észrevettem. Hallgass ide, Sándor fiam! Ülj fel a hátasra, lépjél utánuk, de úgy, hogy nehogy észrevegyenek, ha valami olyant látsz, hogy bántanák a gazdát, segítséget hívsz és reájuk mensz.

- Csudálkozom, hogy a gazdám, hogy tűrte, mert ő nem az a legény, aki egykönnyen hagyja magát. Amikor kérdeztem, hogy még fáj-e a foga, kacagott is hozzá.

Azok bementek a bankba, Csákit nagyban üdvözlik, hellyel kínálják.

- Mi járatban vannak?

- Jöttem kezeskedni ennek a legénynek, a váltót már alá is írtam, csak gondoltam, már egy úttal én is valamit kiveszek a betétből, vagyis annak a kamatjából.

- Lássuk csak, hol van az a váltó? – szólt a hivatalnok.

Céci az iratot kikotorászta a kebléből, átnyújtotta, kibontva. A hivatalnok csak nézi, nézi, a váltó reszket a kezében. Csáki szól, hogy megmentse a helyzetet.

- Kicsit nagy az összeg.

- Igen, magamtól ilyen nagy összeget ki nem adhatok, ennek az összegnek a kiadásával nem rendelkezem, azonnal értesítem az igazgatót. A váltón a következőket olvasták latinul:

„Fogadott lányom elrabolva, kezem lekötve, a kés a szívemnek irányítva, minden kényszer! Itt helyben cselekedni kell!”. Felugrik az igazgató, kirohan Csákihoz:

- Szervusz öreg- és nyújtja a kezét, a váltó rendben.

De Csáki a jobbját nem nyújtja, megrándítja a kezét, és a szemével int.

- Azonnal készítik elő, mert tudod nagy tőke, le kell menni a pincébe leszámolni.

- Már mehetünk is,- szólalt meg egy hang a hátuknál.

Ebben a pillanatban le voltak fogva, úgy Gedeon, mint az anyja. Gedeonnak a kezéből kiesett a kés, hegyével beleállott a padlóba, percek alatt vasra voltak verve mindketten.

- Mehetünk mi is leszámolni a pénzt a pincébe. Az egészet-e?

- Huszonötezer elég egyelőre.

- Már mehetünk is.

- Ne még. A váltót aláírtam, a pénzt leszámolják, de hol a lányom?

Ceci sziszegett, mint egy kígyó, Gedeon bámult, nem fogta fel a helyzetet.

- Immár a kezemet is eloldhatnák.

Ketten ugrottak oda, de a bogot nem tudták kioldani, csak a földön levő késsel el

- Ki tanított, te, erre a bogra?

Gedeon mélyen hallgatott.

- Úgy-e a cigányok. Ismerem a fogásukat. Ki vele, hol van a kisasszony?

- Nem tudjuk- vágta vissza Ceci, de abban a pillanatban fájdalmasan elordította magát.

- Hol van?

- A bunkerban.

- Hol a bunker?

- Eddig a patkányok úgy is megették.

- Mi?- hördült fel Csáki. – Gyorsan oda.

- De nem kapják meg.

- Megmutatod te.

- Én nem! – Újra elordította magát fájdalmában.

- Mehetünk.

Csáki az igazgatóhoz

- Tudod-e a kislány érdekében tűrtem el ezeknek a társaságát, mert eddig kitapostam volna a belüket, még összekötött kézzel is.

- Okosan cselekedtél, így nem kell semmi bizonyíték, itt helyben minden meg van. A váltót itt hagytad-e a bűnügyi doszárban?

- Itt. Ezt a fiatalurat vigyétek, számoljátok le a pénzt, az anyja később megkapja a részét. Jaj hamar, de hamar, szegény leányka, de most hol a szekér? Hajnódnál?

- Itt van gazduram- szólalt meg Sándor a hátánál.

- Gyorsan fel!

Két csendőr közre fogta Cecit, fel a hátsó ülésre, elől a tiszt Csákival.

- Na, vágott a lovak közé, amikor esszébejutott:- hol vagy Sándor fiam?

- Menjen csak gazduram, én a hátassal megyek.

Máris repültek a két lóval, ijedten szaladtak az emberek, a vágtató lóval elől az út szélére.

Taploca közt, majdnem beleszaladtak egy szekérbe, egy fiatal legény alig tudta félre rántani az egyes lovat. De azért szembenézett a megvadult gazdával, ahogy elhaladt mellette, nyomban megállította a lovat

- Hó Csillag!

- Mi az fiam? Miért álltunk meg?

- Jaj, János bátyám, valami baj van otthon.

- Miért te?

- Édesapám volt a szekeren, ő hajtott olyan vadul, miért van a csendőrökkel?

Ahogy így tűnődött, egy lovas halad el mellettük, hirtelen odanéz.

- Sándor bátyám!

Az leállítja a lovát.

- Az Istenért, mi van, mi történt?

- Nyugodjon meg Úrfi, minden jóra fordult. Csak még Boriskát kapják meg.

Levente elsápadt.

- Mi van Boriskával?

- Ne féljen az úrfi, azért hajtott úgy a gazdám, nem hagyja ő.

- János bátyám, engedné meg, menjek haza. Délutánra visszajövök.

- Tudod mit? Én is veled megyek. Egyszer úgy is ez a vége: szembe kell nézni vele, lesz öröm.

- Ez a Ceci elhíresztelte, hogy az úrfi elpusztította magát. A gazdám kerestette.

- János bátyám, nem jönne-e Sándorral? Én hamarabb odaérnék lóháton.

- Ha már ilyen türelmetlen vagy, eredj!

Nem kellett kétszer mondani, máris repült, de csillag se volt lusta, ám mindig látástávolságban voltak. Mire Csákiék a portához értek, de azon nem mentek be, hanem Cecihez, hátra a rozoga csűrbe. Félrehányták a rakás szalmát, alatta egy lappancs, felemelték, földbe vágott lépcső vezetett le, ami elég mélyen volt. Lent ajtó állta útjukat.

- Gyertyát!

- Ott van fent, abban a mélyedésben, a kulccsal együtt.

Csáki gyorsan, gyorsan zárta, az ajtó kinyílt. Ceci elől, aki olyant kapott a fejére, hogy ha a csendőrök nem tartják, hátra esik.

- Hol vagy, édes leánykám?

- Jövök, itt vagyok Csáki bácsi!

- Csakhogy hallom a hangodat. Hát tégedet megkötöztek?

- Valahogy egyik kezemet kioldottam, azzal a lábamat, de a másik kezem úgy oda van kötve valamihez, hogy nem tudtam kioldani, nem tudok jönni.

Máris Csáki karjai között volt. Hamar elvágták a kötelet a karjáról.

- Fél kézzel emelted fel a deszkát gyermekem?

- Avval, de jaj Ceci nét ütöttem meg, én azt hittem Gedeon jön elől.

Ijedten nézett körül.

- Kap ő még többet is ezért, de menjünk ki ebből a büdösségből. De miken taposok?

- Patkányokon, ha a kezemet nem tudtam volna kiszabadítani, biztos megrágnak, így ütöttem, ahogy tudtam, evvel a deszkával.

- Jó munkát végeztél.

- Várjanak, mert itt valahol állatok is vannak Hallottam az éjjel.

- Hol vannak? Te emberből kibújt bestia?

- Fenn…- volt a válasz.

Közvetlen a bunker felett meg is kapták őket, olyan mesterien el voltak rejtve szerencsétlenek, hogy alig kaptak levegőt. Ott voltak bárányok, tyúkok, malac, egy kicsi helyre beszorítva.

- Szóval ezek is az én elveszett állataim.

Boriskának Csáki megfogta a karját.

- Gyere, menjünk e szörnyű helyről, gyermekem.

De Boriska nem tudott megmozdulni, nézett valamit, lábai a földbe gyökereztek. De mit? Egy fiatal karcsú, magas, fekete göndör hajú fiú állt a csűrkapuban, s nézi őket szótlanul.

- Hol láttam? Ki ő? – s ekkor elkiáltotta magát:- Levente!

Csáki megfordult, nézi, nézi s kitárja a karjait:

- Én drága fiam, édes gyermekem, hát te élsz? Megbocsátasz nekem?

- Már rég megbocsátottam, édesapám.

Ölelte reszkető karokkal, majd elengedte, újból visszalépve nézte.

- Igen, te vagy, Levente…te…Levente vagy…Istenem, megengedted érnem ezt a napot, mikor visszanyertem a fiam.

- Hol vagy Boriska? Gyere, menjünk, s megfogta nagy, nagy szeretettel és könnyes szemmel a két remegő gyermek kezét, s vitte, húzta maga után, mintha ki akarna menni velük a világból, oda, ahol nincs irigység, pénz, vagyon, csak boldogság, örök békesség, szeretet. Ezt a boldogságot semmivel sem lehet felcserélni.

- Ki ez?- kérdezi a tiszt aközben már odagyűlt emberektől.

- Csákinak a fia, aki el volt veszve, sokáig kerestette, aztán halálhírét hozták volt, abban is ennek volt a keze.

Cecire mutatott.

- No, akkor mehetünk is… szólt a tiszt. Jóska, vigyázat, indulunk.

- Innen máma nem megy el senki, itt ma ünnep van.

- Más alkalommal szívesen, de szolgálatban vagyunk, s az első. A foglyot sem lehet itt tartani, nézze, mi van ott, széttépik az emberek.

Ekkorra már nagy tömeg verődött össze. Sándornak a hangját lehetett kivenni. Levente egy ugrással ott termett, megfogta Csillagot, szépen elvezette, az emberek tisztelettudóan félreálltak. A két csendőrnek elég munkájukba került, hogy meg tudják védeni foglyukat. Gyorsan indulniuk kellett s végre csend lett. Ekkorra János bácsi is leszállt a szekérről.

- Édesapám, bemutatom az én gazdámat, apámat, barátomat, bátyámat.

- A többiek, hol vannak? Ő egyedül az egész?

- Oh, ez a szépvízi vásáros cimborám. Isten hozta- nyújtá a kezét.

Késő estébe nyúlt az idő, mire elmeséltek egymásnak mindent.

- Menjünk már János bátyám!- sürgette Levente.

- Hogy újból elmész?

- El édesapám, el…

Csákinak újból könnyes lett a szeme.

Édesapám, éhes voltam, ennem adtak, hajléktalan voltam, otthont adtak. Féltem az emberektől, azt hittem mindenki rossz, bátorságot adtak. Meg tudtam mi az öröm, amit addig nem ismertem, teljesítették a vágyamat, iskolába adtak, ami annyira nyomta a gyermekszívemet, hogy nem tudok eleget tenni az édesanyámnak tett fogadalmamnak. Kicsinyikből, ami volt, úgy öltöztettek, mint a gazdag örmény fiúkat. Beteg voltam, drága Jula néném el sem mozdult belőlem.

- No, no…ne túlozz- vágott a szavába János bá.

- Ez a valóság, különben megesküdtem volt annak idején, hogy csak akkor megyek el, ha elküldenek.

János bácsi csak nézte Leventét, nézte Csákit, aki megsemmisülve ült, s csorogtak a könnyei.

- Hallgass ide fiam, Isten engem úgy segéljen, fölmentelek az eskü alól.

- János bátyámnak ma mondtam, hogy Kolozsvárra akarok menni, nem kell fizetni, az iskola küld. Inkább odamennék…- mondta Levente.

- Már azt hittem, hogy valami lány van a dologban.

- Van, az is van, de még kicsike, várhat, amíg végzek.

Boriska éppen terített a vacsorához, amikor Levente ezeket mondta. Egyszerre úgy érezte, hogy fekete karikák táncolnak a szeme előtt, nekidőlt az asztalnak, azután a földre zuhant. Mindhárman egyszerre ugrottak oda.

- Szegény gyermek, ki van fáradva.

Csáki venni akarta az ölébe, de az meg szégyenlette magát, elpirult, felugrott, nagy kék szemeit Leventére meresztette, mintha fel akarta volna falni a szemével. Azzal megfordult, hogy kiszaladjon a szobából, de Levente megfogta a kezét.

- Íme itt van, az én választottam. Igaz-e Boris?

Erre Csáki csak mosolygott. Így a jó ***Csáki mezeje*** még sem maradt idegen kézre. János bá, pedig hazafelé indult s csak annyit mondott Leventének:

- Látod, fiam? A hazug embert hamarább meg lehet fogni, mint a sánta kutyát.

Csíkmadaras, 1981. január 11.

Szómagyarázat, tájszavak:

elmenyek – elmegyek
részüköt – részüket
tarisnyájába – tarisznyájába
immán – akkor
hezze esmént – hozza ismét
sorkolat kenyer – karéj kenyér
hocca ide – ide vele
kattyintott – kacsintott
szentyibe – káromkodásféle
Ádám Rudolf fakanalas madarasi cigány – valóban élt madarasi fafaragó mester, aki fakanalakat, laskanyújtót és más használati dolgokat faragott és a házaknál, piacokon árulta
künti- kinti
disznyóknak – disznóknak
ejsze – talán
megkehesedett – lóbetegséget kapott
biza – bizony
izent – üzent
vajegy – néhány
bédugta – bedugta

kezibe – kezébe
csudálkozom – csodálkozom
szégyenlett – szégyellte
bérugom – berúgom
csiklint – csiklandoz
Hajnódnál – ez egy régi csíkszeredai italozó neve, mellette álltak meg a gazdák a szekerekkel, lovakkal, amelyek kint várakoztak, míg bent a gazdák ettek, ittak, mert itt ételt is szolgáltak fel.

18. TÓHELY

A Hold, talán sohasem ragyogott oly tisztán, oly fényesen, amikor Viktória néni vezette az ökröket a szekér előtt menve, szénáért indultak a ***Simóéba***. Imre bá ott várta, mivel nagy dologidő volt, az éjszakai holdvilágot is ki kellett használni.

Imre be az alatt az idő alatt kaszált. Igaz az út eléggé rossz volt, de az ökrök jól jártak, így Viktória néni fel tudta hajtani az üres szekeret. Otthon mindent elrendezett, a gyermekeket lefektette, Buksit elcsapta, elég korán elindult, hogy a reggeli hűvösön tudjon haza is jönni, mert később a legyek nagyon kínozzák az állatokat.

Ahogy ***Szemerke hídját*** elhagyták, Viktória néni felült a szekérre, jól szundikálgatott egészen a ***Bogácsok hídjáig.*** Bizony szüksége is volt erre a szunnyadásra, mivel mostanában kevés jutott az álomból. Ott az ökrök megálltak, nem tudták merre menjenek, ***Hámortető*** felé, vagy ***Sorok alá***. Erre Viktória néni is felébredt. Hirtelen leszökött a szekérről és ***Sorokalja*** irányába vezette őket.

- Hü Szilaj, csá Virág,…biztatja kedvesen őket. S gondolta: itt még jó sima az út, még felülhetek egy kicsit, ***Szénhelyig***, azon felül vezetnem kell őket, nehogy megakasszák a szekeret. Újból folytatta az alvást, de csak úgy az egyik szemével, mert a másik az nyitva volt, hogy figyelje az utat, de ezt ő már megszokta, mert ez így van hosszú évek óta, dolog idején.

Csakhamar csillogni kezdett a ***Madaras patak***, ami az éjszakai holdfényben, mint egy csodálatos gyöngyfüzér kígyózott le a völgy felé. Az úttól nem messze egy őzike ijedten hagyta abba az ivást, ijedten rohant be a sűrűbe, maga előtt tolva gidáját. A patakon áthaladva kezdődött az erdő, ami az éjszaka csendjében titokzatosan csendes volt. Viktória néni most látta először, hogy a fáknak is van királya, ahogy haladt az ökrök előtt, a túlsó oldalra tekintett a hold sugara egy hatalmas fán pihent, melynek koronája tele volt drága kövekkel, ami a szivárvány minden színében csillogott. Harmatcseppek voltak, a hold tiszta fényében. De nem nézhette sokáig, mert az út köves volt és azt is kellett figyelje. Ahogy így haladt gondolataiba merülve, egyszer csak egy erélyes suhogást hallott, mintha egy nagy madár repült volna a fák között.

-Vajon milyen madár lehet, amely ilyen nagy és éjszaka jár? Arra nézett, nem látott semmit. Megsimogatta a Szilaj orrát: úgy-e ti is itt vagytok, nem vagyok egyedül, hadd repüljön ő a maga útján. Most még egy furcsább hang ütötte meg a fülét.

- He, he, he…., hi, hi, hi…- mintha emberi kacagás lett volna.

- Csá Virág, csá Szilaj…- biztatta az ökröket,- érjünk ki ebből a sűrűből. ***Égésben*** már kaszálókon kell menjünk, talán már kaszások is vannak ott, ott már nem félek…- gondolta magában. – De talán csak nem félek? – kérdezte önmagától és jobban az ökrök közé húzódott. – De mi lehetett, ilyent még nem hallottam. Valaki meg akar ijeszteni? De Miért?

Mély csend mindenhol. Végre felért Égésbe, a kaszálókra. Az út is jobb, nincsenek akkora kövek. Kezdte kutatni az égen a Göncöl- szekeret, igen, körülbelül három óra van, nemsokára kiérek, mintha hallanám a kaszafenést. Igen ez ő, a szíve nagyot dobbant örömében, de az éjszakai csendben a kaszafenés messze elhallatszik, még elég nagy út van előtte.

Most hagyjuk, hadd menjenek magukra az állatok és nézzünk haza, mi is van otthon, ahol Annuskát, a hat éves kislányt és az egy éves Eleket aludva hagyta, amit máskor is megtett. Mire felébrednek otthon szokott lenni. Buksi el van csapva, úgy, hogy a lábát senki be nem teszi az udvarra, s a házat sem kell bezárni. De mégis valaki a lábát betette. Annuska arra ébredt fel, hogy valaki az ajtón erélyesen kopogott, de olyan álmos volt, hogy nem bírt felébredni, azonnal újból visszaaludt. A kopogás nem akar szűnni. Úgy, hogy végre felébredt. A kis öccse mellette aludt csendesen, nyugodtan. Bátran megkérdezte:

- Ki az? Ki van kint? – Egy mély hang válaszolt:

- Gyere mán ki!

- Én nem, mert még álmos vagyok!

- Hogyan? Aludni úgy sem hagylak, mert én vagyok az édesanyád.

- Nem igaz, édesanyám elment az erdőre szénáért. Csak reggel jönnek haza mindketten.

- Gyere, mert elvesztettem a szekérből a derék szeget, segélj, hogy keressük meg.

- Ha maga édesanyám, akkor miért nem jön be? Az ajtó nincs bezárva, de a maga hangja nem az édesanyámé, maga úgy beszélget, mintha vedret húzott volna a fejére.

Erre az ajtót újból erélyesen megverték.

- Várjon, ne üsse az ajtót többet, mert még felkelti a a kicsikét, aztán hordozhatom reggelig, amíg ismét elalszik. Maga tudja-e, hogy a gabonásban, a ládában vannak a szerszámok, miért keltett fel engem? – dunnyogta Annuska, amíg, az ajtóig ért. Kinyitja az ajtót, kinéz Buksi az ajtóban a farkát csóválja, és sehol senki. Kinnebb lép, nem lát senkit. Vissza akart lépni, de abban a pillanatban valaki megragadja az inge nyakát, felkapja és viszi, mint a szélvész.

- Ki maga? Engedjen el. Hova viszen? Buksi he,- de a kutya nem mozdult. Most, aki vitte, a hónalja alá kapta, úgy futott vele a kerteken, már kint voltak az ***Akácoson*** is túl, a ***Hegy*** tetején. Annuska kezdett jobban kiabálni, kapálózni.

- Nem hallja, eresszen el, haza kell mennem.

- He, he, he…hi, hi, hi…hazamenyünk, biza haza, meglátod milyen jó anyád leszek, nyughass már, mert úgy sem eresztlek el, most már az enyém vagy.

- Úgy is elszökök, hazajövök, akárhova viszen. Nem kell nekem maga. Nekem van édesanyám, akit szeretek.

- Engem is megszeretsz, muszáj lesz.

Már ***Szent Antalnál*** jártak. Ahogy a pallón átmentek, anélkül, hogy eleresztette volna, hogy ki viszi, az egy zsákba dugta őt, a hátára vette és vitte, vitte tovább.

- Jaj, ha volna egy bicskám – gondolta magában, de csak evvel maradt, az utat sem tudta tisztán kivenni, mert aki vitte, erősen gyorsan ment, rázta a zsákot, így a lik, hol fennebb, hol alább került a szemétől.

Így vitte egész éjszaka. A hold nyugvóra tért, a nap kezdte mutogatni koronáját keleten az ***Egyeskő*** hátánál, mikor végre letették a zsákot Annuskával, de őt nem engedték ki onnan, hanem bekötötték a zsák száját jól. Ő elkezdett rúgni, kapálózni, amire egy ostorcsapás volt a válasz.

- Ha nem maradsz csendben, akkor még többet is kapsz.

Ugyanaz a hang, aki hozta valakihez kezdett beszélgetni.

- Aluszol-e édes fiam?

Erre nem emberi hang volt a válaszolt, ami nem hasonlított semmi emberi hangra. Hu, hu… Annuska a félelemtől reszketett a zsákban. Vajon, mi lehet? Majd egyszer kiereszt a zsákból, s akkor valahogy elszököm, gondolta magában, csak az „édes fiam" meg ne egyen.

- Meglátod mindjárt, hogy mit hoztam neked, csak először mosdasson meg anyád, szellőztessük ki, s aztán megmutatom, mit hoztam.

- Hau, hau… volt a válasz.

Annuska ordítani szeretett volna, de nem mert mukkanni a zsákban, egyrészt, mert védelmet érzett addig, amíg benne volt. Anyjára gondolt, aki nemsokára hazaérkezik, s jaj, csak a kisöccse le ne essék az ágyból, gondolta aggodalmaskodva.

- Jaj, a párnát nem tettem oda! Most nem tudott figyelni mit mond az a hang, aki ide hozta. Minden gondolata azon volt, hogy minél hamarabb

kiszabaduljon és hazamehessen. Nem sokáig nyújtott védelmet a zsák, hamarosan kiadták a parancsot, búj ki onnan!

Annuska kibújt s szembenézett az elrablójával. Nézte, először ijedten, aztán elnevette magát, de úgy, hogy reszketett belé.

- Megmondanád, hogy miért van ilyen jókedved?

- Magának nincsen orra, de azért ne haragudjon, nem akartam kikacagni, olyan furcsa, én még ilyent nem láttam.

- Fogsz te még látni mást is – volt a válasz.

- Engem kikacagtál, nem bánom, csak többet ne forduljon elő, mert ha a fiamat is ki fogod nevetni, halál fia vagy abban a minutumban.

Annuska körülnézett, egy kunyhófélében voltak, petróleumlámpa égett, pedig, amikor jöttek, már jól ki volt virradva. Az tűnt fel, hogy sem ajtó, sem ablak nincsen. Hol jöttünk be? A szeme megesett a sarokban. Egy kicsi ágy félén ült az édes fia, látszott rajta, hogy már nagyobb, lábai, mint a puliszkakeverő lógtak le az ágyból, kezei kicsavarodva, kicsi sovány arcában két nagy fekete szem, amelyek barátságosan néztek Annuskára. Az orr nélkül való asszony figyelte a két gyermek arcát, a kislány sajnálattal nézett a torz fiúcskát, az meg barátságosan Annuskát, aki a kicsi lábait összeszorította.

- Jaj, ki kell mennem! – szemével az ajtót kereste.

- Ott a függöny mögött az éjjeli, innen kimenni nem lehet csak este.

Kijövet a függöny mögül megkérdezte:

- Akkor este hazamehetek?

- Már megmondtam, hogy innen haza nem, ezután itt a te hazád.

- Muszáj felöltöznöm, láthassa ingben vagyok, szégyellem magamat és így fázom. – Összehúzva kicsi testén a szál inget. Egy rongyos blúz repült vele szembe.

- Ez is jó, amíg mást tudunk szerelni.

- Édesanyám eddig a puliszkát is megfőzte, biztosan aggódva keresnek.

Erre egy ostorcsapás volt a válasz.

- Akárhányszor eléhozod, annyiszor kapsz belőle.

Annuska nem sírt, csak a szemei megteltek könnyel, pedig nagyon égett és fájt a mezítelen bőre. Egy szót sem szólott többet, de olyan gyűlölettel nézett az orrotlan asszonyra, hogy az belátta jobb lesz enyhébben fogni a dolgot, mert azért, hogy legyen, aki a fiával maradjon, mikor neki el kell menni hazulról, mert pénz az van, csak azt nem lehet megenni, be kell vásárolni. Annuska felvette a rongyos blúzt, többet egy szót sem szólt, hiába kérdezte Lina mama, aki belátta, hogy erőszakkal nem lehet nagyra haladni, mivel Annuska nem csak nem beszélt, de

éhségsztrájkot is fogadott, igaz, csak estig, mert az egészséges, fiatal szervezete nem bírta tovább.

Na de most hadd lássuk, hogy ki is ez a Lina mama. Nem lehetett tudni, hogy örökölte-e, vagy kapta ezt a csúnya vérbetegséget, ami olyan csúnyán megette az orrát, s amiért nem csak Annuska nevette ki, hanem majdnem minden ember, aki meglátta, annyira fájdalmasan humoros volt. Később csináltatott egy műorrot, ami nagyon kényelmetlen volt, nem bírta viselni, így aztán kezdte kerülni az embereket. Fájdalmasan tapasztalta, hogy az emberek a munkáját kihasználják, de nem veszik emberszámba az orra végett, így a magányt választotta. Ott szülte meg a fiát, akit nagyon nehéz körülmények között tudott a világra hozni. Mikor meglátta, hogy milyen gyermeke született, az első gondolata az volt, hogy eldobja, nézte, letette, ismét nézte, ez valahol a Görgényi hegyekben volt, alig volt élet abban a szerencsétlen torz gyermekben. Felvette, hogy bedobja a szakadékba.

- Megtehetem – mondta magában, senki sem tudja, hogy a világra jöttél, te kicsi szerencsétlen. Senki…senki… apád sem, aki vadállat módjára elbánt velem, aztán ott hagyott, többé soha nem láttam, nem is akartam. De hogy tudjam eldobni? Még él, még szuszog. Nem…nem… és fájdalmasan magához szorította. Nem tudom megtenni, pedig mindkettőnk részére jobb volna, de nem vagyok egyedül, te az enyém vagy, csak az enyém.

Letette, kibontotta batyuját, kiszedte belőle egyetlen ingét, belecsomagolta a gyermeket, ha annak lehetett mondani, nézte vékonyka lábait…

- Jaj mikor fog lábra állni? Vajon ezek a kicsi kezek, hátra vannak csavarodva…Mindegy, az enyém…Én erős vagyok, tudok dolgozni érte is, de hol az emberek között? Ott csak nevetés tárgya voltam, vagy itt a vadonban? Most nyár van, dolgoznom kell télire…valahogy melegebb kalibát kell építsek, ahol az emberek nem kapnak meg A vadak nem olyan gonoszok, mint az emberek, már megszoktak, nem bántanak. Muszáj lesz csapdát, készítsek, hús kell a télre, nem elég a szárított gomba, akkorra már Péter is megeszi. Hogy is mondtam? Igen, Péternek fogom hívni, már rég gondoltam erre a névre, apámat is Péternek hívták. Erős volt, és látszólag egészséges. Kapott a kősziklák védelmében megfelelő helyet, addig dolgozott, ásott a maga faragta faásóval, jó mély gödröt ásott a földbe, annak a tetejére annyi gerendát rakott, hogy lábon állva elférjen benne, befedte gerendákkal, közeit jól betapasztotta agyagos sárral, azután kövekkel körberakta és faágakkal betakarta. Nem látszott, hogy ott emberi lélek élne, tűzhelynek lyukat hagyott, egy vékony lapos kőből ajtót is szerkesztett. Azt faágakon ügyesen el tudott tolni, és vissza. Csapdákat állított bőven, fogott őzet,

nyulat, nagyon sokszor rókát, amit szabadon engedett. Így telt el egy vagy két év, közben felvette az orrát, bement a faluba, a meglévő pénzzel bevásárolt, így jól felpakolva kerülő úton tért vissza. Mikor már azt hitte, hogy senki sem követi, akkor egy idős ember bukkant elé, éppen, mikor már az orrát szét akarta vágni.

- Hová mensz leányom? Igen felpakoltál… mondta az öreg jóságosan.

Lina nem tudta első pillanatban, mit válaszoljon. Valahogy az öregnek olyan jóságos arca volt, ami az igazságot parancsolta.

- Menyek haza – volt a válasz.

- Erre haza? Itt a végtelen erdők, sziklák hazája, meg a vadaké. Én is hozzájuk tartozom.

- Kend is erre jő?

- Igen, én menyek a nyájamhoz. De add ide legalább az átalvetődet, azt még elbírja az a jószág – a szamarára mutatott.

Lina levette a válláról, ami nagyon nehéz volt, sóval, szappannal volt megrakva, ahogy az öreg megemelte. Úgy látszik, sajnálja a szamarát. Azt gondolta, hogy talán könnyebb. Így ő vette a vállára. Kivitte egy meredek hegygerincen, akkor feltette a szamár, Duduj hátára. Megint sima úton haladtak, az öreg bemutatkozott.

- Én Gheorghe vagyok. Lupui Gheorghe. Itt mindenki ismer.

- Én Lina vagyok, Venczel Lina, hála Istennek engem nem ismer senki. Nem is akarom.

- Az nem jó Lina, az embernek szüksége van a másikra. Vagy rossza fát tettél a tűzre? Mi? Hogy kerülnöd kell az embereket?

- Nem bántottam, senkit bade Gheorghe, csak az embereknek arra való voltam, hogy csúfot űzzenek belőlem.

- Egyik ember nem a másik, leányom…

- Tudom, de mégis mind egyformák, ha az előre nem mutatják is ki. Nem tehetek én arról, hogy szerencsétlennek születtem, világ csúfja vagyok, sem a gyermekem nem tehet arról, hogy nyomoréknak született.

- Mekkora?

- Két esztendős.

- Mivel éltek?

- Amivel lehet, nyáron gomba, gyümölcs.

- S télen?

Nem akarta megmondani a csapdát, így csak annyit mondott:- Amivel lehet.

- Idefigyelj Lina. Látod-e azt a pusztát ott jobb oldalon?

Mutatott egy gyönyörű pusztára, az ott az enyém, az én tulajdonom, ha nem sajnálod a fáradságot, gyere oda, adok tejet, ordát, vigyél a gyermekednek. Azt mondád, nyomorék gyermeked van. És milyen baja van?

- A lábai gyengék, nem fejlődnek, vékonyak, mint az ujjam, kezei hátra vannak csavarodva, még nem beszélget.

A szemei megteltek könnyel. Ezek a könnyek nem a szomorúság könnyei voltak, hanem hálakönnyek. Végre valaki érdeklődik az ő fia iránt. Szívből megköszönte jóságát, megígérte, hogy eljön a tejért.

- Még messze van, ahol tanyázol?

- Ott a sziklák között.

- Napközben jere, mert akkor a kutyák a nyájjal vannak. Csak én vagyok egyedül, esetleg az öregasszonnyal, amikor fenn van. Ez az ösvény oda vezet az esztenához,- ezzel leemelte Duduj hátáról az átalvetőt, felsegíté Lina vállára, elköszönt.

Lina ment, ment és sírt, ő se tudta miért, de sírt, talán azért, hogy kipanaszolja magát. Vagy azért, hogy volt, aki meghallgassa vagy talán mindkettőért. Ki tudná megmondani: egy elhagyatott, üldözött lélek lelkiállapotát. Annyi bizonyos, hogy badea Gheorghe reményt öntött belé. Hátha mégis nem vagyok olyan csúnya, szerencsétlen, hogy teljesen ki legyek közösítve. Hátha én nem voltam elég ügyes, türelmes, elhamarkodtam a menekülést. Ezután a Lina élete könnyebb lett. Egy héten még kétszer is meglátogatta badea Gheorghet, aki sok mindenre megtanította. Ő csinálta neki a madárrepülést, utánzó kereplőt is, persze csak a vadak elriasztására. Vitte Gheorghe bának a bőröket, az meg sajtot, tejet adott cserébe, meg gyapjút. Így telt el egy év, amikor badea Gheorghenak eszébe jutott, hogy ő is meglátogatja Linát. Így felpakolt Dudujra, Georgéval, a fiával felkerekedtek a sziklák közé. Nagy volt a meglepetés, amikor Linát orr nélkül találták. Az öreg visszatartotta a nevetését, de George, a fia, helyette is kikacagta magát. Nagy volt a szörnyülködés, amikor meglátták a nyomorék Péterkét, aki testben fejlődött, a lábai meg is nyúltak, de vékonyak maradtak, aki, amikor meglátta az embereket, rémülve, ordítva bújt be a takarója alá. Ez nem is csoda, mert ő ilyent még nem látott. Számára ők voltak a szörnyek.

Most értette meg badea Gheorghe, hogy miért menekül Lina az emberek közül. Ettől a látogatástól kezdve Lina többé nem látogatta meg őket. Viszont azok Linát annál többet. A híre hamarosan elterjedt. Sokan keresték fel. Pásztorok, favágók, mindenki vitt nekik valamit. Ez a jó szándékú sajnálkozás nagyon bántotta Linát. Egy szép napon üresen találták a kunyhóját. Keletebbre költözött, így lassan a ***Gyergyói*** **hegyekbe**, minél tovább, ahol megismerték, új

szálást cserélt. Így értek a ***madarasi*** erdőségekbe, tizenkét évi barangolás után. Azt a helyet, ahová a jelenlegi kunyhóját berendezte, készen kapta. Talán valami bányaüreg volt, nem messze egy tó partjától, aminek sekély vize volt, nyáron mindig kiszáradt. Most víz nincs benne, de ezt a helyet ma is ***Tóhelynek*** nevezik. Akkor még a környékét sűrű erdő borította, ma már szántóterület, meg kaszáló.

Már egy éve éltek itt, anélkül, hogy valaki is látta volna. Akkor elhatározta, hogy ellopja Annuskát, akit akkor ismert meg, amikor tűzkárosultnak adta ki magát, járta a falut. Észrevette már magán, hogy az elméje néha kihagy, a feje sokat fáj. Abban az időben különböző ürügyekkel sokat kóborolt a falvakban. A hiszékeny emberek szívesen segítették élelemmel, pénzzel, így nem nélkülöztek. Csak a fia végett nem tudott hosszabb ideig távol lenni. Most azt kérdezem: vajon miért nem bántotta Burkus, az a nagy gonosz juhászkutya, amikor Annuskáért ment.

Igen a ***Gyergyói havasokban*** egyszer megtámadta egy juhászkutya. Ő annyira megijedt, hogy nem tudott menekülni sem, sem kiabálni. Csak nézte, nézte az állatot, hogyan ront neki, míg az állat is elkapta az ő tekintetét, az is kezdte nézni, eleinte ellenségesen, morogva, az sem tudta a szemét levenni róla. Így nézték egymást megbabonázva, míg a hatalmas kutya elkezdte a farkát csóválni és barátságosan lehasalt elébe. Ezután többé nem félt a kutyáktól, ha a tekintetét el tudta kapni, bármilyen gonosz kutyát meg tudott babonázni, vagyis hitmatizálni. Ez sikerült Buksival is.

Nem is kell elmondanom, hogy az Annuska eltűnése mekkora fájdalmat okozott szüleinek. Heteken keresztül keresték, az egész falu. Közhírré tették az egész ***Csík vármegyében***. Minden faluban a kutakat kimertek. Az ***Oltnak*** sem hagytak békét, a ***Sósréten*****,** a ***Rákosi malomig*** végigkeresték, hogy nem akadt-e fel valamelyik fűzfa gyökerére. A Rákosi malmon túl nem mehetett, mert ott a rács kifogta volna. A falu felhagyott a kereséssel, de az anya nem, ő még mindig remélt, hogy valahonnan előbukkan. Bizony eltelt a tél is, Viktória néni szeme nem száradt meg a könnytől, pláne, mikor látta, hogy a vele egyidős iskolába járnak.

Eljött tavasz is, Annuska sehol, az édesanyjának mindig nagyot dobbant a szíve, amikor távolról meglátott egy kislányt. Mindig Annuskát vélte látni. Mikor meggyőződött, hogy nem ő, már nem is fájt, annyira megszokta a csalódást. Otthon a házból kihalt a vidámság, nevetés. Még a kicsi sem nevetett, mert a régit elfelejtette, újat nem látott senkitől. Talán Emre bá szenvedett a legjobban, fájdalmát magába zárva, mert nagyon szerette a kislányát. Hát mostanig szép, fiatal, dalia volt, de most a haja teljesen megőszült.

Most ismét nézzük meg, mit csinál Annuska. Eleinte magába roskadt, sokat sírt, persze csak akkor, amikor nem volt otthon Lina mama. Aztán egy hétre kimehetett a levegőre. A kicsi fiát, ahogy Péter hívta, mindig este, amikor csend volt, kivitte a levegőre, a létrát maga után húzva. Fent valami tolóajtó volt, amit eltolt, mikor fent volt, ahogy kiért már azonnal felhúzta a lajtorját, eltolta az ajtót s így örök sötétség volt bent. A petróleumlámpa világított. Szerencsére volt egy rejtett szellőzője a kunyhónak, de csak akkora, ami megvédte a fulladástól. Amikor Annuskát először kivitte Lina néni a levegőre, már holdvilág volt, a lábait összekötözte, nehogy elszaladjon. De még így is nagyon jó volt a friss levegő, pedig eleinte nagyon elszédült, majd élvezettel szívta magába. Körülnézett. Fent a telehold, körülötte a nagy fenyők rejtelmes csöndje, túl, messze a fák között látható volt a tó sima tükre. Annuska hasra feküdt a mohában, hallgatta, nem jár-e arra valaki, de semmi, csak a mély csend. Sajnos nem sokáig élvezhette, mert újból visszavitte Lina mama abba a förtelmes barlangba.

Jött a tél, Lina mama majdnem minden nap oda volt, igaz soha sem jött üres kézzel, mindig hozott valamit. Annuskának is hozott egy kurtít, máskor valami papucsfélét, igaz elég vásottakat, de azért nem volt mezítláb. Mikor otthon volt, tett, vett, takarított, mosott, főzött. Máskor meg különösen csillogtak a szemei, úgy nézett, mintha senki, semmit sem ismerne. Ilyenkor Péter könyörögve nézett Annuskára, intett menjen oda mellé. Mikor az odament, görcsösen kapaszkodott bele, borzadva nézte az anyját. Ilyenkor Annuska bátorítólag simogatta, mire a gyermek nagy, fekete szemeiből hálakönnyek folytak.

Úgy látszik az a szegény, nyomorék nem tudott járni, se beszélni, de annál jobban figyelt, főleg megértett mindent. Mikor anyját látta elmenni, megkönnyebbült, a félelem eltűnt a szeméből. Ilyenkor Annuska megmosdatta, megetette, énekelt neki. Egyszóval ezek a napok voltak szegény gyermek legboldogabb időszakai, úgy látszik, az ösztöne megérezte az anyja közelgő teljes őrültségét, ami nem is váratott sokáig magára.

Habár eljött a tavasz, a hó csak imitt-amott a fák között, ahová a nap sugarai nem hatoltak be, még tartotta magát. A tisztások már hóvirágban pompáztak, hangos volt az erdő a madárdaltól. Lina mama máskor ilyenkor a fiát kivitte, néha még télen is, de ezen a télen nem törődött vele. Egy reggel szokása szerint elment otthonról, és délután nagy zajjal érkezett meg:

- Jertek, jertek,- ordította, ma itt lakadalom lesz, szemei vadul csillogtak. - Ma táncolunk.- Kinyitotta a lappancsot, leengedte a létrát, de nem használta. Egyenesen beesett.

- Jertek, jertek, ne féljetek semmitől, mert ma táncolunk…Hi, hi, ha, ha …

Hirtelen felszökött, a szoknyáját felkapta, kezdett táncolni, forogni, útjában mindent felborított. Annuska rémülten nézte, kik jöhetnek le a létrán, de nem jött senki.

Vajon mi lesz ennek a vége? – gondolta magában, hová bújjak, nehogy elüssön, a létra felfelé húzódott. Közben nézte vajon meddig tart a tánc. Mikor megkapja Péterke vékony lábait.

- Gyere, hadd járjuk édes anyám szép gyermeke, tyü, de szépen húzzák, hallod-e menyem? Így szép az élet, nem egyedül.

Forgatta körbe a lábainál fogva szerencsétlen gyermekét. Verte a fejét mindenbe belé. Már csupa vér volt. Előbb jajgatott nagyon, de lassan az is megszűnt.

Ekkor Annuskának jó ötlete támadt. Hamar fel a létrán. Jaj, nehogy meglássa. Minden porcikája remegett, de a félelem erőt adott pillanatok alatt, kint volt, szabadon. Rohant, azt sem tudta merre, merre,…csakhogy kint van. Megszabadult abból a haláltáncból. Szíve nagyon gyorsan vert, érezte, hogy szökik ki a száján. Nem mert visszanézni, mind úgy vélte, hogy rohan utána. Végre kiért a fák közül egy tisztásra. Megállott. Hallgatott Nem, nem jött utána, még mindig ordítva járta a haláltáncot.

- Most merre? Hamar, hamar, gyorsan el innen. Hátha nem ér utol, le a völgy felé, arra kell, legyen a falu. Szalad, ahogy a lábai bírták, inkább repült, közben gondolkozott, elbúvok, ha utánam jő. Csak valaki embert látnék!

Addig rohant, amíg érezte, hogy nem, bír tovább menni.

- Jaj Istenem, mi lesz velem!

Már esteledett, a feje zúgott, nekidőlt egy fának, egy pillanatig nem tudott semmire gondolni. Mintha szekérzörgést hallana. Vagy csak képzelődik? Igen, abból az irányból hallatszik, baloldalról.

- Vajon én is megbolondultam volna? – kérdezte saját magától. – Jaj, fázom, nem bolondultam meg. Most tisztán hallom a szekér zörgését. Igen, ebből az irányból.

Újból erőt gyűjtött, elkezdett a zaj irányába szaladni. Nem tudta meddig szaladt, amíg beért az útba. Körülnézett. Meglátta a boldog menekülést, egy szekér közeledett feléje, fával megrakodva. Visszanézett, hogy nem jön-e Lina mama. Nem jött, de ezért szembeszaladt a szekérrel. Annyit tudott mondani:

- Bácsi, vegyen fel! – s aztán összeesett.

- Jaj Istenem, hogy került ide ez a leányka? Hó Csillag, hó Betyár, s azok meg is álltak. Nézi János bá a leánykát, nincs baj. Jól szuszog. Hamar levetette az ujjas lájbiját, belecsongojította a megfázott, kimerült leánykát. Helyet csinált a szekéren, gondosan elhelyezte, nehogy leessen, s azzal hajtotta a lovakat:

- Gyí Csillag, gyí Betyár! De vajon kié lehet ez a leányka? Hogy került ide? Jó, hogy a farkasok ki nem támadták. Majdnem csórén, ebben a hidegben. Még az üres szénászsákot is kihúzta az ülés alól, azt is Annuskára tette. Fejét az ölébe vette, nehogy a szekér döcögése közben megüsse a fában. Nézte a kislány arcát, aki úgy látszik nyugodtan, alszik.

- Kire hasonlít? Ejnye, hogy megkótyagosodtam. Pedig hasonlít valakire. Megvan!

Képzelete visszakalandozott vagy harminc évet, igen az asztalos kertben cekapecceztünk, igen, világra olyan, ez a gesztenye haj, az arcvonásai is ugyanazok. No, Viktória, lesz ma öröm, meg van a leányod. Gyí gyorsan, gyí!

Ahogy felfedezte a kislány kilétét, már lassúnak tűnt az út, minél hamarabb… meg akarta vinni gyermekkori barátnőjének a leányát, az elveszett gyermekét. Már jól be volt sötétedve, amikor betért a faluba. Mivel közelebb lakott a ***Kövesutcához***, hazahajtott a szekérrel. Békiáltott a feleségének:

- Erzsi, hallod-e, gyere gyorsan. Fogd ki a lovakat. Adjál enni nekik. Nekem egy kicsi dógom van. Hamar jövök. Ezzel szó nélkül ölbe kapta, a még mindig alvó kislányt. Szó nélkül kivitte a kapun, így ni, legalább nem kérdezősködik, így hamarább hazaviszem. Közben felmerült benne a kétség, ha mégsem talál az lenni? Nem, az kell legyen, fel kéne ébresszem. Meg kéne kérdezni legalább, hogy hívják. Már, már itt is vagyunk.

- Adjon Isten jó estét! – köszönt be.

- Isten hozott János, gyere be.

- Én bé, mert hoztam neked valamit, azzal letette a csomagját az ágyra.

- Nézd Viktória, ez s az! Kibontotta az ujjas lájbit.

- Annuska! Gyerekem! – Vetette rá magát. Erre Annuska is kinyitotta a szemeit.

- Édesanyám! Édesanyám! Itt vagyok, itthon vagyok! Jaj Istenem, megszabadultam, úgy-e nem jő, nem viszen vissza? Zárják be az ajtót!

- Nyugodj meg, édesem, itthon vagy, vigyázunk rád. Többet nem vehet senki el! – szorította magához az édesanyja.

Még sokat lehetne mondani arról a nagy boldogságról mindnyájuk részéről, de én megelégszem annyival, hogy egyszerre mindeni sírt, meg nevetett.

Végre nevettek, János bá, hogy megszabaduljon a hálálkodásoktól, szépen kilépett az ajtón:

- Immán, a többi a ti bajotok, én nem nagyot csináltam, csak az úton kaptam meg és hazahoztam.

Annuska nagybeteg lett, napokon keresztül nagy lázban feküdt, ez alatt hol Lina mama, hol Péterke nevét kiáltozta. Ne, ne, nem akarok táncolni. Végre a láz csökkent, kezdett jobban lenni, megnyugodni. A ***karcfalvi*** doktor úr naponta kétszer is megnézte. Míg végre meg tudta mondani nagyjából mi is történt vele.

- Ki gondolta volna? Ilyen is létezik? – mondták az emberek. Meg kell keresni, el kell fogni, az volt az általános vélemény, még ki tudja mit fog művelni, ha tovább hagyjuk. Így az elöljárósággal az élen elindultak s a következő vasárnap Lina mama keresésére. Annuskát is magukkal akarták vinni, hogy mutatná meg a helyet, de ő nagyon nem is tudta. Hallani sem akart róla, sírva kérte, ne vigyék őt oda. Így más tájékozódás nem volt, mint az a tó, ami nem is volt messze a falutól. ***Vészen*** túl terült el az a tó, amire következtetni lehetett az Annuska elbeszélése után. Kiérve oda, az emberek szétoszlottak, hogy járják. Belső, vagyis a keleti oldalra indultak. Egyik csoport vette az északi, a másik a déli oldalt, hogy kint a nyugati parton találkoznak. Minden két méterre egy ember, botokkal döngették a talajt. Így ráakadtak a barlangra a hang után. Nagy körzetben végezték a keresést, a két csapat már majdnem összeért, sehol semmi nyom. Igaz nem is lehetett, mert ha volt is az eső elmosta. Szomorúan mondogatták egymásnak, itt nincs, itt keressük, mi sok bolond elindultunk a leányka szavára. Egyszer csak egy legény elkiáltotta magát:

- Itt van, ide nézzetek!

Borzasztó látvány volt, ami láttak, a lappancs nyitva volt, a létrán két akasztott alak lógott, az egyik egy gyermek, akinek a fél feje hiányzott. A másikon egy középkorú asszony, kinek az orra hiányzott. Bent vér, hajcafatok, minden felborogatva. A tűzhelynél a kövekre agyvelő darabok tapadtak. Aki egyszer meglátta, borzadva húzódott onnan vissza. Csuda, hogy megszabadult szegény leányka, mondták egymásnak, mindenkit inkább a sajnálkozás hatotta át, mint a harag szerencsétlen őrült asszony iránt, aki úgy látszik valamennyire visszanyerte emlékezetét, látva szörnyű tettét végzett magával. De még nem nyerhetett vissza teljesen, mert akkor nem akasztotta volna fel a már halott fiát.

- Kérdés, mit csináljunk velük? Itt nem hagyhatjuk.

- Egyelőre itt maradnak,- hangzott a bíró határozott hangja. Értesítjük a **szeredai** törvényszéket. Aztán kivizsgálják, eltemetjük, mint más embertársunkat. Ő sem tehetett róla, hogy ez a nagyon szörnyű betegség erőt vett rajta. Gondolják

meg kendek is, mennyit szenvedett, szenvedhetett a nyomorék gyermekkel, elhagyatottan, a vadonba űzve, hogy a természet egy olyan torz gyermeket adott neki, ami magányra kényszeríttette. De miért is? Az emberek rosszindulata, tudatlansága miatt.

- Higgyék el kendek, a betegséget senki sem akarja, azt nem kell megvetni, nem kell gúnyolni, mert az ilyeneknek kétszeresen fáj, mert tudatában van rútságának. Azt nem lehet tudni, mikor jön. Ma rajta, holnap éppen lehet rajtam. Vétke az, hogy elrabolta azt az ártatlan leánykát. Igen, ez nagy gonoszság volt tőle. Nem gondolt a szülők bánatára, a kislány életére, aki ügyessége révén megszabadult ebből a haláltáncból, ha nem olyan bátor, most talán ő is itt lógna. Tegyük fel, hogy akkor sem volt már teljesen észnél, amikor elrabolta, lehet, hogy annak a nyomorék gyermeknek akart örömet szerezni, vagy mindkettő közrejátszott. Azt mondom, hogy ez az asszony őrültségében is okos volt.

- Hogy, hogy?

- Úgy, hogy ha én életben találom, nem állottam volna jót magamért. Így szívesen adok a temetésére, mivel megkímélt, hogy én vegyem el az életét.

Másnap kiszállott a bizottság, az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a vérbaj okozta az ő őrültségét. S mivel nem volt senki hozzátartozója, megadták az engedélyt a temetésre,

No, hát akkor szóljanak a harangok. Az egész falu elkísérte utolsó útjára, amelyre Annuska is elment. Tiszta szívből megsiratta.

- Hiszen nem is volt olyan rossz asszony az a Lina mama, csak mindig kellett kacagjak, amikor láttam az orr nélküli arcát. Péterkét tiszta szívből sajnálom, mert ő nagyon szeretett engem, és nagyon félt az anyjától – mesélte Annuska.

- Én majd virágot is viszek a sírjára. Szeretetem virágai díszítsék a sírját.

Csíkmadaras, 1981. február 18.

Szómagyarázat, tájszavak:

belecsombojította-becsomagolta
cekapecceztünk – kergetős játék
dógom- dolgom

19. KÖD

Csikorgó hideg van. Csak a sűrű köd oszlana el- sóhajtott fel egy őzike, amely a tavalyi gidójával ***Köd*** oldalába megbújva várták az alkalmat, hogy nekirohanjanak a szénakazalnak, amely nem messze, az aljban várta őket illatos szénával, hogy csillapítsák éhségüket. Fáradtak voltak, messziről jönnek a ***Szentmihály****-i* erdős hegyekből, üldözték idáig a farkasok. Most úgy látszik sikerült megszabadulni tőlük.

- De jó, hogy megpihentünk – suttogta a gida az anyjának.

- Csend, ne mozdulj. A veszély nincs elmúlva. A szaguk nem tud felszállni a ködben, azt itt érzem a közelben. Légy figyelmesebb. Nem érzed?

- De igen, érzem. Úgy gondolom, hogy távolabbról jön.

- Amíg nem látunk, nem mozdulunk, ha itt meg nem kapnak. Addig itt belep a zúzmara. Lehull majd rólunk, ha még élünk, csak ne légy türelmetlen, mert a nehéz tél után jő a tavasz friss fűvel, zsenge rügyekkel. Te vagy az én utolsó gidám, majd neked is lesz, azért most tűrni kell. A tél mindig ilyen nehéz, oktatta gidáját, ki türelmetlenül kapart a lábával. Csak már ehetnének abból a szénából.

- Majd, ha elmúlik a veszély, eszünk. Most maradj csendben, bármelyik pillanatban ránk vethetik magukat. Ha csak egy volna, könnyen tudnánk tiszta időben menekülni, mert mi jobban tudunk szaladni, de mikor sokan vannak, bekerítenek, akkor nekünk végünk van, nincs ahova menekülni.

- A szél is már napok óta elaludt valahol a ***Hargita*** ölében, nem akart egy kicsit fújni, elűzni ezt a csúnya ködöt, ami napok óta rátelepedett ***Köd tetőre*** és aljára..

Még egy métert sem lehet előre látni. Szegény két őzikét egy bozótba kényszerítve mozdulatlanságba és nagyon éhesen. Egymáshoz simulva hallgatták a farkasok ordítását, akik tudtak az ittlétükről, de szerencsére nem fedezték fel a rejtekhelyüket, ami bármelyik pillanatban bekövetkezhetik.

- Így meg kell halni – mondta a fiatal gida,- érzem, étlen pusztulok.

Ekkor a szél felébredt, körültáncolta nagy vígan a Hargita tetejét, lerázta a havat a fák koronájáról, lenézett a völgybe.

- Ejnye, ejnye, de nagylegény lett odalent kend köd uram! Jó lesz, ha egy kicsit megszalasztom. Azzal befelé vette útját, dúlt, fúlt szilaj kedvében. Erre a köd is kezdte szedni a sátorfáját. Menekült az útjából, míg elért ***Köd oldalig***. Itt a

köd nagyon megmakacsolta magát, védve volt a domb által, s így egy jó ideig még tartotta magát. A szél, ami eddig csak játszadozott, kezdett haragos lenni, úgy megfújta azt a sötét, nedves lepedőt, hogy egyben fellebbent és ment, menekült a szél elől, míg csak rongyokban lógott itt-ott, imitt-amott. Erre a két őzike is kilopakodott a retekhelyről. Már éjszaka volt, sötét, februári éjszaka, de nekik nem számított, mert sötétben is jól láttak. Lassan ki a fák közül, körülnéztek.

- Szabad az út, mehetünk…- szólt az anya. Nekiiramodtak a kazalnak, átugrották ***Köd pataknak*** a vizét.

- Még csak néhány ugrás és ott vagyunk – gondolta a gida.- Ott is voltak, de a farkasok sem aludtak, itt volt a híres Han vadászfarkas, feleségével, Hildával, négy fiókájával, két menyével. Ez a szép család nagyon ki volt éhezve. A fiatalok azon voltak, hogy sorsot húzzanak, ki melyiknek esik neki, hogy felfalja. Erre a vadász hím Han, kiadta Hildának a parancsot az azonnali felpofozásra. Ez azt jelentette, hogy az ifjak szerre járulnak a nagyasszony elé, aki szerre pofozá őket. Ez alatt a nagy vadász szimatolt, vagy szónokolt. Még volt ennél nehezebb tél is, mióta őseik ezen a vadászterületen éltek. Még nem fordult elő, hogy saját nemzetségüket felfalták volna.

- Örökös szégyent akartok hozni ősz fejemre, azt nem engedem. Tűrjetek, ne legyetek olyanok, mint az emberek, gonoszok, gyávák, mert csak ők irtják saját fajtájukat. Mi büszke vadászok vagyunk. Ígérem, mire a nap felkel, mindnyájan

jól lakunk. Mindnyájan álltunkban láttátok azokat az őzeket. Itt vannak, nem mentek el, ők is éhesen keresik az eledelt, ami itt van nem messze. Most lemegyünk oda csendben, körbevesszük a szénakazlakat, vigyázva az innenső oldalát szabadon hagyjuk. Azok nemsokára ott lesznek, akkor kész a lakoma.

Így, miután megkapták a felkészítést, a dorgálást, majd a biztatást, a nagy farkas család csendben elfoglalta a leshelyét a kazal körül. Szegény őzikék, alig faltak kettőt a szénából, mikor minden oldalról, tüzes szemek vették körül, még csak egy kis hely volt szabad a halvány menekülésre. Ekkor az anya meglökte a gidáját:

- Menekülj!- Neki könnyes lett a szeme, de határozottan beugrik a farkasok közé, szemével a gidáját kíséri, amint menekül. Ő érzi a hasító fájdalmat, már nem látja, szeme elhomályosul, utolsó gondolata csak, hogy megmenekült és piros lett a hó. A farkasok percek alatt falták fel az anyát, majd újból üldözésbe veszik a gidát. Ő menekül. Hová? A völgybe, a falu felé. Ő ezt nem tudja, csak minél távolabb a farkasoktól. Azok utána vetik magukat, két csoportra oszolva üldözik. A szél fújja a havat, érzi a farkasok közelségét, azt is, hogy ereje fogytán van. Akkor valami kemény kerítés állja útját. Szomorúan lehunyja a szemét:

- Végem van! A szél látja a helyzetét és megsajnálja.

- Gyorsan segéljetek rajta! – Hirtelen megfordul, teljes erejével nekiront a kapunak, az hátracsapódik, az őzike bemegy. Rajta! A szél újból becsapja.

- No, most te jó helyen vagy!- szembefordult a farkasokkal. Úgy kezdte a havat fújni velük szembe, hogy még a nagy vadász Hannak is meg kellett fordulnia. Csak úgy magának morogta.

- No, szél, ez jól dolgozik, teljesen elvesztettem a nyomát a gidának. Itt már emberek laknak, nem akarok találkozni velük, térjünk meg. Holnap úgy is a miénk lesz.

Szegény őzike, a kapun belül rekedve remegett, mert Talpas észrevette az idegent, talán nem is az őzikét ugatta, hanem a farkasokat, de nem mehetett utánuk, mert meg volt kötve. Gyuri, a berbécs, aki vastag bundájában a csűr előtt aludt, észrevette az idegent. Méltóságteljesen felkelt, felbőszülve Talpasnak iramodott, az morogva a pajtájába menekült Gyuri szarva elől, visszaugatva annak.- „Hadd el, megmutatom a nyáron, mikor nem leszek megkötve.” Gyuri válaszra sem méltatta, ő annál nagyobb legény volt. Barátságosan ment a kapu felé, megállt az őzike előtt.

- Mehehe…- nyelvével az őzike hideg orrát megnyalta. – Én megvédlek. – Az őzike bátorságot kapott, ment Gyurival egyenesen neki a jászolnak, ették a jó ropogós szénát, boldogan.

Reggel, amikor János bá kiment, nem tudta mit szóljon meglepetésében, amikor aludva, összebújva kapta Gyurit egy őzikével, amit mindannyian megszerettek és ott is maradt a juhok között. Nagyon megbarátkozott a bárányokkal, Ferikével, meg a kicsi Marival. Engedte magát becézgetni, simogatni, nevet is kapott, amit nagyon szeretett, Micikének hívták.

Csendesen eljött a tavasz. ***Lófűrészben***, ami a **Madaras** felső felében ***Dudor tető*** alján elterülő rét, az ***Olt folyó*** partján, jobbra, kezdtek nyílni a virágok, s hol az iskolás gyermekek vígan hancúroztak. János bácsi is gondolt egyet:

- Hadd játszodjanak az én báránykáim is. Mivel közel volt a rét és gyönyörűen sütött a március végi délutáni nap, szépen kinyitotta a hátsó kaput, úgy tett, hogy nem veszi észre őket. Gyuri azonnal észrevette, hogy szabad az út, kinézett, elbégette magát:

- Mehehe…gyertek itt a tavasz!

Mindannyian nekiiramodtak a kapunak. Pár perc múlva övék volt a világ. A kicsi báránykák körülfogták Micikét,…gyere velünk cekapeccezni!

- Szívesen játszom veletek, csak először egy kicsit körülnézek.- Azzal körbejárta a nyájat, orrával megsimogatta a juh mamákat. Odament Gyurihoz, odasúgta neki:

- Én, megyek. Látom a hegyeket. Felkapta a fejét, boldogan nézett ***Lóvész*** irányába. Ott vannak a testvéreim, rokonaim, én odatartozom.

- Ne menj Micike, majd mi is elmegyünk a hegyekbe. Meglátod milyen szép lesz és jó lesz. Osztán hová mennél? Még fagy van. Az a nagy vadász még itt tanyázik a ***Ködben***.

- Köszönöm a jó barátságot!

Azzal a kicsi bárányok közé ugrott, szerre táncolt mindenikkel.

- Velem is, velem is Micike!

Mondták mind a báránykák. Lett is olyan gyönyörű tánc, amilyent még a ***madarasi*** iskolások nem láttak, pedig ők már sokszor jártak táncversenyekre. Marika meg Misike járták a ropogós csárdást. János bá citerált, a báránykák körbetáncolták Marikáékat. Gyuri a lábával a taktust dobolta. A juhmamák is járták, úgy csendesebben, a maguk módján. Még a tanító bácsi is elkapta Márika nét, aki éppen ott állt a kosarával, kakast árult és járták ők is a havas táncát. Mikor a pici Marika egyet fordult, Micike megszökte magát, keresztül a báránykákon, ki az országúton. Már a ***Templomhegyén*** járt, mire észbekaptak, hogy Micike nincs, kiabáltak utána, kérték, hogy jöjjön vissza. Egy pillanatra megállott, búcsút intett s azzal eltűnt ***Vasbánya*** irányába.

Csend lett ***Lófűrészben***, ami eddig olyan vidám volt, most csak az utak zaja, a traktorok dübörgése hallatszott az országút felől. Marika zokogása törte meg a csendet, aki az apja térdére hajtotta a fejét, zokogott:

- Miért? Miért ment el?- mondta Micike?

- Miért bújtál ilyen ijedten a lábamra?

- Azért, mert szeretlek, mert édesapám vagy,- zokogta Marika.

- Látod, Micikének is van édesapja, akit szeret, most hadd menjen, hozza.

- Hol keresi? Hova megy?

- Most kimegy oda, ne, ***Ködbe***, onnan tovább, aztán tovább, míg meg nem találja.

- Mondja édesapám, miért hívják azt az erdőt ***KÖD***-nek?

- Elmondom, ha többet nem sírsz.

- Nem sírok! – volt a határozott válasz.

- Ülj ide az ölömbe…., aztán mesélni kezdett.

- Egyszer volt, hol nem volt, volt ott azon a nagy hegyen, ott ni, amit ***Nagyhagymásnak*** hívnak, ott élt egy gonosz sárkány, aki minden őzikét, kecskét, sőt még gyermeket is felfalt. Egyszer egy nagy hosszú, hideg tél volt. Ő ott a barlangjában csúnyán megéhezett, a hideget sem szerette nagyon, inkább az esős, ködös időben szeretett vadászni. Mikor egyszer így meg volt éhezve, olyan csúnya, ködös, zúzmarás idő volt. Elindult a ***Nagyhagymásról,*** lefelé vette az útját, ***Szentmihály*** és ***Lóvészen*** át, míg elért ide. Itt olyan sűrű köd volt, hogy teljesen elveszejtette az őzeket, amiket eddig üldözött, de azért ment tovább a hegygerincen. Nem látva a ködtől, hogy a hegyből csak egy kopár domb lett, és annak is vége. Tudod, akkor a ***Sósréten*** még egy nagy tó volt, Egyszer csak oda belehuppant, hát az nem volt olyan nagy baj. Gondolta magában, úgyis fáradt vagyok, itt jól érzem magamat, hát, amíg felszáll a köd, megpihenek. Szenderedett is egy jóízűt. Mikor felébredt, meg sem tudott moccanni. Közben éjszaka lett, nagy hideg, s farka, ami olyan jól érezte magát a pocsolyában, teljesen belefagyott. Eleget erőltette, de meg sem tudott moccanni, mert a nagy ereje a farkában volt. Mikor így kínlódott, egy szegény legény, ki ott lakott a falu végén egy kicsi házikóban, azt mondja az anyjának:

- El kell, induljak, hiába várom, hogy a köd szálljon fel, mert a fánk is elfogyott. A hideg mind jobban erősödik.

- Ne menj fiam, ebben a ködben. Megesznek a farkasok.

- Hallja-e anyámasszony, vagy ők esznek meg engem, vagy én őket, de menni menyek.

Azzal egyet húzott a harisnyája szíján, sapkáját betyárosan a szemébe vágja, fejszéjét a karjára kapja, ki az éjszakába. A hideg csípte, de ez neki mit számított, mert neki az árva leányka járt az eszében, akivel az este találkozott, s akinek a szívét adta oda. Legyen, ahogy lesz, úgy is megkérem, mikor itt lesz az ideje, de addig, muszáj valamit összegyűjtsek, amiből egy kicsi életmagot lehet kapni. Így gondolkozva ért ki azon helyre, ahol kellett volna térjen neki az erdőnek. Mikor a tó irányából furcsa nyögés üti meg a fülét. Arra megy, tyű a mindenét, micsoda nagy lomhatag, gondolja magában, amikor közel ér hozza.

- Van-e jó sok hal koma? Látom a tilosban, van a farkad. Nem tudod, hogy ez a tó az enyém, akit elfogok, annak fizetnie kell.

- Hallgass ide emberfia, segélj rajtam, megfizetem.

- Sietős az utam, el kell vágjam a kötelet, ami tartja a hegyeket, hadd jöjjenek egy kicsit errébb, takarják be ezt a ködös tavat.

- Hogy, engem is be akarsz takarni?

- Be bizony, látod-e ott annak a hegynek a tetején nincsen köd, azt én ide akarom taszítani.

- Jaj, azt ne tedd meg, mert ott van az én barlangom, benne minden kincsem, inkább szabadíts ki innen, fele kincsemet neked adom.

- Miből áll a te kincsed?

- Három zsák aranyam van, abból egyet neked adok.

- Kettőért megteszem, de ha három napon belül nem vagy itt két zsák arannyal, akkor elsöpörlek barlangostól, kincsestől együtt. De ne gondold, ha kiszabadítalak azzal rám teszed a mancsodat, mert nyomban halál fia vagy, hisz a zsebemben van a köd kulcsa, kieresztem azt, egy mozdulattal. Akkor neked vége, azonnal megfojt. De jobb, ha nem komázok veled, mert tudom gonosz szándékodat. No jó, örök nyugodalmat, mert még este előtt el vagy temetve.

A sárkány újból próbálkozott, hogy kiszabadítsa magát, de meg sem tudott moccanni.

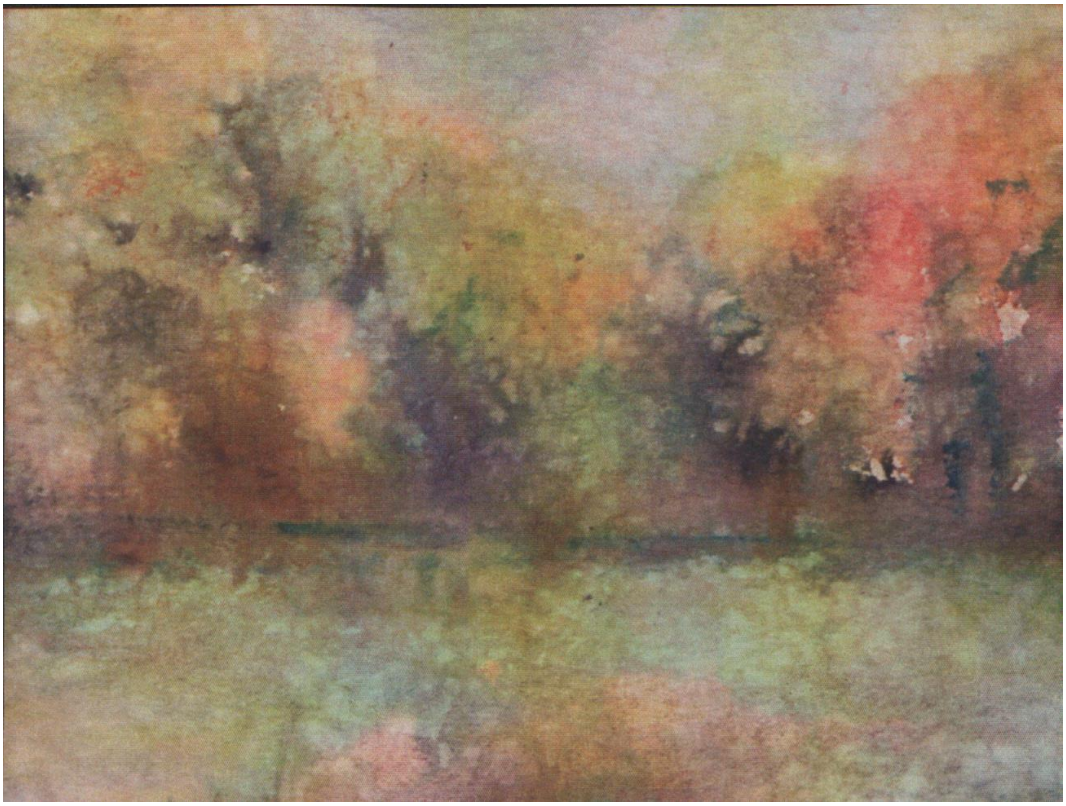
- Ne menj el, ne hagyj itt, elhozom az aranyat, ha megígértem.

- Rendben van- szólt Jóska,- ha nem tartod a szavadat, még akkor is reád tudom borítani Nagyhagymást.

Visszatérve elkezdte vágni a jeget az óriás farka körül, ami nemsokára meg is szabadult a jégpáncélból.

- Mégis nagy a te hatalmad, emberfia, hiába, nem tudok veled ujjat húzni, holnap este légy ott a fák között, akkor megkapod az aranyat. Nehogy a ködöt még jobban reám ereszd.

- Jó ez a köd is valamire. Az enyém vagy kicsi Rozikám.

Sok szép tervet szőtt, míg elkészített egy fát, azzal haza indult. Másnap estére a köd is felszállt valamennyire. Jóska még sötét előtt jóval kint volt a görbe fenyőfánál. Gondolta:

- Na én jó bolond, még fagyoskodom is, mikor hallja, hogy valami fújja a levegőt, feláll ülő helyéből, hát jő a sárkány, a két zacskó a nyakába akasztva.

- Itt vagy emberfia?

- Itt, hát te mit hoztál?

- Hát, amit ígértem.

- Jól tetted.

Az lehajtva a fejét, szépen lecsúsztatta a zacskókat, gyönyörűen csilingeltek.

- No, húzódjál vissza, addig a fáig!

Jóska odamegy, kibontja a zacskókat, tiszta arany, úgy tett, hogy nincs megelégedve.

- Hallod-e koma, nem zsákok, csak zacskók.
- Hidd el, nekem csak a fele sem maradt.
- Elhiszem, ha mondod.
- Most úgy-e nem nyúlsz a hegyekhez?
- Nem, ha elkerülöd ezt a helyet.
- Én elkerülöm.
- De a nagy ködöt sem hozod rám, úgy-e?
- Nem, itt tartom helyben s még a hely neve is az lesz, hogy ***KÖD***. Jó utat a ***Nagyhagymás*** felé!
- No, kedveském, most tudod úgy-e, hogy miért hívják ***Ködnek*** azt a helyet?
- Igen édesapám. De Jóska nem félt a sárkánytól?
- De igen, félt tőle, de látod túljárt az eszén, be tudta csapni.
- Honnan volt a sárkánynak aranya?
- Még sokat kérdezel, Marika?
- Csak még ezt mondja meg.
- Jó, hát ez olyan rég volt, mikor még sárkányok éltek ezen a tájon. Arany is volt bőven, hol a hegyekben, hol a patakokban, mit a víz kimosott, homok formájában lemosott, sodort magával. A sárkányoknak is tetszett a csillogó arany, összegyűjtötték, örökségül hagyták, nemzedékről, nemzedékre. Az embereknek is tetszett, ők fel is tudták használni. Így váltotta meg a Jóska sárkány is magát az arannyal.

Csíkmadaras, 1981. március 3.

20. SZENTES

Napok óta sűrű eső áztatta Szentes tetőt. Imre bácsi reménykedve lépett ki a kicsi házból. Körülnézett, hátha felszakadozik a zárt felhőzet. Sajnos, mintha fekete függönyöket lógattak volna a fák tetején, olyan sötéten lógtak a felhők, s néhol még a fenyők koronái sem látszottak. Nagyon unta a tétlenséget. Kaszálni esőben is kaszált. Végignézett a hosszú rendsorokon.

- No, majd meglátjuk reggelig, hogy mit gondol az eső, ha így tart hazaviszem a leánykát, nehogy itt megbetegedjék, az élelem is fogytán van.

Közben a kalapját levette, megszedte gombával. Hadd mossa az eső a kopac fejét, nem árt neki, hiszen júliusban vagyunk. A gombához száraz csap is kell, hogy jól meg lehessen sütni, de most minden vizes, abból is egy jó öllel összeszedett, hisz nem baj, majd megszikkad a konyhában. Visszatérve a kunyhóba a kislányát nem találta bent, kimegy a kalibából és kiáltja:

- Erzsike! Te hol vagy?

- Itt édesapám,- a kaliba háta mögött egy magas fenyőfáról válaszolt.

- Mit keresel ott? Hogy másztál oda fel?

- Jól. Fel a kicsi házra, onnan a ház tetejére, onnan elértem ezt a nagy ágat.

- Jó, de most gyere le!

- Nem tudok – sírta el magát Erzsike.

- Csússzál alább, hogy érjelek el…, úgy, látod, menj most a másik ágra, úgy, ahogy felmentél. Na, ha még két ágat alább jössz, már el is érlek. Megvagy! Tyű, te kicsi macska, bőrig áztál, de nem baj, rakunk egy jó tüzet, megszáradunk. Most mondd meg, hogy mit kerestél azon a nagy ágon?

- Hát maga azt mondta, hogy szent Péter elvesztette a hordója csapját, amiből ereszti az esőt a földre, nem tudja elzárni. Gondolom én felmenyek, hamar megkapom a csapot, mert én jól látok. Hátha a szemüveget is elvesztette, mint maga.

- Jó, de hogy akartál oda feljutni?

- Hát úgy, hogy felmászok a fa hegyére, onnan a felhőre, azon fel tudok menni az égbe. Ott szépen köszönök, megmondom miért jöttem, egykettőre megkeresem e csapot, elzárjuk s azzal jövök is vissza. Akkor maga nem búsul, hogy elrothad a rend, s engem sem kell, hogy hazavigyen.

- Nem akarsz hazamenni? Miért?

- Maga annyi szépet mesélt, én magát nagyon szeretem, ha nem viszen haza. Otthon nincsenek ilyen nagy fák, sem ennyi sok szép virág, nézze meg milyen szép koszorút kötöttem magának, s leakasztotta a kunyhó faláról a margaréta koszorút, mikor az apja lehajolt a tűzre tenni, akkor a fejére tette.

- Jaj, de szép vagy édesapám, – erre mindketten jót kacagtak.

- De látod itt nincs tej, a kenyerünk is fogytán van, anyád nem tud jönni ebben a rossz időben.

- Nem baj, én szeretem a gombát. – Élvezettel szívta magába a gomba illatát, mit az apja már a tűzhely körül rakott az égő parázsra.

- Jól van no, nem viszlek haza, ha többet nem kóborolsz el a medvék után, s a fákra sem mászol fel többet.

- De, amikor úgy hívott: me…me…me igazán többet nem megyek, mert amikor meglátott, meg akart ütni egy csutakkal…Most mit dolgozunk?

- Megesszük a gombát, úgy is este van. Lefekszünk reggelig, aluszunk. Hátha holnap kisüt a nap, akkor lesz amit dolgozzunk.

- Úgy-e még mesél, édesapám?

- Minden mesét elmondtam. Többet nem tudok.

- De maga akkor is tud…

- Miről meséljek?

- Hát ***Szentesről,*** miért hívják Szentesnek? Talán szentlakója volt?

- Nem azért hívják így, de az egy szomorú történet, ami neked nagyon nehéz, úgy sem értenéd meg…

- Nagyon odafigyelek, soha sem felejtem el…

- Legyen – gondolta magában Imre bácsi,- én sem voltam sokkal nagyobb, amikor itt ugyanezen a helyen hallottam volt, szintén ilyen esős időben. Ki is mesélte volt? – kérdezte saját magától. – Igen Sándor János keresztapám,- s emlékezetében felidézte a régi kalibát. A régi kedves arcokat, ahogy hevernek egymás mellett a friss szénán, hallgatva keresztapám történetét. Ő is elmúlt már, mind elmúltak…Talán jobb is, ha elmondom ennek a csöppségnek, amire én is emlékszem, rajtam kívül úgy se hinném, hogy tudná még valaki. Hátha mégis eszében tartaná, ő is majd el tudná mondani annak idején. Tovább adni a következő nemzedéknek.

- Nagyon rég volt, körülbelül az 1400-as években. Te majd fogod tanulni az iskolában, hogy IV. Béla király idejében, volt egy híres György nevezetű barát, aki elment, hogy felkutassa, hogy honnan jöttek a magyarok, s ott még vannak-e, vagyis maradtak-e még belőlük. Sajnos nem ért el az őshazáig, mert útközben fontosabb dolog adta elé magát. Ami az ország létét veszélyeztette. Így visszatért

útjáról, hogy hírül hozhassa Dzsingiszkánnak a jövetelét, egy óriási tatárhadnak az élén. Éhezve, fázva, éjjel, nappal jött, hogy idejében megérkezhessék. Azonnal el kell zárni a ***Hargita átjárót***, amihez azonnal hozzá is kell kezdeni. Abban az időben ***Madarason*** élt egy híres kapitány, ott lent, ahol a régi falu volt, volt neki egy nagy háza, szép birtoka, amelyen békében gazdálkodott. Mikor megjött a hír, neki azonnal hadba kellett mennie, itt fent volt neki egy vadászháza, ott lent, ahol most a ***Szentes legelője*** van. Gondolta, hogy ez a hely távol esik a hadak útjától. Így hamar felpakolta a szép fiatal feleségét, egy pár éves kislányával. Aranyát, mert tudod akkoriban az aranypénz járta, és mivel szorgalmas ember volt, abból neki volt bőven. A saját öccsét bízta meg, azoknak a vigyázására. Ő saját maga vitte fel később, a cselédlányok hajtották fel a jószágokat, egyetlen férfi, aki otthon maradt, az öccse volt. A többiek, mind hadba kellett vonuljanak. Az otthoni ház felügyelését egy öreg béres párra bízta. A feleségét, Piroskát nyugtalanította a sógorának az ott maradása, a viselkedése, valahogy nem szerette ezt az embert, kérte a férjét, hogy vigye magával őt is.

- Hogy hagynálak magatokra, ebben a vadonban felügyelet nélkül.

Piroska nem mert ellenkezni, így elhallgatott, pedig félt annak a kaján tekintetétől. Gondolta majd csak megvédem magamat tőle, nem vagyok én gyáva, székely asszony vagyok, s bátorította magát.

Ahogy felérkeztek a kapitány egy szerződést tett maga elé, amit már eleinte elkészített. Ezt felolvasta a jelenlevők és a felesége előtt a következőket:

- Én, Sólyom Bálint, ***Felcsík*** kapitánya felhatalmazom az öcsémet, Sólyom Andrást, hogy távollétem alatt megvédje a feleségemet, Piroskát, úgyszintén a kislányomat, Emőkét, minden bántalomtól, minden veszélytől, ha szükség élete árán is. Úgyszintén a vagyonomat, a családommal, jószágaimmal együtt. Én ez által kötelezem magamat, visszatértemkor vagyonomnak megfelezésével fogom szolgálatát jutalmazni. Ha nem térnék vissza, akkor a feleségem Piroska marad a teljes örökösöm Emőkével együtt és ő saját belátása szerint, fogja jutalmazni öcsémet az érdemei szerint.

- Hajlandók vagytok esküvel szentesíteni a hallottakat, vagy inkább jössz velem a harcba kedves öcsém? – kérdezte a kapitány.

- Én szívesebben mennék a csatába- felelte András,- de ha valami bajuk esne – és Piroskára mutatott – soha nem tudnám megbocsátani magának – mondta alázatosan. – Így inkább maradok. – Hozzátette – azt hiszem egyelőre nincs veszély, ezért kedves bátyám, engedelmével elkísérem és megláthatom legalább az előkészületeket, egy keveset kivehetem a részemet, azzal térek is vissza.

Rossi
2011

A kapitány aggódva nézett Piroskára.

- Nem fél egyedül maradni? – kérdezte.

- Nem – jelentette ki – itt nincsen ami engem érhetne. – Vigyázzanak magukra! – Szeretettel megcsókolta a férjét, hiszen nem vagyunk egyedül, még ma este itthon lesznek a lányok, itt van az én édes kicsi Emőkém.

- Mivel az idő sürget, szentesítsük meg az iratot szent esküvel.

- Akár a vérünkkel is – válaszolta Piroska, ami meg is történt, mindhárman megesküdtek a szent keresztre, utána három csepp vér díszítette a pergamentett. Emőke is odacsicseregte:

- Szentes! Szentes cúrja Emőkét, Szentes, Emőke, úgy, hogy őt is megszúrták, amit szó nélkül tűrt, így négy csepp vért ivott be a pergament, amit átnyújtott Piroskának, hogy vigyázzon rá, legyen gondja rá. Ha nem térek vissza, legyen igazságos, cselekedjék akarata szerint…

- Úgy lesz, ahogy akarja… Kérve, kérem vigyázzon magára, ne tegye életét gondtalanul veszélybe… Hűségesen várom…

- Köszönöm kedvesem, most lóra! – Még egyszer szertetettel ölelte magához kedveseit és máris vágtattak a lovak a falu felé, ahol várták a csapatok az indulásra készen.

Ők elmentek, de nézzük csak: hol is van az a vadászház?

A ***Hargitától*** balra, valamivel feljebb, a falutól jobbra terül el, a ***Hámor tető,*** ahol a falu terült el, azon fejjel szántóterület, a ***Dobráék dombjáig,*** ott már akkor sűrű erdő borította, ami elég nagy kiterjedésű volt. Most legelő, meg kaszáló. Azon túl van ***Szentes***, ahol a hegy alján, egy gyönyörű tisztáson volt a vadászház, kőből és fából volt építve. Tágas nagy teremmel, ahonnan kisebb szobák nyíltak, meg a konyha helyisége mindennel ellátva. Ezt a házat egy magas kerítés vette körül úgy, hogy a vadak sem tudtak behatolni. Az udvar közepén egy mély hidegvizű kút volt. Csend és nyugalom, csak a madarak dalai, meg a fenyők suttogása törte meg a csendet. Emőke nagyon jól érezte magát, boldogan szaladgált, mindent megnézett, közben énekelte: Szentes, Szentes, Szentes…

- Én nagyon szeretem itt Emőkém, csak volna Édesapád is, és ne jönne a bácsi vissza – ezt inkább gondolta.

Hamar megkezdődött a munka, másnap reggel már kaszáltak a lányok, miből Piroska is kivette a részét, mint minden munkából. Szénát kellett szárítani, gyorsan, legyen, ha a faluból is felszorulnak. A télire valóról is gondoskodni kellett, kell az állatoknak. Nem lehet tudni milyen lesz az aratás, pedig nemsokára be van érve, elég szépnek ígérkezik. Ha nappal nem lehet, éjszaka be kell takarítani,- jelentette ki Piroska.

- Ha nincsenek itthon a férfiak, nem hagyhatjuk veszendőbe, hogy, amikor hazajönnek, ne legyen egy falat kenyér… Most nem rólunk van szó, hanem a haza léte forog veszélyben. Nem fegyverrel, hanem munkával kell nekünk asszonyoknak harcolnunk. Ami éppen olyan fontos, mint, ha nyíllal lőnénk az ellenséget. Mert ha éhesek vagyunk, nem fog a munka. Az éhínség a csatánál is veszélyesebb, nincs erejük harcolni, nem tud gondolkodni, nem tud védekezni. Ezért fogjunk össze, és egymást segítsük az életveszélyben levő atyáinkat, testvéreinket, férjeinket, kedveseinket, mindenkiét egyformán learatjuk, behordjuk, míg az egész faluban be lesz takarítva a gabona. Aki velem egyetért, itt marad, aki nem akar dolgozni, az meg elmehet. Akik maradunk, közösen megbeszéljük a tennivalókat, most nem létezik korkülönbség, sem rang, mind egyformán kell dolgozzunk, aki elmegy arra nem haragszom, aki marad az a testvérem.

Bizony senki sem ment el, egyformán dolgoztak. Eleinte a kaszaverés nehezen ment, de egy pár próbálkozás után visszhangzott az egész erdő. Nagyon szép közösségi élet alakult ki, ha nem lett volna gond a távollétük után, ami elhomályosította, néha a kitörni kívánkozó jókedvet, vagy elnémította az énekszót. Aki belefáradt a kaszálásba, ment a konyhába, így váltották egymást, de reggel négy órakor hangos volt az erdő a kaszafenéstől. A nagy puszta le volt kaszálva. Ilyen nagy fű még soha sem volt, bőven lesz széna, örvendtek mindannyian.

Most lássuk a távollévőket: az út hosszú volt, a lovasság két, a gyalogság háromnapi úttal került, András úrfi, hol előre nyargalt, hol hátul maradt, mikor a csapattal ment oldalt kémlelte a látóhatárt. A Bátyja megkérdezte:- Mi van öcsém, talán keresel valakit?

- Oh, dehogy, csak élvezem a vadtájat.

- Maradj a helyeden a fegyelem érdekében! – András nem válaszolt, csak az arca pirult ki dühében. A kapitány nem vette figyelembe, neki annál nagyobb gondja volt. Hátul lovagolt két fiatal legény…

- Láttad-e Géza? Az orrára koppintott. Sőt jó lesz szemmel tartani, mert a kapitány nem tudja, hogy milyen legény a drágalátos öccse.

- Megtanítjuk móresre, csak nem kéne a kapitányt zavarni, neki úgy is elég van a fején.

A két barát szemmel is tartotta, egy nem közülük való gyanús alakkal való éjszakai beszélgetését, ami így hangzott:

- Holnap megyünk-e, vagy bevárod míg az ellenség megérkezik, akár az ellenség megérkezik, akár az ellenség által, akár a te kezed által téved a nyilad a bal felébe. Nekem fontos, hogy elküldd a mellényét.

- Miért nem teszi meg az úr?

- Mert nekem el kell mennem, csak három nap maradhatok, aztán kezdődik nekem is a boldog napjaim. Nősülni akarok.

- Akkor kilép a bandából?

- Azt majd meglátom.

- Mi lesz a jutalom?

- Arany bőven, az a szép pejcsikó, ahhoz mit szólsz?

- Meglesz uram, ha a nyelved drága, nem kívánkozik ki a szádból, ez a kettőnk titka.

- Akár a fehér lóra is megesküszöm.

- Na elég…

A két barát tisztában volt, hogy valakinek az életéről van szó, csak nem tudták kié. Mindketten gondolták, vajon nem-e a bátyja életére tör, de egyik sem merte kimondani. Elhatározták: vigyázni fognak az új bajtársukra, akár éjszaka is, felváltva. András nem sokáig bírta a fegyelmezett életet, a munkát s a negyedik nap bejelentette a bátyjának, hogy aggódik az otthoniakért. Elmene. A kapitány ellátta tanáccsal: hogyan gazdálkodjék, még egyszer a lelkére kötötte, hogy vigyázzon a családjára, akit olyan nagyon szeret, mert számon fogja kérni, ha valaki bántaná. Belátta mennyire szükség van itt, minden épkézláb emberre. Milyen óriási munka annyi fát kivágni, az átjárót eltorlaszolni, közben gyakorlatozni. Mekkora gond megállítani ekkora hadat. Biztosan megérkeznek a belső csapatok is, akkor egy kicsit megkönnyebbülnek, mindaddig folytatni kell ezt a munkát. András nehezen őrizte meg a komolyságát, csak annyit mondott: Sajnállak kedves bátyám, én a te helyedben nem törném annyit magam.

A válasz erre ez volt:

- Elmehetsz!

Megdöbbenve tapasztalta öccse könnyelműségét, amiért már gyermekkorában annyiszor megleckéztették, azt hitte, hogy a távolléte alatt megváltozott. Sajnálkozva látta, hogy újból csalódott. Most látta be és döbbent rá, hogy elhamarkodta a fele vagyonának az ígérését csalódott. Se baj, majd meglátjuk és tovább dolgozott, mindenütt ott volt.

- Hogy rakjuk a fákat? Ha meg kell gyújtani, ki kell rakni kövekkel, de úgy hogy, aki rámegy, azzal leguruljon a mélybe. Mindenkihez volt bátorító, biztató szava az eljövendők felől.

Hagyjuk most őket, és nézzük az András útját. Elégedetten mosolygott. Gondolta:

- No, csak kedves bátyám, úgy se tart sokáig!- megtapogatta a mentéje zsebét, az aranyak megcsendültek benne.

- Nincs, amiért siessek, egy kicsit kiruccanok, biztosan megkapom a cimborákat, hadd mulassunk. Igen, valami ajándékot is kell vegyek Piroskának. Végre az enyém vagy, ha nem is szépen, akkor megkapom én a módját másképpen is,- mert biztos volt abban, hogy egykönnyen nem lesz az övé, de minél jobban ellenáll, annál jobban szeretem. Felidézte, hogy mennyi kérő, könyörgő pillantással, milyen megvetéssel utasította vissza.

- Majd a karomba fog borulni, amikor meglátja az átlyukasztott, véres mellényt.

- Alszol Erzsike? – kérdezte Imre bácsi.

- Nem, édesapám.

- Igen, de mondja tovább.

- Ezentúl nem igen neked való, de ha nem most, majd ha eszedben tartod, akkor majd később.

- Nem úgy történt, ahogy András úrfi elképzelte… Miután kitombolta magát, nagy alázatosan hazatért s meglepetve látta, hogy mi folyik ott. Piroska, amikor meglátta, dühösen rákiáltott:

- Miért jött vissza? Itt jól megvagyunk magunkban, nem kell nekünk szoknyaőrző. Menjen vissza! A férfiaknak a csatában a helyük!

- Szívesen el is mennék, de két okból vagyok itt. Az első, nagy és olthatatlan szerelem maga iránt.

- Hát többé ki ne merje mondani, mert ha még egyszer meghallom, tudom, nem felejti el! Halljuk a másik okot!

- Hát a kedves férjeura parancsa.

- A férjem kérte, nem parancsolta, csak magán múlott, hogy akar-e, vagy nem. Ha már gyáva a csatában, akkor fogjon itt munkához, be kell hordani a szénát. Vegye el a villát Zsuzsa nénitől, rakják meg a szekeret Imolával. Vigyázzon hogy viselkedik a lányokkal, mert, ha panaszt hallok, a büntetés mindenkire szabály.

- Tisztelt sógornő eléggé büntet, hogy nem érdemesíti tiszta érzelmemet egy reménysugárral. Az igazság az, hogy nem nagyon értek az ilyen munkához.

- Ehhez nem kell nagy értelem, csak akarat,- válaszolta Piroska. – Különben, ha nem dolgozik, nem is eszik,- azzal ott hagyta, és gereblyélt tovább.

András egy darabig csak bámulta, hogy az a gyönyörű, karcsú asszony egy ilyen munkára képes. Gondolta:

- Na nem baj, egyelőre, muszáj tenni az odaadást, de majd meghunyászkodok te, nőstény tigris.

Elment, elvette a villát. Olyan dühösen hányta fel a szénát a szekérre, hogy Imola meg kellett szólítsa.

- Lassabban, úrfi, mert itt el is kell rakni, másképpen eldől a szekér.

Már két hete folyt az erőfeszített munka, mind a két táborban. Piroskáék végeztek a széna betakarításával. ***Gyimesben*** az átjáró eltorlaszolásával, újabb, újabb csapdákat agyaltak ki. Mikor a két barát, Lehel és Géza rajtakapták az idegent, hogy éjszaka találkozott egy feketébe burkolt alakkal, kihallgatták a beszélgetésüket.

- Biztos vagy abban, hogy idejönnek a belső csapatok?

- Igen, akkor ***Barótnál*** szabad az út.

- Tovább nem hallgatunk Géza! – suttogta Lehel Gézának,- reggel jelentjük. – Szusszanni is alig mertek, nehogy felfedezzék. Miután a fekete ember elsomfordált, s a másik is vissza a tábor felé…Én legszívesebben lefognám ezt az árulót, nehogy reggelig meglógjon – vélekedett Géza.

- Jó, csak még a lájbival nincs tisztázva az ügy.

- Akkor hagyjuk, azt hiszem, nem kell sokáig várni arra sem.

Mivel mindketten őrségben voltak, szépen újból elfoglalták a helyeiket. Reggel kihallgatást kértek a kapitánynál és mindent elmondtak.

- Köszönöm fiaim, ügyesek vagytok, figyelmeztettetek, mindjárt meglátjuk ki tehene borja az a jómadár.

Hiába keresték, már nem volt sehol, megszökött.

- Vigyázzon uram, mert valahol a közelben van. Ne felejtse el a mellényt, azt is elküldjük. Ez a kihallgatás a kapitány sátrában folyt le, aki aztán kikísérte a fiúkat.

- Nézzetek jól szét fiaim, hátha ti megkapjátok.

Ő is körülnézett s abban a pillanatban, mikor jobbra fordult, egy nyíl süvített a levegőben. Lehel teljes erejével meglökte a kapitányt, aki a váratlan támadástól megtántorodott. Vagy két lépéssel bennebb állott meg, így nem találta el. Most Géza nyila is repült, aki az előbbi nyíl irányát követve villámgyorsan felfedezte egy szikla repedésében. Ahogy a nyaka elé volt nyújtva, a nyíl szépen keresztül ment rajta.

- No, ezt jól megcsináltad, Géza fiam, ebből azt hiszem, nem tudok semmit kiszedni.

- Ne haragudjon vezér uram, de féltem, hogy nehogy újból nyilat küldjön.

- Az meglehet, ha nincsen Lehel, az a nyíl most a szívemben volna.

Kihúzta a fatörzséből, s miután megvizsgálta:

- El kell égetni, mérgezett! – adta ki a parancsot.

Már többen körülvették, mire ők odaértek. Még nem volt meghalva, nagy szemekkel nézett a kapitányra, valamit mondott, de hang nem jött ki a torkán. A száj mozgásáról azt lehetett leolvasni, hogy: el vagyok árulva.

- Húzd ki a nyilat, hátha meg tudjuk menteni.

Az tagadóan mozgatta a szemeit. Még mindig lábon állt, a mellette levő kirántotta a nyilát. Utána sugárban ömlött a vér. A nyak éren ment keresztül a nyíl, ami addig elzárva tartotta a sebet. míg ki nem húzták. Pillanatok alatt a földön volt, mielőtt bármit csinálhattak volna, elvérzett, vége lett.

A kapitány gondterhelten járt fel s alá, mit lehet tenni? A kémek kimentek egészen a ***Moldvai síkságig***. Semmi jel. Ha közelednek, miért nem értesítették? Elfogták volna őket? Akkor a következő őrjárat hírül adta volna.

- Egy küldönc induljon ***Alcsík*** **felé** s ott érdeklődje meg:- Mit tudnak ***Barótról***?

- Egy másik vigye el öcsémnek a véres mellényt, de ki legyen?

- Géza fiam, el tudnátok-e vállalni, tudjátok meg, hogy nem szívesen válok meg tőletek, de ha az ellenség mégis meglepne, ott biztonságban vagytok.

- Miről volna szó vezér uram?

- Az7 egyik megtudja, hogy mi van ***Barótná*****l**, a másik viszi a mellényt az öcsémnek.

- Melyiket?

- Azt, és a halottra mutat. Ha kérdezi kié, mondd meg, hogy az küldte, aki megígérte.

- Nézz körül otthon, vigyázz, mert az erdei házban vannak. Ami itt történt, arról ne szólj

semmit a feleségemnek, súgd meg, hogy jól vagyok., s azzal térsz is vissza.

A két barát megölelte egymást.

- Addig mi is visszatérünk, amíg a csatában részt kell vennünk..

Már el is vágtattak, nem sokáig mentek ***Szépvízen*** eltért az útjuk.

András a mellényt megkapta, egy darabig nézte, a vér még friss volt rajta ez neki elég volt, csak annyit kérdezett:

- Nehéz volt a munka?

- Elég nagy baj volt uram.

Kérdezni akarta, hogy hol kapja meg a kapitány feleségét, de lemondott a szándékáról, ezzel mindent elárulna. Neki is van szíve, úgy-e? Ha már itt van, nem tud úgy visszamenni, amíg nem találkozik Imolával, tőle megkérdezi, hogy hol van a kapitányné asszony. No, az meg is mondta, hogyan dolgoznak, hogy tudta munkára fogni András úrfit is, holnap kezdik az aratást, ő is úgy dolgozik, mint bármelyikük, még azt a csöppség leánykát is dologra fogta.

- Mát mán menyen is?

- Muszáj lelkem-Imolám.

- Nekem nem mondd semmit? Mit csinálnak? Hogy vannak?

- Hát tudod-e Imola, mindent, amit kell. Te csak ügyelj magadra, nehogy az úrfival kikezdjél.

- Menj el, no, nem kell nekem az a nyápic, aki fél a csatától,- ezt már csak úgy utána kiáltotta, mert Géza elvágtatott.

xxx

András nagy bánatos pofát vágva vitte a mellényt Piroskának:

- Jaj, mekkora bánat, mekkora nagy veszteség, drága bátyám. Nézze, hova vitte a hősiessége.

Piroska elsápadt, érezte, hogy belé esik a tekenyő tésztába, amit dagasztott, de nem jajgatott, egy szó sem hagyta el az ajkát.

- Tegye le, az az enyém, azzal dagasztott tovább, amíg be nem fejezte. Akkor magához ölelte, könnyei hulltak reá. András, pedig magában vigyorgott. Piroska kibontotta a mellényt. Örömhullám futott át az arcán, de nem szólott semmit. Gondolta, hogy majd meglátom, mit akar ez a fajankó. Meggyőződött, hogy a mellény nem a férjéé, abban is tisztában volt, hogy a sógora műve. Így tovább játszotta a szomorúságot. A mellényt gyorsan összefogta és eltette. Nem kellett sokáig várjon. Másnap megkezdődött a heves udvarlás. Piroska figyelembe sem vette, csak ennyit mondott:

- Én már egyszer figyelmeztettem. Vegye tudomásul bármi áron is a becsületemet, megvédem.

- Annak drága ára lesz, mert én becsületes szándékkal jövök. Akár akarja, akár nem, a feleségem lesz.

- Soha, soha! – volt a határozott válasz. – Ebből ennyi elég, a lányok várnak, Mennem kell, kezdjük az aratást.

- A lányok már elmentek, mindenki elment, csak mi ketten maradtunk, galambom…

- Emőke! – kiáltotta Piroska, de semmi válasz, az ajtóhoz ugrott, de az be volt zárva.

- Maga mit csinál, szerencsétlen? Hol van Emőke? Miért zárta be az ajtót? Azonnal nyissa ki!

- Emőke jó kezekben van, a engedelmeskedik épen visszakapja, ha nem soha többé nem látja. Ami az ajtót illeti, azon csak úgy lép ki, mint Sólyom Andrásné.

- Ezért felelni fog, nyomorult!

- Ugyan, kinek felelnék?

- Az én férjemnek. A te bátyádnak, mert az a mellény nem az övé, te hitvány! Annál inkább kell, siessünk, hogy mikor megérkezik, kész munka várja, hogy ne legyen itt többé gondja.

Piroska most dühbe gurult, úgy nekiment a fiatalembernek, hogy az a falnak esett, két nagy pofont adott neki.

- Ide a kulcsot, te gazember!

- Nem tudom, mert kívülről van bezárva.

- Neki ugrik az ajtónak, hózza teljes erejéből, rángatja, húzza, taszítja, nem enged.

- András megszólal:

- Bejöhettek, csak vigyázzatok, nehogy az én madárkám kirepüljön. Hadd járjunk a végére.

Három erős, nagy férfivel találta szemben magát Piroska. Menekülés nem volt. Villámgyorsan hátra ugrott s a nagy asztal fiókjából egy tőrt rántott elő. Az egyik papi reverendát viselt, az nagy kenetteljes hangon megszólalt.

- Tedd le azt gyermekem, mi itt becsületesen itt helyben összeadunk, aztán éljetek boldogan.

- Maga beszél így? A becsületről, nem lássa, hogy itt minden hazugság? Maga isten szolgája? Ha azt mondom, engedjenek ki, engedjenek szabadon. Nekem férjem van, akit szeretek, elment, de szeret, gyermekem van, érti ezt maga?

- Csak volt.

- De van. Él. Nem halt meg, könyörgöm, ne komédiázzanak velem.

- Itt komoly esküvőről van szó, leányom. Tedd le szépen azt a tőrt, add ide a kezecskédet, kössem össze ezével, a tiszteletre méltó ifjúéval.

- Soha!

- Jó, akkor fogjátok meg, mert az idő drága, hadd szentesítsük meg azt a házasságot.

- Úgy merjen valamelyik közel jönni, hogy halálfia.

- No, no, csak ne ijedjetek meg egy gyönyörű nőszemélytől, akárhogy is haragszik.

Piroska tudta, hogy hiába is kiabál, mert úgy sem hallja senki. Mitévő legyen? Húzni kell az időt, hátha valaki visszajön, hogy lássa meg, miért nem megy. Hiába, nem jött senki. Két erős kéz lefogja a kezeit, a tőr kiesett a kezéből. Ekkor András megfogta a kezét, úgy érezte, mintha kígyó szorította volna, a pap össze akarta kötni, Piroskának egy ötlete támadt.

- Ne tedd, te pap bőrbe bújt ördög, különben sem vagyok ilyen cselekedetre felkészülve. Hozzátok ide a leánykámat, s akkor megadom magamat.

- Már megmondtam, hogy azt csak a mézeshetek után kapod vissza.

- Akkor engedjétek meg, hogy imádkozzam.

- Legyen, de akkor gyorsan, mert az idő sürget.

Piroska letérdelt, úgy, hogy a tőrt eltakarta. Imádkozott: „Nagy Isten, aki látod és tűröd ezt a gazságot, oltalmazd meg ártatlan gyermekemet, adj erőt a belényugvásra szeretett férjemnek. Itt, akik ezt velem cselekszik, legyenek földönfutó férgek, nyugalmat sehol meg ne találják, mert egy valódi székely asszony nem szegi meg esküjét, még a halál árán sem. Istenem, bocsásd meg, amit teszek, s azzal villámgyorsan kikapta a tőrt a térde alól, teljes markolatáig a szívébe döfte.

Egy percig megnémulva nézték, senki sem mert mozdulni, a vér sugárban ömlött, Piroska térdelő helyzetből lassan előre esett.

András, mint őrült vetette rá magát, a karjába vette, ekkor Piroska kinyitotta a száját, halható szóval ennyit mondott:

- Távozz!

Az egyik ember megszólalt, aki eddig végig hallgatott:

- Azt mondtátok játékról van szó, nem egy asszony gyilkolásáról. Én, amikor a hordába álltam, arra esküdtem, hogy a gazdagokat raboljuk, de nem arra, hogy védtelen asszonyokat kényszerítünk halálba. Én mosom kezeimet, többé nem vagyok társatok és azzal kiment az ajtón.

- András fogta a halott kezét, ő nem látott, nem hallott, ha élve nem lehetett az övé az a kéz, amire annyira vágyott, most az övé.

- A papnak álcázott gazember megszólalt, ha nem lakodalmazunk, akkor legalább torozzunk.

- Bor van elég, harapni való is kerül, ne ejtsük búnak a fejünket, az nem nekünk való, mi vidám gyermekek vagyunk, nem ez lesz az utolsó. Különben mi nem végeztünk vele, saját maga tette. Ezzel a két cimbora el is ment a konyha felé. András nem mozdult, csak ült a földön a vértócsában, fogta a kezét s egy pontra nézett.

- Gyere, igyál pajtás, kelj fel onnat, nézd mennyi finom dolog, sonka, szalonna, túró, friss kenyér. Ő csak ült, nem válaszolt.

- Igyál, majd elmúlik a bánat, s a kancsó bort a szájához tartotta. S az ivott…

- Immá, ha halott van, fel kell ravatalozni, hol a koporsó?

- Jó a sütőteknő is.

Így Piroska a sütőteknőben feküdt az asztalon, vadvirág koszorú a fején, fenyőágakkal körülrakva. Még így holtan is gyönyörű volt. Még más cimborák is érkeztek, folyt a dorbézolás. András nem vett tudomást róluk. Ő csak fogta a halott már kihűlt kezét.

xxx

Ez alatt a kapitány parancsot kapott visszavonulásra. Gondolta hazalép, meglátogatja az oly nagyon szeretett családját. Előkészületeket tett, a helyettesre bízott mindent, vágtatott, mint a villám, főleg nyugtalanította az a mellény história, mindamellett meg volt győződve, hogy Piroska meg fogja ismerni, hogy nem az övé. Mégis jobb, ha személyesen meggyőződik. De főleg, mit akart az öccse vele? Arra gondolt, nemsokára meglátja. Nem volt képes öccséről rosszat gondolni, annak ellenére, hogy a fiúk mondták neki., azt, hogy könnyelmű, igen léha ifjú. A mezőn áthajtva nagy munkában kapta a falu asszonyait, leányait. Azok szeretettel üdvözölték. Elmondták, hogy asszonyuk hozzuk hasonlóan, dolgozik velük, csak nem tudják miért nem jött ki már második napja. A fiatalúr megtiltotta, hogy arrafelé menjenek. Ha a kapitány úr nem jő, este úgy is felmentünk volna. Kenyerünk sincsen, pedig megígérte, hogy süt, és friss kenyeret hoz nekünk.

Bálintnak a lova csupa víz volt, nem tudta tovább hajtani. Otthagyta, és igás lóval folytatta az útját. Már távolról meghallotta a jókedvű zsivajt, a trágár szavakat, szomorúan gondolta, nem hitte volna, hogy ezt teheti Piroska. Mint az Isten nyila, úgy állott meg az ajtóban. Egyszerre mindeni elnémult, ezek az edzett gonosztevők, mind az egerek hunyászkodtak meg előtte. Magas alakja még

magasabbnak látszott, dühében a szemei szikrát szórtak. A hat haramja lelapulva sompolygott az ajtó felé, aki kifutott ész nélkül rohant, csak András nem mozdult. A kapitány az asztalhoz lépett, meglátta halott feleségét.

- Ezt ki tette? – ordította az öccsére. Bálint látta, hogy részeg, megfogta a vállánál fogva, s olyan erővel rázta meg, hogy annak minden porcikája recsegett.

- Ezt ki tette?

- Én,- ez volt az első hang, ami kijött a száján a két nap alatt. Ő saját maga tette, de én kényszeríttetem rá.

A kapitány a fejéhez kapott:

- Oh, a fejem! Megőrülök. Miért? Miért?

- Mert szerettem… az életedre törtem, hogy az enyém, lehessen. Beálltam a rablók közé, az ők segítségükkel akartalak eltenni az utamból, orvgyilkost fogadtam, akinek végeznie kellett volna veled, mert abban nem hittem, hogy az ellenség keze által vesznél el… Ő gyűlölt, én meg imádtam, erősebb volt, mint én, inkább meghalt, minthogy egy pillanatra csak a kezét is érinthettem volna… Ő szívből és lélekből is a tiéd volt, én elvettem tőled, látod örökre. Most kérlek: Végezz velem!

- Hol a kislányom, hol van Emőke?

- Eladtam, itt az ára, s egy ócska aranyat dobott az asztalra a halott mellé.

- Kinek?...Mikor?

- A tegnap reggel, hajnalban loptam ki az ágyából, az anyja azt hitte, hogy alszik, s kacagott, mint egy őrült.

- Kinek?

- Egy szép cigánynénak.

- Hogy hívják?

- Azt ő tudja, a vásárokon meg lehet kapni. De most már elég volt, végezz velem! Gonosz vagyok, áruló vagyok, gyilkos vagyok, megérdemlem a halált. – ordította.

- Nem fogsz az én kezem által meghalni, én nem leszek testvérgyilkos. Menj, menj! Irtózom tőled. Sírba tetted anyámat, megbocsátottam neked, védelmeztelek, most mindenemet elvetted, menj! Légy átkozott, soha se legyen nyugtod!

- Ő is ezt mondta – és a halottra mutatott.

- Ő a becsületéért meg tudott halni, te gyáva! Te nem tudod még azt megtenni, hogy saját kezűleg vedd el becstelen életed! Itt van a Júdás pénz. Tovább ne lássalak, ne zavard a fájdalmamat!

Az pedig ment, néha rohant, megállott, kacagott, újból rohant, így ment keresztül a mezőn.

- Jaj Istenem, az úrfi megbolondult, nézzetek, oda mit csinál!

- Hallja-e, hova fut? – De nem hallotta, folytatta az útját, meddig, ő sem tudta, elég az, hogy senki nem látta soha többé.

- Valami baj történt oda fenn, meg kéne nézzük…azért nem haragszik meg asszonyunk…

- Én csak azon csodálkozom, miért nem jött le, mert ő erősen pontos asszony olyan fiatal létére. Hány esztendős lehet?

- Nem több huszonkettőnél.

- Tizenhét volt, amikor az úr megkérte. Emőke most négy éves.

- Vajon nem-e beteg? Zsuzsa néninek azt mondta újra terűben, van vagy négy hónapja.

Ezt útközben megtárgyalták. Hárman mentek fel az erdei házhoz.

A kapitány végre reáborulhatott kedves Piroskájára, ölébe vehette a hideg holttestet, csókolta, becézte.

- Oh, miért nem mondtad, hogy szemet vetett reád? Igen, nem akartál megbántani, azért mondtad, vigyem magammal, én vak voltam, nem láttam semmit.

Visszatette a teknőbe, reá borult, azon vette észre magát, hogy sír és már nem fáj annyira a feje. Ő, aki nem tudta mi a sírás, ő most zokogva sírt.

Így kapták meg a leányok. Megrémülve siratták asszonyukat, vigasztalták szerencsétlen férjét.

El kellett temetni, de nincs pap, ő is elment a csatába.

- Vigyük le a temetőbe.

- Hol van Emőke? Erre a kapitány felkapta a fejét. Igen, teljesen megfeledkezett róla. Alig ismertek rá, egy pár óra alatt úgy megváltozott. Arca a fájdalomtól eltorzult, a szép, fekete, göndör haja megőszült. Szelíden szólt a leányokhoz:

- Kedves leánykák, azt hiszem embert nagyobb gyász és bánat nem ért, mint engem. Egyszerre veszítettem el a legdrágább két életet, mert ő nem egyedül volt, bestiális módon kényszeríttették rá, hogy elvegye saját életét. Elveszítettem a testvéremet, ő az oka mindennek. Eladta Emőkét, most abban segítsetek, hogy őt megkeressem. Jaj, jaj, az a drága kis leányka. Egész nap énekelte:- Szentes,…itt lakunk mi szívesebben. Úgy-e édesanyám. Ezt Szentesnek hívják?

- Erre szegény jó asszonyunk mondogatta:

- Jól van, no, én nem bánom, ha te úgy akarod, legyen ***Szentes***. Minden madarat, minden bogarat, virágot megkérdezetett: úgy-e, szép itt ***Szentesben***:

- Ne búsuljon az úr, ha a világ végére kell menni, akkor is megkerítjük őt.

Őt ide kell temessük. Egyelőre nekem, muszáj visszamennem, amíg átadom a szolgálatot. Remélem, hogy egy héten belül itthon leszek, addig keresem Emőkét, ha az ő szomorú sorsa ne volna, most a kedvesem mellett pihennék örökre.

- Oh halál, az élethez képes milyen áldott volnál, e fájdalmam úgy sem bírná soká..

A legszebb helyre megásták a Piroska sírját, ideiglenesen nyugalomra helyezték. Két lány ment két irányba, Bálint a harmadikba. Sajnos Emőkének nyoma veszett, sehol sem találták az édes kis leánykát.

Telt, múlt az idő, külországban is hiába keresték. Bálint néha rövid időre hazatért, de nem volt nyugta. Abban a zavaros időben mindig volt hol harcolni, legendás hírű vitéz lett. Kereste a halált, de a nyíl nem találta el, a kard nem sebezte. Kereste a kis leányát, nem találta. Mikor itthon volt télen, vagy nyáron legtöbbet az erdei házban tartózkodott, vagyis Piroskánál. Gyászos szívvel ment oda, megkönnyebbülve tért vissza, újból, új erővel indult az Emőke keresésére.

Eltelt már vagy hat esztendő, amikor Somlyón egy barát takarította a klastromot s az előtte levő teret. Egy gyönyörű szép májusi nap figyelmes lett egy gyönyörű gyermekhangra, aki egy vak koldust vezetett. A barát letette a seprűt, kiment, hogy lássa ki énekelt. Egy tíz év körüli kislány sápadt arcocskáját, gyönyörű fekete göndör haj övezte. Már be is tértek a klastrom udvarára, s kislány folytatta énekét:

Nagyerdő közepén,
Egy tisztásnak szélkén,
Vadvirágos tájon,
Ott van az én házam.

Szentes…fújja a szellő,
Szentes, suttogja a fenyő…
Szentes, szól a sok madárdal,
Szentes, táncol a lepkeraj.

Ott vár reám jó anyám,
Keres vitéz édesapám,
Hollétét kutatom,

Nincsen messze, tudom.
Mégsem találom.

Otthon szeretnék már lenni,
Szabadon kacagni, meg sírni.
Rabságom jó anyám,
Kebleden kisírnám.

Erre a vak koldus botjával oldalba lökte.

- Nem megmondtam, hogy többet ne halljam ezt, ezért nekünk még garast sem adnak.

- Úgy sincsen itt senki, nagyapó, aki meghallaná,- válaszolta a gyermek.

De bizony volt ott valaki, aki meghallotta. A csuhás barát, nézte, nézte, hangja remegett, mikor megszólalt.

- Emlékszel gyermekem, hogy hívták a te édesanyádat?

A kislány csodálkozva nézte a barátot, a nagy kék szemei megteltek könnyel.

- Nagyon rég volt, amikor elraboltak tőle, de azért biztosan tudom: Piroskának hívták.

- Nem igaz,- förmedt reá a koldus,- ez a leányomé – s úgy megszorította a leányka vállát, hogy az fájdalmában felsikoltott.

- Többet nem énekelem az én énekemet, csak ne verjen meg. – Zokogva, könnyek között kezdett kéregetni.

- Adjanak, adjanak, szegény vak embernek, aki nem lássa napot, sem a csillagokat.

A barát leborult a porba:

- Felséges Isten, áldott legyen a neved, hogy a nagy bűneim egyikét jóvátetted.

Azzal felugrott, megfogta szelíden a gyermek kezét:

- Gyere, nyugalmam angyala, lelkem könnyebbítője, elviszlek ***Szentesre***.

A leányka boldogan akart a barát nyakába ugrani, de az visszatartotta:

- Ne érints engem, mert én nagyon bűnös vagyok. – A koldus sápítozott:

- Ne menj el, ne hagyj itt, mit csinálok én, szegény világtalan?

- Nyissa ki a szemét, mint odahaza, mert bizony többet magával nem menyek.

- Legyen türelemmel, Megvan a váltságdíj, azt rögtön meg is kapja,- szólt a barát.

SZENTES tető alján nyílt a sok berek virág egy sírhant mellett, egy ősz hajú férfi állt komoran a sírra tekintve s a májusi napsugarak játszottak ezüst hajával. Magas alakja, mint egy szobor mozdulatlanul állt a természet isteni csendjében. Elé toppant egy rongyos, vézna kis leányka.

- Én vagyok, Emőke, édesapám drága!

S átölelte a térdét, mint valamikor régen, kicsi gyermek korában. Az apa lehajolt, nem tudott szóhoz jutni, csak nézte, nézte a gyermeket, vajon a képzelet játszik-e vele?

Igen, ez ő, mutasd drágám a mellecskédet,… igen, megvan, itt az anyajegy, de a nélkül is, ő az, épp olyan, mint Piroska. Karjaiba kapja, csókolgatja, táncol örömében. Emőke boldogan hajtja a fejét az apja vállára:

- Szeretlek, szeretlek, drága Édesapám. Most menjünk anyukámhoz, hadd csókoljam meg őt is.

Az apa komoly lesz, szemét elönti a könny.

- Édesanyád helyett csak engem szerethetsz, mert ő már rég nincsen. Itt nyugszik a földben.

Erzsikének sok kérdezni valója lett volna, de csak annyit kérdezett:

- Édesapám, hol volt Emőke, hogy annyi ideig nem találták meg?

- Ő azt biztosan elmesélte az édesapjának, de most már aludjunk, mert már késő van, s úgy hallom az eső is elállt. Holnap sok dolgunk lesz.

- Ez mese volt-e, Édesapám?

- Úgy tudom, hogy nem, mert e hely onnan kapta a ***Szentes*** nevet

Így megbékélve bújt szorosan apja hátához, s már is elaludt.

Csíkmadaras, 1981. december 25.

Szómagyarázat, tájszavak:

kopac – kopasz
felmenyek – felmegyek
tekenyő – teknő
onnat – onnan

21. DISZNÓKÚT

Csend és nyugalom… de jó így feküdni a tiszta hegyi levegőn. Milyen gyönyörű ez a táj… Lennebb a völgyben a mogyoróbokrok már sárgulni kezdő leveleivel, mint egy-egy csokor tarkítják a zöld pázsitot, ahol ma fű még nincsen lekaszálva. Csíkokban borították a tájat gyönyörű virágos szőnyeggel, aminek az imola vöröses barna alapot adott.

A szénaboglyák, mint a hangyabolyok, s a körülöttük kaszáló, takaró emberek. Innen a magasból úgy tűnnek, mint szorgalmas hangyák.

Augusztus vége van, a délutáni napsugarak játszanak a vályú vizében, ami jéghidegen csurog a hegy oldalából.

Az idő sürget, haza kéne menni, de nem bírok elszakadni a gyönyörű tájtól. Hátam mögött a nagy sötét erdő üdítő illatával.

- Oh, te csodálatos természet, mily gyönyörű tudsz lenni, amit emberi szó ki sem tud fejezni. Te magas ***Hargita***, mintha az eget hordoznád a hátadon, kéklő bérceiddel a napot csókolod. Néha megharagszol, szelet küldesz a székelyekre, néha nyár derekán, hogy nehogy elfelejtsék a nehéz életet.

Elég már az álmodozásból, ami bosszant nagyon. Nem tudom miért adták e gyönyörű kristálytiszta vizű kútnak a ***Disznókút*** nevet. Nem mintha a disznó nem érdemelné meg ezt a tisztséget, mikor évszázadok óta fő tápláléka a népnek. Nem is tudom, miért kell, ha valakit lenézünk, disznó jelzéssel illetnünk.?

Hol vagytok régi kicsi manók, vagy ti mesebeli titkos óriások? Mesélnétek nekem a régmúlt titkáról, vagy talán ti is elmúltatok, mint megannyi álom? Vagy talán nem is voltatok soha, csak a mesében?

- Azt hittem, hogy mégis csalódtam, mert ahogy feküdtem, mintha valami mozogna a fák között. Nem mertem mozdulni, nehogy elriasszam. Állatra gondoltam, de még sem az. Egy kicsi emberke lépett ki a fák közül, körül kémlelt, nem lát-e valakit. Egy sajtárral a kezében a vályú felé tartott, engem nem vett észre, de milyen emberke? Az arca csupa ránc, imolából kalapforma a fején, székelyharisnya volt rajta, de az akkora, hogy az egyik szárába bőven elfért volna, ha nyakig húzza, akkor is. A lábán nyersbőrből készült bocskor, a másik kezében egy mogyorófa pálca. Kicsit megijedtem, tanakodtam magamban: elszaladjak-e? Nem fogok megijedni egy ilyen kicsi öregtől, habár engem is, már rég néninek szólítanak.

Azért megmarkoltam egy jó vastag csapot, ami éppen mellettem volt. Nagyon óvatosan a csorgóhoz ment, megcsorgatta a sajtárt, még mindig nem vett

észre. Vissza akart osonni az erdőbe. Hát én manót kerestem, most itt van, elébe álltam. Rémülve akart elszaladni.

- Ne menjen el, én nem bántom, én olyan ember vagyok, mint maga.

Beesett pici szemeivel ijedten nézett rám.

- Ne féljen tőlem… jöjjön, üljön le, amim van mindent magának, adok. Itt a táskában kenyér, szalonna, sajt. Ruhát is hozok magának.

Nagyon nehezen fogta fel, amit mondok. Nagy nehezen ismételte kenyér és a szája mosolyra húzódott, a ráncok jobban összegyűltek az arcán. Hamar a táskát felkaptam, oda tartottam, el akarta venni, utána nyúlt, de a kezét visszakapta. Kinyitottam és megmutattam, mi van benne.

- Vegye el, a magáé. Hozok magának ruhát,- s hogy megértse, megfogtam a nadrágomat, ilyent. Ijedten kapott a tarisnyához, ami mint a bocskora szintén nyers bőrszíjjal volt összekötve, a felső ruhája szintén valami szőrös bőr volt. Levettem a tréning blúzomat, hátára terítettem, amit később megbántam, mert elég hideg szél kezdett fújni. Nem tudtam hallja-e, amit mondok, vagy nem tud beszélni, de akkor miért ismételte a kenyér szót, kezei szárazak, vékonyak, tyúklábhoz hasonlítottak.

- A jövő vasárnap itt leszek, korán jöjjön el ide – mutattam s az ujjaimon számoltam a napokat, hogy megértse, mit akarok.- Hozok kenyeret,- nagyot, mutattam. Hang nehezen jött ki a torkán, vékony, hegyes hangja volt, látszott rajta, hogy rég nem volt használva.

- Egyedül jössz-e, te taknyos? – Alig tudtam visszatartani a kacagást, mégis komoly arcot sikerült vágnom.

- Ha úgy akarja, egyedül.

- Te mi vagy, gyermek-e, vagy leányka? Ez nekem is tetszik.

- Magát, hogy hívják?

Gondolkozik, nagy nehezen kivisítja:- Belbel.

Gondoltam, na ezen is keresztül estünk, végre ismerjük egymást, de vajon mit tudok kiszedni belőle? Egyelőre semmit, mert valahol a távolból szekérzörgés hallatszott. Belbel eltűnt, mint a kámfor, még utána hallottam: Osztán vasárnap. Megvárom a szekeret, ami biztosan fát hoz, felülök, de meggondoltam, nehogy Belbel elveszítse irántam való bizalmát, ha meg talál lesni, így elindultam, majd, ha utolér, mert messze van még a falu.

A következő vasárnap egy nagy hátizsákkal már hajnalban elindultam a Belbellel való találkozásra. Reggel korán már fent voltam ***Disznókútnál***, vagyis a találka helyén. Elég sokat várakoztam Belbelre, már azt hittem nem jön, az erdő

között is kerestem, hátha a nyomára akadnék, de sehol semmi. Azon voltam lemegyek, mikor a hátam mögött megszólalt.

- Mégis eljöttél?

- El.

- Már rég várom. Né, mit hoztam – s nagy vigyorogva egy kosárka málnát nyújtott nekem. Gondoltam, na végre megegyeztünk. Én is kiszedtem a hátizsák tartalmát.

- Ez a magáé. De csak akkor, ha elmondja nekem, mit tud..

- Gyere el innen, mert itt sokan járnak…

Visszaraktam a hátizsák tartalmát.

- Mehetünk!

Körülbelül tízpercnyi járásra, egy tisztásra értünk a sűrű erdő közül. Ott egy kidőlt fára úgy felment, mint a mókus, elhelyezkedett ágai között s intett, hogy én is üljek oda. Követtem, pedig jobban éreztem volna magam a földön, a napon.

- Mióta él itt, hol lakik?

- Azt nem mondom meg hol lakom.

- Jó, de mióta él itt?

- Akkor itt még nem volt erdő, csak oda le, azután később vette fel itt az erdő.

- El tudná-e mondani, hogy azt a kutat, ahová vízért járt, miért hívják ***Disznó kútnak***?

- Jaj, az már régen volt.

- Nem baj, csak mondja el.

- Úgy is mind meghaltak azok. Minek kell neked? – visította.

- Csak úgy, mert szeretem a régi idők történetét, volt embereit.

- Akkor nekem adod-e a gúnyát is?

- Magának hoztam, ha elmondja.

- Akkor nyisd ki jól a füledet, mert én kétszer nem mondom…

- Oda lent a faluban élt egy jó módos gazda a feleségével, aki korán meghalt. Egyetlen egy leánykája volt. A fiatalembernek jó mestersége volt, fából mindent megcsinált, még embert is faragott. Igen jól keresett, míg ivásnak adta a fejit. Leánykája eleget kérte, ne igyák édesapám, mert már kezdett nőni s a többi gyermekek csúfolkodtak vele: Részeges Péter leánya. Az apja sokszor felfogadta:

- Többet nem iszom, na, csak ne bőgj. Harmadik nap megint részeg volt. Katica elhatározta:

- Elszököm, elmegyek messze, valahová szolgálni. Titokban bépakolta a gúnyáját, az anyja katrincájába, de nem volt lelke elhagyni az apját, ki vetkőzteti, ha hazajő? Ki főz neki? Ki mossa ki a gúnyáját? Így telt az idő, amíg a vele egyidősük táncba kezdtek járni. Ő nem ment soha sem, de a kíváncsiság és a muzsikaszó odacsalta. Gondolta, csak meglesi. A cigány húzta, a leányok, legények járták. Éppen el akart futni, mikor egy fiatal legény, aki nem ismerte, felkérte táncolni. Vitte, repítette. Katica boldog volt. Őt is megtáncoltatták. Hogy vége lett, rohant haza, mert tudta kikacagják.

- Jaj, megtudja az a szép legény, kinek vagyok a leánya. Nem fogja megtudni. Ha meg is tudja sem hallom meg a kacagásukat, mert én akkor már nem leszek itt, messze leszek. Hogyan menjek, mikor édesapám most az egyszer otthon van. Hamar elrendezett mindent a ház körül, vacsorát készített az apjának, kezébe vette a batyut és elindult. A kapu közt az apját találta, aki egy üveg pálinkával tért haza.

- Eredj leánykám, eredj a többiek, táncolnak, de hova viszed azt a batyut?

- Édesapám, é én elmegyek szolgálni. Tovább nem bírom, engem mindenki csúfol. Részeges Péter kisasszonynak csúfolnak, elmegyek oda, ahol senki sem tudja kinek vagyok a leánya.

Szemei megteltek könnyel.

- Múltkor is a boltos azt mondta: szégyen és gyalázat, amit apád teszen, koldusbotra juttatott. Nekem nem kell semmije, én a munkámból megélek. Sajnálom magát, de tovább nem tűröm.

Az édesapja végighallgatta a az üveget a földhöz vágta, hogy szilánkokra törött.

- Evvel végeztem, ez az utolsó volt. Most hallgass meg. A boltosnak igaza van, ez a ház elment a birtokkal együtt. Felköltözöm az erdőre, ott nem lesz kocsma, nem lesz, amit inni, meglátod egy esztendőn belől, visszaszerzem, eljössz-e velem?

- El, ha nem iszik, én is segítek magának dolgozni.

Megcsókolta az apját, aki szégyenében sírt.

- Látod mire vitt engem a pálinka? Befészkelte magát az eszembe, mint az ördög, nem hagy nyugton, minél szebb életet akartam neked, annál jobban tönkretettelek, nem érdemlem meg, hogy velem törődj.

- Édesapám, ha többet nem iszik, akkor mindig maga mellett maradok

Egy hét alatt olyan erős szép házat épített ide fel, hogy míg a világ eltart. Katica szépen berendezte, most boldog lett volna, ha annak a legénynek a szemei meg nem igézték volna. Gondolata mindegyre nála volt. Nemcsak a legény igézte

meg Katicát, hanem a szép leányka is a legényt. Így a távolság, az erdő nem volt akadály, hogy megtalálják egymást, mintha mind a kettőnek madzag lett volna kötve a nyakára, húzták volna egymást. Pétert sem hagyta nyugton az ital annyira befészkelte magát a vérébe, hogy nagy küzdelmébe került a hetet betartani, sokszor indult el, aztán újból visszatért.

- Tudod kis lányom, el kell, menjek munka után nézni, mert az esztendő hamar lejár, ki kell váltsam az otthoni házat, addig van lefoglalva.

- Jó, édesapám. Én is megyek magával. Muszáj valamivel vásároljak a boltból.

- Nincs pénzünk, leányom.

- Van még egy nekem.

- Ej, ez nagy baj, csak egy decit tudnék béhajtani. Eleget kérte, hogy hagyja el, vagy adja oda a pénzt neki, mert ő vásárol, de Katicánál már nem volt hitel.

- No, akkor eredj te, én még kapok tennivalót, lassan télire is készülni kell.

Katica elindult, nem volt neki annyira fontos a vásárlás, mint inkább az, hátha meglátná azt, akire, annyira vágyik. Sietett, nagy léptekkel inkább szaladva ment a völgy felé kosárral a kezében, pénzét a keblébe rejtve, mikor fejszecsapások zaja ütötte meg a fülét. Gondolta kikerüli, lennebb vette az útját az erdő között. A zaj elcsendesedett.

- Hallja maga, huncut Katica – szólította meg egy kellemes hang – mindjárt két hete keresem, most is el akar tűnni előlem?

- Maga az? Nem tudtam. Nem kerültem volna ki.

- Mit keres ebben a vad erdőben egyedül. Nem fél?

- Nem. Jobban félek az emberektől, mint az erdőtől. A fák nem bántanak, de az emberek kinevetnek.

- Miért kacagnák magát?

- Mert édesapám részeges, én a leánya vagyok.

- Az nem a maga bűne.

- Engem ne magázzon. Katicának, Katalinnak hívnak.

- Engem Pálnak.

- Hát akkor hova jártál?

- Én itt lakom, fenn a pusztán édesapámmal, mert elitta a faluban levő házunkat.

- Most miben laktok?

- Idefent a pusztán volt egy tanyánk, amit már rég nem használtunk, volt rajta egy istálló, ház. Én úgy tudtam kicsi koromban, míg édesanyám élt, nyugodjék csendesen, nyáron sokat voltunk itt. Az épületek eltűntek, valaki elhordta, vagy az apám azt is elitta, de most másik házat építettünk. Ezután itt lakunk, ha édesapám többé nem iszik, hátha többet nem iszik, akkor vissza tudjuk szerezni az otthoni házat,- sóhajtott fel Katica.
- Én is árva vagyok, mint te, csak nekem apám nincs, csak mostoha. **Gyergyóból** jöttem, kovács a mesterségem. Idehívtak **Madarasra** Most szenet kell égetnem. A műhelyt már beszereltem. Ha jól megy, akkor itt maradok. Akarod-e?
- Igen – volt a kedves válasz.
- Ha, jön valaki – mind a ketten figyelték az ösvényt, hát az édesapja megy le majdnem futólépésben.
- Jaj Istenem. Megint inni megy, nem tud leszokni, még ezt is eligya – felfelé mutatott. – Nem magamat búsulom, mert én megélek, megyek szolgálni, de mi lesz vele?
- Ne búsulj, mert ezután én is szemmel tartom.
- Oh, köszönöm igen szépen, de most már megyek, hátha utolérem, magammal tudom vinni.
- Szegény kis Katica. Sajnállak. Vasárnap majd lejősz-e a táncba?
- Én oda nem megyek, mert kikacagnak.
- Akkor én feljövök hozzád, fenn a kútnál majd megvárlak. Délután. Jó?
- Isten veled! – ezt már Katica szaladva válaszolta. De bizony az apját nem találta meg, pedig a korcsomába is benézett. Az meg ment egyenesen a zsidóhoz.
- Hát még élsz, János?
- Igen, egy decire valót adjon kölcsön, jól tudja, hogy mindent idehordtam magának.
- Én megmondtam, hogy visszaadom a házadat is, ha nekem adod a leányod.
- Hogy tehetném, amikor még gyermek, nekem senkim sem legyen? Még várjon legalább egy esztendeig.
- Az már elég fejlett, asszonynak való.
- Még 16 éves sincs.
- De az utolsó, amit adok. Akkor az enyém a leányka. Úgy-e?
- Abban már egyszer megegyeztünk.

- Igen, abban az esetben, ha addig nem tudom kifizetni az adósságomat.
- Kamatostól.
- A kamat igen nagy Izsák úr… amit maga számított.
- Tovább nem tárgyalunk, vagy-vagy.

Szegény Péter irtózva jött ki, hogy tud nem kényszeríteni azt a drága jó gyermeket, hogy menjen ehhez a vén uzsoráshoz, aki nagyapja lehetne. Főleg írtózott saját magától.

- Hogy jutottam ide? Nem tudok megállni, miért kellett most eljöjjek ehhez az embertelen uzsoráshoz? Nem iszom, csak bémegyek mondjam meg, hogy hozzanak munkát. Csak ne volnának ott a cimborák.- gondolatban azokat hibáztatta, pedig tudta, hogy, ő a hibás, már alig várja, hogy odaérjen. Lehajthassa a decit. Még a korcsoma ajtajában is ismételgette:

- Nem iszom,- pedig remegett, minden porcikája parancsolta:

- Igyál, ne légy bolond, miért jöttél ekkora utat, nem látod, hogy beteg vagy, ha nem iszol, remegsz, reszketsz, mint a kocsonya. Jobban tudok dolgozni, ha egy decicskét bevágok. Csak egyet, abból a töményből.

- Van-e pénz?

- Itt van s tette a pultra, még egy deci, hogy kéne, de tudta hiába kér, mert hitelben úgy sem adnak, már lejárt a becsülete, a deci elvitte.

Mikor az ajtón kilépett egy fiatalember állította meg.

- Jó, hogy megkaptam Péter bácsi, nekem egy szekér kéne, mikor tudja megcsinálni?

- Mához egy hétre, olyan szekered lesz, ami soha el nem romlik, még emellett szép is. Csak gyere utána fel a ***Pusztára***, mert ott lakom.

- Hát azért van lakat a kapuján? Jöjjön, fizetek még egy decit, adjak egy kis előleget is?

Péter boldogan tért vissza, a deciből liter lett, úgy Péter egy óra múlva énekelve lődörgött ki a faluból, közben ismételgetve.

- A többit a leányomnak fizesd ki, mert ott jó helyen lesz.

Így telt el az esztendő, közben Péter dolgozott. Gyűlt is egy kicsi pénz, de még negyedrésze sincs meg.

- Ej, ha nem ittam volna közben

Sokszor kérte Katicát:

- Köss meg leányom, láncolj a fához, hogy csak a munka körül tudjak mozogni.

- Édesapám az akaratot nem lehet megláncolni, hiába próbálnám, maga onnan is megszökne. A télen a nagy hóban, a csikorgó hidegben is képes volt elmenni. Mikor a farkasok ordítottak maga körül.

- Ha a házat vissza tudta volna szerezni, jó szándékkal mennék eléjükbe, csak tudnám, hogy te nem maradsz utcán.

- Azzal maga ne törődjék, én megélek a kezem munkájából.

- Hogy számolnék be édesanyádnak a másvilágon a tetteimről? Ő jó asszony volt.

- Ha ott is nem kezd inni, akkor biztosan megbocsátja.

- De hátha korcsma nincs ott. – Szomorúan bólintott,- kor még maradnék egy kicsit.

- Most komoly dologról akarok veled beszélni kicsi leányom.- Szeretettel simogatta meg a haját.

- Tudod nem vagyok gyáva meghalni, de nem akarok. Amíg a házat vissza nem szerzem. Van egy megoldás, most rajtad múlik úgy az én életem, mint a te jövőd. Izsák feleségül akar venni téged.

- Tovább nem tudta folytatni, mert Katica felkiáltott.

- Hogy tudott engem is eladni? Nem elég, hogy mindenünket megitta, most meg engem. Nem, nem, soha, inkább meghalok.

- Én nem akarom gyermekem, gondoltam, hogy annak már úgy sem kell asszony, csak azért, hogy gondozzad, visszaadná a házunkat. Aztán te gazdag lennél, mert már öreg, úgy sem él míg a világ.

- Édesapám, nekem már van vőlegényem, kinek én a felesége leszek, még akkor is, ha ezer Izsák úr áll az utamba. Én nem hunyászkodom meg, mint maga a pálinka előtt.

- Jó, de ki az?

- Hát a kovács, Pali az én vőlegényem. Nem kell se ház. Se semmi, dolgozunk, megélünk.

- Az már igen, derült mosolyra Péternek az arca, emberséges, dolgos legény, sokszor még a hátán is felhozott, nehogy megfagyjak a hóban. Akkor még inkább vissza akarom szerezni a házat, megérdemli az a legény. Egymás mellé két műhelyt nyitnánk, nem kéne a falu végén a kalibában dolgozzék.

- Magának van esze édesapám, csak akarata nincs.

- Valamit mégis tenni kéne.

- Mikor van a lejárati idő?

- A jövő héten, már megkezdte a készülődést a lagzira

- Jó édesapám, a menyasszony meglátogassa, hátha sikerül időt nyerni.

Katicának volt valami pénze, addig, addig sikerült kuporgatnia.

Látogatás

- Kedves Izsák úr, most mondja édesapám, hogy milyen nagy boldogság vár reám a kegyelmed oldalán.

- No, úgy-e kicsikém, nem ellenkezel?

- Világért sem.

Izsák úr megfogta Katica kérges kezét, megsimogatta.

- No, ez többet nem lesz ilyen kérges, drága gyűrű fogja ékesíteni.

Magához akarta ölelni, de a nagy pocka nem engedte. Katica lába is valahogy éppen az Izsák úr középső lábujjkán való tyúkszemre tévedt, amit még jó erővel meg is súrolt. Tulajdonosa ijedten kapta el a lábát, elengedte Katicát.

- Bocsássa meg az úr, nem akartam.

- Tudom, ezt akkor szereztem, mikor még vándoroltam, vándorkereskedő voltam. Látod-e aztán mi mindent tudtam szerezni. De aztán úgy is kell rá vigyázni. Na, együnk, igyunk. Azért kellesz te nekem, hogy ne kelljen cselédet is tartani. Mert bizony Rebekám sok pénzbe került, erőst gyenge volt, de fiatal, szép és erős vagy, még csak ezután leszünk gazdagok. Oh, Jehova, Jehova, áldj meg gazdag gyermekáldással, mert Rebekának nem lett.

Katica borzadva gondolt a vele való gyermekáldásra, de hallgatott. Izsák úr tovább folytatta

- Olyan sok se kéne, mert a gyermekszáj sokat eszik, csak legyen ki tovább vigye a munkámat, két házam már van a városban, amit bérbe adtam, jócskán jövedelmez, de ha még volna kettő. A rokonok azt mondják, költözzek oda be, hát azt minek, egy házbért elvesztenék. Hát mikor megtudják, hogy keresztény leány a feleségem. Hát az nem baj, mert jó dolgos. Megvettem a menyasszonyi ruhát, olyan leszel benne, mint egy hercegnő, aztán eladjuk.

Katica végighallgatta a mondókáját. Most félbeszakította.

- Hát mikor lenne Izsák úr?

- Most mindjárt befogom a kancát, bémegyünk a rabihoz, aki egybeköt.

- Itt van a baj, Izsák úr.

- Semmi baj, milyen baj lenne?

- Az, hogy nekem fogadalmam van, hogy csak télen megyek férjhez, februárban, a farsangon, ha azt megszedem, nem lesz szerencsém. Én is követném Rebeka nagyságát. Nagyon kérem, engedje nekem ezt az időt, addig legalább nem fogyasztom a maga ételét, mert nyárban nagy az étvágyam, a sok munka miatt.

- Azt mondod, hogy sokat eszel?
- Csak most nyáron, télen alig eszem.
- Pedig gondoltam, hogy a lúdnak a lába is elég lesz neked.
- Hát télen az egyik láb háromszorra való, de most egy fél kiló szalonna sem elég egyszerre.
- Tudod-e, ha eljönnél minden pénteken egy libát megtakarítani, nem bánnám, én aztán megkészítem, hogy ne kelljen asszonyt fogadni. Eddig megcsináltam, de az ujjaim már nem hajolnak.
- Igen, csak Izsák úr, nekem meg kell fizesse, mert apámat is én kell tartsam, amit keres mind megissza.
- Jó, amiket azoknak adnék, az a tied. Csak most engedd meg, hogy csókoljam meg azt a piros orcádat, rózsa vörös szádat.
- Azt nem!
- Hát miért nem?
- Mert fokhagymát ettem.

Jó, jó, hát akkor az arcádat.

- Jó, csak nehogy megtaláljam megint a tyúkszemeket.
- Látod-e, levágathatnád. Mert én nem érek oda – a hasára mutatott.
- Igen, csak el kell hozzam a szerszámokat.
- Azt minek?
- Hogy levágjam.
- Milyen szerszámokat?
- Hát a gyalut, az édesapámét, legalább a disznóölő kést, mert ha olyan régi, egyéb úgy sem tudja levágni.

Így Izsák úr a tyúkszem levágásáról is lemondott. Katica eljárt minden pénteken libát vágni. Így elmaradt februárra az esküvő. Pali annál gyakrabban járt fel a pusztára szenet égetni, amikből Katica is kivette a részét, Péter bácsi is kevesebbet járt a kocsmába. Február közeledett, a pénz még nem gyűlt össze. Elérkezett a kitűzött nap. Péter tiszta józanul meg is jelent vasárnapi gúnyában.

- Hol a leány, Péter?
- Hát hol, odafenn a pusztán.
- Miért nem hoztad le?
- Engedje meg az úr, de már itt a vőlegény megy a menyasszony után.
- Én oda nem tudok felmenni.
- Ha kabalája felviszen a kútig, onnan nincsen olyan messze
- Tudod-e, most télen kevés a kóst, erőst le van gyengülve, de merre is kell menni?

- Akkor menjünk a ***Kálmán kertjén*** keresztül, aztán van egy kicsi hágó, a ***Küsbika alján*** fel a ***Szoroson***, onnan fel a kútig.

- Jaj, elég, nem bírja ki szegény kancám.

- Odafenn tudok én neki enni adni, még a szánt is megtöltöm friss sarjúval úgy, hogy betyár csikó lesz belőle.

- A kúton túl lehet szánnal menni?

- Nem, mert erőst meredek oldalon kell kimenni.

- Jaj, jaj, mire jutottam, hát én oda, hogy tudjak kimenni?

- Úgy, hogy lajtorját készítettem, azon szépen felsétálunk.

- Ha ezt tudom, nem eresztettem volna el a leányt.

- Ha nem akarja, hát nem muszáj. A pénznek már csak egy kicsi hijja.

- Mi, mi, mi? Nem kell a pénz, kell a leányka, jó kereskedő esze van. Aztán nem azért vártam én mostanig, a házat jó pénzért el tudom adni, fakadt ki Izsák úr.

- Akkor mehetünk. Öltözzön fel jól, mert odafenn a ***Hargita alján*** még nincsen tavasz.

- Hát még hidegebb van, mint itt?

- Nem sokkal. Én addig befogom a kancát, Péter azzal ment is, megkereste az abrakot s a bőrig sovány lovat jól megetette, aztán befogta.

- No, ha nem egyéb, én kell felhúzzam a gazdádat, te szegény állat. De tudom Istenem még meg is emlegeti, amíg él.

- Izsák úr felszuszogott valahogy a szánba. Péternek nem maradt hely, annál jobb gondolata van, mert még ezt is megfizeti. Így hagyták el a falut. Péter sokszor meg kellett álljon, bevárja a szánt. Addig mentek, míg felértek ***Küsbika aljáig***, ott következett a hágó, a ló megállott.

- Szálljon le az úr, mert nem bírja a ló. Akarva, nem akarva, muszáj volt, egyik kezével húzta, a másikkal taszította előre Izsák urat. Gondolta, befelé majd könnyebb lesz, mert csak le kellett feküdjék, úgy legurítom, mint egy zsákot, csak addig a sok libazsír ki ne folyna belőle. Oda szólt:

- Ha erőst melege van, gombolja ki a bundáját. Nem hozott-e egy kicsi pálinkát?

- Nem, nem, azt nem – lihegte a másik.

- Hát miért nem mondta, álltunk volna meg a korcsoma előtt, mindjárt nem bírom a kettőjüket. Valamelyiket itt kell hagyjam.

- Hát ejsze nincsen már messze?

- Nem volna, ha rakná a lábait, de így alig indultunk el. Ha ezen a dombon kiértünk, megint egy darab sima út következik, aztán felülhet csak a szorosban kell leszálljon.

Biztatva, húzva, taszítva, nagy későre felértek a kútig. Ott egy nagy fa volt. Ahol most a vályú van, annak volt nekitámasztva a létra.

- Na. Innen már gyalog visz az utunk.

- Mi lesz a lóval?

- Hát ide nem kössük, de jobb volna szabadon engedni, nehogy a vaddisznók megtámadják, s ne tudjon védekezni, vagy menekülni.

- Még az is van-e?

- Itt van a tanyájuk, ebben az erdőben, mert itt a hó alatt kapnak gyökeret, magyarót, de még az emberhústól sem irtóznak.

- Nehogy minket is megtámadjanak,- aggályoskodott Izsák úr.

- A fára nem tudnak felmászni, de mi fel.

Ahogy ezt kimondta röfögés hallatszott.

- Hamar, fel a fára Izsák úr, mert végünk van.

Izsák fel a lajtorján, a lovat kellett biztatni, megsirült, az árkon-bokron menekült lefelé.

- Hamar, hamar Izsák úr, mert nekem is baj, hát fárassza magát, mert nem akarom, és nem szeretném látni, hogy a kedves vőmet ezek a kedves állatok, hogy tépik szét, akiket a tél kiéheztetett.

- Jaj, mozog a fa.

- Hát, akkor meg is gyónhatunk.

- Azt hogy kell?

- Úgy, hogy elmondjuk a bűneinket, halál előtt. Azt a papnak szokták elmondani, ha az nincs, hogy feloldozza bűneinket, akkor egyenesen az Istennek.

- Erőst mozog a fa.

- Én gyónok,- kezdi Péter – részeges voltam, feleségem nem csaltam meg, amíg élt, azután is csak néha-néha voltam asszonynál. Káromkodtam, de csak, amikor részeg voltam, a vagyonomat elherdáltam, a javát Izsák vejemnek hoztam, egy-egy deci pálinkáért, kihasználva a gyengeségemet a régi házamból kiüldözött, most itt a fa derekán kérek szépen megbocsátást az én lelkemnek, az Izsáknak nem igen kell, mert sok pénze van a kamarában, a ládában, amiből arany is sok van, onnat jut bőven a lelki üdvösségéért.

- Azt te honnan tudod, te átkozott?

- Most nincs időm, hogy megmondjam, fogja meg jól a fát, mert mindjárt repülünk.

- Hallom, hogy Izsák úrnak jó sok pénze van- szólalt meg egy hang a közeli fáról, én őt megmenteném a pénzéért, magát Péter bá nem, mert nincs miért.

Közben a fa egyre veszélyesebben mozgott.

- Jaj, csak azt ne kérd, rablók, gazemberek, azt akarjátok, hogy földönfutó legyek.

- Hát, akkor üljön veszteg, ahol van.

- Hallod-e kérjél egyebet.

- Jó, visszaadja annak a lánynak a házát, amit ez az ember részeg fejjel magának adott.

- Legyen, ha épen hazaszállítasz.

- A papírokat visszaadja?

- Vissza, vissza.

- A keze írását is adja, hogy semmi követelése nincsen.

- Igen.

Abban a pillanatban repült egy gyantás égő láng, a disznók közé, a fa is kezdett egyre jobban mozogni, recsegni. Az égő lángok kezdtek hullani a disznók közé. Azok menekültek.

- Hamar le a fáról, mert odaüt.

Leszállni már nem volt idő, dőlt a fa, Izsák repült , szerencsére nem a dőlés irányába, egy kisebb fának az ágai kifogták, hogy abba meg tudott kapaszkodni, hogy a súlya alatt az is szépen a földig hajolt, oda sértetlenül lesuppant, igaz a nagy pocka jó nagyot szólott, de azon kívül semmi baja nem esett.

Nem ilyen szerencséje volt Péternek. Neki a lába a fa törzse és a lajtorja közé szorult, ami kettéroppantotta. Ennek csak Katica örvendett, mert így nem tudott lejárni a kocsmába, így szépen kigyógyult az ivásból, annyira, hogy többet hiába kínálták, nem vette a szájába. A törés következtében egyik lába rövidebb lett. Most nem részeges Péter, hanem Sánta Péter lett a neve. Katica és Pál a következő tavaszon megesküdtek, már bent a faluban laktak. Ügyes, szorgalmas emberek voltak, akiket a falu már nem nevetett, hanem tisztelt és becsült. Az öreg Izsáknak kifizették az adósságát, hát az nem is haragudott reájuk, még a lakodalmukban is ott volt. Pedig ott biztos róla is énekeltek. Az ének így hangzott:

Nagy Izsák úr, mit gondoltál,
Mikor menyasszony után indultál?
Én nagyot nem gondoltam,

Csak rózsás ajkát csókolhassam.

Az a csalfa, az eszemből kiforgatott,
Vaddisznóknak odadobott.
Megállj, megállj, csalfa leány, ezt megbánod,
Izsák pénzét többé nem látod.

Még a fára fel is másztam,
A halállal kezet fogtam,
Vagyonomat megsirattam,
A **disznó kútba** pottyantam.

- No, tetszik-e? Mert ezért hívják ***Disznókútnak*** **–** kérdezte Bebel nagy büszkén.

- Hogyne tetszene, hogy elmondta, csak egyet nem értek…
- Mit nem értesz?
- Azt nem értem, hogy kerültek éppen akkor parancsszóra a disznók?
- Úgy, hogy csapdában voltak fogva, a legény a fáról szépen felhúzta az ajtót, kicsapta őket onnan, a leány hanyigálta az égő szurkos fákat.
- Még valamit tudna-e mesélni? – kérdeztem kíváncsian, erre aztán a barátom úgy útba iramodott, hogy hét mértföldes csizmával hagyta ott ***Disznókútat.***

Azután már a következő tavaszon kezdtem újból keresni Belbelt, naphosszat lestem a disznókútnál. Még sikerült egyszer elkapni, de hiábavaló volt minden igyekezetem, többet nem tudtam kiszedni belőle. Legalább annyit mondjon, hogy abban az időben milyen pénz járta?

- Hát tudod-e, sápította, susták, te nem susták, hanem peták, vagy bángó, hogy a fene egye meg, nekem is volt egy. Azzal az erdő közt újból eltűnt. Sokáig kerestem, nem tudtam a nyomára akadni. Egy erdőőrtől érdeklődtem, aki elmondta, hogy valahol az erdő mélyén lakik a Sánta Péter házában, de még neki sem sikerült megtalálnia. Csak akkor kapjátok meg, ha az erdőt levágták. De az erdő még megvan, Belbelt azóta nem látta senki, annyi biztos, hogy száz évet meghaladta, az is valószínű, hogy már nem él.

Csíkmadaras, 1982. január 2.

Szómagyarázat, tájszavak:

imola – fűféle
osztán – aztán
bépakolta – becsomagolta
hazajő – hazajön
béhajtani – behajtani
korcsomába – kocsmába
bémegyek – bemegyek
eléjükbe – elébük
kóst – takarmány
hanyigálta- hajitotta

22. POGÁNYVÁR

Egyszer volt, hol nem volt,
A Hargita alján,
Egy magas kősziklán,
Állt egy öregasszony,
Kinek nagy bánata vagyon,
Miért telik az idő olyan nagyon?
Szeretni az elmúlt időt visszahozni,
nyolcszáz évvel korábban élni,
a Pogányvárának a titkát megfejteni.
Körülnéz a tájon,
Kérdi a magánytól:
Hol vagytok szellemek?
A múltról nekem meséljetek!

A valóságban az asszony nem hitt a szellemekben, de azért addig járt, kutatott, míg megtudta az alábbiakat. Miért hívták azt a kősziklát ***Várhegynek, Pogányvárának.***

Ezer évvel előtte, amikor már az egész Közép Európa felvette a kereszténységet, a magyar királynak is el kellett határoznia az országának a keresztényhitre való áttérését. Mint pogány állam nem maradhatott fenn a keresztény országokból való állandó betörések, zaklatások miatt. De ez nem ment könnyen, István királynak. Vaskézzel kellett sokakat kényszeríteni, ami uralkodása utánra is elhúzódott.

Ebben az időben építette ide a várat egy megrögzött pogány, aki az ő isteneit nem akarta felcserélni egy jámbor istennel, kinek nem kell véres áldozat, sem arany, sem pompa. A bosszú helyett inkább hagyja magát halálra hurcolni, hogy népét megmentse.

- Lám az én isteneimnek nem kell a véres áldozat, arany meg pompa, ragyognak a napban büszkén jóban is meg rosszban is. Hogyha megkapják a kellő áldozatot, hoznak ők nyarat, termést, meg bőséget, ha ide építem a váramat, bőséggel áldozhatok nekik halálom napjáig. Utána a fiam, mert ezt a várat nem rombolhatja senki emberfia, megvédi őt a hadak istene, meg itt lenn ez a patak, meg a meredek falak.- ekképp gondolkodott Zalán és adta ki a parancsát, hogy a

haza összes népe, rabszolgái őt követő hívei, gyorsan hozzálátni a várat felépíteni és azt titokban tartani, nehogy a keresztények idő előtt a munkában zaklassák. Ennél jobb helyet sehol sem találnánk. Hátul a ***Hargita*** védelme, alatta folyik a bővizű patak, elől meg a meredek falak. Valóban gazdag vidék itt körben, amerre a szem ellát kövér legelő, meg erdő. Folyt ott a munka is, kő meg fa volt bőven, már annyira haladtak, hogy abban lakhattak. Mint volt a nagy munka a patak vizét körbe kell vezetni. Ahol megközelíthető védőfalat kell építeni. Még a zord telet is kihasználták, hordták az építőanyagot, hogy a tavaszi áldozat napjára minden készen legyen. ***Somlyón*** is összeült a nagy keresztény tanács. Ott is megépítették Istennek oltárát, hová az egész környékről vasárnap járjanak az egy Istent imádni. Mikor a mise készen volt a tanács készült. Aga a nagy főpap megnyitá az ülést.

- Én kedves híveim, azért hívtalak tanácsra, hogy miképp cselekedjünk Zalánnal. Megtudtam: várat épített innen nem is olyan messze, ama nagy hegy alá, olyan, tudjátok jól, hogy őt sem szépen. Sem csúfol nem tudtuk rávenni a mi igaz Istenünk imádására.

Bende, a nagyvezér:- Halált a fejére!

Kórusban zengték:- Halált a fejére!

Ádám:- Tomboljuk le a várat!

Mindannyian:- Romboljuk le a várat! Így megegyeztek, hogy a következő hónapban, amikor az utak felszáradtak s meg lehet közelíteni a várat, meg fogják támadni.

A második napirend: a mi szent lakásunkba pogány ember a lábát be nem teheti, így még van szívünk, kit meg kell keresztelni.

- Hol van a púpos testvér? Állj ki középre, vagy öntsük a fejedre a szent keresztvizet, mindannyian keresztapák leszünk.

- Kiállok középre, a keresztvizet nem fogadhatom. Apró fekete szemei ravaszul figyelik, hogy sújtja le rá az isten-nyila, a hat vezér közül melyiknek kezéből. Azok várát a főpap Agának a szavát, aki így beszéle:

- Az ítéletet te hozod a fejedre?

De a ravasz púpos neki így felelt:

- Oh, te nagy tudású Aga, azt hittem belátod, hogy nekem igazam van. Mert ha megkeresztelsz, én a pogányok közé nem mehetek, mint te mondod csak igazat, szólhatok. Akkor hogyan hozzak hírt én Zalánról, kinek gyűlölete a keresztények iránt egyenlő a halállal. Kinek ész és ereje nam lebecsülendő, azt jól kekk kigondolni: várának melyik pontján lehet megtámadni. Mikor ő már le van győzve, minden vágyak, hogy veletek együtt lehessek-

Mindannyian igazat adtak a púposnak.

- Jól van, most az egyszer, ha jó szolgálatot tesztel, megbocsátok neked – szólt Aga. – Tudd meg milyen a vára, hány embere van? Nincs-e közöttük olyan, aki segítené az idevaló bejutásukat, hogy ne kelljen, romboljunk se emberéletet érte feláldoznunk. Ha mi őt legyőzzük az ellenállás fejét, a többi magától jön a keresztvíz alá.

Púpost elbocsátják, ők meg tovább tanakodnak: hogyan építenék nagyobbra az igaz Isten házát, hogy oltalmat találna mindenki abban, ha támadás érne a pogányok felől. Ők Zalára gondolnak, rajta kívül még nagyon sokan vannak a Keleti Kárpátokban, a keleti országokban.

A Púpos gonosz vigyorgással távozott el onnét.- Aki jobban fizet, annak szolgálok én. Veszekedjetek ti az isteneteken. Jó nekem az arany Agáé, a Zaláé is.

Estére jutva ért ő a várhoz, ahol Solyom várta, Zalának egyetlen fia.

- Oh, gyere már Púpos, miért hagysz annyit várakozni, hiszen jól tudod mennyire, várom a hírt. Mit hozol?

- Olyan könnyen nem lehet felőle hírt hozni, a te balga szerelmed majdnem a fejemet veszi. Igaz a te ravasz fejedet kár volna, de na nem mondasz igazat, helyettük nehogy és én vegyem le a nyakáról.

- Ha legalább hátra tennéd a púpom középre, jobban néznék ki, akkor nem kellene, raboljam a lányokat, a nélkül is eljönnének.

- Elég volt a fecsegésből, térj a tárgyra.

- Az annyiból áll, hogy a jövő holdtöltekor lerohanjuk a váratokat.

- Én nem erre kértelek.

- Jó, csak előbb a… és kinyújtja tenyerét, amit megígértél.

- Hát azért nem beszélsz, te zsivány, itt van a lányom, férjhez adlak hamarosan. Tudom, ez a te bánatod.

- Miért bánt engem, kedves édesapám? Terhére vagyok én a házban magának?

- Nem vagy nekem terhemre, te vagy a büszkeségem, csak már ott az idő, hogy asszony legyen belőled. Olyan nemes, vitéz ifjút, mind Csongor, a nagy Bende fia, nem is minden nap lehet találni. Olyan itt a közelben nincsen, én pedig messzebb vidékre nem engedlek téged, mert akkor ritkán látnálak, ez pedig bánat volna nékem.

- Oh édesapám, én még gyermek vagyok, nem tudhatom meg milyen az az élet, oh nagyon kérem, hagyjon még itten, lehessek leányka, játszva meg dalolva. Hiszen jól tudja dolgozni is tudok, mindenre jó dajkám Imola tanított.

- Én pedig a nagy vezérnek szavamat adom, hogy a ***somlyói*** új templomban az első esküvő a tietek legyen. Készülj rá gyermekem, most még ugyan böjt van, húsvét után legyen a menyegződ.

- Kend, édesapám Bende bácsival csak úgy elrendezte, hátha Csongor sem akar engem feleségnek.

- Hogy beszélsz így leányom? Te hogyne kellenél, mikor ő jött hozzám téged megkérni.

- Jól van, édesapám, ha szavadat adtad, legyen az esküvőm örökös temetőm.

- Ne beszélj így te leány, csak boldog lehetsz olyan ifjú oldalán.

Etelka hallgatott, többé nem is szólsz, bárcsak ez a böjti idő örökké tartana.

- Oh uram Istenem mutasd meg az utat, mitévő legyek, tanácsot kitől kérjek? A jó Imola néni talán megértene, de túl nagy buzgalma az új vallás iránt. Ha másképpen nem lehet, hát jó lesz a halál is. Igaz az új hit azt nagyon tiltja, de kényszerítsenek, nem tehetek egyebet.

- Oh, te kedves, én egyetlen Sólymom, miért nem lehetsz keresztény, mint jómagam? Én érted szívesen visszaszállnék az ó hitre, de atyámat nézem, neki azonnal hoznám a megalázó halált fejére.

Megkezdődött a kelengye készítése, amibe Etelka nem akart részt venni, ami nagyon bántotta Imola nénit.

- Miért nem örülsz te, édes leánykám, hisz neked készül ez a sok drágaság.

- Én nem kértem őket, és nem is az én akaratom. Úgy sem kell az nekem, én nélküle is megvagyok.

- Édes kis Etelkám, miért nem mondod el, hogy milyen bánatod van, sápadt lett az arcod, hangodat sem hallom. Nem voltunk-e mindig anyád helyében, kit sajnos a halál olyan korán elvitt tőled.

- Én nem mondtam soha, hogy nem voltál jó hozzám, amiért az Isten áldjon meg, teljesüljön minden, amit kívánsz.

- Hát azt kívánom, hogy te boldog légy.

- Talán, ha meghalok, anyám mellett megnyugszom.

- Mi van veled? Talán nem szereted a vőlegényedet? Ne törődj azzal, még nagyon fiatal vagy, az Isten majd megadja a szeretetet.

- Ne beszélj nekem többet az Istenről, hogyha igazságos, miért visztek engem, miért engedi eladni engem? Azt mondjátok, a szeretet istene, akkor az nem igaz. Ti meg mind hazugtok, mikor azt állítjátok róla. Mi vagyok én, egy szál

virág, kit leszakítanak, és az oltárra tesznek? Mindenki azt mondja, de szép ez a virág, másnap már mindenki elfelejti, többé senkinek sem jut eszébe. Ezért akarjátok az én esküvőmet? Egy nap beszéljenek rólam, azután egy életen keresztül élhetek könnyes szemmel, egymagamban, senki sem törődik majd velem, azzal, hogy mit érzek, csak készítitek a kelengyét. Engem nem vesztek emberszámba. Jól van, adjátok férjhez a kelengyét, engem nem. Megmutatom: nem vagyok lélektelen kelengye darab, amire azt mondják: jaj, de szép, azzal félre dobják. Minden csak látszat.

- Bocsáss meg kedves Imola néném, hogy így beszélek, de te mondtad, hogy nem hallod a hangomat, erről, kérlek, szépen ne beszélj atyámnak, nem akarom őt bántani, majd meglátjuk, mit hoz a jövő. Addig még van egy kevés idő.

Azzal kiment Etelka a márciusi napsütésbe a tyúkjait etetni, amik körülvették, hozzásimultak, mintha érezték volna az ő nagy bánatát.

- Milyen jó nektek, édes kis kotáim, nem vagytok emberek, igaz titeket is levágnak, de az nem is olyan nagy baj, én sem bánnám, ha engem is a férjhez adás helyett levágnának. Csak Sólymot sajnálom, ezután ő is elfelejtene.

- Ekkor a sövénykerítés mögül macskanyávogás ütötte meg a fülét, örömmel kapta fel a fejét, hallgatózott, ismétlődik-e? Kevés idő múlva újból ismétlődött.

- Ez Púpos – gyorsan odaszaladt.

- Már azt hittem olvasni tanítja ezt a tyúksereget – suttogta a Púpos.

- Mit üzen a gazdád, kedves Púpos bácsi?

- Nem tud az vasárnapig várni, még akkor se szólni, holnap egész nap vár. Tudod hol van: kint a tölgyfánál, ahol ti megláttátok egymást.

- Tudom, tudom, bátya, hogyne tudnám. Csak rám nagyon vigyáznak. Mondd meg neki: délelőtt legyen ott, megpróbálok egyedül a templomba menni. Sokáig ne várjon, hogyha én tehetem, ott leszek a templomban.

- Púpos, amilyen láthatatlanul jött, úgy is ment el. Etelkának a szíve hevesen dobogott, vidámabban tért vissza Imola nénihez, aki nagy gondban volt, mit lehetne tenni ezzel a konok leánykával? Főleg mi lehet az oka, hogy annyira ellenkezik. Amikor igazán az a fiatal legényben semmi kivetnivalót vagy kifogást nem lehetetlen, hiszen sohasem jár sehova magában, ahol valakit megismerhetett volna. Töprengéséből Etelka ébresztette fel.

- Imola néni, sajnálom, hogy megbántottalak, de tudod én, én úgy félek attól a férjhez menéstől, itt hagyni téged, a tyúkokat, a galambokat, a rétet, meg az erdőt. Meggondoltam, elmegyek a templomba imádkozni én holnap reggel, úgy érzem, akkor megnyugszom, és férjhez tudok menni.

Imola néni szemei megteltek könnyel.

- Azt hittem én vagyok a te bánatodnak az oka, nem neveltelek én a felnőtt korra. Lásd be már kislányom, itt van már az ideje, hogy asszony legyél. Amire megkértél, szívesen megtenném, hát én is csak azért imádkozom. De holnap a a templomba nincs, aki elkísérjen.

- Azt mondtad az előbb, hogy immár felnőtt vagyok, hát akkor minek nekem a kísérő? Ha már asszony leszek, akkor is mindig lesz kísérőm? Tudod ez a te hibád, nagyon dédelgettél, babának neveltél. Mikor én úgy éreztem, hogy szeretem a magányt, a réten a virágot szedni, madárdalt hallgatni, akkor te mindig velem küldted Zsuzsát, aki szüntelenül csépel a fülembe, nem tudom figyelni a pacsirta dalát…

Közben nevetett magában, hogy mióta Sólymot megismerte, annak május havában lesz egy éve.

- Oh, de boldog idők voltak azok nekem. Zsuzsa addig elment az édesanyját meglátogatni. Ez idő alatt mennyi szépet, milyen sokat mesélt Sólyom nekem. A tölgyfa, ha tudna beszélni.

- Oh ne beszéljen, az csak az enyém, még most is az arcomon érzem, az még az ősszel volt, azóta csak a templomban láthattam én őt, de holnap újból megcsókol majd engem.

Púpos is nevetett: ha minden jól sikerül, lesz nekem is annyi aranyom, hogy végül nekem is házam legyen. Nem itt a közelben, talán majd túl a hegyen, ott a tél is enyhébb, hogy milyen leszek, ha a szükség úgy kívánja keresztény, ha a pogány bővebb markú, akkor pogány. Csak most légy okos Púpos, vedd elé a róka ravaszságát. Így saját magával tanakodott s úgy ért haza, a főpap házához, akit nagy alázatosan köszöntött.

- Mi hírt hozol Púpos?

- Én, nagy tiszteletre méltó Aga, szegény ember vagyok, de a kereszt iránt sz én becsületem igen nagy, ezért a jövetelemnek is nagy oka vagyon, azt én el is mondom, ha egy kevés jutalmat is kapok.

- Azt mondod, hogy a keresztért cselekszel?

- Csak azt mondom, hogy nagyra becsülöm.

- Akkor halljuk, miről van szó?

- Nem tudom, van-e tudomásod a Zalán fiáról?

- Igen, tudom, nagyon okos, tanult, vitéz ifjú, mi van vele?

- Ha őt elrabolnád, fogságban tartanád, talán az apját rábírhatnád a keresztelkedésre.

- Azt nem lehet, Púpos. A rablás nálunk tilos. Nem is akarom azt a fiút rabságban tartani. Habár volna pogány a király mellett, volna neki hely. Így is sokszor érdeklődnek felőle. Őrá fényes jövő várna, ha az apjának nem volna oly nagy a makacssága.

- Mégis, talán a fiút rá lehetne venni – erősködött Púpos, félve, hogy elveszti a főpap bőkezű jutalmát.

- Rablásnak árán, azt én el nem hinném, mert szabad embert elrabolni tilos. Azt csak nyílt harcban szabad legyőzni. Úgy, hogy én a rablást szigorúan tiltom, csak nyílt csatában kell Zalánt legyőzni.

- Azt hittem a keresztért mindent meg kell tenni, annak útjából mindent félre kell tenni.

Agának daliás alakja haraggal kiegyenesedik, szemei a dühtől szikráztak.

- Megmondtam, hogy rablással itt nem foglalkozunk, erről hallani többé már nem akarok. Én arra kértelek, hogy mikor eljő az idő, segélj a várba bejutni, hogy ne romboljuk azt le, ami már nehéz munkával fel van építve. A rombolást tiltja a királyunk, tiltja a vallásunk. Elég volt már a vándor életből, sátrakban lakni, nekünk a hazát fel kell építeni, ember módra élni. Zala egy nagy ember, ha táborunkban volna, nem zárkózna el az új tanok felvétele elől. Mindnyájan sokkal előbb volnánk, bízom és remélem, hogy végre ő megérti, hogy vissza út nincsen. Elsőbb a haza érdeke, amit hősei oly híven szolgáltak.

- Még van valami mondanivalód?

- Most csak az lett volna…

- Akkor elmehetsz, az árulás helyett inkább készítsd lelkedet a szent keresztre. Ha becsületed volna, annak tanát a várban a szolganép között lassan hintegetnéd.

- Meglátom, mire fogom tanítani őket – válaszolta a Púpos dühösen, de hamar eszébe kapott és nyájasan válaszolt:- én már azt eddig is megtettem. Majd hozok én ide keresztelni valót.

Alázatosan köszönve, a foga között dühösen, sziszegve hagyta ott a papot.

- No, ez nem sikerült, lássuk a másikat.

Kerülő úton ment vissza a várba, hogy Solymot elkerülje, aki a hírt Etelkától oly epedve várta. Zalának nagyon sok elfoglaltsága vagyon. Ő a pap, az építész, házi gazda, meg hadvezér. Ott van, ahol éppen szükség van rá. Púpos kéri, hogy meghallgattassák, amit csak négyszemközt lehet elmondani.

- Halljuk, de csak gyorsan.

- Akarsz-e Zala egy nemes vadat fogni?

- Ezt a fiammal beszéld meg Púpos, itt most a vadászat, ez a feladata.

- Az én vadam nem sólyomnak való. Ahhoz nagyon fiatal még.

- Akkor ki vele, ne töltsük hiába az időt.

- Kapitánynak leánya, tündérszép leányka, amit ha akarod könnyen megkaphatod. Itt lent a rétem szokott ő sétálni, ha már foglyod, nagy váltságdíjat fognak érte adni. A Bende fiához akarják adni, ahonnan könnyűszerrel ellehet őt hozni. Így csak váltságdíjat, hanem bosszút is tudsz hozni a keresztény népre.

Zala nem válaszolt, csak nézte a púpost.

- Ezen kívül mi híred van Púpos.

- Egyelőre ennyi volna, uram.

Zala ekkor odavívta a szolgáját.

- Emlékszel-e Csonka, mit mondtam én, amikor a várat kezdtük építeni?

- Igen, hogy ez a hajlék békesség és a jólétnek az otthona legyen, itt ember többé ne szenvedjen.

- Jól emlékszel Csonka. Mint a hegy ormára az nem esik a várba, gyorsan állítsatok fel egy akasztófát, mikor készen van a Púpos barátunkat, húzzátok fel szépen.

- Örömmel megtesszük uram. Az egész vár népe már szenvedett miatta, ahol eljárt viszont gyűlöletet idézett elő.

Csonka már távozott, amikor Púpos vidám arcot próbált vágni, de rémülettel grimaszba torzult, tudta Zala nem szokott tréfálni. Mivel Zala hallgatott megkérdezte:

- Mivel érdemlem én ezt a nagy büntetést Zala?

- Csak azzal, hogy amit mi építettünk, azt te le akarod rombolni, pedig ez száz embernek a munkája, ami még készen sincsen. Azt hiszed, hogy a kapitány vagy Bende, vagy Ala összetett kézzel nézték, csak úgy küldenék nekem a váltság díjat. Meg tudod védeni a várat, vagyis a tanácsban azt határozták, hogy lerombolják.

- A határozatot meg lehet változtatni, ha nincs ok rá. Eleget harcoltunk, békében kell építsük otthonunkat, így kívánja a király, így a haza, így van jól.

- Valamiben lehetek szolgálatodra, Zala?

- Elég volt már az ilyen szolgálatból.

- Akkor a nagy szellemek óvjanak – s készült az elmenésre.

Zala nem válaszolt. Púpos örömmel indul, mégis tréfás ember a vén Zala. Alig lép vagy hármat, Csonka a bal kezével, mint egy kupa lisztet, őt úgy megragadta.

- Nem erről volt szó, Púpos, hogy így elsétálunk.

Zala őt leinté.

- Elengedtem őt, Csonka, hadd el, hogy távozhassék egy feltétellel: óvakodjék, nehogy itt a várban, vagy annak a környékén, én vagy közületek valaki még meglássa, mert akkor őt bizony az akasztófa várja.

Elengedte őt a Csonka vasmarka. Púpos a völgyig meg sem szusszant.

- Én nem értem ezeket, már azt hittem túljárok az eszükön, de ki gondolta volna, acsarognak, fenik a fogukat. Gyűlölködve fenyegetik egymást, mégis egy húron pendülnek. No, de ott jön Sólyom, ő a buta gyerek egyetlen szavamért adja az aranyat.

- No te Púpos, most az egyszer legyél a fiúval becsületes, pedig most bosszúra szomjas, de majd az is meglesz.

-Sólyom odaért, ledobja válláról a vaddisznót, ami majdnem akkora volt, mint ő.

- Oh, kedves Púpos bácsi, azt hittem, hogy nem is találkozunk, olyan régen várom. Mondja, oh mondja, mit üzen Etelkám?

- Amit én mondani akarok az legalább tíz aranyat ér.

- Jaj nekem, te zsivány Púpos, már minden aranyamat mind neked hordtam. Atyám nem ad többet, ha igazat mondasz a többit, megadom.

Púpos gondolkozik, legyen, hátha általa Zalát megbosszulja.

- Legyen, de előbb csengjen az arany, mert akkor jobban jár a nyelvem. Holnap mikor harangoznak először, légy a tölgyfánál. Ha minden sikerül, ide jön ő hozzád imákat mondani. Azt üzeni, ne várd őt sokáig, ha jöhet itt lesz ő délelőtt. Meg vagy elégedve Púpossal?

- Oh igen, köszönet neked, Púpos.

- Ezután már nélkülem is megélhette, munka után kell nézzen Púpos is.

- Nem vagy megelégedve, a mi szerény várunkkal? Igaz még nagy munkában vagyunk, de azért ételben nem szűkölködünk.

- Nem azért kell nekem elmenni. Atyádnak a haragját vontam magamra, aki elüldözött engem a várából.

- Megpróbálok én segíteni a bajodon atyámnál, ha nem túl nagy oka van. rá. Mivel sértetted meg?

- Azon már segíteni nem lehet, túl sokan vannak irigyeim a várban.

Sólyom, miután jó utat kívánt Púposnak, azt, hogy elment egy keveset bánta, ismerte az embert, hogy ravasz és hiú is, az nagyon bántotta, hogy nem lesz ki Etelkáról hírt hozhatna.

- Érzem az örömet: holnap végre karjaimban pihensz, már érzem a szíved dobogását. Örömmel vevé a nagyvadat a vállára. Örömében alig érzé annak a súlyát. Atyja, mikor meglátta:

- Ej te fiú… az ember azt hinné: Zalának szegénynek már lova sincs, a fiát befogja szamárnak.

- Oh, ne gúnyolj jó atyám, jó atyám , nem árt, attól félek a kényelemben, elpuhul az erőm.:

- Én e bajt másban vélem látni, mivel az erőpróbát minden nap megteszed, kő meg fahordásban, meg a vadászatban.

- Miért nem választasz asszonyt már magadnak, hiszen karod, meg termeted mind azt megkívánja.

- Választok én, atyám, aki engem is szeret, te úgy gondolod, hogy itt az ideje, ezért megkérlek, bárki lenne, akit én választok, azt kell nekem engedje elhoznom.

- Már volna választottad, gyermek?

Sólyom elpirult.

- No, ne pirulj oly nagyon, nincs rá semmi okod, azt, akit te hozol, mint atya tisztelni fogom..

- Köszönöm jó atyám, majd szavadat kérem.

xxx

Púpos hazamene az ő otthonába, amely egy összetákolt kunyhócska volt, onnan elővette a rejtekhelyről a kincses ládikáját, hogy számba vegye annak tartémát, megszámolta a gyűjtött aranyat, búsan visszatette, még a lelkét is melléje helyezé, hogy azzal is jobban szaporodna. Gondterhelten feküdt le a kemény ágyra.

- Mikor lesz már nekem puha selyem párnám?

De álom nem jött a szemére, nem hagyja nyugton nagyravágyó lelke. Fekve tépelődik, hogy mitevő legyen, hogy lába alatt lássa Agát meg Zalát. Olyan marcangoló vágyat érzett, amilyent most érzett nagyon erős volt. Ennek meg kell lennie. Ha egyszer felül kerekedne, a magasból le nem ránthatná semmi. Egyszerre az arca rángatózni kezdett, megvan, tudja, mit kell tennie, szája a füléig mosolygott. Még az éj folyamán útnak indul.

Most hagyjuk, hogy menjen Púpos a kitervezett útján.

Térjünk vissza a két fiatalhoz, azoknak is az álmuk nyugtalan volt. Etelkáé, hogy sikerül-e elmennie, nem-e jön közbe az édesapja tiltó parancsa. Sólyomé, hogy már csak reggel lenne, hogy láthatná szemtől-szembe a kedvesét, vajon el tud-e jönni?

Gondolatban már mindketten együtt voltak. Hosszú volt az éjszaka, de végre reggel lett. Mindkettő az izgalmát próbálta rejteni.

- Jól van-e a hajam, Imola néni?

- Hát már hogyne volna jól, de igen korán öltőzöl. Minek az új piros csizma? Ma nincs vasárnap.

- Én úgy hallottam, hogy a jó Isten a csütörtökön szereti a legjobban a szépet, hátha Csongorral is találkozom, kacérkodott Etelka, nehogy azt higgye, hogy csizmát kell, vegyen.

- Jó, te már látom a régi vagy, gyere, kössem meg a szalagot a hajadban. Osztán vigyázz, nehogy az útról letérj a mezőn át, még farkasok is járhatnak.

- Köszönöm a tanácsot, amit a kis babádnak adtál, úgy látom elfelejtetted, hogy menyasszony vagy.

- Örvendek, immár kiduzmáltad magadat, az Isten óvjon valami bajtól, mert mikor nekem végem lesz, miért engedtelek el. Gombold be a mentédet, mert a hó itt lentről elment, de a Hargita még fehér köntösben ragyog a felkelő napban.

Etelka gyorsan szedte a piros csizmáját, ment, körülnézett, alig várta már a domb oldalát megkerülje, annak a háta mögé érjen, nehogy az utolsó pillanatban valaki meglássa, onnan kelljen visszakerülnie.

A kanyar elhagyva még egyszer körülnézett, nem látta meg senki, szíve nagyot dobbant, mély csend veszi körül: jaj, de jó itt lenni, csendben egyedül. Csizmái kopogtak a fagyos göröngyön, nem is néz előre, tudja a tölgy, még messze van, mert minden gondja, hogy csakhamar ott legyen. Egyszer csak érzi két kar ölelését, ki öleli, veszi, és tovább viszi, arcában érzi forró leheletét, de fülébe súgja az ő nagy szerelmét, áldja Istent a viszontlátásért. Etelka a fejét a vállára hajtja, csendben hallgatja a gyönyörű zenét, elfelejt mindent, a jelen bánatát, a jövő aggodalmát. Sólyom végre leteszi szerelmét, megáll, és újból karjába veszi, könyörög neki, miért nem hallja egyetlen szavát sem, vagy talán már nem szereti?

- Szeretlek, szeretlek, felejteni akarlak, de sehogy sem tudlak,- szavai sírásba fulladtak.

- Oh, mondjad, miért akarsz engem felejteni? Koporsóm fedelét reám teríteni? Miért ezek a könnyek csillogó szemeidben?

Etelka zokogva elmondta az ő atyjának panaszát. Sólyom végighallgatta Etelka panaszát. Térden állva kérte ne sírjon tovább. Elmegyek atyádhoz, hogy megkereszteljen, mikor már az megvan, akkor megeskessen.

- Jaj nem lehet Sólyom. Mi lesz a te atyáddal, annak haragjával?

- Van két erős karom, dolgozni is tudok, igaz a kezdet nehéz lesz, de ha te vállalod a kezdet nehézségét, hajlékot építek, dolgozok, szántok meg vetek, hátha a királynak bajnoka lehetek. Vállalom a munkát melletted kedvesem.

- Ne menj a királyhoz, mert elválaszt bennünket, a bajnok élete mindig veszélyben van.

- Beszéljünk a jó öreg Agával, ő szeret engem, lássuk, mit tanácsol.

- Holnap délután elmegyek hozzá, vasárnap délután itt újból találkozunk, addig maradjon minden a régiben.

- Most váljunk el kedvesem, itt van már az idő, nekem el kell mennem.

- Sólyom búcsúzásul karjaiba zárta, csókolta a száját, kitudja hányadszor.

- Jaj a fagy felolvad, jó nagy lesz már a sár. Etelka azzal nem törődött, árkon, bokron rohant, mint egy őzike, de reménnyel a szívében. Kipirulva, sárosan toppant be a házba, egyenesen Imola karjába.

- Jaj, te lelkem adta, éppen most tanácskoztuk, hogy melyik induljon keresésedre. Ejnye de sáros vagy, pedig az út már jól meg van szikkadva.

- Várj egy kicsit, aztán sorjában mindent elmondok.

- Késésemnek az oka: soká beszélgettem Agával, az, hogy sáros vagyok, az utat rövidítettem meg, az ösvényen jöttem keresztül a mezőn át, hogy késésemért aggódni fogsz nagyon, mindjárt megmosom a csizmámat. Holnap, ha megkésem, ne legyen aggodalmad, hogy az úton nyugodt lehessek.

- Holnap is el akarsz menni?

- Igen jó Imola néni, Aga atya tanítani engem a házasság szent tanaira. Azt hiszem, csak nem lehet ellene kifogása, hogy minden nap beléphessek a templomba.

- Megbeszéljük atyáddal közben.

Mit beszéltek, mit nem, de Etelka győzött. Mindent elmondok Aga atyának, ezzel a gondolattal járt fel s alá.

- Tudod mit gondoltam? Mindent titokban kell tartani, én mindent megteszek a jó Isten segítsen, meg fog segíteni. Jele el újból a jövő hét derekán, addig meglátom, mit fogok elérni. Addig küldd el hozzám Sólymot, de csak este jöjjön egyelőre, biztosabb így, mindannyiunk részére.

Sólyom egész éjszaka vadászott, de nappal vitte haza. Álom nem jött a szemére. Az apai szemek mind azt megfigyelték, gondolta magában: majd csak lelohad a nagy munkakedve. Eljöve az idő, hát elment Agához. .

- Üdvözlégy nagyhatalmú Aga, jövetelem célját azt hiszem, már tudod.

- Hallgass ide fiú, én csak szerény pásztor vagyok, mint a pásztorok úgy köszönts ezután. Én mit tanácsolok? Azt, hogy mondj le a leányról, hiszen neked rangod nagyobb vagyon. Az a leány úgy is a másé és ravaszul figyelte Sólyomnak az arcát.

- Én a lányról nem mondok le soha, inkább a halált választom, mint róla lemondani.

- Még menne a dolog, ha nem volna másik ifjú. Mi lesz atyáddal, ha mindezt megtudja?

- Mindenre el vagyok készülve, elhagyom a várat, építek magamnak, eltartom munkámból az én galambomat.

- Jól van fiam, látom, hogy az elhatározásodat miben tehetem, segítem az utatokat. Nem zavarom én azt, hogy földön futóvá légy, ismerem atyádat. Vele csínján kell bánni. Atyád nem kell, tudja, hogy te keresztény vagy, itt van ez az írás, titokban olvasgasd, a többit Etelka megmondja. Készülj fel hát fiam a szent keresztségre, remélem, hogy majd minden valahogy jóra fordul.

Sólyom megköszönte a papnak a tanácsát, két nap alatt megtanulta a keresztségnek a titkát. Teltek a napok s a fiatalok egyre izgatottabban várták a húsvéti ünnepek elteltét, ugyanis Aga addig türelemre intette őket, mivel addig tiltja a vallás nagyböjt alatt a keresztelést, meg az esküvőt. Folytak a készülődések mind a két táborban, a kereszténynéknél a húsvétot ünnepelni, a pogányoknál a tavasz napját. Díszben volt már a vár, farkas farok, meg vadkan agyarak kitűzve, mint a vár lobogója, az áldozati bárányok meghizlalva várták, hogy általuk Zala a termékenység istenét meghódítsa. Hóvirággal, meg fenyőággal volt körül véve az áldozati kő. A ***somlyói*** templomban is már díszben álltak az oltárok, a nagyböjt után piros szőttes oltárterítő került oda, meg barka körbe koszorúzva, amihez a székely leányok nagyon értettek. Virág meg fenyőillat szállt a levegőben. A nép a környékről már kezdett begyűlni, voltak bizony, akik még este elindultak, mivel akkor még templom nem volt a környéken. Lassan megtelt a templom, aki nem fért be, azok kint a téren, a pázsiton foglaltak helyet. Elek kapitány is kiadta a parancsot, az őrség mindenhol maradjon a helyén, n nehogy meglepetés érjen, igaz már rég rend van ezen a vidéken, de a barbár pusztít ott a hegyen. Miután minden leshelyről csendet jelentettek, csak azután ment a családjával a templomba.

Ismerte a Púpos e tájnak minden leshelyét, azokat kikerülte, a barbár hadat Csíkba bevezette. Sólyom egy dombtetőn vadra lesben állott, meglátta menni a végtelen hadat, mely a hegy oldalán csendben a völgy fele haladt. Felpattant a lovára, mint a szélvész vágtatott, egyenesen a somlyói templomba. Leszállt a lováról, ugrik át a kint levő embereken, nem törődve azok felháborodásaival, kik figyelemmel hallgatták az Aga szent prédikációját. A templom ajtóban elkiáltotta magát: Bocsánat emberek, itt az ellenség, nagy sereggel közeledik, és egy fél órán belül itt vannak, mindent elpusztítanak.

- Fegyverbe emberek! – ugrik fel a kapitány, asszonyok, gyermekek, mind be a templomba. Két lépéssel Sólyomnál termett.

- Honnan, merről jönnek?

- Nézd, ott a hegyoldalon, innen is látszik, mind árnyékok mozognak. Őreid nem vették észre, mert nincsen ott leshely. Most nincs idő a megköszönésre, ha életben maradunk még találkozunk. A kapitány rohant a fegyverraktárhoz.

- Emberek, utánam! Sólyom lova is vágtatott ki a várba, figyeli az ellenség vonulását, úgy látszik a várat nem veszik irányukba. Értesítem apámat, és megyek, segítsek megvédeni a templomot, benne Etelkát.

- Mi van veled fiam? Csupa víz a lovad, igaz, hogy már várunk, hogy kezdjük meg az áldozatot.

- Nem az a baj atyám, itt az ellenség, sokan vannak, a védők kevesen, jöttem, hogy tudjam, hogy a várat védik. Nekem el kell menni, ottan kell segíteni.

- Mit beszélsz fiú, merre az ellenség?

- Most körülbelül a két domb között lehetnek.

- Ne szelelj, úgy gyermek, akkor nem erre tartanak, egyelőre itt nincs veszély.

- No, hát akkor menjünk ott lent segíteni, emberek, testvérek, ma nem ünnepelünk, veszélyben vagyunk, veszélyben hazánk, azt meg kell védeni. Te Elek itt maradsz, válassz ki tíz embert, a többi velem jön. Zala megmutatta, hogy ű régi harcos. Gyorsan a lovak után, vagy százan gyűltek össze, hatvannak volt lova, negyven meg gyalog megy. A hadak iskolájában kitanult harcosok. Az ellenséget a dombok eltakarták.

- Nem támadunk atyám? – kérdi Sólyom, aki mellette vágtatott.

- Csak nem gondolod, hogy csak úgy fejetlenül nekivágunk. Remélem, hogy a vár a keresztesek elébe jöttek.

Elek kiadta a parancsot, hamar szakítsuk meg őket ott a két domb közé. A hír hamar terjedt, ki nem volt a templomban a vészharang zúgására gyorsan rohantak, de így is alig voltak kétségeik. Nem kellett senkinek mondani mit

tegyen, mindenki tudta, hol van neki a helye, hiszen törvény volt az, hogy kétszer már gyakorlatoztak. Rohan Aga atya is. Hatalmas szigorú alakja kimagaslik a többiek, közöl. Neki nem jutott fegyver, hát akkor kezében a szent kereszt. Hiába mondják neki, hogy maradjon a templomban.

- Siessünk, nehogy a völgybe beérjenek, úgy szétmorzsolódnak, mint a száraz rög.

Elek kapitány három csapatra osztja az embereket. Fele maradjon a szoros bejáratánál, a másik fele két részre oszolva a két domb oldalán, de úgy, hogy mindenki láthatatlan legyen, mikor a jelszó elhangzik, akkor nyilazni úgy, mint a záporeső őket. Sok idő nem volt a gondolkozásra, máris az ellenségnek jött az előhada, mind nehézfegyverben. A domb oldalán semmi nesz nem hallatszik, azok hagyják, hogy előre menjenek, hasra feküdve egyek voltak a tavaszi avarral. Már beérkezett a két domb közé a sereg nagy része, voltak vagy ezren. Gondtalanul mentek előre, hiszen sehol senki. Kicsi, nagy, mindenki a templomban van. Itt könnyen elbánnak velük, míg észbe kapnának, m ind lekaszabolják őket. Azután fel a szekerekre mindent, amit lehet. Leányt, meg szépasszonyt, mind kötélre verni, azután, ami marad, mindent felégetni!

Adta ki a parancsot a barbár vezér, mellette lovagolt egy púpos emberke. Mikor már a had a két domb között volt, felhangzik egy érces férfihang.

- Az Isten nevében! Suhogtak a nyíllak, egyszerre száz barbár lefordul a lóról. A domb mögül kirohan az Aga, kereszt a kezében, nagy ordítással, utána a hívei. A nagy ordítástól a barbárok megtorpannak, felágaskodnak a lovak, repülnek a nyilak, meg a lángoló fahasábok. Több barbár már a földön, eltiporva, lovaik lába alatt. Rohan előre Aga atya, a szent keresztet forgatva, amelyiket elérte, az többé fel nem kelt. Ütött vele jobbra, balra is. Éppen akkor ért oda Zala. Mikor látta az Agát, elkacagta magát, no lám sohasem hittem volna, hogy kereszttel vagy Istennek az ellenségét, így le leehet verni. No, de siessünk, mint látom a barbárok is kezdtek ébredezni, elkerítik Agát, meg a gyalogosságát. Kiadta a parancsot:

- Sólyom, fele lovasokkal hátból fogsz támadni, a gyalogosok oszoljanak két felé, segítsenek a többi gyalogosnak két oldalból, támadjanak. Én meg elé megyek és segítek Agának. Nagy hirtelen meglátta őt Csongor, ordít Agának:

- Végünk van atyám!

Vágtában jó Zala jöjjön, mint segítség, vagy, mint ellenség segít.

Aga visszaordítja

- Biztos, mint ellenség, mert megfenyegettük, hogy leromboljuk a várát.

- No, csak jöjjön, mert szétzúzom a fejét a szentkeresztemmel.

A nagy hadakozásban észre sem vette, hogy be van kerítve. Egy óriási barbár buzogánya a fejének van irányítva Éppen akkor ér oda Zalán, olyant húz a buzogánnyal a barbár fejére, hogy az lefordul a lováról.

- Ide gyertek hozzám, hitvány rablók népe, érezzétek meg, hogyan harcol a székely.

- Ti lovasok nem tudtok egy gyalogost legyőzni, kinek fegyvere csak egy fakereszt.- Két kézzel harcolt, sújtott jobbra, balra. Máskor a szűkszavú Zala kiabált, kacagott, ingerelte a barbárt. Olyan volt, mint egy megtestesült hadak istene nyeregben állva. Pajzsot nem használva gyorsan mozgott, oly ügyesen védte az ellenség ütéseit, hogy még egy karcolás sem érte. Mikor a támadója azt hitte, hogy előre ugrat, akkor hátra léptette a lovát s azzal üté, ami neki volt szánva. Azt egy másik kapta. Egy óra leforgása alatt legyőzte a maroknyi székely a nagy barbár hadat, de nagy volt a veszteség a székelyek között is. Zalánnak olyan nagy volt a harcoló kedve, hogy saját fiát is alig ismerte fel. Mikor a két vitéz szembe ért egymással, Sólyomnak megállást kellett kiáltania

- Állj meg Édesapám, az ellenség elfogyott.

Apa és fia szemben egymással elkezdtek kacagni

- Mi van fiú? Meg vagy sebesülve, vérzik a karod.

- Semmiség atyám, egy nyíl megkarcolta.

- Akkor mehetünk haza, végeztünk. Még idejében az áldozatot be tudjuk mutatni.

- Nézd apám, milyen maskara van ott!

Púpost hozták egy karóra kötözve, magasba tartották. Onnan kiabált.

- Idenézzetek emberek. Én vagyok, Púpos, a haza árulója, aki ezt cselekszi így járjon, mint én.

Zala eleibe vitték, ítélkezzen felette.

- Magasban akartam lenni, most megértem.

- Látom jól felvitted saját sorsodat, így károghatsz tovább, mint a varjú. Nem vagyok bíró itta, csak kötelességemet tettem, kicsit segédkeztem.

Akkorra odaért Aga, fehér köntöse cafatokban lógott, vér csepegett rajta. Szintén érkezett a kapitány is.

- Hogyan köszönhetjük meg neked Zala, neked meg a fiadnak meg a híveiddel mindannyinkat, meg a gyerekeinket védtétek.

- Ha nincsen ez az ifjú Sólyom, ki hírül hozta nekünk a veszélyt, itt most minden csak por és hamu volna.

- Mi dicséretet és hálát nem érdemlünk, a hazát menteni az kötelességünk.

- Oh, kérjél valamit, bármi is legyen az, életem árán is azt teljesíteni fogom. Legyetek a vendégeim, itt van ez a sok ló, hadifelszerelés, csak egy szóval mondjad és minden a tiéd.

- Nem kell nekem se ló, se hadifelszerelés, mikor mi lovon harcoltunk, nektek még az sem volt. Hol hagyád a fegyvereidet, az bizony a barbárok fején széjjel szakadozott, míg a kezemben csak egy csutika maradt.

- Sólyom tekintete valakit keresett, igen, kijöttek a templomból a lányok, asszonyok, hozták ők a kötést, írt a sebekre, meg balzsamot. Etelka is köztük szorgoskodott. A sebesülteket mosták, meg kötözték. Etelka Sólyomnak köszönést intett.

- Most Sólyom megszólalt.

- Jó atyám, engedd meg, hogy nekem egy kérésem legyen. Mivel a vitéz kapitány azt mondta, hogy bármit kérhetünk.

- Halljuk fiú, ha nem elég neked, ami a várban van – szólt bosszúsan.

- Amit én kérek nemcsak a várban, de sehol sincs a világon, neki párja nincsen. Én ezúttal a kapitány leányát, Etelkát feleségül kérem.

Nagyot nézett Zala kapitány, elsápadt.

- Jaj, mitévő legyek, őt Csongornak ígértem.

- Odaadhatod te már őt Csongortól, ő már nincsen többé, szólalt meg az Aga, mellettem esett el, zúzták szét a fejét, mikor szegény gyermek engem védelmezett.

- Jól van, csak előbb kérdezzük meg a leányt, meg Zalát mit szól ő ezen házassághoz.

- Jól van, hát vegyük sorjába.

- Itt van, jön is már Etelka, szomorú az arca, könny csillog a nagy fekete szemében. Nézi Zala, nem tud betelni a leányka szépségével.

- Gyere ide lányom, hallgasd meg az ifjú kérését

.- Mondd Etelka, tiszta szívedből itt atyámék előtt, akarsz-e a feleségem lenni?

Felderült az Etelka arca:

- Igen, egyedül csak a tied akarok lenni.

Odamegy az atyjához, leborul előtte:

- Oh engedd meg jó atyám, ha még Csongor élne is, akkor is csak a Sólyomé lettem volna. Én őt nagyon, nagyon szeretem, ő is viszont szeret engem. Azért ne gondold, hogy örvendek a Csongor halálának, mint embertársamat tiszteltem, becsültem, de hiába akartam szeretni, nem tudtam.

- Na ezzel a felével rendben is lennénk fejezé be Aga. Most halljuk, mit szól mindehhez Zala, abban biztos vagyok, hogy milyen vitéz, olyan becsületes, az ő határozata legyen a döntő.

- Odamegy a két gyermek, letérdel előtte, könyörögve néznek neki a szemébe. Nem szól egy darabig, mikor megszólal, a hangja lágy, meg szomorú.

- Ne térdeljetek előttem gyermekeim, habár a fogadalmam tiltja, nem tilthatlak el egymástól, ne ismételjétek meg az én életemet, azt nem érdemli meg semmilyen istenség. Felszabadítalak én az esküd alól, cselekedj úgy, ahogy jónak látod.

- Én azt nem tehetem, mert istenemhez súlyos esküm kör, valamikor én is így álltam az atyám előtt, aki eltiltott a szerelmem mellől. Azóta is hallom a szomorú hangját, kísér zöld szemének fájó tekintete.

Az utóbbi szavait olyan halkan mondta, mintha csak gondolta volna. Sólymon kívül meg sem hallá más, csak az ő vadász füle tudta felfogni.

Ez alatt Aga suttog Etelkának a fülébe. Zalánhoz lépik Aga mosolyogva.

- Általunk nagyon tisztelt Zala, tudjuk milyen nagy fájdalom a fiadról lemondani. Azért, hát vigyétek a leányt. Legyen ő asszony a ti hitetek szerint. Én feloldom őt egyházunk kötelékéből, esküvőjük legyen pogány hit szerint.

- Zalának az arca továbbra is komoly maradt, nem válaszolt semmit.

- Jól van Aga, add ide a kezedet, hogy régi pajtásod azt szorítsa meg. Látom a becsület nem halt ki belőled.

Elek ez alatt gibicelt ide-oda. Kereste hova temessék a 32 székely halottat. Külön sírt kell ásni mindenkinek. A tatárokat, mind el kell égetni, nehogy a sok hulla veszélyt hozzon a népre. Oda biceg ő most a fiatalokhoz, kéri lennének mindannyian a vendégei, menjenek el innen a gyászos helyről. Sólyom atyjára néznek, mind a lehelet, szemöldökét ráncolja.

- Nekem el kell menni, váram védetlen, van még sok itt a barbárokból, akik elmenekültek. Hiszen tudhassátok, váram is van, csak még kezdetleges, el kell készíteni egy tündér fogadására is. Mivel máma vagyon az áldozat napja, azt sem lehet elhalasztani. Így gyere ide lányom, csókold meg a vén harcos arcát, nemsokára eljövünk érted. Te meg apatárs kötöztesd be a lábad, folyik ki a véred a csizmád szárán.

Ezzel kiadta a parancsot az indulásra. Lovaik táncoltak a déli napsütésben. Sólyom szorosan az apja mellé lépett.

- Köszönöm jó atyám, amit értem tettél, de téged mégis bánt, hogy a leányt elvegyem, pedig ő énérettem szívesen átt6ér a pogány hitre.

- Én azt nem kérem tőle, hisz te is keresztény vagy.

- Mit beszélsz így atyám, én azt meg nem tettem, csak akkor volt szándékom, ha akaratod ellenére hozzá meg nem nyerem, de akkor is, csak úgy, hogy elhagyom a házadat. Ezt rajtam kívül senki sem tudta.

- Nem is erről van szó, egy keresztény leány volt nekem a szerelmem. Az én apám súlyos átkok révén eltiltott őtőle, nagy titokban tovább folyt a szerelmünk, ebből a szerelemből jöttél te a világra. Mikor az ő atyja megtudta, hogy gyermeket fog szülni börtönbe záratta és otthon is kínozta, hogy árulja el ki a gyermek apja. Az én érdekemben ő ezt meg nem tette és születésedkor életét vesztette. Téged, mint halottat hozott ki a dajkája. Atyám házába téged be nem vihettelek, ezért kifizettem a dajkát, hogy neveljen. Ő csak úgy vállalta, hogy megkeresztel. Szeretettel nevelt, gondozott téged.

- Hát a jó Sarolta nem az édesanyám?

- Anyádnak, anyád, de csak nevelő anyád. Az én apám egy harc alkalmával súlyos sebet kapott még ifjú korában, hogy te születtél, vagy két évre rá. A halálos ágyánál súlyos eskü alatt kellett megfogadnom, hogy keresztény nem leszek, és azokat üldözni fogom. Megfogadtam a haldokló kívánságát, már úgy sem kötött semmi a kereszténységhez. Az eskümnek eleget tettem. Örömemet leltem, hogy az orruk alá borsot törtem. De ők szaporodtak, mi meg egyre fogytunk. Téged a dajkáddal, a jó Saroltával, ott lent a síkságon váramba vittelek. Megesküdtettem, hogy születésed titkát soha el nem mondja, sem keresztény hitre téged nem oktat, amit be is tartott, mert téged szeretett s talán engem is. Ott lent a nagy várban, mi jól tudod bőségben, boldogan éltünk, de lassan a barátok is mind keresztények lettek, így mind az ellenség is egyre szaporodott. Megtámadtak tudod, a nagy erővel szemben nem tudtuk a várunkat védeni, lerombolták, nekünk el kellett menekülni. Most itt vagyunk, felépítettük az utolsó pogány várat.

- Ó atyám, hogyha azért vagy szomorú, megtarthatom én a hitet, hiszen pogánynak neveltél.

- Nincsen annak fiam már semmi értelme, már a híveinknek is, a vár lakóinak is keresztény több mint a fele.

- Akkor miért ülnek, miért maradnak velünk?

- Vannak, akik nem hisznek abban sem, ebben sem. Vannak, akik Zalát becsülik, neki barátságát és jó szívét elismerik.

- Kedves jó atyám, valójában téged csak az eskü késztet a keresztények iránti nagy gyűlöletre? Valójában, mind embertársadat becsülöd őket, mert, ha nem így volna, azt mondod én is keresztény, vagyok, mégis tudtál szeretni, nevelni engem, játszottál, kacagtál velem, és az életre tanítottál. Többre, mint apród, királynak tanultam. Ne haragudj atyám, hogy én ilyent beszélek, de már

sokszor gondoltam, hogy ilyesmit szólok, de már sokszor gondoltam, hogy az istenek csak képzeletbeli lények és valójában sehol sem léteznek.

- Ne szólj ilyent fiam, a mi tudományunk nagyon kicsi ahhoz, hogy ilyent szólhassunk. Lehet, hogy majd megteszik a jövőben, lesznek emberek, akik e titkot meg fogják találni, de m9i nekünk hitünkkel kell éljünk.

Zalát zavarták a többi keresztények, boldog hona lett fent a kicsi várban. Sólyom és Etelka mindent elkövetett, hogy Zalát boldoggá tegyék. Meg is ért hosszú életet, minden öröme unokáiban volt, akik sokan voltak.

Végül eljött a halálának az órája, odahívta a fiát: Az időm itt van nekem fiam, le kell menni a halál birodalmába. Ígérj meg nekem valamit!

- Igen apám.

- Majd ha egyszer meghalsz, te, mint keresztény felmensz az égbe, így nem találkozhatunk a kedves Piroskámmal. Keresd meg te őt, mondd meg neki, hogy egész életemben csak őt szerettem.

- Hát én édesapám keresztény is, meg pogány is vagyok: mindegy hová lesz majd bejáratom, megfogom és lehozom teneked, hogy halálod után legalább tudd meg mi a szeretet.

1982. március 3.